

Raport roczny 2016

Wyniki Grupy Deutsche Bank AG w ciągu minionych dwóch lat

w mln EUR		
Kluczowe informacje finansowe		
Zwrot po opodatkowaniu na przeciętnym kapitale własnym	2016	2015
	(2,3)%	(9,8)%
Zwrot po opodatkowaniu na faktycznym przeciętnym kapitale własnym	(2,7)%	(12,3) %
Wskaźnik koszty/przychody ¹	98,1%	115,3%
Wskaźnik kosztów osobowych ²	39,6%	39,7%
Wskaźnik kosztów pozaosobowych ³	58,5%	75,7%
Przychody netto w mln €	30 014	33 525
Rezerwy na straty kredytowe w mln €	1 383	956
Koszty pozaodsetkowe ogółem w mln €	29 442	38 667
Koszty skorygowane w mln €	24 734	26 451
Zysk(strata) przed opodatkowaniem w mln €	(810)	(6 097)
Wynik finansowy netto w mln €	(1 356)	(6 772)
Podstawowy zysk na jedną akcję	€ (1,21)	€ (5,06)
Rozwodniony zysk na jedną akcję	€ (1,21)	€ (5,06)
Cena akcji na koniec okresu	€ 17,25	€ 22,53
Najwyższa cena akcji	€ 22,10	€ 33,42
Najniższa cena akcji	€ 9,90	€ 20,69
	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
Wskaźnik dźwigni (CRR/CRD 4 pełna definicja)	3,5%	3,5%
CRR/CRD 4 Ekspozycje wskaźnika dźwigni (w pełni wprowadzona definicja)	1 348	1 395
Wskaźnik kapitału podstawowego Tier 1 (w pełni wprowadzona definicja)	11,8%	11,1%
Wskaźnik kapitału podstawowego Tier 1 (definicja przejściowa)	13,4%	13,2%
Aktywa ważone ryzykiem w mld €	358	397
Aktywa ogółem w mld €	1 591	1 629
Kapitał własny ogółem w mld €	60	63
Wartość księgową jednej akcji podstawowej	€ 42,74	€ 45,16
Faktyczna wartość księgową jednej akcji podstawowej	€ 36,33	€ 37,90
Pozostałe informacje		
Oddziały	2 656	2 790
w tym w Niemczech	1 776	1 827
Pracownicy (w przeliczeniu na pełen etat)	99 744	101 104
w tym w Niemczech	44 600	45 757
Rating długoterminowy		
Moody's Investors Service	Baa2	A3
Standard & Poor's	BBB+	BBB+
Fitch Ratings	A-	A-
DBRS Ratings	A(niski)	A

¹ Całkowite koszty pozaodsetkowe jako procent całkowitego dochodu odsetkowego bez rezerw na straty kredytowe powiększonego o wynik pozaodsetkowy.

² Koszty wynagrodzeń i świadczeń jako procent całkowitego dochodu odsetkowego bez rezerw na straty kredytowe powiększonego o wynik pozaodsetkowy.

³ Pozaosobowe koszty pozaodsetkowe, które są zdefiniowane jako koszty pozaodsetkowe ogółem pomniejszone o koszty wynagrodzeń i świadczeń na rzecz pracowników, jako procent całkowitego dochodu odsetkowego bez rezerw na straty kredytowe powiększonego o wynik pozaodsetkowy.

Ze względu na zaokrąglenia, dane prezentowane w niniejszym dokumencie mogą się nie sumować dokładnie do kwot ogółem a procenty mogą nie odzwierciedlać dokładnie kwot bezwzględnych.

01 –

Grupa Deutsche Bank AG

Wyniki Grupy Deutsche Bank AG – 2
w ciągu minionych dwóch lat

Nasze wartości – 4

Władze Deutsche Bank Polska S.A. – 5

02 –

Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej Deutsche Bank Polska S.A. w roku 2016

Podstawowe informacje o działalności Grupy w 2016 roku – 7

Zewnętrzne warunki działania Grupy – 7

Sytuacja finansowa – 10

Organizacja i technologie – 15

Działalność biznesowa – 17

Kierunki rozwoju Grupy – 24

Perspektywy rozwoju – 25

Zagadnienia związane z ryzykiem w Grupie – 26

Zarządzanie zasobami ludzkimi i społeczna odpowiedzialność biznesu – 55

Struktura własnościowa – 67

03 –

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe

Skonsolidowany rachunek zysków i strat – 71

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów – 71

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej – 72

Zestawienie zmian w skonsolidowanym kapitale własnym – 72

Skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych – 73

Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego – 74

04 –

Pozostałe informacje

Opinia niezależnego biegłego rewidenta – 171

Nasze wartości

Wiarygodność

Postępujemy zgodnie z najwyższymi standardami we wszystkim, co mówimy i co robimy. Działając zgodnie z tym, co dozwolone, działamy przede wszystkim właściwie. Komunikujemy się otwarcie – zachęcamy do dyskusji, dzielimy się opiniami i respektujemy odmienne stanowiska.

Zrównoważony rozwój

Tworzymy wartość dla Udziałowców, przedkładając długoterminowe sukcesy nad krótkoterminowe zyski. Wspieramy przedsiębiorczość, która odpowiedzialnie równoważy ryzyko i dochody. Osiągamy stabilne wyniki, rozwijając, wspierając, inwestując w najlepsze talenty oraz poprzez zarządzanie oparte na wartości.

Klient w centrum zainteresowania

Wzbudzamy zaufanie wśród naszych Klientów, stawiając ich w centrum naszych działań. Dostarczamy prawdziwą wartość naszym Klientom poprzez zrozumienie ich potrzeb i poszukiwanie najlepszych rozwiązań dla każdego z nich. Dokładamy wszelkich starań, aby relacja z Klientem opierała się na wzajemnych korzyściach, a wytworzona wartość dzielona była sprawiedliwie.

Innowacja

Rozwijamy innowacje, wspierając ciekawość intelektualną naszych Pracowników. Umożliwiamy naszym Klientom sukces poprzez ciągłe poszukiwanie odpowiednich rozwiązań ich problemów. Stale usprawniamy nasze systemy i procesy, korzystając z nowych, lepszych metod realizacji zadań.

Dyscyplina

Chronimy zasoby organizacji, myśląc i zachowując się jak właściciele firmy. Działamy odpowiedzialnie i według ustalonych zasad, dotrzymując obietnic. Osiągamy najwyższy poziom operacyjny, dokładając wszelkich starań, aby realizować wszystkie działania w sposób właściwy już za pierwszym razem.

Partnerstwo

Tworzymy zespoły oparte na różnorodności, aby generować lepsze pomysły i podejmować bardziej pragmatyczne decyzje. Wspólne cele całej firmy stawiamy nad celami poszczególnych jednostek organizacyjnych dzięki wzajemnemu zaufaniu, szacunkowi i współpracy. Jesteśmy odpowiedzialnym Partnerem dla wszystkich naszych Udziałowców oraz Instytucji, a także służymy szerszemu interesowi społeczeństwa.

Władze Deutsche Bank Polska S.A.

RADA NADZORCZA

Peter Tils

Przewodniczący
Deutsche Bank AG
Frankfurt n. Menem

dr Hubert A. Janiszewski

Wiceprzewodniczący
Deutsche Bank Polska S.A.
Warszawa

Pedro Larena

(Członek Rady Nadzorczej do 29 lipca 2016 r.)
Wiceprzewodniczący
Deutsche Bank Sociedad Anónima Española
Madryt

Mary Campbell

Deutsche Bank AG
Londyn

Philipp Gossow

(Członek Rady Nadzorczej od 23 maja 2017 r.)
Deutsche Bank AG
Frankfurt n. Menem

Kees Hoving

(Członek Rady Nadzorczej do 11 maja 2016 r.)
Deutsche Bank AG
Amsterdam

dr Tobias Kampmann

(Członek Rady Nadzorczej od 1 czerwca 2016 r.)
Deutsche Bank AG
Frankfurt n. Menem

Zoltan Kurali

(Członek Rady Nadzorczej do 5 kwietnia 2016 r.)
Deutsche Bank AG
Budapeszt

Lothar Meenen

(Członek Rady Nadzorczej od 23 maja 2017 r.)
Deutsche Bank AG
Frankfurt n. Menem

Hubert Pandza

(Członek Rady Nadzorczej od 23 maja 2017 r.)

Angela Potter

(Członek Rady Nadzorczej od 1 czerwca 2016 do 23 maja 2017 r.)
Deutsche Bank AG
Londyn

Rainer Rauleder

Deutsche Bank AG
Frankfurt n. Menem

ZARZĄD

dr hab. Krzysztof Kalicki

Prezes Zarządu
Departament Audytu Grupy, Departament Prawny, Departament Komunikacji Korporacyjnej, Departament Rozwoju Kadr, Departament Zgodności i Spraw Regulacyjnych, Biuro Zarządu, Główny Ekonomista

Leszek Niemycki

Wiceprezes Zarządu
Departament Analiz i Strategii, Departament Klienta Biznesowego, Departament Marketingu, Departament Produktów Detalicznych i Inwestycyjnych, Departament Produktów Kredytowych, Departament Rynków Finansowych, Departament Sprzedaży Regionalnej Region 1, Departament Sprzedaży Regionalnej Region 2, Departament Sprzedaży Regionalnej Region 3, Departament Wsparcia Sprzedaży Klienta Biznesowego, Departament Zarządzania Jakością, Departament Zdalnej Sprzedaży, Biuro Sprzedaży Bezpośredniej, Stanowisko ds. Projektów Regulacyjnych

Zbigniew Bętkowski

Departament Analiz Finansowych, Departament Podatkowy, Departament Rachunkowości i Księgowości, Departament Ryzyka Finansowego, Departament Sprawozdawczości Finansowej, Biuro ds. Sprawozdaw-

czości Wewnętrznej, Biuro Finansów Bankowości Korporacyjnej i Inwestycyjnej, Biuro Zakupów i Zarządzania Dostawcami

Piotr Gemra

Departament Windykacji Należności, Departament Zarządzania Portfelem Kredytowym, Departament Restrukturyzacji, Departament Zarządzania Ryzykiem Kredytowym, Departament Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym, Departament Ryzyka Kredytowego Klientów Indywidualnych i Biznesowych, Biuro Wsparcia i Optymalizacji Procesów Kredytowych

Tomasz Kowalski

Departament Centrum Kontaktów z Klientem, Departament CRES, Departament Informatyki, Departament Operacji Bankowych, Departament Obsługi Klienta Detalicznego, Departament Obsługi Klienta Indywidualnego i Biznesowego, Departament Wsparcia Operacyjnego i Zarządzania Kosztami, Departament Zarządzania Outsourcingiem i Bezpieczeństwem Informacji, Departament Zarządzania Procesami Biznesowymi, Biuro ds. Ochrony, Zespół ds. BHP

Kamil Kuźmiński

Departament Dystrybucji Pośredniej, Departament Private Banking, Departament Roz-

woju i Wsparcia Sprzedaży, Departament Klienta Firmowego, Biuro Analiz Kredytowych Klientów Detalicznych, Departament Dystrybucji Oddziałowej Makroregion Północno-Wschodni, Departament Dystrybucji Oddziałowej Makroregion Południowo-Zachodni

Piotr Olendski

Departament Bankowości Inwestycyjnej i Korporacyjnej, Departament Sprzedaży Produktów Skarbowych

Magdalena Rogalska

Departament Bankowości Korporacji Międzynarodowych, Departament Powierniczy, Departament Wdrożeń i Obsługi Klientów, Biuro Rozwoju Produktów, Dyrektor ds. Instytucji Finansowych

Piotr Pawłowski

Biuro Zarządzania Płynnością, Biuro ds. Stawek Referencyjnych

Łukasz Barwicki

(Członek Zarządu do 6 grudnia 2016 r.)

Radosław Kudła

(Członek Zarządu do 6 kwietnia 2016 r.)

02 -

Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej Deutsche Bank Polska S.A. w roku 2016

Podstawowe informacje o działalności Grupy w 2016 roku – 7

Zewnętrzne warunki działania Grupy – 7

Sytuacja finansowa – 10

Organizacja i technologie – 15

Rozwój organizacji – 15

Nakłady inwestycyjne i rozwój technologii – 15

Działalność biznesowa – 17

Bankowość detaliczna – 17

Bankowość korporacyjna i inwestycyjna – 21

Kierunki rozwoju Grupy – 24

Strategia działania – 24

Główne kierunki rozwoju biznesu – 24

Perspektywy rozwoju – 25

Zagadnienia związane z ryzykiem w Grupie – 26

Ryzyko kredytowe – 26

Ryzyko rynkowe i płynności – 28

Ryzyko operacyjne – 34

Optymalizacja ryzyka kredytowego – 36

Limity koncentracji przewidziane w ustawie Prawo bankowe i CRR – 40

Zarządzanie kapitałem własnym – 42

Zarządzanie zasobami ludzkimi i społeczna odpowiedzialność biznesu – 55

Zarządzanie zasobami ludzkimi – 55

Polityka w zakresie zmiennych składników wynagrodzeń – 59

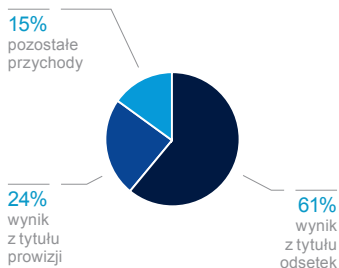
Społeczna odpowiedzialność biznesu – 65

Struktura własnościowa – 67

Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej Deutsche Bank Polska S.A. w roku 2016

Podstawowe informacje o działalności Grupy w 2016 roku

Wynik z działalności bankowej %

Działalność Grupy Kapitałowej Deutsche Bank Polska S.A. w 2016 roku była nakierowana na osiągnięcie planowanych założeń biznesowych we wszystkich obszarach działalności Grupy. Jednocześnie jednostka dominująca dokonywała restrukturyzacji i profilowania swojej działalności z zakresu bankowości inwestycyjnej i korporacyjnej, w rezultacie czego została ograniczona działalność handlowa (trading) jednostki dominującej. Na finalnie osiągnięty wynik finansowy w 2016 roku miały również wpływ wprowadzone zmiany fiskalne, które spowodowały znaczny wzrost opodatkowania działalności operacyjnej Jednostki Dominującej na przestrzeni ostatniego roku.

Grupa osiągnęła następujące podstawowe wyniki w 2016 roku:

- zysk netto w kwocie 92 mln zł, co oznacza spadek o 41,7% w stosunku do roku ubiegłego,
- wynik z tytułu odsetek w kwocie 698 mln zł, tj. o 2,4% mniej niż w 2015 roku,
- wynik z tytułu prowizji w kwocie 275 mln zł, tj. o 1,8% mniej niż w poprzednim roku,
- koszty działania wyniosły 791 mln zł i były o 4,1% wyższe w porównaniu z poprzednim rokiem,
- koszty z tytułu utraty wartości wyniosły 167 mln zł, w porównaniu ze 124 mln zł w 2015 roku,
- suma bilansowa Grupy na koniec 2016 roku wyniosła 39 688 mln zł i była o 4% wyższa w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego.

Pod względem wielkości sumy bilansowej plasowało to Grupę na 12¹ miejscu w sektorze bankowym w Polsce, z niemal 3-proc. udziałem w rynku.

Zewnętrzne warunki działania Grupy

W 2016 roku dynamika PKB zmniejszyła się do 2,8% z 3,6% w 2015 roku. W 2016 roku, podobnie jak w 2015 roku, głównym motorem gospodarki był popyt krajowy, przy rosnącej kontrybucji spożycia prywatnego do PKB (2,1 punktu proc.) oraz spożycia publicznego (0,7 p.p.). Natomiast udział inwestycji w środki trwałe w tworzeniu PKB był silnie ujemny (-1,2 p.p.), ale w dużej mierze kompensowany przez przyrost zapasów. W 2016 roku eksport netto zwiększył dynamikę PKB zaledwie o 0,1 p.p., co oznacza, że wzrost PKB w 2016 roku był generowany przede wszystkim przez spożycie w sektorze gospodarstw domowych oraz spożycie publiczne. W 2016 roku zwiększenie transferów do ludności, wynikające z wprowadzenia programu 500+, obok poprawy sytuacji na rynku pracy przyczyniło się do podtrzymania wysokiej dynamiki spożycia w sektorze gospodarstw domowych.

Rok 2016 był drugim z kolei rokiem deflacji – inflacja średnioroczna w 2016 roku wyniosła -0,6% w porównaniu z -0,9% w roku 2015, pozostając nadal zdecydowanie poniżej dolnej granicy celu inflacyjnego (2,5% +/-1%). W okresie styczeń–październik 2016 roku mieliśmy do czynienia z deflacją cen konsumenta, osiągającą najniższą wartość w kwietniu (-1,1% r/r). Deflacja zakończyła się w październiku, a w grudniu 2016 roku wskaźnik cen konsumenta wzrósł do 0,7% r/r.

¹ Uwzględniając na liście bank BGK – Grupa DB Polska zajmuje miejsce 13. pod względem wielkości aktywów. Zawężenie listy wyłącznie do banków komercyjnych powoduje przesunięcie Grupy DB Polska na pozycję 12. Dane z ankiety Interia.pl

W 2016 roku średni kurs złotego wobec euro wyniósł 4,3625 PLN za EUR, co oznaczało osłabienie o 4,3% w stosunku do średniego kursu wobec euro w 2015 roku. Średni kurs złotego wobec dolara w 2016 roku wyniósł 3,9431 PLN za USD, co oznaczało osłabienie złotego o 4,6% w stosunku do średniego kursu wobec USD w 2015 roku. Średni kurs złotego wobec franka szwajcarskiego wyniósł 4,0021 PLN za CHF w 2016 roku, co oznaczało osłabienie o 2,1%. W 2016 roku kurs złotego wahał się w przedziale 4,24–4,50 PLN za EUR, którego szerokość odpowiada ok. 6% średniego poziomu kursu walutowego w tym roku. Wahania kursu złotego wobec USD były znacznie większe i w 2016 roku wyniosły ok. 13,4% średniej, co wynikało z umocnienia USD pod koniec roku. Wahania złotego wobec średniego kursu CHF w 2016 roku wyniosły 7,2%.

Deficyt budżetowy w 2016 roku wyniósł -27,6 mld zł (50,4% planu na rok 2016) w porównaniu z deficytem -42,6 mld zł (85,2% planu) w 2015 roku. Według wstępnych szacunków deficyt sektora rządowego i samorządowego w 2016 roku w ujęciu ESA2010 wyniósł -2,4% PKB wobec deficytu -2,5% PKB w 2015 roku. W 2016 roku relacja długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB wyniosła 54,4% w porównaniu z 51,5% w 2015 roku. W styczniu 2016 roku, ze względu na wzrost ryzyka politycznego i instytucjonalnego, agencja S&P obniżyła rating Polski z A- do BBB+, natomiast agencje Moody's i Fitch utrzymały ratingi Polski bez zmian, na poziomie odpowiednio: A2 oraz A-.

W 2016 roku nastąpiła wymiana 9 z 10 członków RPP wraz ze zmianą na stanowisku prezesa NBP. W 2016 roku Rada Polityki Pieniężnej nie zmieniła stóp procentowych, utrzymując główną stopę referencyjną w wysokości 1,50% w całym 2016 roku. W 2016 roku RPP prowadziła umiarkowaną konserwatywną politykę pieniężną.

W 2016 roku deficyt obrotów bieżących wyniósł -1,273 mld EUR w porównaniu z deficytem obrotów bieżących w wysokości -967 mln EUR w 2015 roku. W 2016 roku Polska drugi rok z rzędu osiągnęła nadwyżkę handlową (w ujęciu płatniczym) w wysokości 1,949 mld EUR (0,5% PKB) w porównaniu z nadwyżką w wysokości 2,1 mld EUR (0,5% PKB) w 2015 roku. Wyrażony w euro eksport w 2016 roku wzrósł o 2,7% r/r do 176,8 mld EUR, a import zwiększył się o 2,9% r/r do 174,8 mld EUR. Deficyt obrotów bieżących wyniósł -0,3% PKB w 2016 roku wobec deficytu -0,2% PKB w 2015 roku.

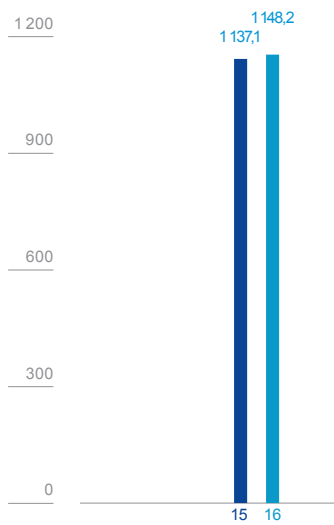
Rok 2016 był kolejnym rokiem szybkiego spadku stopy bezrobocia. Stopa bezrobocia spadła w 2016 roku z 10,2% w styczniu do 8,3% w grudniu.

W grudniu 2016 roku podaż pieniądza (M3) wyniosła 1 265,7 mld zł (wzrost o 9,5% r/r) w porównaniu ze wzrostem o 9,1% r/r w grudniu 2015 roku. Relacja podaży pieniądza (M3) do PKB w 2016 roku wyniosła 68,3% wobec 64,2% w 2015 roku. W grudniu 2016 roku depozyty gospodarstw domowych ogółem wyniosły 724,7 mld zł (wzrost o 9,4% r/r), z czego depozyty złotowe wyniosły 664,9 mld zł (wzrost o 9,0% r/r), a depozyty walutowe – 59,8 mld zł (wzrost o 13,7% r/r). W grudniu 2016 roku depozyty bieżące gospodarstw domowych w monetarnych instytucjach finansowych wzrosły o 17,8% r/r (do 402,0 mld zł), przy czym depozyty bieżące w zł wzrosły o 17,8% r/r do 360,4 mld zł, a depozyty bieżące w walutach obcych wzrosły o 18,2% r/r do 41,6 mld zł. Na koniec 2016 roku depozyty terminowe gospodarstw domowych wzrosły o 0,4% r/r do 322,7 mld zł, depozyty terminowe gospodarstw domowych w złotych wzrosły o 0,2% r/r do 304,5 mld zł, a depozyty termi-

Przychody

w mln PLN

nowe gospodarstw domowych w walutach obcych wzrosły o 4,6% r/r do 18,2 mld zł. Niski poziom stóp procentowych w PLN spowodował, że zmniejszyła się relatywna atrakcyjność lokat terminowych i gospodarstwa domowe preferowały lokaty bieżące w 2016 roku.

W grudniu 2016 roku wartość depozytów przedsiębiorstw ogółem w monetarnych instytucjach finansowych wyniosła 269,8 mld zł (wzrost o 7,9% r/r), z czego depozyty złotowe wyniosły 220,5 mld zł (wzrost o 4,6% r/r), a depozyty walutowe wyniosły 49,2 mld zł (wzrost o 25,8% r/r). W grudniu 2016 roku depozyty bieżące przedsiębiorstw w monetarnych instytucjach finansowych wzrosły o 16,3% r/r – do 169,8 mld zł, z czego depozyty bieżące w PLN wzrosły o 13,8% r/r – do 130,6 mld zł, a depozyty bieżące w walutach obcych wzrosły o 25,6% r/r – do 39,2 mld zł. W grudniu 2016 roku depozyty terminowe przedsiębiorstw spadły o 3,9% r/r – do 100,0 mld zł, z czego depozyty terminowe w PLN spadły o 6,5% r/r – do 89,9 mld zł, a depozyty terminowe walutowe wzrosły o 27,8% r/r – do 10,1 mld zł.

W grudniu 2016 roku wartość kredytów i pożyczek dla gospodarstw domowych od monetarnych instytucji finansowych wyniosła 656,6 mld zł (wzrost o 5,3% r/r), z czego kredyty złotowe miały wartość 485,1 mld zł (wzrost o 8,5% r/r), a kredyty walutowe wartość 171,6 mld zł (spadek o 2,6% r/r). W grudniu 2016 roku kredyty konsumpcyjne wzrosły o 7,3% r/r – do 164,5 mld zł. Na koniec 2016 roku wartość kredytów mieszkaniowych zwiększyła się o 5,2% r/r – do 395,1 mld zł, z czego 233,6 mld zł stanowiły kredyty w PLN (wzrost o 11,0% r/r), a 161,5 mld zł stanowiły kredyty w walutach obcych (spadek o 2,3% r/r). W grudniu 2016 roku wartość kredytów i pożyczek dla przedsiębiorstw od monetarnych instytucji finansowych wzrosła o 5,0% r/r – do 295,6 mld zł, z czego 212,3 mld zł stanowiły kredyty w PLN (wzrost o 4,6% r/r), a 83,3 mld zł – kredyty w walutach obcych (wzrost o 6,0% r/r).

Głównymi czynnikami ryzyka w 2016 roku były: (1) konflikt polityczny wokół Trybunału Konstytucyjnego, skutkujący uruchomieniem procedury Rule of Law Framework, (2) zwiększenie obciążeń podatkowych sektora bankowego w 2016 roku po wprowadzeniu podatku bankowego, (3) decyzja Wielkiej Brytanii o wyjściu z Unii Europejskiej, zwiększająca awersję do ryzyka w regionie. Wymienione wyżej czynniki ryzyka zostały zaabsorbowane przez rynek, a ryzyka w postaci (1') wprowadzenia niekorzystnej dla sektora bankowego oraz rynku walutowego ustawy o restrukturyzacji kredytów w walutach obcych, (2') obniżki ratingu Polski przez pozostałe agencje ratingowe (Moody's, Fitch) się nie zmaterializowały.

Spodziewamy się, że w 2017 roku Grupa Kapitałowa Deutsche Bank Polska S.A. będzie działała w otoczeniu makroekonomicznym charakteryzującym się umiarkowanie przyspieszającym wzrostem gospodarczym w Polsce, przy inflacji nieco przewyższającej 2% r/r. Popyt krajowy powinien nadal być silny, podtrzymywany przez wzrost zatrudnienia i wynagrodzeń oraz utrzymanie wysokiego poziomu transferów do gospodarstw domowych. W 2017 roku spodziewamy się wzrostu PKB o 3,3% oraz inflacji na poziomie 2,1% średniorocznie. W 2017 roku stopa bezrobocia powinna obniżyć się do 7,6% na koniec roku.

Główne czynniki ryzyka w 2017 roku to: (1) możliwość wprowadzenia złagodzonej wersji ustawy o restrukturyzacji kredytów w walutach obcych, (2) ryzyko wolniejszego od oczeki-

wań odbudowania się inwestycji prywatnych, (3) zwiększone ryzyko zmian regulacyjnych i instytucjonalnych w Polsce oraz (4) ryzyka geopolityczne.

Rada Polityki Pieniężnej zasignalizowała preferencję dla utrzymania stałych stóp procentowych w 2017 roku, co oznacza utrzymanie ujemnych realnych stóp procentowych od stycznia 2017 roku. Polityka stałych stóp procentowych w okresie deflacji w 2016 roku oznaczała relatywny konserwatyzm, natomiast stałe stopy procentowe w okresie normalizacji inflacji w 2017 roku będą oznaczały luźną politykę pieniężną, nakierowaną na pobudzenie wzrostu gospodarczego. Polityka pieniężna EBC w 2017 roku powinna być neutralna dla gospodarki Polski, a wpływ podwyżek stóp w USA na gospodarkę Polski powinien być umiarkowany w br.

Strefa euro w 2017 roku prawdopodobnie będzie rozwijać się w tempie 1,3%, a gospodarka Niemiec w tempie 1,1%.

Spodziewamy się, że złoty w 2017 roku pozostanie relatywnie stabilny wobec koszyka EUR–USD, przy aprecjacji złotego wobec EUR oraz osłabieniu złotego wobec USD.

Sytuacja finansowa

W 2016 roku Grupa osiągnęła wynik finansowy brutto w wysokości 146 mln zł, co stanowi 28-proc. spadek względem ubiegłego roku.

Rachunek zysków i strat za rok 2016 i 2015

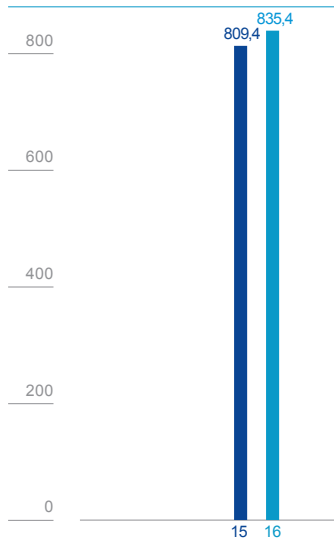
w tys. PLN	01.01.2016 r. – – 31.12.2016 r.	01.01.2015 r. – – 31.12.2015 r.	Dynamika %
Wynik z tytułu odsetek	698 972	716 311	(2,4)%
Odpisy na utratę wartości	(167 244)	(124 287)	34,6%
Wynik z tytułu prowizji	275 087	280 136	(1,8)%
Wynik handlowy	275 100	280 149	(1,8)%
Wynik na działalności podstawowej	970 235	994 972	(2,5)%
Koszty działania Banku i koszty ogólnego zarządu	(791 068)	(759 970)	4,1%
Amortyzacja środków trwałych oraz wartości niematerialnych	(33 647)	(31 526)	6,7%
Zysk brutto	145 520	203 476	(28,5)%
Podatek dochodowy	(53 464)	(45 520)	17,5%
Zysk netto	92 056	157 956	(41,7)%

Wynik z działalności bankowej

- Wynik odsetkowy w 2016 roku zmniejszył się w porównaniu z rokiem ubiegłym o 17 mln zł, tj. o ok. 2%.
- Spadek wyniku z tytułu prowizji w 2016 roku wyniósł ok. 2%, tj. o 5 mln zł w porównaniu z rokiem 2015.
- Wynik z instrumentów wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz z rewaluacji wyniósł w 2016 roku 116 mln zł i był niższy o 12 650 tys. zł od wyniku za rok 2015.

Koszty

w mln PLN

Głównym wyzwaniem Grupy w 2016 roku było osiągnięcie planu przychodowego poprzez rozwój nowej sprzedaży oraz optymalizację wydajności posiadanych portfeli aktywów i pasywów. Wykonanie budżetu przychodowego było wyższe o 1% w porównaniu z rokiem 2015 i stanowiło 95% planu na rok 2016.

W obszarze Klienta indywidualnego główne wyzwania w realizacji przychodów zgodnie z budżetem wynikały z otoczenia makroekonomicznego, spadających stóp procentowych oraz rosnącej konkurencji na rynku kredytów i pożyczek gotówkowych dla Klientów indywidualnych. Grupa uzyskała całościowe wykonanie planów dla grupy produktów finansowania osobistego i konsumpcyjnego na poziomie 88%, co jest uznane za wynik dobry w wietle wysokiej aktywności konkurencji oraz związanej z nią presji na obniżanie marży odsetkowej. W zakresie kredytów hipotecznych przekroczono budżet o 7%, dzięki utrzymaniu wysokiego udziału w rynku nowej sprzedaży (efekty cross-sell wynikające z pakietyzacji produktowej) oraz intensywnej pracy nad kontrolą marży i warunków kontraktowych uzasadniających jej modyfikację (zwyżki/zniżki).

Poziom realizacji planów przychodowych w obszarze Klienta biznesowego osiągnął 84% założeń planowych, przy 7-proc. spadku w porównaniu z rokiem 2015. Głównym celem w tym segmencie było poszerzenie oferty produktowej oraz zwiększenie dochodowości przy zachowaniu stabilnego wzrostu salda kredytowego.

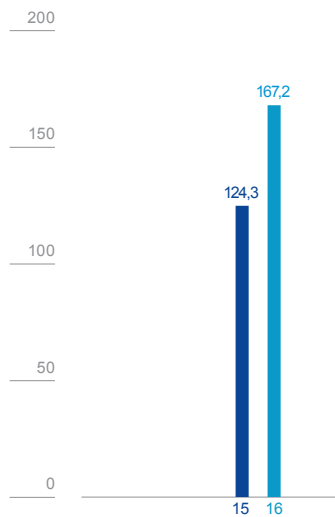
W produktach depozytowych zanotowano wykonanie planu na poziomie 99%, przy spadku przychodów z tego tytułu 12% rok do roku. Spadki w tym obszarze związane są z niskim poziomem stóp procentowych.

Przychody z produktów inwestycyjnych i ubezpieczeniowych w roku 2016 były niższe od wyniku roku 2015 o 29%, a założenia planowe zostały zrealizowane w 54%. Spadek przychodów był spowodowany głównie przez pogorszenie sytuacji na rynku finansowym i awersji do ponoszenia ryzyka.

Wykonanie budżetu przychodowego w obszarze bankowości korporacyjnej i inwestycyjnej było na poziomie 92%, przy takim samym wykonaniu przychodów rok do roku (również poziom 92%, czyli spadek o niecałe 8%). Główną przyczyną tego spadku jest zamknięcie linii biznesowej Global Markets (Trading), gdzie odnotowaliśmy spadek rok do roku o 48%, przy jednoczesnym wzroście w części bankowości inwestycyjnej o 26%. Ponadto część bankowości transakcyjnej również odnotowała pozytywne przychody, przekraczające budżet o niemal 12% i zmianie nominalnej o kwotę 20,9 mln PLN, co stanowi niemal 14% wszystkich przychodów w obszarze bankowości korporacyjnej i inwestycyjnej. Wzrost w części bankowości transakcyjnej jest związany głównie z wyższym wynikiem z tytułu transakcji wymiany walut, realizowanych zarówno na platformach Autobahn, FX4Cash, jak i telefonicznie. Dodatkowo zwiększyły się przychody odsetkowe – z tytułu premii – za stabilną bazę depozytową Klientów. W końcu prowizje pozostały na podobnym poziomie (nieznaczny wzrost przychodów), przy czym widać spadek przychodów prowizyjnych od udzielanych kredytów, gwarancji, akredytyw czy płatności, za to większe przychody prowizyjne były realizowane w działalności powierniczej czy obsłudze instytucji finansowych.

Odpisy

w mln PLN

W 2016 roku koszty rezerw kredytowych były niższe od planowych o 4% oraz o 23% wyższe niż w roku ubiegłym. Ten korzystny trend świadczy o wysokiej jakości portfela kredytowego Grupy.

Koszty Grupy w 2016 roku były wyższe o 27% względem planu i o 3% wyższe niż w roku 2015.

Biorąc pod uwagę strukturę czynników wpływających na poziom zysku i ich elastyczność, wzmocnienie bazy przychodowej jest priorytetowym zadaniem Zarządu w 2017 roku. Dodatkowo rozwój bazy przychodowej musi być realizowany zgodnie z zamierzeniami strategicznymi, by spowodować zmniejszenie udziału produktów hipotecznych w przychodach na rzecz produktów inwestycyjnych, finansowania potrzeb konsumpcyjnych oraz bankowości przedsiębiorstw. Strategia zakłada wzrost bazy przychodowej segmentu bankowości transakcyjnej i kontynuację zwiększonej aktywności w obszarze działalności banku na rynku kapitałowo-pięniężnym.

Aktywa pracujące

- Rozwój akcji kredytowej – w stosunku do stanu na 31 grudnia 2015 roku kredyty i pożyczki udzielone Klientom wykazały przyrost o 851 810 tys. zł, tj. o 3%; dalszy wzrost działalności kredytowej nastąpił głównie dzięki automatyzacji części procesów kredytowych; w porównywanych okresach udział kredytów w strukturze aktywów utrzymał się na podobnym poziomie i wynosił 77%.
- Wzrost portfela inwestycyjnych aktywów finansowych – na przestrzeni roku zaangażowanie w tej pozycji aktywów zwiększyło się o 1 029 671 tys. zł, a jej udział w strukturze aktywów zwiększył się z poziomu 15,2% na dzień 31 grudnia 2015 roku do poziomu 17,1% na dzień 31 grudnia 2016 roku.
- Spadek zaangażowania na rynku międzybankowym – o 144 089 tys. zł, udział tej pozycji w strukturze aktywów spadł z poziomu 2,6% na dzień 31 grudnia 2015 roku do poziomu 2,1% na dzień 31 grudnia 2016 roku.

Pozyskanie zasobów

- W głównej pozycji zasobowej (depozytach Klientów) na przestrzeni 2016 roku zanotowano wzrost o 918 077 tys. zł. Udział tej pozycji w sumie bilansowej zmienił się z 44,4% w 2015 roku do 44,8% w 2016 roku.
- Depozyty z rynku międzybankowego spadły w 2016 roku o 565 982 tys. zł. Udział tej pozycji w sumie bilansowej zmniejszył się z 42% w 2015 roku do 39,4% w 2016 roku.

Aktywa

	31.12.2016 r.		31.12.2015 r.		Dynamika %
	w tys. PLN	Struktura %	w tys. PLN	Struktura %	
Kasa, operacje z Bankiem Centralnym	1 053 417	2,7%	903 794	2,4%	17%
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	851 847	2,1%	995 936	2,6%	(14)%
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	138 674	0,3%	340 221	0,9%	(59)%
Kredyty i pożyczki udzielone Klientom	30 512 017	76,9%	29 660 207	78,1%	3%
Inwestycyjne aktywa finansowe	6 799 137	17,1%	5 769 466	15,2%	18%
Rzeczowe aktywa trwałe	35 912	0,1%	41 823	0,1%	(14)%
Wartości niematerialne	105 198	0,3%	89 556	0,2%	17%
Aktywa z tytułu bieżącego podatku dochodowego	9 333	0,0%	-	0,0%	n/a
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	18 764	0,0%	11 484	0,0%	63%
Inne aktywa	163 467	0,4%	171 911	0,5%	(5)%
Aktywa razem	39 687 766	100%	37 984 398	100%	4%

Pasywa

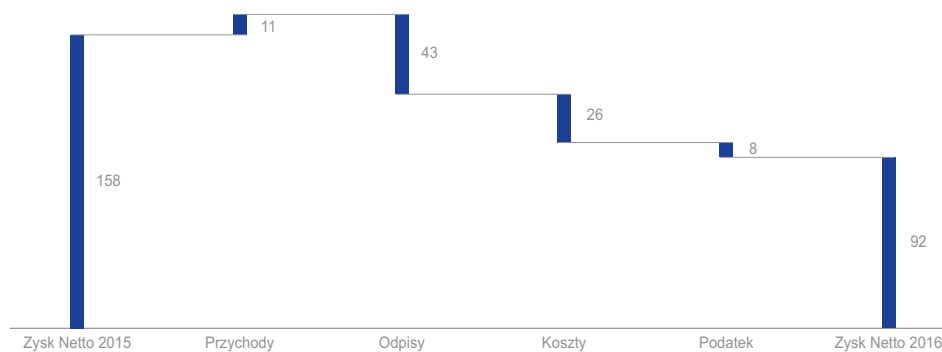
	31.12.2016 r.		31.12.2015 r.		Dynamika %
	w tys. PLN	Struktura %	w tys. PLN	Struktura %	
Zobowiązania wobec innych banków	15 622 115	39,4%	16 188 097	42,6%	(3)%
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	89 532	0,2%	116 590	0,3%	(23)%
Zobowiązania wobec Klientów	17 797 700	44,8%	16 879 623	44,4%	5%
Rezerwy	25 750	0,1%	34 786	0,1%	(26)%
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	-	0,0%	9 035	0,0%	(100)%
Zobowiązania podporządkowane	1 583 873	4,0%	235 521	0,6%	572%
Inne zobowiązania	358 019	0,9%	290 613	0,8%	23%
Zobowiązania razem	35 476 989	89,4%	33 754 265	88,9%	5%
Kapitał akcyjny	2 651 449	6,7%	2 651 449	7,0%	0%
Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	525 366	1,3%	525 366	1,4%	0%
Kapitał z aktualizacji wyceny	(2 031)	0,0%	30 196	0,1%	(107)%
Zyski zatrzymane	1 035 993	2,6%	1 023 122	2,7%	1%
Kapitał własny razem	4 210 777	10,6%	4 230 133	11,1%	0%
Pasywa razem	39 687 766	100%	37 984 398	100%	4%

Wynik finansowy – uwarunkowania

W 2016 roku Grupa osiągnęła zysk netto w wysokości 92 056 tys. zł. Wynik finansowy netto ukształtował się na poziomie niższym niż w roku poprzednim. Na osiągnięty wynik netto miał wpływ uzyskany wynik z działalności bankowej oraz wzrost kosztów spowodowany głównie obowiązkami otoczenia regulacyjnego Grupy.

Wpływ przychodów i kosztów na zmiany wyniku netto

w mln PLN

Podstawowe wskaźniki

	2016	2015
ROE Netto	2,20%	4,00%
ROA Netto	0,20%	0,40%
CIR	72,50%	70,70%
Łączny współczynnik kapitałowy	19,19%	14,59%

W 2017 roku Grupa spodziewa się uzyskać wynik netto na poziomie zbliżonym do roku 2016. Wysokie koszty regulacyjne, w tym opłaty na podatek bankowy, oraz naturalnie rosnący koszt ryzyka kredytowego powinny zostać częściowo skompensowane działaniami oszczędnościowymi oraz wzrostem bazy przychodowej we wszystkich obszarach działalności Grupy. W trakcie kolejnego roku obrotowego Grupa będzie realizowała swoje cele ekonomiczne w warunkach zwiększonej konkurencji, wynikającej z niskich poziomów stóp procentowych i marż, przy wzrastających wymogach nadzorczych i regulacyjnych.

Organizacja i technologie

Rozwój organizacji

Organizacja Grupy w 2016 roku była stabilna i funkcjonowała prawidłowo w odniesieniu do rozwoju sytuacji rynkowej i regulacyjnej. Rada Nadzorcza i Zarząd podjęły szereg działań mających na celu:

- zwiększenie zdolności Grupy do obsługi rosnących wymogów regulacyjnych,
- podwyższenie efektywności struktur zarządzania i kontroli,
- obniżenie bazy kosztowej.

Główne zmiany obejmowały:

1. Powołanie Biura Zintegrowanej Oceny Ryzyka, do którego przeniesiono czynności związane z wewnętrzną oceną adekwatności kapitałowej oraz ryzykiem modeli.
2. Likwidację jednego makroregionu i 14 regionów w strukturze zarządzania sprzedażą i obsługą Klientów detalicznych.
3. Członkowi Zarządu nadzorującemu Zarządzanie Płynnością powierzono kompetencje w zakresie nadzoru nad działalnością Departamentu Zarządzania Pozycją Własną Banku, Biura Zarządzania Płynnością oraz Biura ds. Stawek Referencyjnych.
4. Wzmocnienie zdolności windykacyjnych w dynamicznie rozwijającym segmencie małych przedsiębiorstw poprzez powołanie Zespołu ds. Restrukturyzacji i Windykacji Małych Przedsiębiorstw.
5. Wzmocnienie funkcji kontrolnych w zakresie dystrybucji produktów inwestycyjnych, w tym utworzenie Zespołu Nadzoru i stanowiska ds. ryzyk operacyjnych.
6. Utworzenie nowego stanowiska ds. projektów regulacyjnych.
7. Transformację rozproszonych usług adopcji nowego Klienta do postaci wyspecjalizowanej jednostki zarządzania wymaganiami regulacyjnymi.
8. Uproszczenie struktury organizacyjnej w Departamencie Marketingu, w szczególności w zakresie zarządzania obszarami eCommerce i komunikacji internetowej.

W ramach procesu oceny rocznej w Grupie po raz kolejny znacząco poszerzono grupę menedżerów, których kwalifikacje są potwierdzone tytułem korporacyjnym DB. Wśród 91 promowanych osób były 4 osoby z tytułem Director (Dyrektor Departamentu Operacji Bankowych, Dyrektor Biura Rozwoju w Departamencie Windykacji, Dyrektor Wspierania Sprzedaży Klientów Detalicznych oraz Dyrektor Sprzedaży Produktów Faktoringowych), 16 osób z tytułem Vice President, 54 osoby z tytułem Assistant Vice President oraz 17 osób ze stanowiskiem Associate. Ponowna znacząca liczba promocji potwierdza jakość kadr pracujących w Grupie oraz wynikający z tego potencjał organizacji do realizowania przyszłych celów biznesowych i regulacyjnych.

Funkcjonująca w Grupie Rada Pracownicza w 2016 roku koncentrowała się na aspektach poprawy jakości warunków pracy oraz budowaniu pozytywnych relacji między pracodawcą a pracownikiem. Rada dysponuje bezpośrednim i poufny interfejsem dla pracowników, którzy mogą w bezpieczny sposób przekazywać sugestie odnośnie co do wymaganych zmian organizacyjnych.

Nakłady inwestycyjne i rozwój technologii

W 2016 roku kontynuowano zadania maksymalizacji wykorzystania istniejących zasobów infrastrukturalnych, ludzkich i kapitałowych do osiągania celów finansowych i pozafinansowych. Szczególną uwagę poświęcono zgodności regulacyjnej i wypełnianiu zaleceń audytu zewnętrznego oraz wewnętrznego. Jednocześnie utrzymano inwestycje w dalszą automatyzację procesów i optymalizację kosztowe.

Projekty informatyczne

Obszarem rozwoju, który tradycyjnie ma bardzo szeroki wpływ na działalność Grupy, są projekty informatyczne, związane z uruchamianiem i/lub aktualizacją produktów i usług. W 2016 roku Grupa prowadziła ponad 60 projektów rozwojowych. W następujących

obszarach zakończono prace i uruchomiono nowe rozwiązania informatyczne (główne przykłady):

1. Zgodność regulacyjna:
  - a. wdrożenie szerokiej grupy wymagań BFG: obowiązki informacyjne wobec Klientów, zwolnienia zastrzeżeń, założenia do planu restrukturyzacji,
  - b. wdrożenie pakietów wymagań do obsługi EMIR¹, FATCA², MIFID³,
  - c. e-Deklaracja.
2. Digitalizacja:
  - a. pełne wdrożenie nowej platformy bankowości elektronicznej dla Klientów indywidualnych (nowy EasyNet), w tym wersji mobilnej,
  - b. integracja platformy EasyNet z narzędziem wspierającym wybór i nabycie jednostek funduszy inwestycyjnych,
  - c. rozszerzenia i up-grade aplikacji do obsługi transakcji giełdowych.
3. Rozliczenia: usprawnienia dotyczące rozliczeń z agentami i pośrednikami.
4. Usprawnienia procesowe: otwieranie rachunków dbNet Business, automatyzacja księgowania instrumentów pochodnych.
5. Usprawnienia technologiczne:
  - a. likwidacja starych centrów danych i pełne przeniesienie do partnera technologicznego,
  - b. przeniesienie wszystkich funkcji krytycznych do partnera technologicznego.
6. Zarządzanie danymi i raportowanie:
  - a. rozszerzenia funkcjonalne do data mart finance (DMF),
  - b. raportowanie procesowe w udzielaniu kredytów (BPM⁴),
  - c. zwiększenie wydajności i stabilności środowiska raportowania SAS.

Jednocześnie Grupa rozpoczęła prace przygotowawcze do wdrożenia w 2017 roku następujących rozwiązań (wybrane pozycje), w całości lub w zakresie pierwszych etapów:

1. zapewnienie zgodności regulacyjnej z kolejną grupą wymogów (kontynuacja wcześniejszych prac) w zakresie:
  - a. dyrektywy MIFID – modyfikacje systemów transakcyjnych i rozliczeniowych w celu prezentacji kosztów i prowizji, nowa ankieta oceny ryzyka i adekwatności, zmiany w dokumentacji;
  - b. dyrektywy EMIR – clearing oraz margining, zarządzanie zabezpieczeniami, nowe wzorce dokumentacyjne;
  - c. nowelizacji ustawy o BFG – procedury przeglądu dokumentacji, gromadzenie i przekazywanie danych i raportów kontrolnych do BFG;
  - d. dyrektywy PSD⁵ II – dostosowanie procesów, procedur i systemów do obsługi relacji z podmiotami trzecimi (TPP);
  - e. dyrektywy PRIIPS⁶ – standaryzacja informacji dla Klientów zgodnie ze standardami technicznymi;
  - f. rekomendacji H i Z;
  - g. dzielone płatności VAT (tzw. split payments);
  - h. wytycznych FATCA, w tym wspólnego standardu raportowania (CRS) EURO-FATCA.
2. rozszerzenia funkcjonalne bankowości elektronicznej: powiadomienia o transakcjach, zarządzanie limitami, raportowanie;

¹ European Market Infrastructure Regulation (EMIR).

² Foreign Account Tax Compliance Act (FATCA).

³ Markets in Financial Instruments Directive (MIFID).

⁴ Business Process Management (BPM).

⁵ Payment Services Directive (PSD).

⁶ Packaged Retail Investment and Insurance Products (PRIIPs).

3. nowe produkty dla przedsiębiorców: linia wielozadaniowa (multi-walutowa), automatyczny monitoring obrotów (AMO);
4. „soft token” do bankowości elektronicznej dla przedsiębiorców: token aplikacyjny do wykorzystania na urządzeniach mobilnych.

Infrastruktura oddziałowa i centralna

W 2016 roku Grupa wykonała wiele zadań optymalizacji infrastruktury pod kątem najlepszego skonfigurowania obsługi Klientów oraz wykorzystania potencjału biznesowego lokalnych rynków. W ramach tych działań Grupa przeprowadziła relokację i/lub konsolidację 34 placówek, zmniejszając liczbę oddziałów ze 147 w 2015 roku do 113. Dodatkowo uruchomiono prace mające na celu obniżenie bazy kosztowej lokalizacji centralnych poprzez częściowe przeniesienie miejsc pracy do budynków o niższym koszcie wynajmu i utrzymania (np. w Warszawie z biurowca Focus do Blue Office).

W 2017 roku planowane jest zakończenie optymalizacji fizycznej sieci oddziałów, z koncentracją na placówkach obsługujących Klientów biznesowych. Planowane jest również otwarcie nowego flagowego, prestiżowego oddziału w Poznaniu (Andersia Business Center), gdzie zostaną skoncentrowane zespoły z innych lokalizacji.

Działalność biznesowa

Bankowość detaliczna

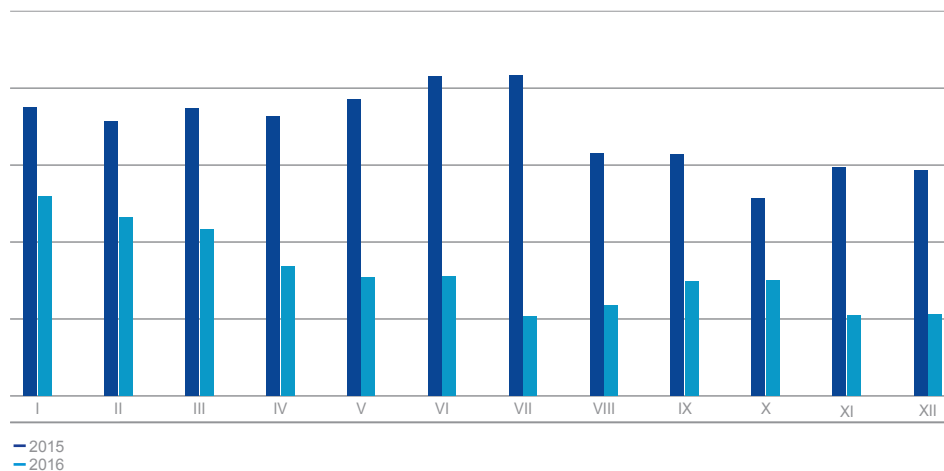
Bankowość dla Klientów indywidualnych i biznesowych

Rok 2016 w bankowości dla Klientów indywidualnych i biznesowych (PBC) był okresem zorientowanym na dostosowanie modelu biznesowego do zmieniających się warunków rynkowych i regulacyjnych. Jednym z głównych czynników generujących potrzebę dalszych zmian było wprowadzenie podatku bankowego, radykalnie wpływającego na pogorszenie rentowności modelu kredytowego. W 2016 roku Grupa koncentrowała się na aktywności w obszarze produktów o wyższych marżach (niezabezpieczone produkty gotówkowe, kredyty dla przedsiębiorstw) i z wyższym potencjałem do budowania szerokiej i długoterminowej relacji z Klientami.

PBC – aktywność komercyjna w 2016 roku – produkty kredytowe

W obszarze produktów kredytowych dla Klientów indywidualnych w 2016 roku Grupa utrzymała strategię zmniejszania udziału kredytów hipotecznych w nowej produkcji. W każdym miesiącu roku 2016 wolumeny sprzedanych produktów hipotecznych były znacząco niższe niż w analogicznych miesiącach roku 2015 (diagram PBC 1).

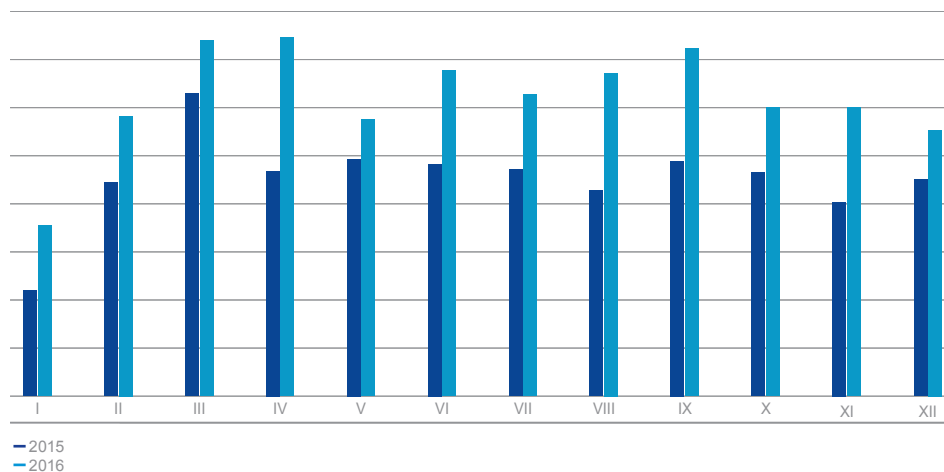
Diagram PBC 1. Miesięczna sprzedaż produktów hipotecznych – porównanie roku 2015 i 2016

Uwaga: Skala wartościowa celowo nie jest elementem publikacji.

W 2016 roku PBC prowadziło intensywne działania akwizycyjne w oferowaniu niezabezpieczonych kredytów konsumpcyjnych dla Klientów zamożnych i profesjonalistów. Efektem przyjętej strategii było uzyskanie w każdym miesiącu roku poziomów sprzedaży wyższych niż w roku ubiegłym (diagram PBC 2).

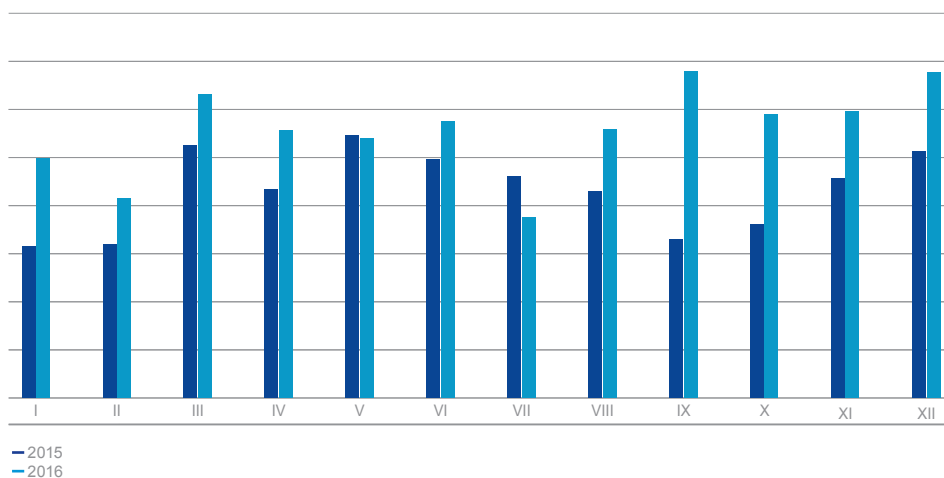
Diagram PBC 2. Miesięczna sprzedaż kredytów i pożyczek konsumpcyjnych – porównanie roku 2015 i 2016

Uwaga: Skala wartościowa celowo nie jest elementem publikacji.

Dużym sukcesem PBC w obszarze produktów kredytowych był dalszy rozwój bankowości dla firm, z koncentracją na sektorze małych i średnich przedsiębiorstw oraz obsługą rosnącej liczby firm z segmentu mid-cap. Średni miesięczny poziom sprzedaży produktów kredytowych był wyższy niż w roku 2015, a w trzecim i czwartym kwartale widoczne jest wyraźne przyspieszenie tempa nowej produkcji (diagram PBC 3).

Diagram PBC 3. Miesięczna sprzedaż kredytów dla przedsiębiorstw – porównanie roku 2015 i 2016

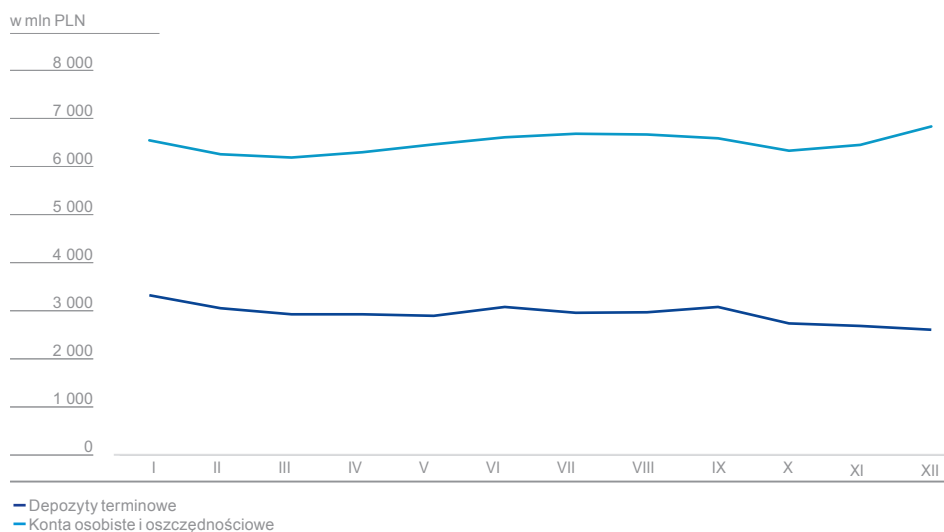
Uwaga: Skala wartościowa celowo nie jest elementem publikacji.

Produkty kredytowe dla przedsiębiorstw były konsekwentnie rozwijane w podejściu doradczym, gdzie w polityce cenowej poza głównym kryterium oceny relacji, jakim jest wiarygodność kredytowa, uwzględniano całość aktywności komercyjnej z Klientem, w szczególności aktywność transakcyjną oraz depozytową.

PBC – aktywność komercyjna w 2016 roku – produkty depozytowe i inwestycyjne

Sytuacja depozytowa Grupy w 2016 roku była stabilna (diagram PBC 4), pomimo kontynuacji działań zmierzających do optymalizacji uzyskiwanych marż. Wprowadzono silne ograniczenia negocjacji cen depozytów, szczególnie od przedsiębiorstw, tak aby poruszać się w korytarzu cenowym wyznaczonym przez wewnętrzne stawki transferowe. Odpływ depozytów terminowych był równoważony zwiększaniem depozytów na kontach oszczędnościowych.

Diagram PBC 4. Rozwój bazy depozytowej w roku 2016

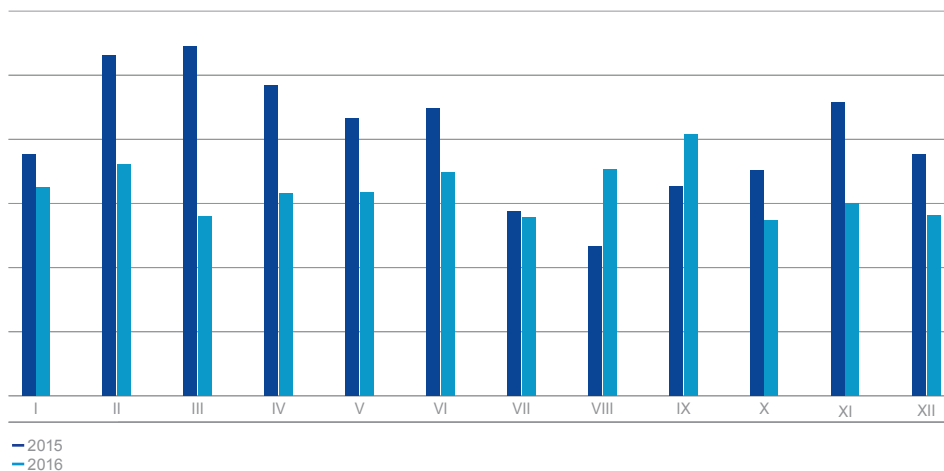

W 2016 roku PBC kontynuowało intensywne działania sprzedażowe w zakresie produktów inwestycyjnych (diagram PBC 5). Z wyjątkiem sierpnia i września uzyskane poziomy sprzedaży były niższe niż w roku ubiegłym. Głównymi przyczynami tej sytuacji były:

- niepewność i zawirowanie na rynkach finansowych związane z postrzeganiem Grupy DB,
- obniżone inwestycje w kampanie promocyjne, spowodowane koniecznością minimalizacji kosztów.

Należy zauważyć, że Grupa wykonała z sukcesem wiele działań komunikacyjnych i retencyjnych, co znacząco ograniczyło efekty szkód na reputacji marki i pozwoliło na powrót do sukcesów sprzedażowych, szczególnie w zakresie produktów strukturyzowanych.

Diagram PBC 5. Miesięczna sprzedaż produktów inwestycyjnych – porównanie roku 2015 i 2016

Uwaga: Skala wartościowa celowo nie jest elementem publikacji.

W kolejnych latach planowane jest utrzymanie wysokiej orientacji na rozwój produktów inwestycyjnych, ubezpieczeniowych i depozytowych. W swojej misji i wizji Grupa zamierza współuczestniczyć w budowaniu majątku Klientów indywidualnych i przedsiębiorstw, odpowiadając najlepszej jakości usługami na wzrost poziomu zamożności społeczeństwa.

Bankowość korporacyjna i inwestycyjna

Zarządzanie środkami finansowymi przedsiębiorstw i finansowanie handlu

Przychody bankowości transakcyjnej w 2016 roku przekroczyły poziom 102 mln PLN i były wyższe w porównaniu z rokiem ubiegłym o 19%. Zysk netto wyniósł niemal 67 mln PLN, przy zatrudnieniu na poziomie 17 osób.

Kontynuując strategię z poprzednich lat, linia bankowości transakcyjnej koncentrowała się na obsłudze Klientów korporacyjnych, w tym spółek córek Klientów Deutsche Bank AG oraz największych polskich przedsiębiorstw oraz instytucji finansowych.

W zakresie produktów Cash Management wprowadziliśmy unikatowe rozwiązanie dla Klienta z branży tytoniowej – dzięki rozwiązaniu z użyciem SMS-a został uruchomiony program motywacyjny dla dystrybutorów. Duże zainteresowanie powyższym rozwiązaniem zarówno wśród pozostałych spółek z koncernu, jak i innych Klientów z różnych branż w Polsce przełoży się w najbliższych miesiącach na wzrost przychodów.

W 2016 roku została zaimplementowana dla amerykańskiej grupy z branży kosmetycznej kompleksowa struktura Cash Management, obejmująca również produkty zarządzania płynnością finansową.

Wśród istotnych transakcji należy też wspomnieć rozpoczęcie współpracy z międzynarodową grupą z Francji w zakresie obsługi wysokokwotowych transakcji z obszaru Treasury.

Jeśli chodzi o rozwój produktów, nasi Klienci byli sukcesywnie migrowani na nowocześniejszą wersję platformy internetowej Cash Manager. Równolegle wprowadzono dodatkowe funkcjonalności na platformie FX4Cash, z której korzysta obecnie ponad 100 Klientów korporacyjnych.

Grupa Kapitałowa Deutsche Bank Polska rozwijała swoją ofertę również w zakresie produktów finansowania handlu. W 2016 roku udało się nam uzyskać mandat na obsługę w zakresie gwarancji dla kolejnych spółek córek z międzynarodowych grup kapitałowych.

Kontynuowaliśmy wdrażanie kompleksowych rozwiązań finansowania łańcucha dostaw dla międzynarodowej sieci handlowej oraz producenta z branży spożywczej. W 2016 roku koncentrowaliśmy się głównie na finansowaniu dostawców naszych Klientów.

Rok 2016 był ważnym rokiem również z punktu widzenia przejęcia przez linię bankowości transakcyjnej właścicielstwa produktów wymiany walutowej. Zmiana ta nie miała wpływu bezpośrednio na Klientów, natomiast po stronie Grupy przychody z transakcji walutowych od października 2016 roku są wykazywane w księdze handlowej należącej do linii bankowości transakcyjnej.

Pomimo szeregu zmian w sektorze bankowym, związanych z dodatkowymi obciążeniami i wymogami dla banków, kolejnymi regulacjami wydłużającymi proces otwarcia rachunku czy podpisania wielu umów, staraliśmy się być rzetelnym i wiarygodnym partnerem dla naszych Klientów. Wypracowany przez lata model relacji budowaliśmy i budujemy na wzajemnym partnerstwie i zaufaniu. Nasze podejście w zakresie relacji Klient–Grupa zostało po raz kolejny bardzo wysoko ocenione w przeprowadzonej ankiecie badającej satysfakcję Klientów.

Odpowiadając na potrzeby Klientów, zorganizowaliśmy warsztaty na temat zagrożeń cyberatakami i pokazujące, w jaki sposób rozwiązania oferowane przez Grupę pomagają zminimalizować to ryzyko.

Obsługa instytucji finansowych i działalność powiernicza

Przychody w obszarze instytucji finansowych (działalność powiernicza i zarządzanie środkami instytucji finansowych) wzrosły rok do roku o 10%, głównie dzięki przychodom odsetkowym, podczas gdy przychody prowizyjne (od przelewów) spadły w tym samym czasie o niespełna 9%. Działalność powiernicza w 2016 roku zarejestrowała wzrost przychodów o 8% w stosunku do roku poprzedniego – i to głównie za sprawą zwiększonych wyników części biznesu zajmującego się obsługą funduszy inwestycyjnych i emerytalnych.

W 2016 roku, podobnie jak w ostatnich latach, Grupa sukcesywnie rozwijała działalność powierniczą, umacniając między innymi swoją pozycję na rynku obsługi funduszy inwestycyjnych i emerytalnych.

Wartość aktywów Klientów przechowywanych w Departamencie Powierniczym wzrosła rok do roku o ponad 30%, co było także efektem pozyskania czwartego największego

Otwartego Funduszu Emerytalnego w Polsce. Na koniec 2016 roku Grupa przechowywała ca. 65 miliardów PLN aktywów, obejmujących polskie oraz zagraniczne aktywa.

Przychody z prowadzonej działalności wzrosły kolejny rok z rzędu o 5% rok do roku.

Dyrektor Departamentu był członkiem Prezydium Rady Banków Depozytariuszy przy Związku Banków Polskich (ZBP). Działał także w Komitecie Doradczym przy KDPW, gdzie został wybrany Przewodniczącym Zespołu. Pracownicy Grupy aktywnie brali udział w wielu grupach roboczych utworzonych pod auspicjami ZBP oraz KDPW.

Grupa aktywnie uczestniczyła w pracach mających na celu dostosowanie regulacji rynku kapitałowego do wymogów europejskich oraz potrzeb rynku, w tym implementacji AIFMD oraz UCITS V, tj. regulacji wpływających bezpośrednio na działalność banków powierniczych oraz funduszy inwestycyjnych w Polsce.

Działalność inwestycyjna

Grupa Kapitałowa Deutsche Bank umacniała swoją pozycję w Polsce, rozwijając działalność w zakresie obsługi dużych transakcji fuzji i przejęć ('M&A'), organizacji krajowych i międzynarodowych ofert publicznych, transakcji na rynku akcji, kredytów bankowych i obligacji oraz doradztwa finansowego przy realizacji dużych projektów inwestycyjnych. W 2016 roku Grupa uczestniczyła w realizacji największych oraz najbardziej prestiżowych transakcji na polskim rynku.

Jedną z najważniejszych transakcji na polskim rynku było ogłoszone w grudniu 2016 roku przejęcie pakietu 32,8% udziałów w Banku Pekao S.A. wspólnie przez PZU S.A. i Polski Fundusz Rozwoju. Transakcja o wartości 10,6 mld złotych, przy której Grupa pełniła rolę doradcy finansowego PZU S.A., jest jednym z największych przejęć, do jakiego doszło na polskim rynku w ostatnim czasie.

Kolejną istotną transakcją na polskim rynku było przejęcie Allegro przez konsorcjum, w skład którego weszły fundusze Cinven, Permira oraz Mid Europa Partners. Grupa pełniła rolę współprowadzącego księgę popytu przy organizacji gwarantowanego finansowania transakcji przejęcia o wartości 5,1 mld złotych.

W zakresie transakcji rynków dłużnych Grupa pełniła rolę agenta emisji obligacji o wartości 1 750 mln dolarów dla Skarbu Państwa, a także przeprowadziła inauguracyjną emisję listów zastawnych dla PKO Banku Hipotecznego S.A. o wartości 500 mln euro.

Bankowość na rynkach finansowych

W 2016 roku w Grupie nastąpiła istotna zmiana w strategii działania w zakresie działalności tradingowej, mająca na celu ograniczenie ryzyka rynkowego w Grupie Kapitałowej Deutsche Bank Polska S.A. Wprowadzono zmiany organizacyjne, skutkujące zaprzestaniem aktywnej działalności Banku na portfelu własnym na rynku obligacji skarbowych, derywatów stopy procentowej i transakcji walutowych, a także likwidacją Departamentu Zarządzania Pozycją Własną.

Obsługa Klientów Grupy nie uległa większym zmianom, natomiast dokonano korekty w strukturze organizacyjnej, polegającej na tym, że Klienci korporacyjni i instytucje finan-

sowe są obsługiwani w linii bankowości transakcyjnej, natomiast Klienci detaliczni – w linii bankowości detalicznej.

W 2016 roku w dalszym ciągu Biuro Zarządzania Płynnością zarządzało księgą bankową i utrzymywało wysokie wskaźniki zarówno płynności bieżącej, jak i terminowej. Przez cały rok Grupa utrzymywała status Dealera Rynku Pieniężnego nadanego przez NBP.

W związku ze znacznym ograniczeniem obrotów Grupy na rynku skarbowych papierów wartościowych status Dealera Skarbowych Papierów Wartościowych został przekazany do Deutsche Bank AG Londyn.

DB Securities

DB Securities nie będzie już obsługiwała instytucjonalnych inwestorów; będzie się koncentrowała na rozwoju Klientów detalicznych w ścisłej współpracy z agentem inwestycyjnym DB Polska.

Kierunki rozwoju Grupy

Strategia działania

W 2016 roku Grupa kontynuowała realizację strategii przyjętej w Biznesplanie połączenia Deutsche Bank PBC S.A. oraz Deutsche Bank Polska S.A., zatwierdzonej przez Komisję Nadzoru Finansowego 3 września 2014 roku.

Model biznesowy funkcjonował stabilnie we wszystkich wymiarach:

- segmentów – koncentracja na korporacjach międzynarodowych i polskich, instytucjach finansowych, małych i średnich przedsiębiorstwach oraz zamożnych Klientach indywidualnych; dalsze ograniczanie relacji z Klientami o niskim poziomie aktywów oraz ograniczonej transakcyjności,
- produktów – utrzymanie szerokiej oferty produktów transakcyjnych, depozytowych, kredytowych, ubezpieczeniowych i inwestycyjnych; w ryzyku kredytowym nawiązywanie relacji z Klientami o wysokim poziomie bezpieczeństwa,
- kanałów – działanie w oparciu o zbilansowany model czterech filarów dystrybucji: 1. oddziałów i doradców, 2. sprzedaży centralnej, 3. kanałów zdalnych (Internet, call center) oraz 4. sieci zewnętrznych – pośredników i agentów.

W trakcie roku Grupa przeprowadziła proces planowania strategicznego na lata 2017–2020, adresując bieżące wyzwania wynikające ze zmian w otoczeniu regulacyjnym oraz konkurencyjnym i rynkowym. Nowa strategia została przyjęta przez Radę Nadzorczą Banku na posiedzeniu Rady Nadzorczej 6 grudnia 2016 roku.

Główne kierunki rozwoju biznesu

Strategia na lata 2017–2020 stanowi kontynuację wcześniejszych założeń, bez radykalnych zmian kierunku rozwoju. Strategia zakłada dalszy organiczny wzrost biznesu, przy jednoczesnej maksymalizacji poziomów marż uzyskiwanych z całościowej relacji z Klientami, szczególnie absorbującymi zasoby kapitałowe Grupy:

- zostaje utrzymany model dystrybucyjny, oparty na kanałach fizycznych i elektronicznych,

- zostaje zachowany model produktowy, z wybranymi ograniczeniami produktów podwyższonego ryzyka (np. opcje walutowe dla Klientów bankowości detalicznej),
- Grupa nadal będzie obsługiwała szerokie spektrum Klientów, pokrywając dotychczasowe segmenty.

Oczekiwanym efektem prowadzonych działań jest poprawa głównych wskaźników efektywności: ROE, ROA, współczynnika dźwigni finansowej (leverage ratio) oraz CIR, przy zachowaniu niezachwianej pozycji kapitałowej, płynnościowej oraz wysokiej jakości portfeli kredytowych.

Perspektywy rozwoju Grupy w 2017 roku

Warunki działania Grupy w 2017 roku będą obejmowały wysoką aktywność konkurencji, szczególnie w zakresie wysokomarżowych produktów bankowych. Jednocześnie utrzymana zostanie niepewność rynków finansowych, wraz z umiarkowaną poprawą koniunktury na rynku lokalnym i w Unii Europejskiej, w szczególności w krajach będących partnerami importowymi i eksportowymi dla Polski. Jednym z głównych determinantów zmian w modelach działania banków będą nadal rosnące obciążenia fiskalne i regulacyjne, mające materialny wpływ na poziom zwrotów uzyskiwanych na rynku polskim.

Rozwój biznesu Grupy będzie wspierany przez następujące czynniki:

- trwała i rosnąca siła marki DB, za którą przemawia globalna pozycja Deutsche Bank A.G., jak również lokalna opinia najlepszego banku inwestycyjnego i wiodącego banku dla Klientów zamożnych i private banking, szczególnie ze względu na szeroką i otwartą ofertę produktów inwestycyjnych;
- utrzymujące się środowisko niskich stóp procentowych, w których Klienci poszukują produktów inwestycyjnych oraz zwiększają swoje zainteresowanie modelem bankowości doradczej;
- niski udział w rynku, pozostawiający wiele możliwości dalszego poszerzania bazy Klientów, w szczególności poprzez systematyczne budowanie wartości dodanej, jaką Grupa oferuje w modelu doradczym dla Klientów zamożnych i małych i średnich przedsiębiorstw;
- duże możliwości optymalizacji procesów biznesowych (automatyzacja, digitalizacja, archiwizowanie), skoncentrowane na zwiększeniu efektywności działań sprzedażowych oraz obsługi posprzedażowej;
- utrzymana pozytywna perspektywa ekonomiczna dla Polski.

Jednocześnie zwiększanie udziału w rynku będzie ograniczone przez:

- wysoki poziom walki konkurencyjnej (w tym cenowej) na rynku głównych obszarów koncentracji działalności Grupy, w szczególności w zakresie:
  - zmniejszającej się aktywności przedsiębiorstw i instytucji finansowych w zakresie dużych transakcji inwestycyjnych,
  - bankowości przedsiębiorstw,
  - kredytowaniu indywidualnych potrzeb finansowych (w formie niezabezpieczonej);
- trudności w pozyskiwaniu nowych Klientów w warunkach wysokiej lojalności Polaków w stosunku do dotychczasowych dostawców usług bankowych, szczególnie w świetle wysokiej zależności nowej akwizycji od rozwoju biznesu hipotecznego;

- silny wpływ regulacji kredytowych, ubezpieczeniowych i finansowo-księgowych na zdolność do kontynuacji dotychczasowych modeli produktowych;
- rosnące obciążenia fiskalne i regulacyjne;
- niepewność sytuacji gospodarczej i politycznej.

Grupa będzie w 2017 roku intensyfikować prace nad następującymi aspektami działania:

- rozwój bazy przychodowej, szczególnie w odniesieniu do bankowości przedsiębiorstw, produktów gotówkowych oraz inwestycyjnych,
- pobudzanie innowacyjności we wszystkich jednostkach organizacji i w komunikacji ze światem zewnętrznym: Klientami, partnerami, organizacjami rządowymi,
- ulepszanie jakości obsługi (inicjatywa IQ),
- digitalizacja procesów sprzedażowych, posprzedażowych, wewnętrznych,
- wzrost wielkości i dywersyfikacji aktywów produktów inwestycyjnych sprzedanych i obsługiwanych z uczestnictwem Banku,
- wdrożenie standardu MIFID II,
- aktywizacja sprzedaży w obszarze bankowości transakcyjnej i korporacyjnej,
- finansowanie indywidualnych potrzeb kredytowych (pozahipotecznych),
- pozyskiwanie nowych Klientów i nowych środków,
- działalność cross-sell i kampanie do bazy Klientów i prospektów.

Zagadnienia związane z ryzykiem w Grupie

Działalność Grupy jest związana z następującymi rodzajami ryzyka:

- ryzyko kredytowe,
- ryzyko rynkowe,
- ryzyko płynności,
- ryzyko operacyjne.

Ryzyko kredytowe

Głównym celem zarządzania ryzykiem kredytowym jest ochrona kapitału Grupy poprzez utrzymanie jakości portfela kredytowego zgodnej z apetytem na ryzyko, przy zapewnieniu odpowiedniej dochodowości i optymalnej alokacji kapitału. W podejmowanych działaniach Grupa uwzględnia rekomendacje Komisji Nadzoru Finansowego, jak również wymogi regulatora Grupy Deutsche Bank – Europejskiego Nadzoru Skonsolidowanego, funkcjonującego przy Europejskim Banku Centralnym – korzystając z bogatego doświadczenia i know-how Grupy DB.

Zarządzaniu ryzykiem kredytowym służą m.in.: przejrzysty proces kredytowy, narzędzia identyfikacji, pomiaru, kontroli oraz akceptacji ryzyka, system kompetencji kredytowych oparty na zasadzie „dwóch par oczu”, z jednoczesnym skoncentrowaniem większości kompetencji kredytowych w jednostkach ryzyka kredytowego, oddzielenie funkcji sprzedażowych od funkcji analizy i oceny ryzyka kredytowego, wewnętrzne limity koncentracji wierzycelności oraz bieżący monitoring portfela kredytowego i efektywne zarządzanie ekspozycjami kredytowymi o podwyższonym ryzyku. Zarządzanie ekspozycjami na etapie udzielania nowych zaangażowań oraz zmian istniejących ekspozycji jest wspierane w zakresie Klientów indywidualnych oraz biznesowych poprzez wdrożoną w Grupie aplikację IRBA SMOK, której sposób działania w zakresie parametrów ryzyka, algorytmów,

zasad wyceny zabezpieczeń oraz zarządzania kompetencjami do podejmowania decyzji kredytowych jest nadzorowany przez jednostki ryzyka kredytowego.

Portfelowe zarządzanie ryzykiem kredytowym odbywa się poprzez kształtowanie procedur związanych z działalnością kredytową, w tym określanie dopuszczalnych parametrów ryzyka dla poszczególnych Klientów, produktów i ekspozycji kredytowych, zasad oceny wiarygodności Klientów zarówno przed udzieleniem finansowania, jak i w trakcie kredytowania. Właściwa ocena kredytowa jest również pochodną przypisania ekspozycji do właściwej klasy ryzyka oraz ustalanie limitów koncentracji wierzytelności i przeprowadzanie stress testów portfela ekspozycji kredytowych.

W Grupie dla większości portfeli wdrożono proces ratingowy, oceniający wiarygodność Klienta, zdolność do spłaty oraz parametry transakcji w celu wsparcia procesu podejmowania decyzji kredytowych i oceny ryzyka w przypadku akceptacji nowej transakcji, weryfikacji istniejącego zaangażowania.

Zarządzanie portfelem kredytowym jest uzależnione zarówno od profilu ryzyka, sposobu wyceny, jak również od wielkości ekspozycji kredytowej. W zakresie wyceny ekspozycji kredytowych w Grupie funkcjonuje podział na ekspozycje wyceniane kolektywnie, tzw. portfel homogeniczny, oraz wyceniany indywidualnie tzw. portfel niehomogeniczny. Portfel ekspozycji homogenicznych oraz niehomogenicznych bez utraty wartości wyceniany jest pod kątem wielkości poziomu odpisów aktualizacyjnych za pomocą modeli statystycznych. Indywidualnie istotne ekspozycje kredytowe (portfel niehomogeniczny) z przesłankami utraty wartości podlegają indywidualnej wycenie, dokonywanej co najmniej w okresach kwartalnych przy użyciu metody zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w zakresie indywidualnych ekspozycji kredytowych odbywa się w drodze akceptacji jedynie tych zaangażowań, dla których wskaźniki ryzyka kształtują się w zdefiniowanych przedziałach, oraz poprzez monitoring poszczególnych zaangażowań i ich przeglądy wewnętrzne w trakcie okresu kredytowania. W Grupie w zakresie zdefiniowanych zaangażowań wobec Klientów indywidualnych i biznesowych wdrożono proces automatycznych przeglądów ekspozycji kredytowych, korzystający m.in. z wyników procesu re-ratingowego, umożliwiającego cykliczną aktualizację oceny ratingowej w oparciu o zgromadzone w systemach informacje. Celem monitorowania jest wczesna identyfikacja zagrożeń w celu podjęcia działań zapobiegawczych oraz minimalizowanie następstw ryzyka kredytowego.

W 2016 roku Grupa konsekwentnie realizowała przyjętą strategię kredytową, koncentrując się w zakresie Klienta detalicznego na kredytobiorcach o ponadprzeciętnych dochodach i stabilnej sytuacji finansowej. Reagując na niestabilność otoczenia makroekonomicznego, Grupa optymalizowała akceptowalne ryzyko kredytowe, dostosowując akceptowany poziom apetytu na ryzyko oraz dokonując odpowiednich modyfikacji procesów i procedur w zakresie adekwatnych aspektów. W ramach poszczególnych portfeli produktowych Grupa utrzymała strategię organicznego wzrostu w ramach poszczególnych segmentów:

- W zakresie finansowania hipotecznego Grupa koncentrowała selektywną działalność kredytową w PLN.
- W zakresie finansowania udzielanego Klientom MSP Grupa kontynuowała rozwój portfela oparty na typie i branżach Klientów finansowanych w latach ubiegłych. Dodatkowo

- znaczny procentowo przyrost nastąpił także wśród Klientów segmentu Small Business Banking, tj. o poziomie obrotów rocznych pomiędzy 0–3,2 mln zł.
- W zakresie pozostałego finansowania detalicznego Grupa utrzymała strategię rozwoju organicznego głównie przy użyciu zwiększonego poziomu udzielonego finansowania konsumpcyjnego (consumer finance) i kart kredytowych.
  - W zakresie finansowania Klientów korporacyjnych i instytucji finansowych Grupa kontynuowała indywidualne podejście w zakresie dopasowania struktury i okresu finansowania do konkretnych potrzeb poszczególnych Klientów oraz celu finansowania.
  - Z perspektywy jakości istniejącego portfela kredytowego i zarządzania ekspozycjami dla Klientów indywidualnych oraz Klientów Small Business Banking Grupa prowadziła konsekwentną politykę ścisłego monitoringu portfela windykacji należności, skutkującą utrzymaniem stabilnego portfela kredytowego oraz profilu ryzyka zgodnego z założonym apetytem na ryzyko. Działania w tym zakresie były prowadzone głównie przez specjalistyczną jednostkę, jaką jest Departament Windykacji Należności. Jednostka ta jest wyposażona w narzędzia, systemy i pracowników, którzy dbają o terminową obsługę zadłużenia przez Klientów indywidualnych Grupy. Bardziej skomplikowane aspekty procesów restrukturyzacji i windykacji Klientów indywidualnych są prowadzone przez Departament Restrukturyzacji. Zgodnie z przypisanymi przez Zarząd kompetencjami jednostka ta koncentruje się na Klientach, których łączne zaangażowania kredytowe z uwagi na kwotę lub charakter finansowania generują wyższy poziom ryzyka, co wymaga zindywidualizowanego podejścia.
  - W zakresie portfela kredytowego i finansowania udzielonego Klientom biznesowym (za wyjątkiem Small Business Banking), Klientom korporacyjnym, instytucjom finansowym oraz Klientom z sektora publicznego Grupa kontynuowała indywidualne podejście do Klienta, mające na celu wczesne zidentyfikowanie zagrożeń i restrukturyzację ekspozycji Klienta w przypadku wystąpienia zdarzeń negatywnych. Powyższe działania znajdują się w kompetencjach Departamentu Restrukturyzacji, funkcjonującego w strukturach ryzyka kredytowego Grupy.

W 2016 roku dokonano również corocznego kompleksowego przeglądu i aktualizacji polityk i procedur kredytowych, dostosowując je zarówno do zmian zachodzących w otoczeniu regulacyjnym, jak i wdrożonych w Banku zmian w procesach i metodach szacowania ryzyka kredytowego.

W trakcie roku 2016 Grupa prowadziła również prace dostosowawcze w obszarze zarządzania ryzykiem modeli zgodnie z wymogami Rekomendacji W KNF.

Ryzyko rynkowe i płynności

Celem zarządzania płynnością w Grupie jest ciągłe utrzymywanie zdolności Grupy do wywiązywania się z przyjętych zobowiązań. Aby ten cel osiągnąć, niezbędne jest utrzymywanie odpowiedniego zasobu aktywów płynnych oraz odpowiedniego profilu płynnościowego Grupy, który zapewnia bezpieczne zarządzanie płynnością w normalnej sytuacji rynkowej. Aby zapewnić niezakłócone funkcjonowanie Grupy w okresie turbulencji rynkowych, Grupa regularnie przeprowadza stress testy płynnościowe.

Prawie cała działalność prowadzona przez Grupę generuje ryzyko rynkowe, definiowane jako potencjalna zmiana wyniku, wynikająca ze zmian parametrów rynkowych. W zakre-

się ryzyka rynkowego Grupy wyróżnia się ryzyko kursów walutowych oraz ryzyko stopy procentowej.

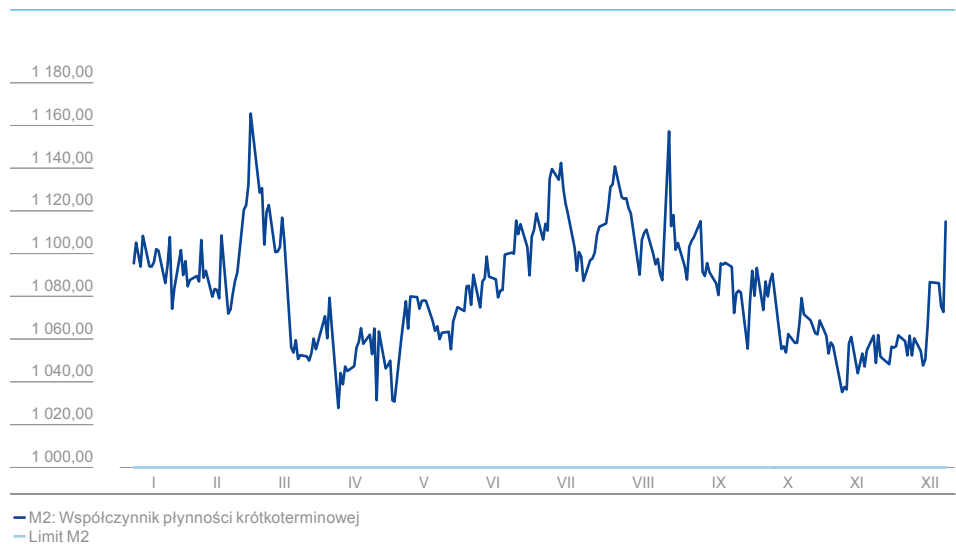
W przypadku obu rodzajów ryzyka ramy profilu ryzyka są określone przez Radę Nadzorczą za pomocą apetytu na ryzyko, a także przez regulacyjne oraz wewnętrzne limity ryzyka rynkowego. Ustanowiony w Banku proces zarządzania oraz kontroli ryzyka płynności i rynkowego opiera się na istniejących regulacjach oraz standardach Grupy Deutsche Bank. W procesie tym najważniejszą funkcję pełni Rada Nadzorczą oraz Zarząd Banku, natomiast bezpośredni nadzór jest sprawowany przez Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami Banku (ALCO). Operacyjnym zarządzaniem aktywami i pasywami zajmuje się Biuro Zarządzania Płynnością. Jednostką odpowiedzialną za pomiar, monitorowanie i raportowanie ryzyka jest Departament Ryzyka Finansowego. Struktura organizacyjna zapewnia całkowitą niezależność jednostek kontrolnych od jednostki biznesowej.

Ryzyko płynności

W celu zapewnienia nieprzerwanej zdolności Grupy do regulowania swoich zobowiązań Grupa m.in. analizuje zapotrzebowanie na środki pieniężne oraz źródła jego pokrycia, w odpowiedni sposób kształtuje strukturę terminową pozycji Grupy, utrzymuje odpowiednią ilość aktywów płynnych oraz posiada zdywersyfikowaną bazę depozytową. Na wypadek wystąpienia niespodziewanych problemów z płynnością Grupa dysponuje opracowanymi planami awaryjnymi oraz na bieżąco przeprowadza analizy scenariuszowe sytuacji kryzysowych. Dodatkowo Grupa posiada deklarację wsparcia (Declaration of Backing) ze strony głównego akcjonariusza – Deutsche Bank AG. Deklaracja ta jest opublikowana w raporcie rocznym Deutsche Bank AG.

Oprócz nadzorczych miar płynności, które są najważniejszymi miarami ryzyka płynności, w Grupy obowiązują wewnętrzne miary ryzyka oraz limity ograniczające poziom ryzyka w różnych horyzontach czasowych. Wprowadzone limity korespondują z apetytem na ryzyko określonym przez Radę Nadzorczą Grupy.

Poniżej na wykresach przedstawiono kształtowanie się nadzorczych miar płynności w 2016 roku.

Nadwyżka płynności Banku

w tys. PLN	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
– gotówka (z wyłączeniem gotówki utrzymywanej w związku z codzienną działalnością, a więc z wyłączeniem gotówki znajdującej się w kasach Banku)	45 287	43 997
– rachunki bieżące banków i udzielone depozyty międzybankowe z terminem zapadalności do 7 dni	851 217	715 595
– środki na rachunku w NBP (z wyłączeniem salda rezerwy obowiązkowej)	334 167	190 247
– obligacje Skarbu Państwa, bony pieniężne, bony skarbowe zaliczone do aktywów płynnych do 7 dni	6 660 543	5 797 894

Ryzyko rynkowe

Zarządzanie ryzykiem rynkowym w Grupie obejmuje zarządzanie ryzykiem stopy procentowej oraz ryzykiem walutowym ekspozycji zarówno księgi handlowej, jak i bankowej.

Zmiany strategiczne zapoczątkowane przez Zarząd Banku w 2015 roku ograniczyły wydatnie poziom ryzyka rynkowego, na jakie narażona jest Grupa. Ryzyko rynkowe w 2016 roku generowane było głównie przez pozycje stopy procentowej. Ryzyko walutowe występuje w Grupie w ograniczonym zakresie.

Księga handlowa

W następstwie decyzji podjętych przez Zarząd Banku w 2015 roku działalność Grupy w obszarze ekspozycji należących do księgi handlowej była w dalszym ciągu redukowana w 2016 roku. Na początku roku portfel obligacji skarbowych księgi handlowej zarządzanych przez Departament Zarządzania Pozycją Własną Banku (DZPW) został zamknięty. Grupa zaprzestała także aktywnego zarządzania pozycją walutową księgi handlowej. W konsekwencji podjętych działań pod koniec roku księga handlowa Grupy ograniczała się do działalności sprzedażowej w zakresie produktów FX (FX spot, FX forward, FX swap, FX opcje) oraz IRS. Pod koniec roku Zarząd Banku podjął decyzję o wycofaniu się z oferowania produktów opcyjnych Klientom Banku.

Księga bankowa

W następstwie podjętych przez Zarząd decyzji ekspozycje księgi bankowej stanowiły w 2016 roku jeszcze większy udział w bilansie Grupy. Pozycja ryzyka księgi bankowej kształtowana jest głównie przez bilans wynikający z działania linii PCC. Głównymi produktami oferowanymi przez tę linię są kredyty hipoteczne, kredyty gotówkowe, kredyty dla firm, rachunki bieżące, depozyty terminowe oraz konta oszczędnościowe.

Drugim kontrybutorem ekspozycji księgi bankowej jest linia GTB. Linia ta generuje głównie depozyty Klientów i tylko w nieznacznym stopniu generuje produkty wpływające na aktywa Grupy.

Ryzyko rynkowe księgi bankowej jest zarządzane centralnie przez Biuro Zarządzania Płynnością (BZP). BZP zarządza płynnością oraz ryzykiem rynkowym pozostałych linii biznesowych, które nie prowadzą działalności handlowej w Grupie.

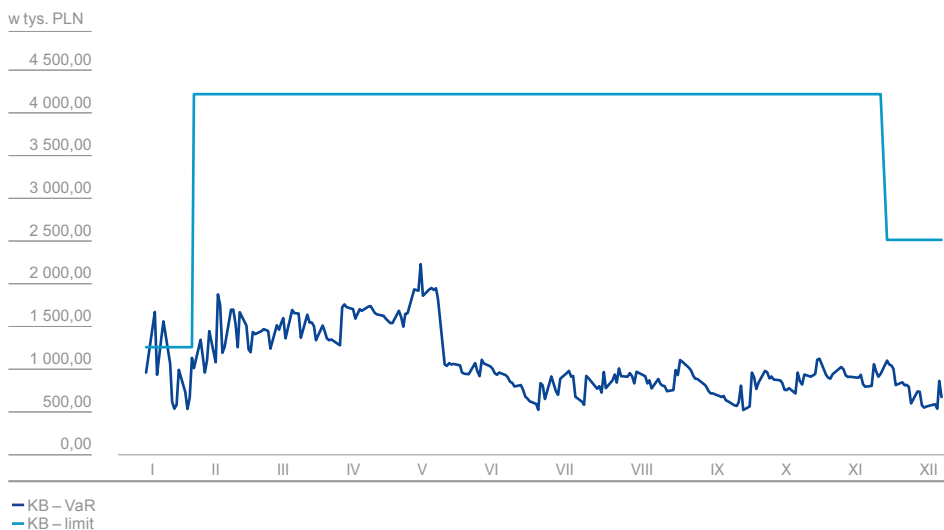
Znaczącą częścią bilansu Grupy klasyfikowaną do księgi bankowej jest portfel obligacji Skarbu Państwa, stanowiący zabezpieczenie płynności Grupy. Portfel ten jest zarządzany przez BZP i składa się z obligacji zmiennokuponowych, kuponowych, bonów skarbo-

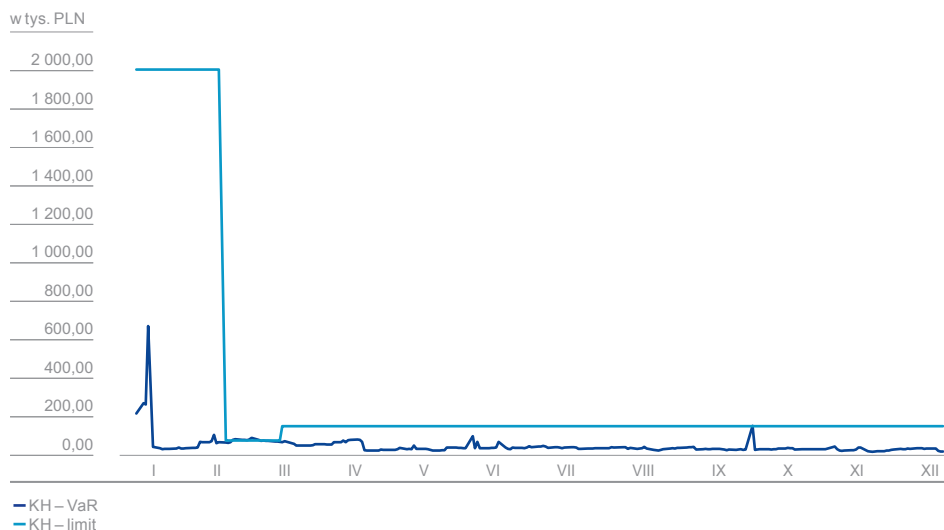
wych oraz bonów pieniężnych. Zgodnie z ustaleniami Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALCO) portfel ten nie generuje ryzyka stopy procentowej dłuższego niż 2 lata.

Ekspozycja na ryzyko rynkowe Grupy jest ograniczona apetytem na ryzyko akceptowanym przez Radę Nadzorczą Banku oraz systemem limitów zatwierdzanym przez Zarząd. Limity są kalibrowane przez Departament Ryzyka Finansowego. Wykorzystanie poszczególnych limitów jest monitorowane w trybie dziennym, a rezultaty tych analiz są poddawane ocenie ALCO. Analiza ryzyka rynkowego jest prowadzona w Grupie w oparciu o metodę wartości zagrożonej Value At Risk (VaR). Wykresy poniżej przedstawiają kształtowanie się VaR w 2016 roku oddzielnie dla księgi handlowej i bankowej.

VaR Księga bankowa w 2016 r.

VaR Księga handlowa w 2016 r.

Limit VaR na początku roku wynosił 6 mln PLN.

Limity VaR są niższe niż zaakceptowany przez Radę Nadzorczą apetyt na ryzyko rynkowe Grupy.

Ryzyko operacyjne

Strategia i proces zarządzania ryzykiem operacyjnym w Grupie

Ryzyko operacyjne rozumiane jest jako ryzyko straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi i systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych, obejmując także ryzyko prawne. Definicja ryzyka operacyjnego nie obejmuje ryzyka biznesowego i ryzyka reputacji.

Przyjęta w Grupie Strategia w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym określa podstawowe procesy niezbędne do zarządzania ryzykiem operacyjnym. Stopień formalizacji i złożoności Strategii jest dostosowany do specyfiki działania Grupy i do aktualnego i docelowego profilu ryzyka.

W kwestiach zarządzania tym ryzykiem Grupa kieruje się zapisami odpowiednich obowiązujących regulacji, w tym uchwał oraz rekomendacji Komisji Nadzoru Finansowego.

W celu dopasowania zarządzania ryzykiem do rodzaju oraz skali prowadzonej działalności został wdrożony w Grupie zintegrowany proces zarządzania ryzykiem operacyjnym, obejmujący:

- identyfikację ryzyka,
- analizę i ocenę ryzyka, która umożliwia wycenę ekspozycji na ryzyko,

- reakcję na ryzyko, czyli wybór i realizację odpowiednich działań dostosowanych do ekspozycji na ryzyko (ograniczenie, transfer, akceptacja, unikanie),
- monitorowanie ryzyka,
- raportowanie wyników analizy i oceny ryzyka w usystematyzowany sposób,
- określenie uczestników procesu i ich ról, obowiązków i zakresu odpowiedzialności.

Na podstawie odpowiednich procedur przeprowadzana jest identyfikacja oraz szacowanie ryzyka operacyjnego w produktach, procesach bankowych oraz czynnościach zleczanych na zewnątrz, zarówno przed ich wdrożeniem, jak i w ciągu cyklu ich funkcjonowania.

W ramach identyfikacji obszarów podwyższonego ryzyka operacyjnego Grupa gromadzi informacje o występujących stratach operacyjnych, monitoruje poziom zdefiniowanych kluczowych wskaźników ryzyka stanowiących instrument wczesnego ostrzegania, a także stosuje inne elementy procesu (pozwalające na sprawne zarządzanie tym ryzykiem), takie jak: prowadzenie regularnych kontroli z zakresu ryzyka operacyjnego (przede wszystkim w terenowych jednostkach sieci dystrybucji Grupy), samoocena ryzyk, analiza scenariuszy.

Struktura i organizacja jednostek zarządzania ryzykiem operacyjnym w Grupie

Struktura zarządzania ryzykiem operacyjnym została zatwierdzona przez Zarząd Grupy. Została wdrożona w całej organizacji i pozwoliła na uświadomienie wszystkim pracownikom (na różnych szczeblach organizacyjnych) ich obowiązków w odniesieniu do ryzyka operacyjnego. Zgodnie z procesem każda jednostka operacyjna Grupy odpowiada za aktywne zarządzanie ryzykiem operacyjnym pojawiającym się w powierzonym im obszarze działalności.

W Grupie obowiązuje podział obowiązków pracowników oraz zasada „dwóch par oczu”, zaimplementowana zarówno w procedurach, jak i systemach informatycznych, do których dostęp uzależniony jest od zakresu obowiązków wykonywanych przez danego pracownika.

Grupa, w celu zapewnienia efektywnego zarządzania ryzykiem operacyjnym, powołała Departament Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym jako wydzieloną jednostkę odpowiedzialną za realizację przyjętej strategii w tym obszarze.

Zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka

W Grupie zostały określone zasady eskalacji, raportowania i monitorowania ryzyka operacyjnego. Zidentyfikowane działania ograniczające podlegają monitoringowi do momentu całkowitego wdrożenia.

Wszystkie obszary działalności Grupy są objęte identyfikacją ryzyk operacyjnych, które następnie są szacowane pod względem potencjalnej wysokości straty i częstości jej występowania. Wyniki identyfikacji i oceny ryzyka operacyjnego są monitorowane na bieżąco i analizowane w czasie oraz podlegają cyklicznemu raportowaniu do naczelnych organów Grupy.

Ponadto Grupa wylicza corocznie (na bieżący rok) apetyt na ryzyko operacyjne, stanowiący wielkość ryzyka, która może być przez Grupę zaakceptowana, biorąc pod uwagę jego

strukturę. Na podstawie skalkulowanego apetytu na ryzyko operacyjne określone są limity, których przestrzeganie podlega okresowemu monitoringowi i kwartalnemu raportowaniu.

Stosowane metody wyliczenia kapitału na pokrycie ryzyka operacyjnego

Grupa Kapitałowa Deutsche Bank Polska S.A. stosuje standardową (TSA – Standardized Approach) metodę wyliczenia wymogu regulacyjnego z tytułu ryzyka operacyjnego.

Straty z tytułu ryzyka operacyjnego odnotowane w latach 2015–2016 w procentowym podziale na rodzaj i kategorii zdarzeń

Rozkład strat operacyjnych brutto odnotowanych przez Grupę w latach 2015–2016 w podziale na poszczególne kategorie zdarzeń operacyjnych prezentuje poniższa tabela.

Udział w łącznej kwocie strat operacyjnych brutto

Kategoria zdarzeń operacyjnych	2016	2015
1. Oszustwa wewnętrzne	0,00%	0,10%
2. Oszustwa zewnętrzne	23,40%	15,50%
3. Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	37,70%	5,60%
4. Klienci, produkty i praktyki operacyjne	9,80%	66,30%
5. Szkody związane z aktywami rzeczowymi	7,40%	2,00%
6. Zakłócenia działalności Banku i awarie systemów	9,00%	0,30%
7. Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	12,70%	10,20%

Zasady ograniczania ryzyka operacyjnego oraz strategię i procesy monitorowania skuteczności metod ograniczania ryzyka operacyjnego

Zgodnie z przyjętą strukturą zarządzania ryzykiem operacyjnym Grupa realizuje model zarządzania ryzykiem operacyjnym, w którym odpowiedzialność za bieżące zarządzanie ryzykiem spoczywa na wszystkich pracownikach Grupy, zgodnie z zakresem odpowiedzialności i przypisanych zadań, a w szczególności na kierujących komórkami organizacyjnymi. W toku bieżącej działalności pracownicy podejmują czynności ograniczające zidentyfikowane ryzyka operacyjne w swoich obszarach.

W Grupie zidentyfikowane istotne ryzyka są objęte działaniami ograniczającymi z odpowiednimi terminami wdrożenia z uwzględnieniem ryzyka pozostałego po wprowadzeniu działań ograniczających.

Optymalizacja ryzyka kredytowego

Zdolność kredytowa kredytobiorcy oraz prawdopodobieństwo braku wywiązania się przez niego ze zobowiązań w określonym horyzoncie czasu jest głównym czynnikiem uwzględnianym w procesie decyzyjnym. Ponadto zawarcie transakcji kredytowej może być uzależnione od ustanowienia zabezpieczenia kredytu zgodnie z parametrami i definicjami oferowanych przez Grupę produktów kredytowych. Poza produktami z definicji niezabezpieczonymi ocena ryzyka kredytowego Klienta i wnioskowanej transakcji determinuje potrzebę ustanowienia zabezpieczenia na rzecz Grupy. Grupa, przyjmując adekwatne zabezpieczenia, ocenia je obiektywnie i stosownie do konserwatywnych kryteriów wewnętrznych.

Zabezpieczenie wiarygodności kredytowych Grupy jest bardzo ważnym elementem minimalizowania nieprzewidywalnych ryzyk mogących wystąpić w przyszłości w procesie

kredytowania Klientów Grupy. Jego zasadniczym celem jest ograniczenie ryzyka straty Grupy w przypadku niewypłacalności kredytobiorcy. Zasady zabezpieczenia musi zostać skutecznie ustanowione na rzecz Grupy przed dokonaniem pierwszej wypłaty środków z tytułu kredytu. Skuteczność ta musi być zachowana przez cały okres trwania kredytu.

Na etapie analizy kredytowej Grupa zawsze zakłada, że ewentualna sprzedaż zabezpieczenia jest zasadniczo równoznaczna z likwidacją przedmiotu zabezpieczenia, dlatego jest ono wyceniane a priori wyłącznie z punktu widzenia tzw. wartości likwidacyjnej.

W rozumieniu Grupy wartość likwidacyjna jest równa średnim oczekiwany przychodom z wymuszonej sprzedaży przedmiotu zabezpieczenia. Jest ona szacowana za pomocą minimalnych standardowych obniżek wartości rynkowej, adekwatnych dla danego typu zabezpieczenia, i wyznaczana w decyzji kredytowej. Poziom stosowanych obniżek jest weryfikowany na bazie rocznej.

Zabezpieczenie kredytowe może przybrać postać różnych instrumentów prawnych. Mogą je stanowić zarówno składniki majątku, jak i osobista odpowiedzialność zabezpieczającego za spłatę długu, które mają na celu zmniejszenie ryzyka strat z tytułu udzielonych kredytów w sytuacji, gdy dojdzie do windykacji danego zaangażowania.

Podstawowymi kryteriami oceny jakości prawnego zabezpieczenia wierzytelności Grupy są jego wartość rynkowa, stopień płynności oraz szybkość, skuteczność i kosztowność ewentualnych działań windykacyjnych. Zabezpieczenie określone w decyzji kredytowej dla danej ekspozycji musi być możliwe do rejestracji i monitoringu zgodnie z przyjętymi w Grupie odrębnymi procedurami.

W procesie zatwierdzania ekspozycji kredytowych Grupa określiła katalog akceptowalnych zabezpieczeń ekspozycji kredytowych. Jedynie część z nich może stanowić technikę redukcji ryzyka kredytowego.

Do zabezpieczeń akceptowanych przez Grupę należą:

- Zabezpieczenia osobiste, charakteryzujące się odpowiedzialnością osobistą podmiotu udzielającego zabezpieczenia:
  - poręczenie według prawa cywilnego,
  - weksel,
  - poręczenie wekslowe,
  - przelew wierzytelności,
  - przystąpienie do długu,
  - przejęcie długu,
  - gwarancja bankowa,
  - ubezpieczenie kredytu,
  - pełnomocnictwo do rachunku,
  - oświadczenie o poddaniu się egzekucji.
- Zabezpieczenia rzeczowe, ograniczające odpowiedzialność podmiotu do poszczególnych składników jego majątku:
  - przewłaszczenie na zabezpieczenie,
  - zastaw kodeksowy na prawach,

- zastaw rejestrowy,
- zastaw finansowy,
- blokada papierów wartościowych na rachunku papierów wartościowych oraz blokada jednostek uczestnictwa w rejestrze uczestnika funduszu,
- blokada środków pieniężnych na rachunku bankowym,
- kaucja,
- hipoteka.

Dokonując wyboru określonej formy zabezpieczenia wierzytelności, Grupa uwzględniła m.in. następujące czynniki: okres spłaty kredytu, status prawny Kredytobiorcy, sytuację finansową Kredytobiorcy oraz realną możliwość zbycia.

W przypadku zabezpieczenia w postaci hipoteki na nieruchomości Grupa preferuje wpis na pierwszym miejscu.

Grupa na bieżąco prowadzi monitoring ustanowionych zabezpieczeń (wartość, relacja w stosunku do poziomu zadłużenia itp.). W zależności od rodzaju finansowania i formy przyjętego zabezpieczenia monitoring prowadzony jest nawet w okresach dziennych. Powzięcie informacji o nieadekwatności poziomu zabezpieczeń w stosunku do poziomu zaangażowania kredytowego skutkuje koniecznością zwiększenia zabezpieczenia kredytu przez Klienta lub koniecznością spłaty części zaangażowania.

W zakresie kalkulacji wymogów kapitałowych Grupa korzysta z zewnętrznych ocen wiarygodności kredytowej nadawanych przez poniższe uznane zewnętrzne instytucje oceny wiarygodności kredytowej (agencje ratingowe) w celu ustalenia wagi ryzyka ekspozycji oraz zabezpieczeń zgodnie z zasadami przyjętymi dla metody standardowej.

1. Fitch Ratings,
2. Moody's Investors Service,
3. Standard and Poor's Ratings Services.

W tym celu porównywane są oceny ratingowe kraju z trzech agencji ratingowych i do oceny wybierany jest najniższy z trzech ratingów.

W procesie kalkulacji wymogów kapitałowych Grupa wykorzystuje długoterminowe ratingi dłużnika (w tym ratingi krajów), stanowiące bieżącą ocenę ogólnej zdolności finansowej (wiarygodności kredytowej) dłużnika do spłaty zobowiązań finansowych. Ratingi dłużnika są stosowane wobec ekspozycji wobec instytucji. Stosując zewnętrzne oceny wiarygodności kredytowej, Grupa kieruje się zapisami art. 138 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego Rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (dalej CRR).

W zakresie stosowania technik redukcji ryzyka na potrzeby kalkulacji wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego, zgodnie z CRR, uznane zabezpieczenia dzielone są przez Grupę na:

1. rzeczywistą ochronę kredytową oraz
2. nierzeczywistą ochronę kredytową.

Dodatkowo na potrzeby wyznaczania wartości zabezpieczeń oraz ich uwzględnienia w kalkulacji wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego metodą standardową Grupa stosuje kompleksową metodę uznawania zabezpieczeń finansowych.

W przypadku rzeczywistej ochrony kredytowej stosowanej w Grupie aktywa stanowiące technikę redukcji ryzyka są odpowiednio płynne (tzn. w przypadku ich sprzedaży można uzyskać cenę netto nieodbiegającą od ceny rynkowej), zaś ich wartość długookresowa na tyle stabilna, by dać pewność skuteczności zastosowanej ochrony kredytowej.

Stopień korelacji, rozumiany jako wpływ pogorszenia oceny wiarygodności kredytowej dłużnika na jakość zabezpieczenia, pomiędzy wartością aktywów wykorzystanych do ochrony a wiarygodnością kredytową dłużnika nie jest w ocenie Grupie istotny.

Grupa, stosując metodę standardową dla celów wyliczania wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego, traktuje jako rzeczywistą ochronę kredytową, w zgodności z art. 197 CRR, następujące zabezpieczenia finansowe:

1. środki pieniężne zdeponowane w Grupie,
2. środki pieniężne deponowane w banku będącym stroną trzecią (uwzględniane w procesie kalkulacji jak nierzeczywista ochrona kredytowa),
3. dłużne papiery wartościowe,
4. akcje,
5. jednostki uczestnictwa w funduszach zbiorowego inwestowania.

Grupa nie stosuje innych zabezpieczeń finansowych określonych w art. 197 CRR.

Wśród zabezpieczenia w postaci hipoteki na nieruchomości Grupa wyróżnia:

1. hipoteki na nieruchomości mieszkalnej,
2. hipoteki na nieruchomości komercyjnej.

Ekspozycje zabezpieczone hipoteką na nieruchomości są klasyfikowane w ramach metody standardowej do odrębnej klasy ekspozycji zabezpieczonych hipoteką na nieruchomościach – niezależnie od tego, czy zabezpieczenie na nieruchomości jest efektywne (zgodnie z Rozdziałem 2 Tytuł II CRR). W związku z tym zabezpieczenie w postaci hipoteki na nieruchomości nie jest sensu stricto techniką ograniczania ryzyka kredytowego.

W przypadku nierzeczywistej ochrony ryzyka kredytowego warunkiem uznania strony podejmującej zobowiązanie jest jej wiarygodność, zaś umowy o ochronie kredytowej – jej skuteczność prawna w stosownych jurysdykcjach.

Grupa, stosując metodę standardową dla celów wyliczania wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego, traktuje jako nierzeczywistą ochronę kredytową gwarancje i poręczenia w zgodności z art. 203 CRR.

Grupa nie stosuje innych form nierzeczywistej ochrony kredytowej określonych w Rozdziale 4 Tytuł II CRR.

Zgodnie z art. 501 CRR Bank stosuje współczynnik wsparcia wobec ekspozycji spełniających łącznie poniższe kryteria:

1. Ekspozycja należy do kategorii detalicznej lub kategorii dotyczącej przedsiębiorstw bądź kategorii ekspozycji zabezpieczonych hipotekami na nieruchomościach.
2. Ekspozycja jest ekspozycją wobec przedsiębiorstwa, którego obroty roczne nie przekraczają 50 mln EUR.
3. Łączna kwota zobowiązań Klienta będącego dłużnikiem lub grupy powiązanych Klientów wobec Banku i jednostek dominujących oraz ich jednostek zależnych, w tym wszelkich ekspozycji, których dotyczy niewykonanie zobowiązania, jednak z wyjątkiem należności lub należności warunkowych z zabezpieczeniem w formie nieruchomości mieszkalnych, nie przekracza – zgodnie z wiedzą Banku – kwoty 1,5 mln EUR.

Współczynnik wsparcia jest stosowany dla ekspozycji należących do klas ekspozycji „Ekspozycje detaliczne”, „Ekspozycje wobec przedsiębiorców” lub „Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach”; wykluczone są ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania.

Wartość ekspozycji przed i po zastosowaniu technik redukcji ryzyka w podziale na klasy ekspozycji na dzień 31.12.2016 r.

Klasa ekspozycji	Wartość ekspozycji przed zastosowaniem technik redukcji ryzyka	Wartość ekspozycji po zastosowaniu technik redukcji ryzyka
Ekspozycje detaliczne	15 955 765	15 859 767
Ekspozycje kapitałowe	6 877	6 877
Ekspozycje wobec instytucji	1 864 006	1 041 423
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	458	458
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	5 156 826	5 043 146
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	7 823 659	7 749 409
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	31 198	31 168
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	13 072 615	13 056 739
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	971 862	500 350
Inne pozycje	675 431	322 163
Razem	45 558 697	43 611 500

Limity koncentracji przewidziane w CRR i ustawie Prawo bankowe

Limity dużych ekspozycji wynikające z CRR, zgodnie z artykułem 395 CRR:

Wartość ekspozycji Grupy wobec Klienta lub grupy powiązanych Klientów po uwzględnieniu skutku ograniczania ryzyka kredytowego zgodnie z art. 387-403 CRR nie może przekroczyć 25% uznanego kapitału Grupy.

Wartość ekspozycji Grupy wobec Klienta, który jest instytucją lub grupy powiązanych Klientów, jeśli do grupy należy co najmniej jedna instytucja, po uwzględnieniu skutku ograniczania ryzyka kredytowego zgodnie z art. 399-403 CRR, nie może przekroczyć 25% uznanego kapitału Grupy lub kwoty 150 mln EUR, w zależności od tego, która z tych wartości jest wyższa, pod warunkiem że suma wartości ekspozycji wobec wszystkich powiązanych Klientów, niebędących instytucjami, po uwzględnieniu skutku ograniczania

ryzyka kredytowego zgodnie z art. 387-403 CRR, nie przekracza 25% uznanego kapitału instytucji.

Wartość ekspozycji obliczana jest zgodnie z art. 71 ustawy Prawo bankowe, z uwzględnieniem wyłączeń wymienionych w art. 400 ust. 2 i art. 493 ust. 3 oraz rozporządzeń Ministra Finansów.

Wartości dopuszczalnych limitów kształtowały się na dzień:

w tys. PLN	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
Limit dużych ekspozycji zgodnie z art. 395 CRR (wobec Klientów niebędących instytucjami)	1 351 551	1 018 831
Limit dużych ekspozycji zgodnie z art. 395 CRR (wobec Klientów będących instytucjami)	1 351 551	1 018 831

Na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz 31 grudnia 2015 roku Grupa nie przekroczyła limitów wynikających z art. 395 CRR oraz art. 71 Prawa bankowego.

Art. 79a ust. 4 ustawy Prawo bankowe

Na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz 31 grudnia 2015 roku Grupa nie przekroczyła limitów wynikających z art. 79a ust. 4 Prawa bankowego, stanowiących, że suma kredytów, pożyczek pieniężnych, gwarancji bankowych i poręczeń udzielonych członkom organów i osobom zajmującym kierownicze stanowiska w banku lub podmiotowi powiązanemu kapitałowo lub organizacyjnie z członkiem organów banku lub osobą zajmującą stanowisko kierownicze w banku, nie może przekroczyć 10% sumy funduszy podstawowych.

w tys. PLN	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
Fundusze podstawowe Grupy	4 005 713	4 041 947
10% funduszy podstawowych Grupy	400 571	404 195

Wewnętrzne limity koncentracji

Ponadto w celu zarządzania detalicznym portfelem kredytowym Grupa stosuje następujące wewnętrzne limity koncentracji:

- Limity branżowe – w celu zarządzania ryzykiem związanym z nadmierną koncentracją portfela kredytowego w danej branży / grupie branż.
- Limity geograficzne – w celu zarządzania ryzykiem związanym z nadmierną koncentracją portfela kredytowego Klientów indywidualnych w danym województwie.
- Limity walutowe – w celu zarządzania ryzykiem związanym z nadmierną koncentracją portfela kredytów udzielonych w walucie obcej.
- Limity produktowe – w celu ograniczenia ryzyka związanego z nadmierną koncentracją w portfelu kredytowym niektórych produktów (np. kredytów na finansowanie nieruchomości komercyjnych).
- Limity dotyczące jakości portfela kredytowego (np. limit poziomu przeterminowanych ekspozycji kredytowych, limit migracji między klasami (okresami) przeterminowania, limit dla wczesnych opóźnień w spłacie).

- Limity dotyczące niestandardowych transakcji – w celu zarządzania ryzykiem związanym z zawieraniem transakcji na niestandardowych warunkach.
- Limity dotyczące portfela detalicznych ekspozycji kredytowych.
- Limity dotyczące portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.
- Limity dotyczące portfela ekspozycji kredytowych finansujących nieruchomości.
- Limity na produkty skarbowe.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku stwierdzono następujące przekroczenia limitów wewnętrznych:

- Limit migracji między klasą przeterminowania [0-89] a [90-119] dni w portfelu pożyczek konsumpcyjnych. Wykorzystanie limitu na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosi 1,48%, co stanowi 296% limitu. Przekroczenie wynika z zaległości na 1 rachunku zabezpieczonej pożyczki konsumpcyjnej w wysokości 1,5 mln PLN.
- Limit wczesnych opóźnień w spłacie dla portfela kart kredytowych dla osób fizycznych. Wykorzystanie limitu na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosi 13,5%, co stanowi 169% limitu i wynika z zaległości na 11 kartach na kwotę 30 tys. PLN. Zaległości zostały w większości spłacone po dacie raportu.
- Limit odstępstw dla portfela ekspozycji kredytowych Klientów biznesowych. Wykorzystanie limitu na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosi 50,02%, co stanowi 200% limitu.
- Limit odstępstw kredytowych pozostałych dla portfela kredytów hipotecznych. Wykorzystanie limitu na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosi 22,08%, co stanowi 110% limitu.

Zarządzanie kapitałem własnym

Zgodnie z obowiązującym prawem Grupa jest zobowiązana do utrzymywania funduszy własnych w wielkości adekwatnej do ponoszonego ryzyka oraz dostosowanej do rozmiaru prowadzonej działalności. Miarą służącą do określenia adekwatności kapitałowej jest łączny współczynnik adekwatności kapitałowej (wypłacalności).

Zgodnie z decyzją kapitałową dla Grupy Deutsche Bank Komisja Nadzoru Finansowego oczekuje, że Grupa będzie spełniała wymóg w zakresie łącznego współczynnika kapitałowego (TCR) przy uwzględnieniu bufora zabezpieczającego na poziomie minimum 13,25% oraz współczynnika kapitału Tier I (T1) przy uwzględnieniu bufora zabezpieczającego na poziomie co najmniej 10,25%. Ponadto Grupa została zobowiązana do utrzymywania dodatkowego wymogu w zakresie funduszy własnych ponad wartość wynikającą z wymogów obliczonych zgodnie z przepisami CRR w celu zabezpieczenia ryzyka wynikającego z walutowych kredytów hipotecznych dla gospodarstw domowych na poziomie 1,73% dla łącznego współczynnika kapitałowego (TCR), 1,30% dla współczynnika kapitału Tier I (T1) oraz 0,97% dla współczynnika kapitału podstawowego Tier I (CET1).

Grupa zarządza ryzykiem i kapitałem w ramach zbioru zasad, określonej struktury organizacyjnej oraz procesów pomiaru, kontroli i alokacji dostosowanych do profilu swojej działalności.

Podejście Grupy do zarządzania ryzykiem i kapitałem opiera się na następujących ogólnych zasadach:

- Zarząd Grupy zapewnia całościowy nadzór nad procesem zarządzania ryzykiem i kapitałem.

- Grupa zarządza poszczególnymi ryzykami oraz kapitałem w ramach skoordynowanych procesów, wdrożonych we właściwych jednostkach organizacyjnych.
- Jednostki biorące udział w procesie kontroli ryzyka mają zapewnione organizacyjną i funkcjonalną niezależność od jednostek biznesowych.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku współczynnik kapitałowy był obliczany według zasad określonych w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającym Rozporządzenie (UE) nr 648/2012 z późn. zmianami (dalej CRR) oraz w Rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) nr 2016/1702 z dnia 18 sierpnia 2016 roku zmieniającym Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 680/2014 ustanawiające wykonawcze standardy techniczne dotyczące sprawozdawczości nadzorczej instytucji zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 (dalej ITS).

W Grupie obowiązuje podział operacji na portfel handlowy i bankowy dokonany na podstawie zapisów CRR, w szczególności art. 4 CRR oraz Rozdziału 3 Tytułu 1 Części 3 CRR.

Skala działalności handlowej Grupy jest znacząca, tym samym nie ma zastosowania zgodnie z art. 94 CRR odstępstwo w odniesieniu do działalności zaliczanej do portfela handlowego prowadzonej na małą skalę.

Z uwagi na powyższe łączna kwota ekspozycji na ryzyko zgodnie z zapisami art. 92 CRR stanowi sumę:

1. kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem dla ryzyka kredytowego, obliczane zgodnie z Rozdziałem 2 Tytułem II Części 3 CRR, w odniesieniu do całej działalności gospodarczej Grupy, z wyjątkiem kwot ekspozycji ważonej ryzykiem pochodzących z działalności zaliczanej do portfela handlowego danej instytucji;
2. wymogów w zakresie funduszy własnych pomnożonych przez 12,5, obliczonych zgodnie z Tytułem IV Części Trzeciej CRR, w odniesieniu do działalności zaliczanej do portfela handlowego danej instytucji dla następujących elementów:
  - ryzyka pozycji,
  - dużych ekspozycji przekraczających limity określone w art. 395–401 w zakresie, w jakim zezwala się instytucji na przekroczenie tych limitów;
3. wymogów w zakresie funduszy własnych pomnożonych przez 12,5, określonych zgodnie z przepisami, odpowiednio, Tytułu IV lub Tytułu V, z wyjątkiem art. 379, w odniesieniu do następujących elementów:
  - ryzyka walutowego (w tym ryzyka innego niż delta dla transakcji opcyjnych) – obliczony zgodnie z Rozdziałem 3 Tytułu IV Części 3 CRR,
  - ryzyka cen towarów (w tym ryzyka innego niż delta dla transakcji opcyjnych) – obliczony zgodnie z Rozdziałem 4 Tytułu IV Części 3 CRR,
  - ryzyka rozliczenia, dostawy – obliczony zgodnie z Tytułem V Części 3 CRR;
4. wymogów w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka związanego z korektą wyceny kredytowej instrumentów pochodnych pomnożonych przez 12,5 – obliczony zgodnie z Tytułem VI Części 3 CRR;
5. wymogów w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego pomnożonych przez 12,5 – obliczonych zgodnie z Tytułem III Części 3 CRR;

6. kwot ekspozycji ważonych ryzykiem z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta – obliczonych zgodnie z Rozdziałem 6 Tytułu II Części 3 CRR – wynikającego z działalności zaliczanej do portfela handlowego Banku w odniesieniu do następujących rodzajów transakcji i umów:
- kontraktów wymienionych w załączniku II do CRR i kredytowych instrumentów pochodnych,
  - transakcji odkupu, transakcji udzielania lub zaciągania pożyczek papierów wartościowych lub towarów opartych na papierach wartościowych lub na towarach,
  - transakcji z obowiązkiem uzupełnienia zabezpieczenia kredytowego opartych na papierach wartościowych lub na towarach,
  - transakcji z długim terminem rozliczenia.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku łączna kwota ekspozycji na ryzyko wyniosła 28 169 568 tys. PLN i składała się z następujących pozycji:

- kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem w odniesieniu do ryzyka kredytowego, ryzyka kredytowego kontrahenta, ryzyka rozmycia oraz dostaw z późniejszym terminem rozliczenia 26 231 136 tys. PLN,
- kwoty ekspozycji na ryzyko rozliczenia/dostawy 0 PLN,
- kwoty ekspozycji na ryzyko z tytułu ryzyka pozycji, ryzyka walutowego i ryzyka cen towarów 67 901 tys. PLN,
- kwota ekspozycji na ryzyko z tytułu ryzyka operacyjnego 1 867 622 tys. PLN,
- dodatkowa kwota ekspozycji na ryzyko z tytułu stałych kosztów pośrednich 0 PLN,
- kwota ekspozycji na ryzyko z tytułu korekty wyceny kredytowej 2 939 tys. PLN,
- kwota ekspozycji na ryzyko z tytułu dłużnych ekspozycji w portfelu handlowym 0 PLN,
- kwot innych ekspozycji na ryzyko 0 PLN.

Fundusze własne Grupy

Zasady wyliczania funduszy własnych

Zgodnie z postanowieniami Prawa bankowego oraz Rozporządzenia 575/2013 fundusze własne Grupy obejmują:

- kapitał podstawowy Tier I,
- kapitał dodatkowy Tier I,
- kapitał Tier II.

Kapitał podstawowy Tier I Grupy składa się z:

1. instrumentów kapitałowych, o ile spełnione zostały warunki określone w art. 28 CRR oraz powiązanych z nimi aż do emisyjnych,
2. zysków zatrzymanych;
Zyski z bieżącego okresu lub zyski roczne ujmuje się w kapitale podstawowym Tier I, wyłącznie gdy:
  - zysk został zatwierdzony przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Banku lub
  - Grupa uzyskała zgodę KNF na włączenie zysku do funduszy własnych po spełnieniu warunków określonych w art. 26 ust. 2 CRR.
3. skumulowanych innych całkowitych dochodów, w tym niezrealizowanych zysków i strat z przeszacowania portfela instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży (AFS), wycenianego według wartości godziwej;
4. kapitału rezerwowego;
5. funduszy ogólnego ryzyka bankowego.

Kapitał dodatkowy Tier I Grupy obejmuje: instrumenty kapitałowe, jeżeli spełnione są warunki określone w art. 52 ust. 1 CRR, wraz z azio emisyjnym związanym z tymi instrumentami, po zastosowaniu odliczeń wymaganych przez art. 56 CRR oraz po zastosowaniu art. 79 CRR. Instrumenty te nie kwalifikują się jako pozycja kapitału podstawowego Tier I (CET1) lub Tier II.

Obecnie Grupa nie posiada instrumentów kwalifikujących się jako pozycje dodatkowe Tier I (AT1).

Kapitał Tier II Grupy składa się z:

— instrumentów kapitałowych i pożyczek podporządkowanych wraz z azio emisyjnym związanym z tymi instrumentami, jeżeli spełnione są warunki określone w art. 63 CRR.

Zakres, w jakim instrumenty w Tier II kwalifikują się jako pozycje w Tier II w trakcie ostatnich 5 lat okresu zapadalności danych instrumentów, oblicza się na podstawie art. 64 CRR, mnożąc wynik obliczenia określonego w lit. a) przez kwotę, o której mowa w lit. b):

- a) kwota nominalna instrumentów lub pożyczek podporządkowanych w pierwszym dniu ostatniego pięcioletniego okresu ich umownego terminu zapadalności podzielona przez liczbę dni kalendarzowych w tym okresie,
- b) liczba pozostałych dni kalendarzowych umownego terminu zapadalności instrumentów lub pożyczek podporządkowanych.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa wykorzystywała pożyczki podporządkowane, które spełniały wszystkie kryteria określone w art. 63 CRR, tym samym kwalifikując się jako instrument w kapitale Tier II, w kwocie określonej na podstawie postanowień art. 64 CRR.

w tys. PLN	Kwota w dniu ujawnienia	(B) Odniesienie do artykułu Rozporządzenia (UE) nr 575/2013
Kapitał podstawowy Tier I: instrumenty i kapitały rezerwowe		
1 Instrumenty kapitałowe i związane z nim azio emisyjne	3 176 815	art. 26 ust. 1, art. 27, 28 i 29, wykaz EUNB, o którym mowa w art. 26 ust.3
w tym: instrument typu 1	3 176 815	art. 26 ust. 1, art. 27, 28 i 29, wykaz EUNB, o którym mowa w art. 26 ust.3
2 Zyski zatrzymane	-	art. 26 ust. 1 lit. c)
3 Skumulowane inne całkowite dochody (i pozostałe kapitały rezerwowe)	889 789	art. 26 ust. 1
3a Fundusze ogólne ryzyka bankowego	51 374	art. 26 ust. 1 lit. f)
6 Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	4 117 978	
Kapitał podstawowy Tier I: korekty regulacyjne		
7 Dodatkowe korekty wartości (kwota ujemna)	(6 792)	
8 Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego) (kwota ujemna)	(105 198)	art. 36 ust. 1 lit. b), art. 371 art. 472 ust. 4
18 Posiadane przez instytucję bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	-	
26a Korekty regulacyjne dotyczące niezrealizowanych zysków I strata zgodnie z art. 467 i 468;	(274)	art. 467 i 468
w tym: ...filtr dla niezrealizowanej straty 1		
w tym: ...filtr dla niezrealizowanej straty 2		
w tym: ...filtr dla niezrealizowanego zysku 1		
w tym: ...filtr dla niezrealizowanego zysku 2		
28 Całkowite korekty regulacyjne w kapitale podstawowym Tier I	(112 264)	
29 Kapitał podstawowy Tier I	4 005 713	
Kapitał dodatkowy Tier I: instrumenty		
Kapitał dodatkowy Tier I: korekty regulacyjne		
Kapitał Tier II: instrumenty i rezerwy		
46 Instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne	1 400 489	art. 62-65
51 Kapitał Tier II przed korektami regulacyjnymi	1 400 489	
Kapitał Tier II: korekty regulacyjne		
57 Całkowite korekty regulacyjne w kapitale Tier II		
58 Kapitał Tier II	1 400 489	
59 Łączny kapitał (łączny kapitał = kapitał Tier I + kapitał Tier II)	5 406 202	
59a Aktywa ważone ryzykiem pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR oraz kwot ujętych w okresie przejściowym, przeznaczonych do wycofania zgodnie z Rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 (tj. kwoty rezydualne określone w CRR)	28 169 598	
60 Aktywa ważone ryzykiem razem	28 169 598	
Współczynniki i bufory kapitałowe		
61 Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	14,22%	art. 92 ust. 2 lit. a), art. 465
62 Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	14,22%	art. 92 ust. 2 lit. b), art. 465
63 Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	19,19%	art. 92 ust. 2 lit. c)
Współczynniki i bufory kapitałowe		
Kwoty poniżej progów odliczeń		
72 Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10% oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich)	6 877	
73 Posiadane przez Instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli Instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich)	-	art. 36 ust. 1 lit. i), art. 45, 48, 470, art. 472 ust. 11
75 Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota poniżej progu 10%, po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3)	18 764	art. 36 ust. 1 lit. c), art. 38, 48, 470, art. 472 ust. 5
Pałupy stosowane do uwzględniania rezerw w kapitale Tier II		
Instrumenty kapitałowe będące przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania (mających zastosowanie wyłącznie od 1 stycznia 2014 do 1 stycznia 2022 r.)	-	

	Instrument I Akcje składające się na kapitał CET1	Instrument II Pożyczka podporządkowana	Instrument III Pożyczka podporządkowana
1 Emitent	Deutsche Bank Polska S.A.	Deutsche Bank AG	Deutsche Bank AG
2 Unikatowy identyfikator (np. CUSIP, ISIN lub identyfikator Bloomberg dla ofert na rynku niepublicznym)	Akcje serii I – XXI	Umowa pożyczki podporządkowanej	Umowa pożyczki podporządkowanej
3 Prawo lub prawa właściwe, którym podlega instrument	Polskie	Polskie	Polskie
Ujmowanie w kapitale regulacyjnym	Tak	Tak	Tak
4 Zasady przejściowe określone w rozporządzeniu CRR	Kapitał podstawowy Tier I Częściowo przekwalifikowanie emisji do niższych kategorii kapitału – nie dotyczy.	Kapitał Tier II	Kapitał Tier II
5 Zasady określone w rozporządzeniu CRR obowiązujące po okresie przejściowym	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał Tier II	Kapitał Tier II
6 Kwalifikowalne na poziomie jednostkowym lub (sub-)skonsolidowanym/na poziomie jednostkowym oraz (sub-)skonsolidowanym	Kwalifikowalne na poziomie jednostkowym i skonsolidowanym	Kwalifikowalne na poziomie jednostkowym i skonsolidowanym	Kwalifikowalne na poziomie jednostkowym i skonsolidowanym
7 Rodzaj instrumentu (rodzaje określone zgodnie z systemem prawnym)	Akcje zwykłe. Klasyfikacja – instrument w kapitale podstawowym Tier I zgodnie z art. 28 Rozporządzenia (UE) nr 575/2013.	Pożyczka podporządkowana	Pożyczka podporządkowana
8 Kwota uznana w kapitale regulacyjnym (w tys. PLN, według stanu na ostatni dzień sprawozdawczy)	3 176 815 tys. PLN	73 289 tys. PLN	1 327 200 tys. PLN
9 Wartość nominalna instrumentu	2 651 449 tys. PLN	55 000 tys. EUR	300 000 tys. EUR
9a Cena emisyjna	3 176 815 tys. PLN	nie dotyczy	nie dotyczy
9b Cena wykupu	Nie dotyczy	55 000 tys. EUR	300 000 tys. EUR
10 Klasyfikacja księgową	Kapitał własny	Pożyczka podporządkowana	Pożyczka podporządkowana
11 Pierwotna data emisji	4.11.1991 r.	4.07.2008 r.	29.04.2016 r.
12 Wieczyste czy terminowe	Wieczyste	Terminowe	Terminowe
13 Pierwotny termin zapadalności	Brak terminu zapadalności	4.07.2018 r.	29.04.2026 r.
14 Opcja wykupu na żądanie emitenta podlegająca wcześniejszemu zatwierdzeniu przez organy nadzoru	Nie	Nie	Nie
Kupony/dywidendy	Dywidendy	Kupon	Kupon
17 Stała lub zmienna dywidenda/stały lub zmienny kupon	Zmienna	Zmienny	Zmienny
18 Kupon odsetkowy oraz dowolny powiązany wskaźnik	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
19 Istnienie zapisanych praw do niewypłacania dywidendy	Tak	Nie dotyczy	Nie dotyczy
20a W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (po względem terminu)	Częściowo uznaniowe; przyczyny: – decyzje Akcjonariusza; – poziom wyników; – decyzje administracyjne	Nie dotyczy	Nie dotyczy
20b W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (po względem kwoty)	Częściowo uznaniowe; przyczyny: – decyzje Akcjonariusza; – poziom wyników; – decyzje administracyjne	Nie dotyczy	Nie dotyczy
23 Zamienne lub niezamienne	Niezamienne	Niezamienne	Niezamienne
30 Odpisy obniżające wartość	Nie	Nie	Nie
36 Niezgodne cechy przejściowe	Nie	Nie	Nie

Adekwatność kapitałowa 2016 i 2015

w tys. PLN	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
Fundusze podstawowe	4 120 752	4 041 947
Pomniejszenia funduszy podstawowych	(115 450)	(96 529)
Fundusze uzupełniające	1 400 900	129 908
Fundusze własne	5 406 202	4 075 326
Łączny współczynnik kapitałowy (%)	19,19%	14,59%

Adekwatność kapitałowa Banku

Wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka kredytowego, ryzyka kredytowego kontrahenta, ryzyka rozmycia oraz dostaw z późniejszym terminem rozliczenia	2 092 844	2 069 458
Wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka rozliczenia/dostawy	-	-
Wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka pozycji, ryzyka walutowego i ryzyka cen towarów	5 432	6 685
Wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka operacyjnego	155 056	157 647
Wymogi kapitałowe z tytułu stałych kosztów pośrednich	-	-
Wymogi kapitałowe z tytułu korekty wyceny kredytowej	235	134
Wymogi kapitałowe z tytułu dłużnych ekspozycji w portfelu handlowym	-	-
Wymogi z tytułu innych ekspozycji na ryzyko	-	-
Całkowity wymóg kapitałowy	2 253 568	2 233 923
Łączny współczynnik kapitałowy (%)*	19,19%	14,59%

* Łączny współczynnik kapitałowy według stanu na 31.12.2015 r. oraz na 31.12.2016 r. został obliczony zgodnie z wytycznymi zawartymi w CRR.

w tys. PLN	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
Kapitał Tier I (T1)	4 005 713	3 957 750
Kapitał podstawowy Tier I (CET1)	4 005 713	3 957 750
Kapitał dodatkowy Tier I (AT1)	-	-
Kapitał Tier II	1 400 489	117 576
Fundusze własne ogółem	5 406 202	4 075 326
Całkowity wymóg kapitałowy	2 253 568	2 233 923
Współczynnik kapitałowy CET1	14,22%	14,17%
Współczynnik kapitałowy T1	14,22%	14,17%
Łączny współczynnik kapitałowy (%)	19,19%	14,59%

Na poziom współczynnika wypłacalności na dzień 31 grudnia 2016 roku istotny wpływ miało zaliczenie do funduszy własnych nowej pożyczki podporządkowanej, którą Grupa otrzymała na podstawie umowy z dnia 27 kwietnia 2016 roku (zgodnie z decyzją KNF o wyrażeniu zgody na zakwalifikowanie pożyczki podporządkowanej jako instrumentu Tier II), oraz 50% zysku netto za rok 2015 zgodnie z odpowiednią decyzją WZA.

Kalkulacja wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego

Grupa w wyliczaniu wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego na 31 grudnia 2016 roku stosowała metodę standardową.

Wartość ekspozycji w podziale na klasy ekspozycji na dzień 31.12.2016 r.

Klasa ekspozycji w tys. PLN	Całkowita kwota ekspozycji	Średnia kwota ekspozycji
Ekspozycje detaliczne	15 955 765	20 278 818
Ekspozycje kapitałowe	6 877	2 803
Ekspozycje wobec instytucji	1 864 006	1 914 511
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	458	458
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	5 156 826	4 388 652
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	7 823 659	7 224 730
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	31 198	36 580
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	13 072 615	16 837 214
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	971 862	1 051 471
Inne pozycje	675 431	274 402
Razem	45 558 697	52 009 639

Kalkulacja wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego (*) według stanu na 31.12.2016 r.

Ekspozycje w podziale na klasy: w tys. PLN	Waga ryzyka odpowiadająca klasie ekspozycji	Kwota ważona ryzykiem	Wymóg kapitałowy
I Rządy i banki centralne	250%	46 911	3 753
II Samorządy terytorialne i władze lokalne	20%	5 964	477
III Podmioty sektora publicznego		100	8
	20%	60	5
	50%	40	3
	100%	-	-
IV Banki wielostronnego rozwoju		-	-
V Organizacje międzynarodowe		-	-
VI Instytucje – banki		354 054	28 324
	2%	659	53
	20%	91 671	7 334
	50%	114 343	9 147
	100%	147 294	11 784
	150%	87	7
	250%	-	-
VII Przedsiębiorstwa	100%	3 643 295	291 464
VIII Detaliczne		12 520 217	1 001 617
	75%	5 761 263	460 901
	100%	6 758 954	540 716
IX Zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach		8 765 829	701 266
	20%	-	-
	35%	2 148 046	171 844
	75%	-	-
	100%	6 617 783	529 423
X Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania		613 591	49 087
	75%	-	-
	100%	245 294	19 624
	150%	368 297	29 464
XI Pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem		-	-
XII Obligacje zabezpieczone		-	-
XIII Ekspozycje z tytułu należności od instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową		-	-
XIV Ekspozycje związane z przedsiębiorstwami zbiorowego inwestowania		-	-
XV Ekspozycje kapitałowe		6 877	550
	100%	6 877	550
	250%	-	-
XVI Inne ekspozycje		108 829	8 706
	20%	106	8
	100%	108 607	8 689
	150%	115	9
Razem		26 065 667	2 085 253

* Kwoty nie zawierają aktywów ważonych ryzykiem oraz wymogów z tytułu ryzyka kredytowego Kontrahenta.

Kalkulacja wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego (*) według stanu na 31.12.2015 r.

Ekspozycje w podziale na klasy: w tys. PLN	Waga ryzyka odpowiadająca klasie ekspozycji	Kwota zważona ryzykiem	Wymóg kapitałowy
I Rządy i banki centralne	250%	28 808	2 305
II Samorządy terytorialne i władze lokalne	20%	7 542	603
III Podmioty sektora publicznego		20	2
	50%	20	2
	100%	-	-
IV Banki wielostronnego rozwoju		-	-
V Organizacje międzynarodowe		-	-
VI Instytucje – banki		242 805	19 424
	2%	120 624	9 650
	20%	49 202	3 936
	50%	70 139	5 611
	100%	2 839	227
	150%	-	-
VII Przedsiębiorstwa	100%	3 157 488	252 599
VIII Detaliczne		10 950 953	876 076
	75%	5 419 870	433 590
	100%	5 531 083	442 487
IX Zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach		10 595 001	847 600
	20%	-	-
	35%	1 977 359	158 189
	75%	-	-
	100%	8 617 642	689 411
X Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania		589 623	47 170
	75%	-	-
	100%	251 149	20 092
	150%	338 474	27 078
XI Pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem		-	-
XII Obligacje zabezpieczone		-	-
XIII Ekspozycje z tytułu należności od instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową		-	-
XIV Ekspozycje związane z przedsiębiorstwami zbiorowego inwestowania		-	-
XV Ekspozycje kapitałowe		38 182	3 055
	100%	38 182	3 055
	250%	-	-
XVI Inne ekspozycje		112 417	8 993
	20%	949	76
	100%	111 468	8 917
Razem		25 722 838	2 057 827

* Kwoty nie zawierają aktywów ważonych ryzykiem oraz wymogów z tytułu ryzyka kredytowego Kontrahenta.

Informacje ilościowe dotyczące rozkładów pierwotnych ekspozycji brutto
na dzień 31.12.2016 r.

Rozkład geograficzny ekspozycji na dzień 31.12.2016 r.

Klasa ekspozycji

w tys. PLN	PL	DE	GB	IT	CH	Inne	Razem
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	7 823 659	-	-	-	-	-	7 823 659
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	31 198	-	-	-	-	-	31 198
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	458	-	-	-	-	-	458
Ekspozycje wobec instytucji	186 395	1 061 594	204 672	121 237	6 703	283 405	1 864 006
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	5 022 984	14 157	30 000	-	20 003	69 682	5 156 826
Ekspozycje detaliczne	15 890 748	19 157	9 974	1 983	10 640	23 263	15 955 765
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	13 010 254	21 437	11 599	2 544	4 428	22 352	13 072 614
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązań	970 417	40	268	6	-	1 132	971 863
Inne pozycje	675 431	-	-	-	-	-	675 431
Ekspozycje kapitałowe	6 877	-	-	-	-	-	6 877
Razem	43 618 421	1 116 385	256 513	125 770	41 774	399 834	45 558 697

Struktura ekspozycji według podziału na typ Klienta na dzień 31.12.2016 r.

Klasa ekspozycji

w tys. PLN	Osoby		Banki	Banki		Inne	Razem
	prywatne	Przedsiębiorcy		centralne			
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	92 699	-	-	2 692 804	-	5 038 156	7 823 659
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	(1 604)	-	-	-	-	32 802	31 198
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	-	-	-	-	-	458	458
Ekspozycje wobec instytucji	3 069	15	1 861 138	-	(216)	-	1 864 006
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	467 526	4 681 910	266	-	7 124	-	5 156 826
Ekspozycje detaliczne	14 303 179	1 652 045	-	-	541	-	15 955 765
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	11 594 141	1 470 951	-	-	7 523	-	13 072 615
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	663 097	308 765	-	-	-	-	971 862
Inne pozycje	-	-	18	-	675 413	-	675 431
Ekspozycje kapitałowe	-	-	-	-	6 877	-	6 877
Razem	27 122 107	8 113 686	1 861 422	2 692 804	5 768 678	45 558 697	

Rezydualne terminy zapadalności dla poszczególnych klas ekspozycji na dzień 31.12.2016 r.

Klasa ekspozycji

w tys. PLN	<1M	>1M-3M	>3M-6M	>6M-1R	>1R-5L	>5L	Razem
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	3 635 436	-	1 387 643	1 652 677	1 147 903	-	7 823 659
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	(1 604)	200	1 000	1 495	7 297	22 810	31 198
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	298	-	-	-	160	-	458
Ekspozycje wobec instytucji	1 015 932	187 705	121 289	105 754	334 562	98 764	1 864 006
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	128 899	396 902	1 129 509	1 116 514	934 469	1 450 533	5 156 826
Ekspozycje detaliczne	118 665	224 473	363 008	526 596	1 744 819	12 978 204	15 955 765
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	20 108	86 959	127 515	226 675	544 544	12 066 813	13 072 614
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	622 679	17 104	31 378	7 592	83 472	209 638	971 863
Inne pozycje	675 431	-	-	-	-	-	675 431
Ekspozycje kapitałowe	6 877	-	-	-	-	-	6 877
Razem	6 222 721	913 343	3 161 342	3 637 303	4 797 226	26 826 762	45 558 697

Ekspozycje o utraconej wartości i ekspozycje przeterminowane w podziale na typ Klienta na dzień 31.12.2016 r.

Typ Klienta/branże

w tys. PLN	Osoby fizyczne	Przedsiębiorstwa	Banki	Razem
Ekspozycje o utraconej wartości	601 683	323 201	-	924 884
Ekspozycje przeterminowane	1 014 199	281 238	6	1 295 442
Korekta z tytułu szczególnego ryzyka kredytowego	458 226	233 880	575	692 681

Rozkład geograficzny ekspozycji o utraconej wartości i ekspozycji przeterminowanych w podziale na kraje oraz województwa na dzień 31.12.2016 r.

Kraj

w tys. PLN	Polska	Wielka Brytania	Dania	Niemcy	Inne	Razem
Ekspozycje o utraconej wartości	923 420	268	352	40	804	924 884
Ekspozycje przeterminowane	1 291 903	1 672	352	208	1 308	1 295 442
Korekta z tytułu szczególnego ryzyka kredytowego	693 216	298	244	646	(1 723)	692 681

Uzgodnienie zmian stanu odpisów dla ekspozycji o utraconej wartości na dzień 31.12.2016 r.

w tys. PLN	Stan na 31.12.2015 r.	Zwiększenia			Zmniejszenia			Stan na 31.12.2016 r.	Zmiana w okresie
		Utworzenie odpisów	Inne	Spisania aktywów z bilansu	Rozwiązania odpisów	Inne			
Należności od banków	146	428	-	-	-	-	574	428	
Kredyty i pożyczki udzielone przedsiębiorstwom	738 623	643 906	-	(199 653)	(488 553)	(2 216)	692 107	(46 516)	
Razem	738 769	644 334	-	(199 653)	(488 553)	(2 216)	692 681	(46 088)	

Bufory kapitałowe

Na dzień 31 grudnia 2016 roku bufory kapitałowe były obliczane według zasad określonych w Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi (CRD IV), Ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym oraz w Rozporządzeniu Delegowanym Komisji (UE) nr 1152/2014 z dnia 4 czerwca 2014 roku uzupełniającym dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących ustalania lokalizacji geograficznej odnośnych ekspozycji kredytowych na potrzeby obliczania specyficznych dla instytucji wskaźników bufora antycyklicznego.

Zgodnie z ww. regulacjami Grupa była zobowiązana utrzymywać w 2016 roku bufor zabezpieczający na poziomie 1,25% łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko, obliczonej zgodnie z art. 92 ust. 3 CRR. Na dzień 31 grudnia 2016 kwota ta wyniosła 352 120 tys. PLN i spełniała wymóg połączonych bufora.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku ekspozycje zagraniczne Grupy nie przekraczały 2% łącznych ogólnych ekspozycji kredytowych, ekspozycji zaliczonych do portfela handlowego i ekspozycji sekurytyzacyjnych, w związku z czym ekspozycje te zostały przypisane do państwa pochodzenia instytucji (Polska), otrzymując tym samym wskaźnik bufora antycyklicznego obowiązujący dla ekspozycji kredytowych zlokalizowanych na terytorium RP (w 2016 roku – 0%). W związku z powyższym na dzień 31 grudnia 2016 bufor antycykliczny dla Grupy Kapitałowej Deutsche Bank Polska S.A. wyniósł 0.

W 2016 roku w stosunku do Grupy nie miały zastosowania przepisy o buforach instytucji o znaczeniu systemowym – zarówno globalnych, jak i innych – ponieważ Grupa Kapitałowa Deutsche Bank Polska S.A. nie została zaklasyfikowana przez KNF do grupy instytucji o znaczeniu systemowym.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa nie miała obowiązku utrzymywania bufora ryzyka systemowego.

Dźwignia finansowa

Grupa wyznacza wskaźnik dźwigni finansowej (LR) zgodnie z definicją przedstawioną w Części 7 CRR, jako stosunek miary kapitału instytucji do miary ekspozycji całkowitej tej instytucji wyrażony w wartości procentowej.

Zgodnie z zapisami art. 429 ust. 3 CRR miarę kapitału na potrzeby kalkulacji wskaźnika dźwigni stanowi kapitał Tier I Grupy, zdefiniowany w art. 25 CRR.

W okresie przejściowym od 1 stycznia 2014 do 31 grudnia 2021 roku, zgodnie z odstępstwem określonym w art. 499 ust. 1 CRR, Grupa oblicza i raportuje wskaźnik dźwigni, wykorzystując obie wymienione poniżej miary kapitału:

- kapitał Tier I – w pełni wprowadzona definicja,
- kapitał Tier I – definicja przejściowa (obliczony z uwzględnieniem okresów przejściowych opisanych w Rozdziale 1 i Rozdziale 2 Tytułu I Części 10 CRR).

Zgodnie z zapisami art. 429 ust. 4 CRR miarę ekspozycji całkowitej na potrzeby kalkulacji wskaźnika dźwigni stanowi suma wartości:

- aktywów (z wyłączeniem pozycji stanowiących pomniejszenie kapitału Tier I Grupy),
- instrumentów pochodnych,
- narzutów w związku z ryzykiem kapitałowym kontrahenta z tytułu transakcji odkupu, transakcji udzielania lub zaciągania pożyczek papierów wartościowych lub towarów, transakcji z długim terminem rozliczenia i transakcji z obowiązkiem uzupełnienia zabezpieczenia kredytowego,
- pozycji pozabilansowych.

CRR nie wprowadza minimalnego dopuszczalnego poziomu wskaźnika dźwigni finansowej. Do momentu wprowadzenia oficjalnych wytycznych w tym zakresie Grupa przyjmuje wewnętrzny limit dla wskaźnika dźwigni. Limit ten jest nie mniejszy niż poziom 3% zaproponowany dla wskaźnika dźwigni przez Komitet Bazylejski.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku wskaźnik dźwigni finansowej obliczony zgodnie z powyższymi zasadami wyniósł:

- przy zastosowaniu w pełni wprowadzonej definicji kapitału Tier I: 9,49%,
- przy zastosowaniu definicji przejściowej kapitału Tier I: 9,49%.

Zasady wyliczania kapitału wewnętrznego

Grupa definiuje kapitał wewnętrzny (ekonomiczny) jako oszacowaną przez Grupę kwotę niezbędną do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych istotnych rodzajów ryzyka (mierzonych ilościowo i jakościowo) występujących w działalności Grupy oraz zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniającą przewidywany poziom ryzyka.

Dlatego też Grupa zgodnie z przyjętym procesem oceny adekwatności kapitału wewnętrznego, tzw. ICAAP (ang. Internal Capital Adequacy Assessment Process), identyfikuje corocznie wszystkie rodzaje ryzyka, na które jest narażona, a następnie określa ich istotność.

W Grupie – ze względu na profil prowadzonej działalności – kapitał wewnętrzny stanowi sumę wymogów na pokrycie mierzonych ilościowo rodzajów ryzyka uwzględnianych w procesie kalkulacji kapitału ekonomicznego, obejmującego ryzyka:

- kredytowe, rynkowe (oba przy wykorzystaniu metod wewnętrznych, uzupełnianych przez składowe tych ryzyk nieobjęte modelami kwotami minimalnego regulacyjnego wymogu kapitałowego, o ile występują),
- operacyjne (przy wykorzystaniu metody regulacyjnej).

Jednocześnie – obok procesów zarządzania poziomem ryzyka istotnych ryzyk jakościowych poprzez jego pomiar i monitoring – w celu uwzględnienia w ogólnej pozycji kapitałowej Grupy pozostałych ryzyk mierzonych jakościowo, kwota kapitału wewnętrznego jest dodatkowo uzupełniana o łączny wymóg na pokrycie tych ryzyk w wysokości średniej ważonej wag ryzyka dla wszystkich linii biznesowych wykorzystywanych przy wyliczeniu wymogu kapitałowego na ryzyko operacyjne.

W ciągu 2016 roku poziom funduszy własnych kształtował się na poziomie znacząco powyżej kapitału wewnętrznego, zapewniając istotny margines bezpieczeństwa. Na

dzień 31 grudnia 2016 roku relacja funduszy własnych do kapitału wewnętrznego wyniosła 261%.

Zarządzanie zasobami ludzkimi i społeczna odpowiedzialność biznesu

Zarządzanie zasobami ludzkimi

Liczba pracowników Grupy Kapitałowej Deutsche Bank Polska S.A. według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku wyniosła 2 012 (z uwzględnieniem pracowników na urloпах macierzyńskich, wychowawczych i innych usprawiedliwionych nieobecnościach).

Liczba pracowników wg stanu na dzień 31.12.2016 r.

	31.12.2016 r.
Obszar Klienta korporacyjnego i rynków finansowych	34
Obszar Klienta detalicznego	810
Obszar Klienta biznesowego	218
Pozostałe obszary Banku	950
Razem	2 012

Rekrutacja i pozyskiwanie talentów

Grupa prowadzi aktywną politykę rekrutacyjną, która ma na celu pozyskiwanie wykwalifikowanej kadry menedżerskiej i specjalistycznej, niezbędnej do realizacji założonych celów biznesowych. Pracownicy są pozyskiwani do pracy drogą rekrutacji wewnętrznej i zewnętrznej. Poprzez rekrutację wewnętrzną stwarzamy naszym pracownikom możliwość rozwoju zarówno poprzez awans pionowy, jak i poziomy.

W przypadku kandydatów na stanowiska specjalistyczne lub menedżerskie w pierwszej kolejności brany jest pod uwagę potencjał, jaki posiadamy wewnątrz organizacji. W 2016 roku 25% prowadzonych procesów rekrutacyjnych zostało zamkniętych w ramach wewnętrznych rekrutacji. Proces rekrutacyjny jest realizowany w sposób transparentny. W rekrutacjach wykorzystujemy różne narzędzia w zależności od potrzeby (interview, mini AC, testy, zadania). Szukamy osób identyfikujących się z wartościami Grupy. Cały czas kładziemy nacisk na networking w obszarze pozyskiwania kandydatów (polecenia, rekomendacje, portale społecznościowe).

Polityka wynagradzania

Grupa realizuje racjonalną, zrównoważoną i podlegającą kontroli politykę wynagradzania, zapewniając jej zgodność ze strategią, akceptowanym poziomem ryzyka oraz standardami i kluczowymi wartościami Grupy. Polityka wynagradzania odzwierciedla zorientowanie Grupy na Klienta, a jednocześnie uwzględnia realizację długoterminowych celów organizacji.

Podstawę wynagradzania pracowników w Grupie stanowi wynagrodzenie zasadnicze. Wynagrodzenia zasadnicze są kształtowane w szczególności w odniesieniu do zakresu zadań na zajmowanym stanowisku, rodzaju wykonywanej pracy, posiadanych kwalifikacji, z uwzględnieniem ilości i jakości świadczonej pracy, zakresu odpowiedzialności oraz budżetu jednostki organizacyjnej, w której jest zatrudniony pracownik. Departament

Rozwoju Kadr dokonuje wyceny poszczególnych stanowisk, dbając o utrzymanie konkurencyjnego poziomu wynagrodzeń w oparciu o najlepsze praktyki rynkowe (w tym m.in. z wykorzystaniem raportów płacowych przygotowanych przez wiodące firmy doradcze).

Wynagrodzenie zasadnicze pracownika wynika z jego osobistego zaszeregowania określonego stawką miesięczną, w oparciu o tabelę stanowisk pracy, wymaganych kwalifikacji i stawek wynagrodzeń zasadniczych określonych w załączniku do regulaminu wynagradzania.

Dodatkowym narzędziem motywacyjnym podnoszącym wydajność i jakość pracy są indywidualne nagrody uznaniowe przyznawane pracownikom uzyskującym wyróżniające się wyniki w pracy zawodowej.

Istotnym elementem zarządzania wynagrodzeniami jest Polityka stałych i zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Grupie. Polityka stałych i zmiennych składników zatwierdzona przez Radę Nadzorczą w 2012 roku została wprowadzona na podstawie Uchwały nr 258/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 4 października 2011 roku. Ponadto w 2016 roku dokonano aktualizacji Polityki w zakresie wymienionym poniżej:

- Grupa, działając zgodnie z artykułem 94 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi zmieniającej dyrektywę 202/87/WE i uchylającej dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE, wprowadziła do stosowania w Grupie maksymalny stosunek stałych składników wynagrodzenia do składników zmiennych dla osób objętych Polityką Stałych i Zmiennych Składników Wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze, w tym Członków Zarządu, w Deutsche Bank Polska S.A. na poziomie nieprzekraczającym 200%, z wyłączeniem funkcji kontrolnych, dla których stosunek składników zmiennych nie może przekroczyć 100%. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Deutsche Bank Polska S.A. zatwierdziło wprowadzenie powyższego wskaźnika w dniu 29 lutego 2016 roku.
- wydłużeniu uległ okres odroczenia wypłat wynagrodzenia zmiennego z 3 do 4 lat, wypłacanego osobom objętym Polityką, o szczególnie istotnym wpływie na profil ryzyka Grupy.

Polityka wspiera ostrożne i stabilne zarządzania ryzykiem, kapitałem i płynnością oraz w sposób szczególny dba o długoterminowe dobro Grupy, interes akcjonariuszy, inwestorów i jego udziałowców. Adresatami polityki są członkowie kadry kierowniczej, którzy mają szczególnie istotny oraz istotny wpływ na profil ryzyka Grupy Kapitałowej Deutsche Bank Polska S.A.

Wysokość zmiennej części wynagrodzenia osób zajmujących stanowiska kierownicze jest zależna od wyników ich oceny indywidualnej, wyników jednostki organizacyjnej i wyników całej Grupy. Indywidualna ocena dokonywana jest w oparciu o obowiązujący w Grupie proces oceny pracowniczej. Wysokość części zmiennej wynagrodzenia corocznie jest przedmiotem analizy Komitetu ds. Wynagrodzeń, pełniącego funkcję konsultacyjno-doradczą dla Rady Nadzorczej.

W 2015 roku Grupa wdrożyła Zasady Ładu Korporacyjnego, wydane przez Komisję Nadzoru Finansowego w dniu 22 lipca 2014 roku. Zasady Ładu Korporacyjnego (§27) nakładają na Grupę obowiązek prowadzenia przejrzystej polityki wynagradzania Członków Zarządu oraz kluczowych menedżerów. W konsekwencji Polityka Zmiennych Składników Wynagrodzeń została przekształcona w Politykę Stałych i Zmiennych Składników Wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze, w tym Członków Zarządu, w Grupie (dalej zwana: „Polityką”). Do Polityki zostały wprowadzone między innymi zapisy dotyczące zasad określania wynagrodzenia za pracę oraz innych świadczeń dla osób objętych Polityką.

Ponadto Polityka została dostosowana do zmian wprowadzonych do ustawy Prawo bankowe przez ustawę o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym.

Szkolenia i programy rozwojowe

W 2016 roku Grupa Kapitałowa Deutsche Bank Polska S.A. prowadziła politykę szkoleniowo-rozwojową, która wspierała realizację strategii Grupy. Wdrażana polityka szkoleniowa i rozwojowa miała zapewnić:

1. adaptację nowych pracowników do kultury organizacyjnej Grupy oraz szybkie nabycie przez nich sprawności w posługiwaniu się wiedzą i umiejętnościami wymaganymi w codziennej pracy,
2. stały rozwój kompetencji pracowników Sieci Sprzedaży, wspierający realizację planów i celów sprzedażowych;
3. wysoki poziom umiejętności menedżerów w Sieci Sprzedaży i Centrali, który przełoży się na efektywne zarządzanie pracownikami i zespołami oraz zgodność postaw i zachowań z wartościami Grupy,
4. rozwój kompetencji specjalistycznych i profesjonalnych pracowników Centrali Grupy.

Działania szkoleniowo-rozwojowe były realizowane zgodnie z przyjętym w Grupie modelem rozwoju 70:20:10.

W 2016 roku zorganizowano 169 grupowych sesji szkoleniowych, w których wzięły udział 2184 osoby (4 483,5 osobo-dnia), a dalsze 184 osoby uczestniczyły w szkoleniach indywidualnych (360 osobo-dni). Średnia liczba godzin przeznaczonych na szkolenie i rozwój, która przypadła na jeden etat to 22 godziny, podobnie jak w roku 2015. Połowę szkoleń grupowych prowadzili trenerzy wewnętrzni – pracownicy Departamentu Rozwoju Kadr oraz przedstawiciele biznesu. Pozostałe szkolenia były prowadzone przez firmy zewnętrzne, przede wszystkim w przypadku szkoleń indywidualnych. Programy – tak jak w poprzednim roku – charakteryzowała wysoka jakość i bardzo dobra ocena ze strony uczestników. Zbadana średnia ogólna ocena szkoleń wyniosła 5,33 i wzrosła w porównaniu z poprzednim rokiem (w skali 1–6, gdzie 1 jest oceną najniższą, a 6 najwyższą).

Zgodnie z założeniami działania rozwojowe realizowane były w czterech kluczowych obszarach:

1. Szkolenia wdrożeniowe,
2. Akademia Sprzedaży dla pracowników i menedżerów Sieci Sprzedaży,
3. Rozwój kompetencji menedżerskich w Centrali Grupy,
4. Rozwój kompetencji specjalistycznych i profesjonalnych pracowników Centrali.

W 2016 roku zorganizowano 29 szkoleń wdrożeniowych, w których wzięło udział 437 pracowników, poświęcając w sumie na doskonalenie 2325 osobo-dni. Szkolenia były dedykowane pracownikom Sieci Sprzedaży OKB, OKD i Centrali – każda z grup brała udział w osobnym, dopasowanym do unikalnych potrzeb programie. Średnia ocena szkoleń wdrożeniowych w 2016 roku wyniosła 5,13, w skali 1–6.

W ramach Akademii Sprzedaży w 2016 roku zostały zorganizowane 43 sesje szkoleniowe, w których wzięło udział 581 pracowników. Czas przeznaczony przez te osoby na rozwój i doskonalenie to 1200 osobo-dni. Tematyka szkoleń Akademii Sprzedaży zrealizowanych w 2016 roku była dopasowana do wymagań rynkowych oraz biznesowych i obejmowała następujące programy:

1. Dla OKD: Budowanie strategii, Coaching w sprzedaży, Pokonywanie obiekcji i domykanie sprzedaży, Sprzedaż oparta na poleceniach – mentoring, Decyzja w oddziale. Menedżerowie z obszaru Private Banking uczestniczyli również w prestiżowym programie EFA EFPA.
2. Dla OKB: Rozwój kompetencji sprzedażowych, Analiza finansowa, Strategie walutowe.

Szkolenia w ramach Akademii Sprzedaży zostały oceniane bardzo wysoko – średnia ocena w zebranych ankietach wyniosła 5,45, w skali 1–6.

W szkoleniach menedżerskich dla kierujących zespołami w centrali Grupy w 2016 roku wzięło udział 159 osób (łącznie 13 sesji szkoleniowych). W ramach wdrażania globalnych standardów i dobrych praktyk zostały uruchomione 4 grupy szkoleniowe „Management Fundamentals” – wspólnego dla całej Grupy DB programu rozwojowego dla nowych i nowo mianowanych menedżerów. Dodatkowo kolejne 9 grup doświadczonych menedżerów Centrali wzięło udział w programie „Wzmacnianie partnerstwa poprzez coachingowy styl zarządzania” (inicjatywa po Badaniu Opinii Pracowniczej 2014, której celem jest doskonalenie jakości przywództwa i zarządzania w Grupie). Rozwój kompetencji coachingowych menedżerów Centrali jest spójny z podejściem coachingowym wdrażanym w Sieci Sprzedaży. Program będzie kontynuowany w kolejnym roku. Średnia ocena ww. szkoleń menedżerskich wyniosła 5,37, w skali 1–6.

Dodatkowo w 2016 roku odbyło się spotkanie szkoleniowe dla kadry zarządzającej poświęcone ewolucji Performance Management w Grupie DB (tzw. Total Performance). Uczestnicy spotkania uzyskali informację nt. planowanych od 2017 roku zmian w systemie zarządzania wynikami oraz poszerzyli swoją wiedzę w zakresie prowadzenia znaczących rozmów z pracownikami. W spotkaniu, które było prowadzone m.in. przez Kadrę Zarządzającą Grupy, wzięło udział 289 osób. Wszyscy zarządzający zespołami w Grupie uzyskali dodatkowo możliwość udziału w innych aktywnościach edukacyjnych wspierających wdrożenie Total Performance, takich jak: szkolenia e-learningowe, filmy edukacyjne, Webinaria oraz samokształcenie w oparciu o udostępnione materiały szkoleniowe.

Pracownicy Centrali Grupy w 2016 roku uczestniczyli przede wszystkim w szkoleniach i konferencjach rozwijających ich kompetencje specjalistyczne, głównie w zakresie aktualizacji wiedzy prawnej i rynkowej oraz doskonalenia kompetencji technicznych. W szkoleniach specjalistycznych łącznie wzięło udział 181 osób. Dodatkowo, po analizie wyników Badania Opinii Pracowniczej z 2015 roku, dla pracowników Centrali został przygotowany

program rozwojowy Akademia Umiejętności, umożliwiający rozwój kompetencji profesjonalnych z zakresu zarządzania sobą w czasie oraz radzenia sobie ze stresem. W 2016 roku w programie wzięło udział 138 osób. W kolejnym roku program będzie kontynuowany. Akademia Umiejętności uzyskała ocenę 5,03 w skali 1–6.

Wzbogaceniem działań szkoleniowych realizowanych w formie osobistej były kursy e-learningowe – w 2016 roku pracownicy i współpracownicy Grupy wzięli udział w 7480 szkoleniach e-learningowych. Szkolenia online dotyczyły przede wszystkim takich obszarów, jak: Compliance, BHP, bezpieczeństwo informacji, przeciwdziałanie praniu pieniędzy, świadomość w obszarze ryzyka, FATCA, produkty i procesy DB oraz obsługa Klientów niepełnosprawnych.

Ponadto wdrażane były dodatkowe formy wspierające pracowników w rozwoju, takie jak:

- warsztaty, spotkania i telekonferencje prowadzone przez trenerów wewnętrznych i doradców HR,
- indywidualne sesje coachingowe dla menedżerów oraz sesje z zakresu coachingu rodzicielskiego,
- webinaria merytoryczne, wspierające efektywność programów rozwojowych.

Polityka w zakresie zmiennych składników wynagrodzeń

Informacje jakościowe

Informacje dotyczące procesu decyzyjnego stosowanego przy ustalaniu polityki w zakresie wynagrodzeń, a także liczby posiedzeń organizowanych w danym roku obrachunkowym przez organ zarządzający pełniący nadzór nad wynagrodzeniami, w tym – w stosownych przypadkach – informacje na temat składu i zakresu zadań Komisji ds. Wynagrodzeń, konsultanta zewnętrznego, z którego usług skorzystano przy ustalaniu polityki w zakresie wynagrodzeń, oraz roli odpowiednich zainteresowanych stron.

Zgodnie z Uchwałą nr 258/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 4 października 2011 roku w 2012 roku Deutsche Bank Polska S.A. (dalej zwany „Bankiem”) wdrożył przy współpracy zewnętrznego konsultanta – firmy Ernst & Young Polska, a Rada Nadzorcza zatwierdziła Politykę Zmiennych Składników Wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Deutsche Bank Polska S.A. (dalej zwaną „Polityką”), które kształtują i mają istotny wpływ na profil ryzyka Banku.

Wszystkie stanowiska w Banku zostały przeanalizowane pod kątem głównych ryzyk podlegających zarządzaniu w Banku i na tej podstawie zostały wyłonione stanowiska kierownicze mające istotny wpływ na profil ryzyka Banku. Wykaz stanowisk kierowniczych, które mają istotny wpływ na profil ryzyka, został zaakceptowany przez Radę Nadzorczą i stanowi załącznik nr 3 do ww. Polityki.

W 2012 roku na podstawie §6 Uchwały nr 258/2011 Komisji Nadzoru Finansowego został powołany w Banku Komitet ds. Wynagrodzeń. Komitet ds. Wynagrodzeń jest ciałem doradczym Rady Nadzorczej, a członkowie Komitetu wykonują swoje kompetencje na podstawie art. 390 Kodeksu spółek handlowych.

W 2015 roku dokonano aktualizacji Polityki w związku z koniecznością spełnienia wymogów regulacyjnych będących następstwem:

a) wdrożenia w Banku Zasad Ładu Korporacyjnego;

W wyniku wdrożenia Zasad Ładu Korporacyjnego zostały wprowadzone do Polityki zapisy dotyczące:

- wynagrodzenia za pracę oraz innych świadczeń,
- źródeł finansowania wypłat wynagrodzenia zmiennego,
- zdefiniowania zakresu odpowiedzialności organów sprawujących nadzór nad polityką wynagradzania w Banku.

W konsekwencji wprowadzenia ww. zmian Polityka Zmiennych Składników Wynagrodzeń została przekształcona w Politykę Stałych i Zmiennych Składników Wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze, w tym Członków Zarządu, w Deutsche Bank Polska S.A.

b) zmian wprowadzonych do ustawy Prawo bankowe przez Ustawę o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym.

W zakresie polityki wynagradzania ustawa stanowi między innymi, że stosowana przez Bank polityka wynagradzania obejmuje także jego podmioty zależne oraz uwzględnia politykę wynagrodzeń podmiotu dominującego w stosunku do Banku.

W 2016 roku dokonano aktualizacji Polityki w zakresie wymienionym poniżej:

- Bank, działając zgodnie z artykułem 94 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi zmieniającej dyrektywę 202/87/WE i uchylającej dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE, wprowadził do stosowania w Banku maksymalny stosunek stałych składników wynagrodzenia do składników zmiennych dla osób objętych Polityką Stałych i Zmiennych Składników Wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze, w tym Członków Zarządu, w Deutsche Bank Polska S.A. na poziomie nieprzekraczającym 200%, z wyłączeniem funkcji kontrolnych, dla których stosunek składników zmiennych nie może przekroczyć 100%. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Deutsche Bank Polska S.A. zatwierdziło wprowadzenie powyższego wskaźnika w dniu 29 lutego 2016 roku.
- wydłużeniu uległ okres odroczenia wypłat wynagrodzenia zmiennego z 3 do 4 lat, wypłacanego osobom objętym Polityką, o szczególnie istotnym wpływie na profil ryzyka Banku.

Ponadto corocznemu przeglądowi została poddana lista osób mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku.

W 2016 roku w skład Komitetu ds. Wynagrodzeń wchodził:

— w okresie od 1.01.2016 do 29.07.2016 r.

- 1) Pan Peter Tils,
- 2) Pan Hubert A. Janiszewski,
- 3) Pan Pedro Larena,

- w okresie od 30.07.2016 do 31.12.2016 r.
  - 1) Pan Peter Tils,
  - 2) Pan Hubert A. Janiszewski.

Do zadań Komitetu należy:

- ustalanie warunków zatrudnienia Członków Zarządu określonych w umowie o pracę, kontrakcie menedżerskim lub innej umowie;
- wydawanie opinii na temat obowiązującego w Banku systemu wynagrodzeń, w tym w szczególności monitorowanie wysokości i składników wynagrodzeń;
- monitorowanie i wydawanie opinii na temat Polityki Zmiennych Składników Wynagrodzeń, w tym wysokości i składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Deutsche Bank Polska S.A., kierując się ostrożnym i stabilnym zarządzaniem ryzykiem, kapitałem i płynnością oraz szczególną dbałością o długoterminowe dobro Banku oraz interes udziałowców Banku;
- opiniowanie i monitorowanie wynagrodzenia zmiennego osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku związane z zarządzaniem ryzykiem oraz zachowaniem zgodności działania Deutsche Bank Polska S.A. z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi.

Posiedzenia Komitetu ds. Wynagrodzeń odbywają się nie rzadziej niż raz w roku. Posiedzenia Komitetu mogą być zwołane przez Przewodniczącego Komitetu lub z inicjatywy Członka Rady Nadzorczej oraz na wniosek Zarządu Banku. W 2016 roku odbyło się sześć posiedzeń Komitetu ds. Wynagrodzeń.

[Informacje na temat powiązania między wynagrodzeniem a wynikami](#)

Deutsche Bank Polska S.A realizuje lokalną politykę wynagradzania, z uwzględnieniem oraz w połączeniu z polityką wynagrodzeń Grupy DB celem spójnego zarządzania ryzykiem Grupy DB i ograniczeniem konfliktu interesów.

Polityka zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze Deutsche Bank Polska S.A wspiera ostrożne i stabilne zarządzania ryzykiem, kapitałem i płynnością oraz w sposób szczególny dba o długoterminowe dobro Banku, interes akcjonariuszy, inwestorów i jego udziałowców.

Całkowite wynagrodzenie jest podzielone na składniki stałe i zmienne. Stałe składniki winny stanowić na tyle dużą część łącznego wynagrodzenia, aby możliwe było prowadzenie elastycznej polityki zmiennych składników wynagrodzenia.

Podstawą do określenia wysokości wynagrodzenia zmiennego jest ocena efektów pracy każdej osoby objętej Polityką oraz danej jednostki organizacyjnej z uwzględnieniem 3-letniego horyzontu oraz wyników Banku. Do oceny indywidualnych efektów pracy stosuje się kryteria finansowe oraz niefinansowe z uwzględnieniem poziomu ryzyka związanego z tymi efektami. Kryteria te powinny być obiektywne i uwzględniać jakość zarządzania Bankiem oraz długoterminowe aspekty działania i sposób realizacji celów strategicznych. Przy czym wynagrodzenie zmienne kierowników komórki audytu wewnętrznego, komórki ds. zarządzania ryzykiem braku zgodności, komórek organizacyjnych odpowiedzialnych za zarządzanie ryzykiem i sprawy kadrowe jest niezależne od wyników gospodarczych uzyskiwanych w kontrolowanych przez nich obszarach działalności Banku.

Wypłata wynagrodzenia zmiennego jest finansowana i wypłacana ze środków Banku i jest niezależna od wyników podmiotu dominującego Banku lub grupy, do której należy Bank.

Najważniejsze informacje dotyczące kształtowania wynagrodzeń

Wysokość zmiennej części wynagrodzenia osób zajmujących stanowiska kierownicze jest zależna od wyników ich oceny indywidualnej, wyników jednostki organizacyjnej i wyników całego Banku. Indywidualna ocena dokonywana jest w oparciu o obowiązujący w Banku proces oceny pracowniczej. Wysokość części zmiennej wynagrodzenia corocznie jest przedmiotem analizy Komitetu ds. Wynagrodzeń, pełniącego funkcję konsultacyjno-doradczą dla Rady Nadzorczej.

Co najmniej 50% wynagrodzenia zmiennego osób zajmujących stanowiska kierownicze wymienione w załączniku nr 3 pkt. 1 do Polityki, o szczególnie istotnym wpływie na profil ryzyka Banku, stanowi zachętę do szczególnej dbałości o długoterminowe dobro Banku i jest wypłacane w instrumentach finansowych, przy czym osoby objęte Polityką nie mogą zbyć tych instrumentów wcześniej, niż wynika to z zasad określonych przez Bank. Określenie wartości tych instrumentów finansowych następuje na bazie przede wszystkim wartości aktywów netto Banku na dzień 31 grudnia danego roku.

Co najmniej 40% wynagrodzenia zmiennego osób zajmujących stanowiska kierownicze wymienione w załączniku nr 3 pkt. 1 do Polityki, o szczególnie istotnym wpływie na profil ryzyka Banku, jest wypłacane po zakończeniu okresu oceny, za jaki to wynagrodzenie przysługuje, przy czym wypłata jest odroczone w czterech równych transzach przez 4 kolejne lata następujące rok po przypisaniu nagrody uznaniowej.

Możliwość realizacji odroczonej płatności w danym roku jest uzależniona od spełnienia między innymi następujących kryteriów:

- osiągnięcia przez Bank zysku za poprzedni rok,
- uzyskania pozytywnej oceny efektów pracy danej osoby zajmującej stanowisko kierownicze uwzględniającej 3-letni horyzont.

Informacje ilościowe

Przedmiotowa analiza obejmuje wszystkie osoby objęte Polityką Stałych i Zmiennych Składników Wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze, w tym Członków Zarządu, w Deutsche Bank Polska S.A., w rozumieniu Uchwały nr 258/2011, mające szczególnie istotny i istotny wpływ na profil ryzyka Banku. Wykaz stanowisk kierowniczych objętych Polityką zawiera załącznik nr 3 do Polityki.

Zbiorcza informacja ilościowa dotycząca wynagrodzenia pracowników Deutsche Bank Polska S.A. objętych polityką zmiennych składników wynagrodzeń wypłaconego w 2016 i 2015 roku, z podziałem na linie biznesowe

Linia biznesowa w tys. PLN	2016	2015
	wynagrodzenie całkowite (stałe** + zmienne***)	wynagrodzenie całkowite (stałe + zmienne*)
Bankowość detaliczna i biznesowa	4 453	4 828
Bankowość korporacyjna	9 178	11 801
Zarządzanie Bankiem	12 605	13 648
Razem	26 236	30 277

- * Część wynagrodzenia zmiennego przyznanego za rok 2014 i wypłaconego w 2015 roku w formie gotówki i w formie instrumentów finansowych oraz:
— pierwsza transza odroczonej gotówki i pierwsza transza odroczonego wynagrodzenia w formie instrumentów finansowych za rok 2013 wypłaconego w 2015 roku,
— druga transza odroczonej gotówki i druga transza odroczonego wynagrodzenia w formie instrumentów finansowych za rok 2012 wypłaconego w 2015 roku,
— wynagrodzenie wynikające z programu płatności w formie akcji i nagród pieniężnych opartych na akcjach Grupy DB AG za rok 2011.
- ** Wynagrodzenie stałe Zarządu uwzględnia wypłacony ekwiwalent z tytułu niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego, nie uwzględnia natomiast dodatkowych korzyści.
- *** Część wynagrodzenia zmiennego przyznanego za rok 2015 i wypłaconego w 2016 roku w formie gotówki oraz:
— pierwsza transza odroczonej gotówki i pierwsza transza odroczonego wynagrodzenia w formie instrumentów finansowych za rok 2014 wypłaconego w 2016 roku,
— druga transza odroczonej gotówki i druga transza odroczonego wynagrodzenia w formie instrumentów finansowych za rok 2013 wypłaconego w 2016 roku,
— trzecia transza odroczonej gotówki i trzecia transza odroczonego wynagrodzenia w formie instrumentów finansowych za rok 2012 wypłaconego w 2016 roku.

Zbiorcza informacja ilościowa dotycząca wynagrodzenia pracowników Deutsche Bank Polska S.A. objętych polityką zmiennych składników wynagrodzeń wypłaconego w 2016 i 2015 roku

w tys. PLN	2016		2015	
	Zarząd Banku	Pozostałe osoby zajmują- ce stanowiska kierownicze	Zarząd Banku	Pozostałe osoby zajmują- ce stanowiska kierownicze
Liczba osób (liczba etatów)	11**	29	9	34*
Wynagrodzenia stałe***	8 321	10 519	7 273	12 611
Wynagrodzenia zmienne****	4 767	2 629	6 264	4 129
Razem	13 088	13 148	13 537	16 740

- * Dwie osoby zatrudnione do 31.12.2015 roku.
- ** W tym jeden pracownik pełniący funkcję Członka Zarządu do 4.04.2016 r., jeden pracownik pełniący funkcję Członka Zarządu w okresie 4.04.2016–6.12.2016 r. oraz jeden pracownik pełniący funkcję Członka Zarządu od 1.07.2016 r.
- *** Dotyczy roku 2015 – część wynagrodzenia zmiennego przyznanego za rok 2014 i wypłaconego w 2015 roku w formie gotówki i w formie instrumentów finansowych oraz:
— pierwsza transza odroczonej gotówki i pierwsza transza odroczonego wynagrodzenia w formie instrumentów finansowych za rok 2013 wypłaconego w 2015 roku,
— druga transza odroczonej gotówki i druga transza odroczonego wynagrodzenia w formie instrumentów finansowych za rok 2012 wypłaconego w 2015 roku,
— wynagrodzenie wynikające z programu płatności w formie akcji i nagród pieniężnych opartych na akcjach Grupy DB AG za rok 2011.
- Dotyczy roku 2016 – część wynagrodzenia zmiennego przyznanego za rok 2015 i wypłaconego w 2016 roku w formie gotówki oraz:
— pierwsza transza odroczonej gotówki i pierwsza transza odroczonego wynagrodzenia w formie instrumentów finansowych za rok 2014 wypłaconego w 2016 roku,
— druga transza odroczonej gotówki i druga transza odroczonego wynagrodzenia w formie instrumentów finansowych za rok 2013 wypłaconego w 2016 roku,
— trzecia transza odroczonej gotówki i trzecia transza odroczonego wynagrodzenia w formie instrumentów finansowych za rok 2012 wypłaconego w 2016 roku.
- **** Dotyczy roku 2016 – wynagrodzenie stałe Zarządu uwzględnia wypłacony ekwiwalent z tytułu niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego, nie uwzględnia natomiast dodatkowych korzyści.

Zbiorcza informacja ilościowa dotycząca wynagrodzenia zmiennego pracowników Deutsche Bank Polska S.A. objętych polityką zmiennych składników wynagrodzeń, przyznanego za rok 2016 oraz 2015, w podziale na świadczenia pieniężne oraz instrumenty finansowe

w tys. PLN	2016		2015	
	Zarząd Banku	Pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze	Zarząd Banku	Pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze
Wynagrodzenie zmienne w formie gotówki*	333	552	1 982	3 029
Wynagrodzenie zmienne w formie instrumentów finansowych**	317	27	1 982	181
Razem	650	579	3 964	3 210

* Część wynagrodzenia zmiennego za dany rok przyznanego w formie gotówki.

** Część wynagrodzenia zmiennego za dany rok przyznanego w formie instrumentów finansowych.

Wartość jednostek odroczonej jest szacowana w dniu przypisania (wyliczone na dzień 31 grudnia 2016 roku), natomiast ostateczna ich wartość na potrzeby realizacji transz z tego tytułu jest obliczana na podstawie zatwierdzonego sprawozdania finansowego w roku, w którym realizowana jest transza. Decyzję w sprawie obliczania wartości jednostek odroczonej podejmuje Komitet ds. Wynagrodzeń.

Zbiorcza informacja ilościowa dotycząca wynagrodzenia pracowników Deutsche Bank Polska S.A. objętych polityką zmiennych składników wynagrodzeń z odroczonej wypłatą, z podziałem na część już przysługującą i jeszcze nieprzysługującą

w tys. PLN	2016		2015	
	Zarząd Banku	Pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze	Zarząd Banku	Pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze
Wynagrodzenie zmienne odroczone – przysługujące*	3 453	46	2 186	281
Wynagrodzenie zmienne odroczone – jeszcze nieprzysługujące**	6 142	122	5 756	758
Razem	9 595	168	7 942	1 039

* W skład pozycji wchodzi:

Dotyczy roku 2015

- część wynagrodzenia zmiennego przyznana za rok 2012 (druga transza odroczonej gotówki oraz druga transza odroczonego wynagrodzenia zmiennego w formie instrumentów finansowych za rok 2012 wypłacone w 2015 roku),
- część wynagrodzenia zmiennego przyznana za rok 2013 (pierwsza transza odroczonej gotówki oraz pierwsza transza odroczonego wynagrodzenia zmiennego w formie instrumentów finansowych za rok 2013 wypłacone w 2015 roku).

Dotyczy roku 2016

- część wynagrodzenia zmiennego przyznana za rok 2014 (pierwsza transza odroczonej gotówki oraz pierwsza transza odroczonego wynagrodzenia zmiennego w formie instrumentów finansowych za rok 2014 wypłacone w 2016 roku),
- część wynagrodzenia zmiennego przyznana za rok 2013 (druga transza odroczonej gotówki oraz druga transza odroczonego wynagrodzenia zmiennego w formie instrumentów finansowych za rok 2013 wypłacone w 2016 roku),
- część wynagrodzenia zmiennego przyznana za rok 2012 (trzecia transza odroczonej gotówki oraz trzecia transza odroczonego wynagrodzenia zmiennego w formie instrumentów finansowych za rok 2012 wypłacone w 2016 roku).

** W skład pozycji wchodzi:

Dotyczy roku 2015

- część wynagrodzenia zmiennego nieprzyznana za rok 2012 (trzecia transza odroczonej gotówki oraz trzecia transza odroczonego wynagrodzenia zmiennego w formie instrumentów finansowych),
- część wynagrodzenia zmiennego nieprzyznana za rok 2013 (dwie transze odroczonej gotówki oraz dwie transze odroczonego wynagrodzenia zmiennego w formie instrumentów finansowych),
- część wynagrodzenia zmiennego nieprzyznana za rok 2014 (trzy transze odroczonej gotówki oraz trzy transze odroczonego wynagrodzenia zmiennego w formie instrumentów finansowych).

Dotyczy roku 2016

- część wynagrodzenia zmiennego nieprzyznana za rok 2015 (cztery transze odroczonej gotówki, cztery transze odroczonego wynagrodzenia zmiennego w formie instrumentów finansowych oraz część wynagrodzenia zmiennego przyznana za rok 2015 w formie instrumentów finansowych),
- część wynagrodzenia zmiennego nieprzyznana za rok 2014 (druga i trzecia transza odroczonej gotówki oraz druga i trzecia transza odroczonego wynagrodzenia zmiennego w formie instrumentów finansowych),
- część wynagrodzenia zmiennego nieprzyznana za rok 2013 (trzecia transza odroczonej gotówki oraz trzecia transza odroczonego wynagrodzenia zmiennego w formie instrumentów finansowych).

Zbiorcza informacja ilościowa dotycząca wynagrodzenia pracowników Deutsche Bank Polska S.A. objętych polityką zmiennych składników wynagrodzeń z odroczonej wypłatą wypłacone w 2016 i w 2015 roku

w tys. PLN	2016		2015	
	Zarząd Banku	Pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze	Zarząd Banku	Pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze
Wynagrodzenie zmienne odroczone za 2012 oraz 2013 rok*	-	-	1 006	30
Wynagrodzenie zmienne odroczone za 2012, 2013 oraz 2014 rok**	3 453	46	-	-
Program płatności w formie akcji i nagród pieniężnych***	-	-	1 198	-
Razem	3 453	46	2 204	30

* W skład pozycji wchodzi:

- druga transza odroczonej gotówki oraz druga transza odroczonego wynagrodzenia zmiennego w formie instrumentów finansowych za rok 2012 wypłacona w 2015 roku,
- pierwsza transza odroczonej gotówki oraz pierwsza transza odroczonego wynagrodzenia zmiennego w formie instrumentów finansowych za rok 2013 wypłacona w 2015 roku.

** W skład pozycji wchodzi:

- pierwsza transza odroczonej gotówki oraz pierwsza transza odroczonego wynagrodzenia zmiennego w formie instrumentów finansowych za rok 2014 wypłacona w 2016 roku,
- druga transza odroczonej gotówki oraz druga transza odroczonego wynagrodzenia zmiennego w formie instrumentów finansowych za rok 2013 wypłacona w 2016 roku,
- trzecia transza odroczonej gotówki oraz trzecia transza odroczonego wynagrodzenia zmiennego w formie instrumentów finansowych za rok 2012 wypłacona w 2016 roku.

*** Wynagrodzenie wynikające z programu płatności w formie akcji i nagród pieniężnych opartych na akcjach Grupy DB AG za rok 2011

W 2016 r. w Deutsche Bank Polska S.A. została zrealizowana jedna płatność związana z zakończeniem stosunku pracy przez osobę objętą Polityką w wysokości 268 tys. PLN (w roku 2015 – 126 tys. PLN).

W 2016 roku ani w 2015 roku w Deutsche Bank Polska S.A. nie było płatności związanych z podjęciem zatrudnienia przez osoby objęte Polityką.

W 2016 roku ani w 2015 roku nie dokonywano zmniejszania wynagrodzenia zmiennego przyznanego na podstawie Polityki Zmiennych Składników Wynagrodzeń w ramach korekty o wynik.

W 2016 roku ani w 2015 roku łączne wynagrodzenie żadnej z osób zatrudnionych w Deutsche Bank Polska S.A. nie przekroczyło kwoty 1 mln EUR.

Spółeczna odpowiedzialność biznesu

W zakresie działalności na rzecz społecznej odpowiedzialności biznesu w 2016 roku Grupa Kapitałowa Deutsche Bank Polska S.A. kontynuowała swoje zaangażowanie na rzecz promocji sztuki i muzyki poprzez wsparcie wielu inicjatyw kulturalnych. Spośród działań w obszarze CSR warto wspomnieć o nowym projekcie własnej bankowej pasieki, mającym na celu wsparcie ekosystemu, którego pszczoły miodne stanowią kluczową część. W kwietniu ubiegłego roku w centrum Warszawy, na dachu biurowca Focus, będącego siedzibą Grupy, z inicjatywy pracowników Grupy stanęły dwa ule. Jest to jedna z najwyższych położonych pasiek w Warszawie – dach budynku odpowiada 13. kondygnacji. Jesienią 2016 roku Grupa zakończyła swój pierwszy pszczeli sezon imponującym sukcesem. Cztery miodobrania przyniosły łącznie ponad 200 kg miodu.

Grupa Kapitałowa Deutsche Bank Polska S.A. kontynuowała również współpracę z Warszawskim Instytutem Bankowości przy projekcie „Bakcyl”, w ramach którego wolontariusze z banków uczą finansów w praktyce gimnazjalistów z wybranych szkół. Założenia projektu oparte są na współdziałaniu całego sektora bankowego w celu wzmocnienia wizerunku banków jako instytucji zaufania publicznego, wspierających ideę zrównoważonego rozwoju oraz mających swój wkład w podnoszenie poziomu wiedzy finansowej młodego pokolenia.

Grupa po raz czwarty z rzędu realizowała projekt wolontariacki – Initiative Plus, w ramach którego wspiera projekty charytatywne i społeczne inicjowane przez pracowników Grupy. Wolontariusze zrealizowali dotychczas 30 projektów z 3 obszarów (inwestycje społeczne, sztuka i muzyka, edukacja).

W 2016 roku odbyła się także 9. edycja akcji „Świąteczna Paczka dla Domu Dziecka”, w ramach której pracownicy Grupy przygotowują co roku prezenty dla ponad 200 dzieci z 7 domów dziecka.

Grupa kontynuowała wsparcie finansowe Fundacji „Malwa” w budowie Warszawskiego Ośrodka dla Osób Upośledzonych Umysłowo.

Grupa Deutsche Bank w Polsce kontynuowała również wieloletnie zaangażowanie na rzecz promocji sztuki i muzyki. Jednostka dominująca była mecenasem 20. Wielkanocnego Festiwalu Ludwiga van Beethovena. Objęła patronatem recital fortepianowy Konrada Skolarskiego, wybitnego polskiego pianisty. Koncert odbył się 20 marca w wypełnionej po brzegi Sali Kameralnej Filharmonii Narodowej.

W ramach cyklu Deutsche Bank Invites w 2016 roku zorganizowano dwa koncerty. W lutym w Fabryce Trzciny wystąpiła francuska wokalistka Jain. Natomiast 26 września w ramach cyklu Deutsche Bank Invites w Studiu Koncertowym Polskiego Radia im. Witolda Lutosławskiego zabrzmiały największe przeboje kina przedwojennego w wykonaniu takich artystów, jak: Kasia Kowalska, Czesław Mozil, Robert Brylewski i Tomek Lipiński. Zaproszenie Banku przyjął artysta elektro-jazzowy Dariusz Makaruk, producent, muzyk i pomysłodawca projektu „Kino Mocne”.

Grupa Kapitałowa Deutsche Bank Polska S.A. w 2016 roku po raz dziesiąty z rzędu pełniła rolę mecenasa Szczecin Music Fest, jednego z najciekawszych, najbardziej przekrojowych przeglądów współczesnej muzyki świata i jazzu w Polsce.

Ważnym wydarzeniem w 2016 roku była również wystawa polskich artystów współczesnych w Deutsche Bank KunstHalle w Berlinie, w której organizację była zaangażowana Grupa Kapitałowa Deutsche Bank Polska S.A. Od początku lipca do końca października w galerii Deutsche Bank KunstHalle w Berlinie można było zobaczyć wystawę „Common Affairs”, przedstawiającą prace polskich artystów – uczestników odbywającego się co 2 lata konkursu „Spojrzenia – Nagroda Deutsche Bank”. Konkurs, będący obecnie jednym z najważniejszych wydarzeń na polskiej scenie sztuki współczesnej, został zainicjowany w 2003 roku przez Zachętę – Narodową Galerię Sztuki oraz Deutsche Bank.

W 2016 roku Grupa Kapitałowa Deutsche Bank Polska S.A. kontynuowała zaangażowanie w patronat nad cyklem turniejów golfowych, który jest realizowany od 2004 roku. Turniej opiera się na rywalizacji zawodowców z amatorami i początkowo był organizowany pod nazwą Deutsche Bank Pro-Am Tour. W 2012 roku zyskał międzynarodowy wymiar w oparciu o ligę Pro Golf Tour. W latach 2013–2014 rozgrywki Deutsche Bank Polish Masters były finałowym turniejem europejskiego cyklu, natomiast w roku 2015 Grupa wróciła do koncepcji rywalizacji najlepszych polskich golfistów amatorów. W 2016 roku odbyło się 9 rozgrywek eliminacyjnych na najlepszych polach golfowych w Polsce, w których wystartowało aż 1260 golfistów. Ze względu na rosnącą popularność finałowy turniej został rozegrany jednocześnie na dwóch podwarszawskich polach golfowych i był transmitowany na żywo w Telewizji Publicznej. Grupa jest również sponsorem Dr Irena Eris Ladies' Golf Cup – prestiżowego wydarzenia golfowego dla kobiet. Równocześnie Grupa Deutsche Bank jest sponsorem tytularnym odbywających się w Bostonie rozgrywek Deutsche Bank Championship, które są częścią legendarnego US-PGA-Tour.

Grupa Kapitałowa Deutsche Bank Polska S.A. była też partnerem wielu prestiżowych wydarzeń biznesowych. Po raz czwarty została partnerem konkursu „Dziennika Gazety Prawnej” Wizjonerzy, w ramach którego nagradzane są wiodące postaci polskiego i międzynarodowego biznesu. Nagrody zostały wręczone podczas Europejskiego Forum Nowych Idei w Sopocie. Zgodnie z ideą konkursu docenieni zostali liderzy, którzy z odwagą realizują innowacyjne pomysły biznesowe, wprowadzając w życie przełomowe projekty i przedsięwzięcia.

STRUKTURA WŁASNOŚCIOWA

Struktura własnościowa

Na dzień 31 grudnia 2016 roku jedynym Akcjonariuszem Grupy był Deutsche Bank AG z siedzibą we Frankfurcie nad Menem, który zgodnie z posiadanymi przez Grupę informacjami posiadał 100,00% udziału w kapitale zakładowym i głosach na Walnym Zgromadzeniu Grupy.

Właściciel akcji	Liczba posiadanych akcji	Udział posiadanych akcji w kapitale zakładowym	Liczba głosów na WZ	Udział w ogólnej liczbie głosów na WZ
Deutsche Bank AG	2 651 449 384	100%	2 651 449 384	100%

Podpisy wszystkich Członków Zarządu

(podpis)

Krzysztof Kalicki
Prezes Zarządu

(podpis)

Leszek Niemycki
Wiceprezes Zarządu

(podpis)

Zbigniew Bętkowski
Członek Zarządu

(podpis)

Piotr Gemra
Członek Zarządu

(podpis)

Tomasz Kowalski
Członek Zarządu

(podpis)

Kamil Kuźmiński
Członek Zarządu

(podpis)

Piotr Olendski
Członek Zarządu

(podpis)

Magdalena Rogalska
Członek Zarządu

(podpis)

Piotr Pawłowski
Członek Zarządu

Warszawa, dnia 9 czerwca 2017 roku

03 -

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe

Skonsolidowany rachunek zysków i strat – 71

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów – 71

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej – 72

Zestawienie zmian w skonsolidowanym kapitale własnym – 72

Skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych – 73

Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego – 74

Skonsolidowany rachunek zysków i strat

Skonsolidowany rachunek zysków i strat za rok 2016 i 2015

w tys. PLN	Nota	01.01.2016 r. – – 31.12.2016 r.	01.01.2015 r. – – 31.12.2015 r.
Przychody z tytułu odsetek	[3]	944 320	938 912
Koszty z tytułu odsetek	[4]	(245 348)	(222 601)
Wynik z tytułu odsetek		698 972	716 311
Przychody z tytułu prowizji	[5]	342 092	358 163
Koszty z tytułu prowizji	[6]	(67 005)	(78 027)
Wynik z tytułu prowizji		275 087	280 136
Przychody z dywidend		13	13
Wynik z instrumentów wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz z rewaluacji	[7]	116 298	128 948
Wynik na sprzedaży instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	[8]	44 395	2 717
Pozostałe przychody operacyjne	[9]	13 405	8 991
Pozostałe przychody operacyjne netto		174 111	140 669
Odписy z tytułu utraty wartości aktywów finansowych	[10]	(167 244)	(124 287)
Ogólne koszty administracyjne	[11]	(791 068)	(759 970)
Amortyzacja	[12]	(33 647)	(31 526)
Pozostałe koszty operacyjne	[13]	(10 691)	(17 857)
Koszty operacyjne		(1 002 650)	(933 640)
Wynik na działalności operacyjnej		145 520	203 476
Zysk przed opodatkowaniem		145 520	203 476
Podatek dochodowy	[14]	(53 464)	(45 520)
Zysk za okres		92 056	157 956
– przypadający na akcjonariuszy Banku		92 056	157 956
– przypadający na udziały niekontrolujące		-	-

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów za rok 2016 i 2015

w tys. PLN	01.01.2016 r. – – 31.12.2016 r.	01.01.2015 r. – – 31.12.2015 r.
Zysk netto za okres	92 056	157 956
Inne całkowite dochody, w tym:	(32 227)	30 084
Pozycje, które nie zostaną przeklasyfikowane do wyniku finansowego	-	-
Pozycje, które mogą być przeklasyfikowane do wyniku finansowego w późniejszym terminie:	(32 227)	30 084
– Wynik z tytułu wyceny papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	(39 786)	37 113
– Podatek odroczony od papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	7 559	(7 068)
– Inne składniki całkowitych dochodów	-	39
Całkowite dochody ogółem	59 829	188 040
– przypadające na akcjonariuszy Banku	59 829	188 040
– przypadający na udziały niekontrolujące	-	-

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

Aktywa

w tys. PLN	Nota	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
Kasa, środki w Banku Centralnym	[16]	1 053 417	903 794
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	[17]	851 847	995 936
Kredyty i pożyczki udzielone Klientom	[18]	30 512 017	29 660 207
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	[19]	138 674	340 221
Inwestycyjne aktywa finansowe	[20]	6 799 137	5 769 466
Rzeczowe aktywa trwałe	[21]	35 912	41 823
Wartości niematerialne	[22]	105 198	89 556
Należności z tytułu podatku dochodowego	[24]	9 333	-
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	[23]	18 764	11 484
Inne aktywa	[25]	163 467	171 911
Aktywa razem		39 687 766	37 984 398

Zobowiązania

w tys. PLN	Nota	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
Zobowiązania wobec innych banków	[26]	15 622 115	16 188 097
Zobowiązania wobec Klientów	[27]	17 797 700	16 879 623
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	[28]	89 532	116 590
Rezerwy	[29]	25 750	34 786
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	[30]	-	9 035
Inne zobowiązania	[31]	358 019	290 613
Zobowiązania podporządkowane	[32]	1 583 873	235 521
Zobowiązania razem		35 476 989	33 754 265

Kapitał własny

w tys. PLN	Nota	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
Kapitał akcyjny	[33]	2 651 449	2 651 449
Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	[34]	525 366	525 366
Kapitał z aktualizacji wyceny	[34]	(2 031)	30 196
Zyski zatrzymane	[34]	1 035 993	1 023 122
Kapitał własny razem		4 210 777	4 230 133
Zobowiązania i kapitał własny razem		39 687 766	37 984 398

Zestawienie zmian w skonsolidowanym kapitale własnym

Zmiany w okresie od 1 stycznia 2016 do 31 grudnia 2016 roku

w tys. PLN	Kapitał akcyjny	Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	Kapitał z aktualizacji wyceny	Zyski zatrzymane	Kapitały razem
Stan na 1 stycznia 2016 roku	2 651 449	525 366	30 196	1 023 122	4 230 133
Emisja akcji	-	-	-	-	-
Inne zwiększenia	-	-	-	-	-
Wycena aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży netto	-	-	(32 227)	-	(32 227)
Pozostałe kapitały z aktualizacji wyceny	-	-	-	-	-
Wynik roku bieżącego	-	-	-	92 056	92 056
Dywidendy wypłacone	-	-	-	(78 842)	(78 842)
Inne zmiany	-	-	-	(343)	(343)
Saldo na 31 grudnia 2016 roku	2 651 449	525 366	(2 031)	1 035 993	4 210 777

Zmiana w kolumnie „Kapitał z aktualizacji wyceny” wynika z rozliczenia transakcji przejęcia Visa Europe Limited przez Visa Inc.

Zmiany w okresie od 1 stycznia 2015 do 31 grudnia 2015 roku

w tys. PLN	Kapitał ze sprzedaży akcji		Kapitał z aktualizacji wyceny	Zyski zatrzymane	Kapitały razem
	Kapitał akcyjny	Kapitał powyżej wartości nominalnej			
Stan na 1 stycznia 2015 roku	2 651 449	525 366	112	865 166	4 042 093
Emisja akcji	-	-	-	-	-
Eliminacja kapitałów przejętego banku na dzień połączenia	-	-	-	-	-
Wycena aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży netto	-	-	30 045	-	30 045
Pozostałe kapitały z aktualizacji wyceny	-	-	39	-	39
Wynik roku bieżącego	-	-	-	157 956	157 956
Dywidendy wypłacone	-	-	-	-	-
Stan na 31 grudnia 2015 roku	2 651 449	525 366	30 196	1 023 122	4 230 133

Skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych

Skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych

w tys. PLN	Nota	01.01.2016 r. –	01.01.2015 r. –
		– 31.12.2016 r.	– 31.12.2015 r.
Działalność operacyjna			
Zysk netto		92 056	157 956
Korekty		16 981	1 492 397
Niezrealizowane zyski (straty) z tytułu różnic kursowych		-	-
Amortyzacja		33 647	31 526
Odsetki od kredytów/pożyczek od innych banków		5 586	5 589
Zyski (straty) z działalności inwestycyjnej		(171 962)	(981)
Podatek dochodowy (z rachunku zysków i strat)		53 464	45 520
Podatek dochodowy zapłacony		(70 272)	(33 716)
Zmiana stanu lokat oraz kredytów i pożyczek udzielonych innym bankom		300 911	(123 762)
Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		201 547	1 308 659
Zmiana stanu inwestycyjnych aktywów finansowych		(147 663)	146 462
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych Klientom		(851 810)	(1 419 438)
Zmiana stanu innych aktywów		7 214	(575)
Zmiana stanu zobowiązań wobec innych banków		(293 964)	977 794
Zmiana stanu zobowiązań wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		(27 058)	(101 691)
Zmiana stanu zobowiązań wobec Klientów		918 077	683 855
Zmiana stanu rezerw		(9 036)	28 735
Zmiana stanu innych zobowiązań		67 406	(57 634)
Inne korekty		894	2 054
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej		109 037	1 650 353
Działalność inwestycyjna			
Nabycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		(47 017)	(47 151)
Zbycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		269	14
Nabycie udziałów		-	-
Otrzymane dywidendy		13	13
Inne wydatki inwestycyjne		(73 671 673)	(223 576 810)
Wykup i wpływy odsetek z aktywów inwestycyjnych		72 923 910	221 480 847
Przepływy netto związane z działalnością inwestycyjną		(794 498)	(2 143 087)
Działalność finansowa			
Zaciągnięte kredyty		1 581 800	102 350
Zapłacone odsetki		(5 586)	(5 589)
Dywidendy wypłacone		(78 842)	-
Spląty kredytów		(505 466)	(127 489)
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej		991 906	(30 728)
Przepływy pieniężne netto		306 445	(523 462)
Różnice kursowe z przeliczenia środków pieniężnych		13 014	3 072
Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych		306 445	(523 462)
Środki pieniężne na początek okresu	[40]	1 593 428	2 116 890
Środki pieniężne na koniec okresu	[40]	1 899 873	1 593 428
Dodatkowe ujawnienia na temat przepływów operacyjnych			
Otrzymane dochody odsetkowe		843 391	991 550
Koszty odsetkowe zapłacone		(228 266)	(223 237)

Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego

- [1] Informacje ogólne o Grupie Kapitałowej – 75
- [2] Znaczące zasady rachunkowości – 76
- [3] Przychody z tytułu odsetek – 100
- [4] Koszty z tytułu odsetek – 100
- [5] Przychody z tytułu prowizji – 100
- [6] Koszty z tytułu prowizji – 101
- [7] Wynik z instrumentów wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz z rewaluacji – 101
- [8] Wynik na sprzedaży instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży – 101
- [9] Pozostałe przychody operacyjne – 102
- [10] Odpisy z tytułu utraty wartości aktywów finansowych – 102
- [11] Ogólne koszty administracyjne – 102
- [12] Amortyzacja – 103
- [13] Pozostałe koszty operacyjne – 103
- [14] Podatek dochodowy – 104
- [15] Zysk na jedną akcję – 104
- [16] Kasa, operacje z Bankiem Centralnym – 105
- [17] Należności od banków – 105
- [18] Kredyty i pożyczki udzielone Klientom – 106
- [19] Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat – 107
- [20] Inwestycyjne aktywa finansowe – 108
- [21] Rzeczowe aktywa trwałe – 109
- [22] Wartości niematerialne – 110
- [23] Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego – 110
- [24] Należności z tytułu podatku dochodowego – 111
- [25] Inne aktywa – 112
- [26] Zobowiązania wobec innych banków – 112
- [27] Zobowiązania wobec Klientów – 113
- [28] Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat – 113
- [29] Rezerwy – 114
- [30] Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego – 115
- [31] Inne zobowiązania – 115
- [32] Zobowiązania podporządkowane – 116
- [33] Kapitał akcyjny jednostki dominującej – 116
- [34] Pozostałe kapitały – 117
- [35] Wartość godziwa – 118
- [36] Zobowiązania warunkowe i pozabilansowe – 122
- [37] Aktywa stanowiące zabezpieczenie – 123
- [38] Leasing operacyjny – 124
- [39] Gotówka i jej ekwiwalenty – 124
- [40] Wynagrodzenia Zarządu i Rady Nadzorczej – 124
- [41] Transakcje z jednostkami powiązаныmi – 125
- [42] Zdarzenia po dacie bilansowej – 127
- [43] Ryzyko kredytowe – 127
- [44] Zarządzanie ryzykiem rynkowym oraz płynności – 152
- [45] Zarządzanie kapitałem własnym – 163
- [46] Polityka w zakresie zmiennych składników wynagrodzeń – 166

1. Informacje ogólne o Grupie Kapitałowej

W skład Grupy Kapitałowej Deutsche Bank Polska S.A. (Grupa) wchodzi Deutsche Bank Polska S.A. (Bank), jako jednostka dominująca, oraz DB Securities S.A., jako podmiot zależny o znaczeniu strategicznym dla Banku, którego działalność jest komplementarna w stosunku do statutowego zakresu działania Banku. Jednostką dominującą oraz jednostką dominującą najwyższego szczebla dla Banku jest Deutsche Bank AG, który sporządza sprawozdanie skonsolidowane na poziomie Grupy DB AG (Grupa DB AG).

Deutsche Bank Polska S.A. – podmiot dominujący

Nazwa banku: Deutsche Bank Polska S.A. (dawniej Deutsche Bank PBC S.A.)
Siedziba: al. Armii Ludowej 26, 00-609 Warszawa
PKD: 6419 Z
Rejestracja: Sąd Rejonowy dla miasta stołecznego Warszawy, XII Wydział Gospodarczy,
KRS 0000022493

Deutsche Bank PBC S.A., (Bank) został utworzony Decyzją Nr 62 Prezesa Narodowego Banku Polskiego w sprawie utworzenia Banku Współpracy Regionalnej Spółka Akcyjna w Krakowie z dnia 26 lipca 1991 roku. Bank został zarejestrowany w KRS 23 czerwca 2001 roku w Krakowie przez Sąd Rejonowy dla Krakowa-Śródmieścia, XI Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego jako Bank Współpracy Regionalnej S.A. w Krakowie.

W dniu 31 stycznia 2014 roku Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy dokonał wpisu połączenia Deutsche Bank Polska S.A. oraz Deutsche Bank PBC S.A. Od dnia 1 lutego 2014 roku Bank kontynuuje działalność w ramach połączonej struktury jako Deutsche Bank Polska S.A. (dawniej Deutsche Bank PBC S.A., dalej „Bank”).

Na dzień 31 grudnia 2016 roku, jak i na koniec roku poprzedniego jednostką dominującą dla jednostki dominującej był Deutsche Bank AG z siedzibą we Frankfurcie nad Menem, który jest jednostką dominującą najwyższego szczebla.

W okresie objętym sprawozdaniem i do dnia podpisania sprawozdania w skład Zarządu Jednostki Dominującej wchodził:

- Krzysztof Kalicki – Prezes Zarządu,
- Leszek Niemycki – Wiceprezes Zarządu,
- Zbigniew Bętkowski – Członek Zarządu,
- Piotr Gemra – Członek Zarządu,
- Tomasz Kowalski – Członek Zarządu,
- Kamil Kuźmiński – Członek Zarządu,
- Magdalena Rogalska – Członek Zarządu,
- Piotr Olendki – Członek Zarządu,
- Radosław Kudła – Członek Zarządu – do 6 kwietnia 2016 roku,
- Łukasz Barwicki – Członek Zarządu – od 6 kwietnia 2016 do 6 grudnia 2016 roku,
- Piotr Pawłowski – Członek Zarządu od 21 czerwca 2016 roku.

Przedmiotem działalności Banku zgodnie ze statutem jest wykonywanie – w obrocie krajowym i zagranicznym – czynności bankowych oraz – w granicach dopuszczalnych prawem – innych czynności dla osób fizycznych i prawnych, a także dla spółek i innych organizacji gospodarczych nieposiadających osobowości prawnej oraz organizacji międzynarodowych. Bank prowadzi działalność również w zakresie bankowości inwestycyjnej.

Czas trwania Banku jest nieoznaczony.

Do zakresu działania Banku zgodnie ze statutem należy w szczególności:

- przyjmowanie wkładów pieniężnych płatnych na żądanie lub z nadejściem oznaczonego terminu oraz prowadzenie rachunków tych wkładów,

- prowadzenie innych rachunków bankowych,
- przeprowadzanie bankowych rozliczeń pieniężnych,
- wydawanie kart płatniczych oraz wykonywanie operacji przy ich użyciu,
- udzielanie kredytów i pożyczek pieniężnych,
- wykonywanie operacji czekowych i wekslowych,
- nabywanie i zbywanie wierzytelności pieniężnych,
- udzielanie poręczeń i gwarancji bankowych,
- wykonywanie czynności obrotu dewizowego,
- przechowywanie przedmiotów i papierów wartościowych oraz udostępnianie skrytek sejfowych,
- emitowanie bankowych papierów wartościowych oraz dokonywanie obrotu bankowymi papierami wartościowymi,
- wykonywanie czynności zleconych związanych z emisją papierów wartościowych,
- wykonywanie terminowych operacji finansowych,
- wykonywanie czynności bankowych na zlecenie innych banków.

Deutsche Bank Polska S.A. prowadzi także działalność maklerską w ramach wyodrębnionej jednostki organizacyjnej Biura Maklerskiego oraz jako agent firmy inwestycyjnej DB SECURITIES S.A. Działalność maklerska Deutsche Bank Polska S.A. polega w szczególności na przyjmowaniu i przekazywaniu zleceń nabycia oraz zbycia instrumentów finansowych, oferowaniu instrumentów finansowych, doradztwie inwestycyjnym w zakresie obrotu papierami wartościowymi oraz zarządzaniu portfelami instrumentów finansowych na zlecenie.

DB Securities S.A. – podmiot zależny

Na dzień bilansowy Bank posiadał 100% udziałów w spółce zależnej – DB Securities S.A. – i obejmował ją konsolidacją według metody pełnej.

Przedmiotem działalności DB Securities S.A., zgodnie z udzielonym zezwoleniem Komisji Papierów Wartościowych i Giełd (zezwolenie otrzymano 7 sierpnia 2001 roku), jest w szczególności:

- oferowanie papierów wartościowych w obrocie pierwotnym lub pierwszej ofercie publicznej,
- nabywanie lub zbywanie papierów wartościowych na cudzy rachunek,
- prowadzenie rachunków papierów wartościowych oraz rachunków pieniężnych służących do ich obsługi,
- pośrednictwo w nabywaniu lub zbywaniu papierów wartościowych będących w obrocie na zagranicznych rynkach regulowanych,
- podejmowanie czynności faktycznych i prawnych związanych z obsługą towarzystw funduszy inwestycyjnych, funduszy inwestycyjnych, towarzystw emerytalnych i funduszy emerytalnych,
- dokonywanie czynności związanych z obrotem prawami majątkowymi.

2. Znaczące zasady rachunkowości

a) Oświadczenie o zgodności

Niniejsze roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Deutsche Bank Polska S.A. zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF), które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, i innymi obowiązującymi przepisami.

Rok obrotowy obejmuje okres 12 miesięcy, kończących się 31 grudnia.

Niniejsze sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej zostało zatwierdzone przez Zarząd Banku w dniu 9 czerwca 2017 roku. Ostateczne zatwierdzenie sprawozdania zostanie dokonane przez Walne Zgromadzenie.

b) Kontynuacja działalności

Sprawozdanie finansowe Grupy zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności w niezmiernie istotnym zakresie w dającej się przewidzieć przyszłości, tj. co najmniej 12 miesięcy od dnia bilansowego.

c) Podstawy sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy za okres od 1 stycznia 2016 do 31 grudnia 2016 roku zostało sporządzone w złotych polskich (PLN) w zaokrągleniu do tysiąca złotych.

W sprawozdaniu finansowym zastosowano koncepcję wartości godziwej dla aktywów finansowych i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym instrumentów pochodnych oraz aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, za wyjątkiem tych, dla których nie można wiarygodnie ustalić wartości godziwej. Pozostałe składniki aktywów finansowych i zobowiązań finansowych (w tym kredyty i pożyczki) wykazywane są w wartości zamortyzowanego kosztu ustalonego przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej (pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości) lub cenie nabycia (pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości).

W okresie objętym sprawozdaniem finansowym Grupa nie dokonała istotnych zmian zasad rachunkowości w stosunku do zasad przyjętych w poprzednim okresie. Polityka rachunkowości Banku uwzględnia wymogi wszystkich zatwierdzonych przez Unię Europejską Międzynarodowych Standardów Rachunkowości, Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej oraz związanych z nimi interpretacji.

Sprawozdanie finansowe nie uwzględnia zmian standardów i interpretacji, które oczekują na zatwierdzenie przez Unię Europejską bądź zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, ale weszły lub wejdą w życie dopiero po dniu bilansowym. Grupa nie skorzystała z możliwości wcześniejszego zastosowania tych standardów i interpretacji.

Zamieszczone poniżej nowe standardy, zmiany do standardów i interpretacje nie są jeszcze obowiązujące dla okresów rocznych kończących się 31 grudnia 2016 roku i nie zostały zastosowane w sprawozdaniu finansowym. Grupa ma zamiar zastosować je dla okresów, dla których są obowiązujące po raz pierwszy.

Standardy i interpretacje zatwierdzone przez UE

Zastosowane nowe i zmienione standardy i interpretacje

W niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym zastosowano po raz pierwszy następujące nowe i zmienione standardy i interpretacje, które weszły w życie od 1 stycznia 2016 roku:

1. Plany określonych świadczeń: Składki pracowników – zmiany do MSR 19

Zmiany do MSR 19 „Świadczenia pracownicze” zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości w listopadzie 2013 roku. Zmiany pozwalają na rozpoznawanie składek wnoszonych przez pracowników jako zmniejszenie kosztów zatrudnienia w okresie, w którym praca jest wykonywana przez pracownika, zamiast przypisywać składki do okresów pracy, jeżeli kwota składki pracownika jest niezależna od stażu pracy.

Zastosowanie zmian nie miało istotnego wpływu na niniejsze sprawozdanie.

2. Roczne zmiany MSSF 2010–2012

Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości opublikowała w grudniu 2013 roku „Roczne zmiany MSSF 2010–2012”, które zmieniają siedem standardów. Poprawki zawierają zmiany w prezentacji, ujmowaniu oraz wycenie oraz zawierają zmiany terminologiczne i edycyjne.

Zastosowanie zmian nie miało istotnego wpływu na niniejsze sprawozdanie.

3. Zmiany do MSR 16 i MSR 41 dotyczące upraw roślinnych

Zmiany wymagają ujmowania określonych roślin produkcyjnych, takich jak: winorośle, drzewa kauczukowe czy palmy oleiste (tj. które dają plony przez wiele lat i nie są przeznaczone na sprzedaż w postaci sadzonek ani

do zbioru w czasie żniw), zgodnie z wymogami MSR 16 „Rzeczowe aktywa trwałe”, ponieważ ich uprawa jest analogiczna do produkcji. W rezultacie zmiany te włączają takie rośliny w zakres MSR 16, a nie MSR 41. Płody z tych roślin nadal pozostają w zakresie MSR 41.

Niniejsze zmiany nie dotyczyły działalności prowadzonej przez Grupę.

4. Zmiany do MSSF 11 dotyczące nabycia udziału we wspólnej działalności

Niniejsza zmiana do MSSF 11 wymaga od inwestora, w przypadku gdy nabywa on udział we wspólnej działalności będącej biznesem w rozumieniu definicji zawartej w MSSF 3, stosowania do nabycia swojego udziału zasad dotyczących rachunkowości połączeń biznesów zgodnie z MSSF 3 oraz zasad wynikających z innych standardów, chyba że są one sprzeczne z wytycznymi zawartymi w MSSF 11.

Zastosowanie zmian nie miało istotnego wpływu na niniejsze sprawozdanie.

5. Zmiany do MSR 16 i MSR 38 dotyczące amortyzacji

Zmiana wyjaśnia, że stosowanie metody amortyzacji bazującej na przychodach nie jest właściwe, ponieważ przychody generowane w działalności, która wykorzystuje dane aktywa, odzwierciedlają również czynniki inne niż konsumpcja korzyści ekonomicznych z danego aktywa.

Zastosowanie zmian nie miało istotnego wpływu na niniejsze sprawozdanie.

6. Roczne zmiany MSSF 2012–2014

Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości opublikowała we wrześniu 2014 roku „Roczne zmiany MSSF 2012–2014”, które zmieniają cztery standardy: MSSF 5, MSSF 7, MSR 19 i MSR 34.

Zastosowanie zmian nie miało istotnego wpływu na niniejsze sprawozdanie.

7. Zmiany do MSR 1

W grudniu 2014 roku, w ramach prac związanych z tzw. inicjatywą dotyczącą ujawniania informacji, Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości opublikowała poprawkę do MSR 1. Celem opublikowanej zmiany jest wyjaśnienie koncepcji istotności oraz wyjaśnienie, że jeżeli jednostka uzna, że dane informacje są nieistotne, wówczas nie powinna ich ujawniać, nawet jeżeli takie ujawnienie jest co do zasady wymagane przez inny MSSF. W zmienionym MSR 1 wyjaśniono, że pozycje prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz sprawozdaniu z wyniku i pozostałych całkowitych dochodów mogą być agregowane bądź dezagregowane w zależności od ich istotności. Wprowadzono również dodatkowe wytyczne odnoszące się do prezentacji sum częściowych w tych sprawozdaniach.

Zastosowanie zmian nie miało istotnego wpływu na niniejsze sprawozdanie.

8. Zmiany do MSR 27 dotyczące metody praw własności w jednostkowych sprawozdaniach finansowych

Zmiana MSR 27 umożliwia stosowanie metody praw własności jako jednej z opcjonalnych metod ujmowania inwestycji w jednostkach zależnych, współkontrolowanych i stowarzyszonych w jednostkowym sprawozdaniu finansowym.

Zastosowanie zmian nie miało istotnego wpływu na niniejsze sprawozdanie.

9. Zmiany do MSSF 10, MSSF 12 i MSR 28 dotyczące wyłączenia z konsolidacji jednostek inwestycyjnych

Poprawka do MSSF 10, MSSF 12 i MSR 28 opublikowana pt. „Jednostki inwestycyjne: wyłączenia z konsolidacji” precyzuje wymagania dotyczące jednostek inwestycyjnych oraz wprowadza pewne ułatwienia.

Standard wyjaśnia, że jednostka powinna wyceniać w wartości godziwej przez wynik finansowy wszystkie swoje jednostki zależne, które są jednostkami inwestycyjnymi. Ponadto doprecyzowano, że zwolnienie ze sporządzania skonsolidowanego sprawozdania finansowego, jeżeli jednostka dominująca wyższego stopnia sporządza dostępne publicznie sprawozdania finansowe, dotyczy niezależnie od tego, czy jednostki zależne

są konsolidowane, czy też wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy zgodnie z MSSF 10 w sprawozdaniu jednostki dominującej najwyższego lub wyższego szczebla.

Zastosowanie zmian nie miało istotnego wpływu na niniejsze sprawozdanie.

Opublikowane standardy i interpretacje, które jeszcze nie obowiązują i nie zostały wcześniej zastosowane przez Grupę
W niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupa nie zdecydowała o wcześniejszym zastosowaniu następujących opublikowanych standardów, interpretacji lub poprawek do istniejących standardów przed ich datą wejścia w życie:

1. MSSF 9 „Instrumenty finansowe”

Standard MSSF 9 zastępuje MSR 39. Standard ma zastosowanie do sprawozdań finansowych sporządzanych za okresy obrotowe rozpoczynające się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie. Zmieniane są klasyfikacja i wycena instrumentów finansowych, kalkulacja utraty wartości oraz rachunkowość zabezpieczeń.

„Klasyfikacja i wycena”

Nowy standard raportowy wprowadza jeden model przewidujący tylko trzy kategorie klasyfikacji aktywów finansowych:

- wyceniane do wartości godziwej przez pozostałe dochody (z angielskiego „FVOCI”, fair value through Other comprehensive income),
- wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy (z angielskiego „FVPL”, fair value through profit and loss),
- wyceniane według zamortyzowanego kosztu.

Klasyfikacja jest dokonywana na moment początkowego ujęcia i uzależniona jest od przyjętego przez jednostkę modelu zarządzania instrumentami finansowymi oraz charakterystyki umownych przepływów pieniężnych z tych instrumentów.

W tym celu Grupa przeprowadza dwa testy: modelu biznesowego i charakterystyki przepływów pieniężnych

W ramach pierwszego testu jest sprawdzany model biznesowy, który został przyjęty: sprzedaż instrumentów w celu ich utrzymywania (hold to collect), sprzedaż instrumentów finansowych w celu ich utrzymywania i późniejszej sprzedaży (hold to collect and sell) oraz zamiarem handlu instrumentami finansowymi (trading).

Drugi test określa, czy przepływy kontraktowe stanowią wyłącznie płatności z tytułu kapitału i odsetek, rozumianych jako zapłata za wartość pieniądza w czasie oraz innych ryzyk związanych z wartością takiego zaangażowania w czasie (test „SPPI” – solely principal and interest).

W przypadku niespełnienia testów instrumenty finansowe wyceniane są według wartości godziwej jako „FVPL”. W przypadku zamiaru utrzymywania instrumentów finansowych i ich późniejszej sprzedaży dokonuje się kwalifikacji do kategorii „FVOCI”.

Klasyfikacja instrumentów finansowych według nowych zasad MSSF 9 dokonuje się po raz pierwszy od dnia zastosowania standardu, a więc od 1 stycznia 2018 roku, oraz w momencie ujęcia instrumentu finansowego po tej dacie. Zmiany w kwalifikacji są możliwe jedynie w przypadku istotnej zmiany modelu biznesowego.

Przeprowadzone testy „SPPI” wskazały wstępnie, że nie występują produkty, które nie spełniałyby takiego testu.

Model biznesowy wskazuje też na sprzedaż instrumentów finansowych w celu ich utrzymywania, a ewentualna sprzedaż części portfela nie jest celem biznesowym i należy ją traktować jako nieistotną.

W związku z tym Grupa, bazując na przeprowadzonych analizach kontraktowych przepływów pieniężnych oraz wstępnie wyodrębnionych modelach biznesowych, nie spodziewa się istotnych zmian w zakresie klasyfikacji i wyceny aktywów finansowych:

- aktywa finansowe zaklasyfikowane jako „Kredyty i należności” pod MSR 39 w dalszym ciągu będą wyceniane w zamortyzowanym koszcie, przy założeniu spełnienia wymogu testu analizy kontraktowych przepływów pieniężnych,
- instrumenty dłużne zaklasyfikowane do kategorii „Dostępne do sprzedaży” będą nadal wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody,
- dostępne do sprzedaży nienotowane instrumenty kapitałowe wyceniane w cenie nabycia (pomniejszonej o odpisy aktualizujące) będą wyceniane w wartości godziwej albo poprzez wynik finansowy, albo inne całkowite dochody w zależności od charakteru inwestycji,
- instrumenty finansowe aktualnie wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy będą w dalszym ciągu wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy.

„Utrata wartości”

MSSF 9 wprowadza nowy model w zakresie ustalania odpisów aktualizujących – model oczekiwanych strat kredytowych, w przeciwieństwie do standardu MSR 39, zakładającego straty poniesione.

Zgodnie z tą zasadą będą szacowane oczekiwane straty w horyzoncie 12-miesięcznym lub dożywočním w zależności od klasyfikacji ekspozycji do odpowiednich etapów (z angielskiego Stage). Sama klasyfikacja do etapów następuje w zależności od tego, czy nastąpił znaczący wzrost ryzyka kredytowego (Stage 2), czy też wręcz jest to instrument finansowy z utratą wartości (Stage 3). Pozostałe przypadki będą klasyfikowane jako ryzyko nieistotne (Stage 1) i oczekiwane straty będą dla nich liczone w horyzoncie 12-miesięcznym.

Strata oczekiwana dla wszystkich wyznaczonych etapów jest sumą pojedynczych strat oczekiwanych w poszczególnych okresach, zdyskontowanych efektywną stopą procentową.

Grupa oczekuje wzrostu odpisów szczególnie dla instrumentów finansowych zakwalifikowanych do etapu drugiego (Stage 2), spowodowanego zmianą sposobu liczenia tychże, w szczególności oczekiwany kształtem krzywej prawdopodobieństwa niewypłacalności w horyzoncie trwania ekspozycji, w porównaniu z dzisiejszym horyzontem 12-miesięcznym.

„Rachunkowość zabezpieczeń”

W zakresie rachunkowości zabezpieczeń zmiany miały na celu ściślej dopasować rachunkowość zabezpieczeń do zarządzania ryzykiem. Grupa nie przewiduje tu zmian.

Grupa zastosuje MSSF 9 od 1 stycznia 2018 roku.

2. MSSF 14 „Regulacyjne rozliczenia międzyokresowe”

Standard ten pozwala jednostkom, które sporządzają sprawozdanie finansowe zgodnie z MSSF po raz pierwszy (z dniem 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie), do ujmowania kwot wynikających z działalności o regulowanych cenach zgodnie z dotychczas stosowanymi zasadami rachunkowości. Dla poprawienia porównywalności z jednostkami które stosują już MSSF i nie wykazują takich kwot, zgodnie z opublikowanym MSSF 14 kwoty wynikające z działalności o regulowanych cenach powinny podlegać prezentacji w odrębnej pozycji zarówno w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, jak i w rachunku zysków i strat oraz sprawozdaniu z innych całkowitych dochodów.

Decyzją Unii Europejskiej MSSF 14 nie zostanie zatwierdzony.

3. MSSF 15 „Przychody z umów z klientami”

MSSF 15 „Przychody z umów z klientami” obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie.

Zasady przewidziane w MSSF 15 będą dotyczyły wszystkich umów skutkujących przychodami. Fundamentalną zasadą nowego standardu jest ujmowanie przychodów w momencie transferu towarów lub usług na rzecz Klienta w wysokości ceny transakcyjnej. Wszelkie towary lub usługi sprzedawane w pakietach, które da się wyodrębnić w ramach pakietu, należy ujmować oddzielnie. Ponadto wszelkie upusty i rabaty dotyczące ceny transakcyjnej należy co do zasady alokować do poszczególnych elementów pakietu. W przypadku, gdy wyso-

kość przychodu jest zmienna, zgodnie z nowym standardem kwoty zmienne są zaliczane do przychodów, o ile istnieje duże prawdopodobieństwo, że w przyszłości nie nastąpi odwrócenie ujęcia przychodu w wyniku przeszacowania wartości. Ponadto zgodnie z MSSF 15 koszty poniesione w celu pozyskania i zabezpieczenia kontraktu z Klientem należy aktywować i rozliczać w czasie przez okres konsumowania korzyści z tego kontraktu.

Grupa zastosuje MSSF 15 od 1 stycznia 2018 roku.

Grupa jest w trakcie analizy wpływu MSSF15 na sprawozdanie finansowe.

4. **Objaśnienia do MSSF 15 „Przychody z umów z klientami”**

Objaśnienia do MSSF 15 „Przychody z umów z klientami” zostały opublikowane 12 kwietnia 2016 roku i mają zastosowanie do sprawozdań finansowych sporządzanych po 1 stycznia 2018 roku. Objasnienia dostarczają dodatkowych informacji i wyjaśnień dotyczących głównych założeń przyjętych w MSSF 15, m.in. na temat identyfikacji osobnych obowiązków, ustalenia czy jednostka pełni rolę pośrednika (agenta), czy też jest głównym dostawcą dóbr i usług (principal) oraz sposobu ewidencji przychodów z tytułu licencji.

Oprócz dodatkowych objaśnień wprowadzono także zwolnienia i uproszczenia dla jednostek stosujących nowy standard po raz pierwszy.

Grupa zastosuje Objasnienia do MSSF 15 od 1 stycznia 2018 roku.

Grupa nie zakończyła analizy wpływu MSSF na sprawozdanie finansowe.

Na dzień sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Objasnienia do MSSF 15 nie zostały jeszcze zatwierdzone przez Unię Europejską.

5. **Zmiany do MSSF 10 i MSR 28 dotyczące sprzedaży lub wniesienia aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostkami stowarzyszonymi lub wspólnymi przedsięwzięciami**

Zmiany rozwiązują problem aktualnej niespójności pomiędzy MSSF 10 a MSR 28. Ujęcie księgowe zależy od tego, czy aktywa niepieniężne sprzedane lub wniesione do jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia stanowią „biznes” (ang. business).

W przypadku, gdy aktywa niepieniężne stanowią „biznes”, inwestor wykaże pełny zysk lub stratę na transakcji. Jeżeli zaś aktywa nie spełniają definicji biznesu, inwestor ujmuje zysk lub stratę z wyłączeniem części stanowiącej udziały innych inwestorów.

Zmiany zostały opublikowane 11 września 2014 roku. Data obowiązywania zmienionych przepisów nie została ustalona przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości.

Grupa zastosuje zmianę od dnia obowiązywania przepisów zgodnie z ustaleniami Rady Międzynarodowych Standardów Rachunkowości.

Grupa ocenia, że zastosowanie standardu nie będzie miało istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.

Na dzień sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego zatwierdzenie tej zmiany jest odroczone przez Unię Europejską.

6. **MSSF 16 „Leasing”**

MSSF 16 „Leasing” został opublikowany przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 13 stycznia 2016 roku i obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie.

Nowy standard ustanawia zasady ujęcia, wyceny, prezentacji oraz ujawnień dotyczących leasingu. Wszystkie transakcje leasingu skutkują uzyskaniem przez leasingobiorcę prawa do użytkowania aktywa oraz zobowiązania z tytułu obowiązku zapłaty. Tym samym MSSF 16 znosi klasyfikację leasingu operacyjnego i leasingu finansowego zgodnie z MSR 17 i wprowadza jeden model dla ujęcia księgowego leasingu przez leasingobiorcę. Leasingobiorca będzie zobowiązany ująć: (a) aktywa i zobowiązania dla wszystkich transakcji leasingu zawartych na okres powyżej 12 miesięcy, za wyjątkiem sytuacji, gdy dane aktywo jest niskiej wartości; oraz (b) amortyzację leasingowanego aktywa odrębnie od odsetek od zobowiązania leasingowego w sprawozdaniu z wyników.

MSSF 16 w znaczącej części powtarza regulacje z MSR 17 dotyczące ujęcia księgowego leasingu przez leasingodawcę. W konsekwencji leasingodawca kontynuuje klasyfikację w podziale na leasing operacyjny i leasing finansowy oraz odpowiednio różnicuje ujęcie księgowe.

Grupa zastosuje MSSF 16 po jego zatwierdzeniu przez Unię Europejską.

Wpływ zastosowania nowych zasad przez Grupę nie został jeszcze oszacowany.

Na dzień sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego zmiana ta nie została jeszcze zatwierdzona przez Unię Europejską.

7. Zmiany do MSR 12 dotyczące ujęcia aktywa z tytułu podatku odroczonego od niezrealizowanych strat

Zmiana do MSR 12 wyjaśnia wymogi dotyczące ujęcia aktywa z tytułu podatku odroczonego od niezrealizowanych strat związanych z instrumentami dłużnymi. Jednostka będzie zobligowana ująć aktywa z tytułu podatku odroczonego od niezrealizowanych strat w sytuacji, gdy są one rezultatem dyskontowania przepływów pieniężnych związanych z instrumentem dłużnym z zastosowaniem rynkowej stopy procentowej; także wówczas, gdy zamierza utrzymywać dane instrumenty dłużne do terminu wymagalności, a w momencie otrzymania kwoty nominalnej nie będzie obowiązku zapłaty podatków. Korzyści ekonomiczne odzwierciedlone w aktywie z tytułu podatku odroczonego wynikają z możliwości uzyskania przez posiadacza ww. instrumentów przyszłych zysków (odwracając efekt dyskontowania) bez konieczności zapłaty podatków.

Zmiana obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2017 roku lub po tej dacie.

Grupa zastosuje powyższe zmiany od 1 stycznia 2017 roku.

W ocenie Grupy zmiana nie będzie miała istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe.

Na dzień sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego zmiana ta nie została jeszcze zatwierdzona przez Unię Europejską.

8. Zmiany do MSR 7: Inicjatywa dotycząca ujawniania informacji

Zmiana do MSR 7 obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2017 roku lub po tej dacie. Jednostki będą zobowiązane ujawnić uzgodnienie zmian w zobowiązaniach wynikających z działalności finansowej.

Grupa zastosuje powyższe zmiany od 1 stycznia 2017 roku.

W ocenie Grupy zmiana nie będzie miała istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe.

Na dzień sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego zmiana ta nie została jeszcze zatwierdzona przez Unię Europejską.

9. Zmiany do MSSF 2: Klasyfikacja i wycena transakcji opartych na akcjach

Zmiana do MSSF 2 obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie. Zmiana wprowadza m.in. wytyczne w zakresie wyceny w wartości godziwej zobowiązania z tytułu

transakcji opartych na akcjach rozliczanych w środkach pieniężnych, wytyczne dotyczące zmiany klasyfikacji z transakcji opartych na akcjach rozliczanych w środkach pieniężnych na transakcje oparte na akcjach rozliczane w instrumentach kapitałowych, a także wytyczne na temat ujęcia zobowiązania podatkowego pracownika z tytułu transakcji opartych na akcjach.

Grupa zastosuje powyższe zmiany od 1 stycznia 2018 roku.

Grupa nie ukończyła analizy wpływu zmian na sprawozdanie finansowe.

Na dzień sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego zmiana ta nie została jeszcze zatwierdzona przez Unię Europejską.

10. Zmiany do MSSF 4: Zastosowanie MSSF 9 „Instrumenty finansowe” wraz z MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe”

Zmiany do MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe” adresują kwestię zastosowania nowego standardu MSSF 9 „Instrumenty finansowe”. Opublikowane zmiany do MSSF 4 uzupełniają opcje istniejące już w standardach i mają na celu zapobieganie tymczasowym wahaniom wyników jednostek sektora ubezpieczeniowego w związku z wdrożeniem MSSF 9.

Grupa zastosuje powyższe zmiany od 1 stycznia 2018 roku.

Grupa nie ukończyła analizy wpływu zmian na sprawozdanie finansowe.

Na dzień sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego zmiana ta nie została jeszcze zatwierdzona przez Unię Europejską.

11. Roczne zmiany do MSSF 2014–2016

Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości opublikowała w grudniu 2016 roku „Roczne zmiany MSSF 2014–2016”, które zmieniają trzy standardy: MSSF 12 „Ujawnienia udziałów w innych jednostkach”, MSSF 1 „Zastosowanie MSSF po raz pierwszy” oraz MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych”.

Poprawki zawierają wyjaśnienia oraz zmiany dotyczące zakresu standardów, ujmowania oraz wyceny, a także zawierają zmiany terminologiczne i edycyjne.

Grupa zastosuje powyższe zmiany od 1 stycznia 2017 roku (dotyczy zmian do MSSF 12)/ od 1 stycznia 2018 roku (dotyczy zmian do MSSF 1 oraz MSR 28).

Grupa ocenia, że zastosowanie standardów nie będzie miało istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.

Na dzień sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego zmiany te nie zostały jeszcze zatwierdzone przez Unię Europejską.

12. Zmiany do MSR 40: rekasyfikacja nieruchomości inwestycyjnych

Zmiany do MSR 40 precyzują wymogi związane z przeklasyfikowaniem do nieruchomości inwestycyjnych oraz z nieruchomości inwestycyjnych. Zmiana obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie.

Grupa zastosuje powyższe zmiany od 1 stycznia 2018 roku.

Grupa ocenia, że zastosowanie standardów nie będzie miało istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.

Na dzień sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego zmiana ta nie została jeszcze zatwierdzona przez Unię Europejską.

13. KIMSF 22: Transakcje w walutach obcych oraz płatności zaliczkowe

KIMSF 22 wyjaśnia zasady rachunkowości dotyczące transakcji, w ramach których jednostka otrzymuje lub przekazuje zaliczki w walucie obcej. Wytyczne obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie.

Grupa zastosuje powyższe zmiany od 1 stycznia 2018 roku.

Grupa nie ukończyła analizy wpływu zmian na sprawozdanie finansowe.

Na dzień sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego zmiana ta nie została jeszcze zatwierdzona przez Unię Europejską.

Zasady rachunkowości przedstawione poniżej zostały zastosowane dla wszystkich okresów sprawozdawczych zaprezentowanych w sprawozdaniu finansowym.

d) Konsolidacja

Jednostką zależną jest podmiot, nad którym Grupa posiada kontrolę, tj. w stosunku do którego Grupa ma zdolność kierowania jego polityką finansową i operacyjną poprzez posiadanie wszystkich praw do głosu na Walnym Zgromadzeniu, co w praktyce daje możliwość realnego wpływania na kluczowe decyzje dotyczące działalności podmiotu zależnego.

Jednostka zależna podlega pełnej konsolidacji od dnia przejścia nad nią kontroli przez Grupę. Grupa przestaje konsolidować spółki zależne wraz z dniem ustania nad nimi kontroli. Przejęcie jednostek zależnych przez Grupę rozlicza się metodą nabycia.

Koszt przejścia ustala się jako wartość godziwą przekazanych aktywów, wyemitowanych instrumentów kapitałowych oraz zobowiązań zaciągniętych lub przejętych na dzień wymiany, powiększoną o koszty bezpośrednio związane z przejściem. Możliwe do zidentyfikowania aktywa nabyte oraz zobowiązania i zobowiązania warunkowe przejęte w ramach połączenia jednostek gospodarczych wycenia się początkowo według ich wartości godziwej na dzień przejścia, niezależnie od wielkości ewentualnych udziałów mniejszości. Nadwyżkę kosztu przejścia nad wartością godziwą udziału Grupy w możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywach netto ujmuje się jako wartość firmy. Jeżeli koszt przejścia jest niższy od wartości godziwej aktywów netto przejętej jednostki zależnej, różnicę ujmuje się bezpośrednio w rachunku zysków i strat.

Wszelkie rozrachunki i niezrealizowane zyski na transakcjach pomiędzy spółkami Grupy są eliminowane w procesie konsolidacji. Niezrealizowane straty również podlegają eliminacji, chyba że transakcja dostarcza dowodów na utratę wartości przekazanego składnika aktywów.

e) Połączenia jednostek gospodarczych

W okresie objętym sprawozdaniem nie wystąpiło połączenie jednostek.

f) Wartości szacunkowe

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga od kierownictwa dokonania subiektywnych ocen, estymacji i przyjęcia założeń, które wpływają na stosowane zasady rachunkowości oraz na prezentowane kwoty aktywów i pasywów oraz przychodów i kosztów. Szacunki i założenia dokonywane są w oparciu o dostępne dane historyczne oraz szereg innych czynników, które są uważane za właściwe w danych warunkach. Wyniki tworzą podstawę do dokonywania szacunków odnośnie do wartości bilansowych aktywów i pasywów, których nie da się określić w jednoznaczny sposób na podstawie innych źródeł. Wyniki rzeczywiste mogą się różnić od wartości szacunkowych.

Szacunki i założenia podlegają bieżącym przeglądom. Korekty w szacunkach są rozpoznawane w okresie, w którym dokonano zmiany szacunku, pod warunkiem że korekta dotyczy tylko tego okresu lub w okresie, w którym dokonano zmiany i okresach przyszłych, jeśli korekta wpływa zarówno na bieżący okres, jak i przyszłe okresy.

Główne założenia/ subiektywne oceny przyjęte przy dokonywaniu szacunków przez Grupę dotyczą przede wszystkim:

Utrata wartości aktywów finansowych

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego Grupa ocenia, czy na datę bilansową istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości pojedynczych składników aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. Aktywa finansowe lub grupa aktywów finansowych utraciła wartość, a straty z tytułu utraty wartości zostały poniesione wtedy i tylko wtedy, gdy istnieje obiektywny dowód utraty wartości jako następstwo jednego lub większej ilości zdarzeń, które pojawiły się po początkowym rozpoznaniu aktywa („zdarzenie powodujące stratę”) i owo zdarzenie (lub zdarzenia) ma wpływ na szacowane przyszłe przepływy finansowe związane z pojedynczym składnikiem aktywa finansowego lub grupy aktywów finansowych. Przy czym nie jest konieczne zidentyfikowanie pojedynczego zdarzenia, które spowodowało utratę wartości. Raczej łączny efekt kilku zdarzeń może spowodować utratę wartości. Grupa osądza, czy istnieją oznaki obiektywnego dowodu utraty wartości jako rezultat jednego lub większej ilości zdarzeń, które wystąpiły po początkowym ujęciu aktywów.

W sytuacji, gdy istnieje obiektywny dowód, że strata z tytułu utraty wartości kredytów i należności lub inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności wykazywanych według zamortyzowanego kosztu została poniesiona, wielkość straty jest ustalana jako różnica między wartością księgową aktywów a bieżącą wartością oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych według efektywnej stopy zwrotu z aktywów finansowych w początkowym ujęciu. Metodologia i założenie wykorzystywane przy szacowaniu zarówno wysokości, jak i momentów przyszłych przepływów pieniężnych są regularnie przeglądane i uaktualniane w razie potrzeby. Ponadto dokonuje się testowania na danych historycznych celem porównania wartości rzeczywistych z szacunkami utraty wartości kredytów.

Zmiany wartości odpisów przy założeniu dwóch scenariuszy przedstawiają poniższe tabele (w mln PLN):

Nazwa scenariusza Czynniki	Kursy walut	Wartość zabezpieczeń	Jakość portfela	Wpływy
TWS_1 zakłócenie na rynku finansowym	wzrost kursów walut wobec PLN o 30%	spadek wartości zabezpieczeń: → o 5% nieruchomości → o 20% papierów wartościowych	bez zmian	
TWS_2 zakłócenie gospodarki i rynku pracy	wzrost kursów walut wobec PLN o 10%	spadek wartości zabezpieczeń: → o 20% nieruchomości → o 5% papierów wartościowych	ekspozycje z opóźnieniem w spłacie w przedziale 60–90 dni traktowane są jako przeterminowane powyżej 90 dni	maksymalne wykorzystanie przez Klientów dostępnego pozabilansu – bezwarunkowy

Scenariusz 1 – zakłócenie na rynku finansowym

Portfel	Przyrost poziomu odpisów i rezerw	zmiana kursu walutowego			w tym:	
		zmiana kursu walutowego	zmiana PD	zmiana LGD		
Wszystkie portfele łącznie	109,06	63,68	24,18	21,20		
Portfel						
Ekspozycje zabezpieczone hipotecznie w myśl Rekomendacji R, w tym:	104,77	60,21	23,29	21,27		
Klienci indywidualni	101,54	57,82	23,29	20,43		
Klienci biznesowi	3,23	2,39	0,00	0,84		
Ekspozycje detaliczne w myśl Rekomendacji T	1,82	0,96	0,86	0,00		
Pozostali Klienci biznesowi	1,21	1,21	0,00	0,00		
Klienci korporacyjni	1,26					Portfel oceniany indywidualnie

Scenariusz 2 – zakłócenie gospodarki i rynku pracy

Portfel	Przyrost poziomu odpisów i rezerw	zmiana kursu walutowego				w tym:
		zmiana PD	zmiana LGD	zmiana CCF		
Wszystkie portfele łącznie	79,87	24,39	20,36	21,00	14,12	
Portfel						
Ekspozycje zabezpieczone hipotecznie w myśl Rekomendacji R, w tym:	63,73	22,46	18,02	20,99	2,26	
Klienci indywidualni	56,22	20,95	16,69	18,58	0,00	
Klienci biznesowi	7,50	1,51	1,32	2,40	2,27	
Ekspozycje detaliczne w myśl Rekomendacji T	8,78	0,88	1,99	0,00	5,91	
Pozostali Klienci biznesowi	6,74	0,40	0,32	0,00	6,02	
Klienci korporacyjni	0,62				Portfel oceniany indywidualnie	

Utrata wartości aktywów innych niż aktywa finansowe

W oparciu o zapisy MSR 36 na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia istnienie przesłanek (zewnętrznych lub wewnętrznych), które wskazują, czy nastąpiła utrata wartości któregoś ze składników aktywów trwałych (lub ośrodków wypracowujących środki pieniężne). W przypadku istnienia takiej przesłanki Grupa dokonuje formalnego oszacowania wartości odzyskiwalnej. Oszacowanie wartości użytkowej składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne) wymaga przyjęcia założeń dotyczących m.in. przyszłych przepływów pieniężnych, które Grupa może uzyskać z tytułu danego składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne), ewentualnych zmian kwot lub terminów wystąpienia tych przepływów pieniężnych, innych czynników, jak np. brak płynności. Utrata wartości zachodzi w przypadku, gdy wartość bilansowa składnika aktywów przewyższa jego wartość odzyskiwalną. Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości jest nadwyżką wartości bilansowej danego składnika aktywów nad jego wartością odzyskiwalną. Wyznaczony w ten sposób odpis aktualizujący jest ujmowany w rachunku zysków i strat. Przyjęcie odmiennych założeń dotyczących wyceny mogłoby mieć wpływ na wartość bilansową niektórych składników aktywów trwałych.

g) Waluty obce

Transakcje w walutach obcych

Walutą funkcjonalną (wyceny) i walutą prezentacji sprawozdania finansowego Grupy jest polski złoty (PLN).

Transakcje wyrażone w walutach obcych są początkowo ujmowane według kursu waluty funkcjonalnej obowiązującego na dzień zawarcia transakcji. Wynikające z tych transakcji aktywa i zobowiązania pieniężne denominowane w walutach obcych, prezentowane według kosztu historycznego, są przeliczane po kursie obowiązującym na dzień bilansowy. Różnice kursowe powstające z przeliczenia są rozpoznawane w rachunku zysków i strat. Niepieniężne aktywa i zobowiązania denominowane w walutach obcych, prezentowane według kosztu historycznego, są przeliczane po kursie obowiązującym w dniu transakcji.

Grupa jako kurs zamknięcia przyjęła kurs średni NBP obowiązujący na dzień bilansowy.

h) Aktywa i zobowiązania finansowe

Klasyfikacja

Grupa klasyfikuje instrumenty finansowe do następujących kategorii:

- kredyty i należności,
- aktywa finansowe dostępne do sprzedaży,
- aktywa utrzymywane do terminu zapadalności,
- składniki aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Kredyty i należności

Kredyty i należności są aktywami finansowymi niebędącymi instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami, które nie są notowane na aktywnym rynku. Kredyty i należności powstają w sytuacji, gdy Grupa udziela finansowania Klientowi w celu innym niż wygenerowanie krótkoterminowych

zysków. Do kategorii kredytów i należności należą kredyty i pożyczki udzielone innym bankom oraz Klientom, włączając skupione wierzytelności. Wycena pożyczek i należności odbywa się według zamortyzowanego kosztu, z uwzględnieniem metody efektywnej stopy procentowej, po pomniejszeniu o odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, które zostały wyznaczone jako dostępne do sprzedaży lub niebędące (a) pożyczkami i należnościami, (b) inwestycjami utrzymywanymi do terminu wymagalności ani (c) aktywami finansowymi wycenianymi w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży stanowią bony skarbowe, obligacje skarbowe, oraz akcje. Instrumenty te wyceniane są na ostatni dzień każdego miesiąca. Wycena dokonywana jest w oparciu o stawki rynkowe (BID). Różnice z tytułu aktualizacji wyceny są odnoszone na kapitał z aktualizacji wyceny, którego zmiany są prezentowane w sprawozdaniu z całkowitych dochodów, za wyjątkiem odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości oraz różnic kursowych dotyczących aktywów finansowych, do momentu wyłączenia składnika aktywów finansowych z bilansu, kiedy skumulowane zyski lub straty poprzednio ujęte w kapitale z aktualizacji wyceny ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Aktywa utrzymywane do terminu zapadalności

Są to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami oraz o ustalonym terminie wymagalności, względem których Grupa ma stanowczy zamiar i jest w stanie utrzymać w posiadaniu do upływu terminu wymagalności. Aktywa te wyceniane są według zamortyzowanego kosztu, z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, po pomniejszeniu o odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. W przypadku sprzedaży lub przekwalifikowania aktywów utrzymywanych do terminu wymagalności o wartości większej niż nieznaczną w stosunku do całkowitej kwoty aktywów utrzymywanych do terminu wymagalności przed terminem wymagalności cała kategoria aktywów podlega przeklasyfikowaniu do kategorii aktywów dostępnych do sprzedaży. W takim przypadku przez okres 2 lat Grupa nie może kwalifikować do kategorii aktywów utrzymywanych do terminu wymagalności żadnych aktywów finansowych. Nie dotyczy to sytuacji, gdy zdarzenie sprzedaży lub reklasyfikacji, o którym mowa powyżej, nastąpiło na tyle blisko terminu wymagalności (wykupu), że zmiany rynkowych stóp procentowych nie miałyby wpływu na wartość godziwą składnika aktywów finansowych lub zdarzenie nastąpiło w efekcie niemożliwego do przewidzenia przez Grupę niepowtarzalnego, niepoddającego się kontroli Grupy zdarzenia.

Składniki aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Są to składniki aktywów lub zobowiązań finansowych spełniające jeden z poniższych warunków:

a) Są klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu.

Składniki aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu, jeśli:

- są nabyte lub zaciągnięte głównie w celu sprzedaży lub odkupienia w bliskim terminie,
- są częścią portfela określonych instrumentów finansowych, którymi zarządza się łącznie i dla których istnieje potwierdzenie aktualnego faktycznego wzoru generowania krótkoterminowych zysków.

Instrumenty pochodne klasyfikuje się jako przeznaczone do obrotu, z wyjątkiem instrumentów pochodnych będącymi gwarancjami finansowymi wyznaczonych i będących efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi. Do tej kategorii Grupa zalicza transakcje FX forward, FX swap, IRS oraz opcje walutowe.

Przez transakcje forward rozumiemy transakcje kupna lub sprzedaży określonej waluty, realizowane w terminie w przyszłości według kursu wymiany ustalonego przez Grupę w dniu zawarcia transakcji. Transakcje forward są zawierane na okres od 3 dni do 1 roku, licząc od dnia zawarcia transakcji do dnia ich rozliczenia. Zawarcie transakcji na okres dłuższy niż 1 rok wymaga indywidualnej decyzji Grupy.

Transakcje swap są transakcjami o charakterze bieżąco-terminowym. Jedna noga stanowi transakcję typu spot, a druga noga swap ma charakter transakcji terminowej (forward). Transakcje swap są zawierane na rynku międzybankowym.

Do tej kategorii Grupa zalicza również transakcje terminowe w postaci opcji walutowych. Grupa nie prowadzi portfela opcji na swój własny rachunek. Transakcje zawierane z Klientami są zamykane back-to-back na rynku międzybankowym.

Swap stopy procentowej (interest rate swap, IRS) polegają na wzajemnej wypłacie odsetek naliczanych według odmiennych stóp procentowych. Najczęściej jest to wymiana przepływów uzależnionych od stopy stałej i zmiennej.

Kontrakty Currency Interest Rate Swap są to transakcje IRS, gdzie płatności dokonywane są w dwóch różnych walutach.

Kontrakty FRA to kontrakty negocjowane indywidualnie i wymagające gotówkowego rozliczenia w określonym terminie w przyszłości różnicy pomiędzy określoną w umowie stopą procentową a aktualną stopą rynkową, na bazie nominału transakcji.

b) Przy początkowym ujęciu zostały wyznaczone przez Grupę jako wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Grupa nie wyznaczyła przy początkowym ujęciu instrumentów finansowych jako wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Zobowiązania finansowe

Zobowiązanie finansowe są wykazywane w bilansie w kwotach wymagających zapłaty, wycenianych według zamortyzowanego kosztu, z uwzględnieniem metodologii efektywnej stopy procentowej. Do tej kategorii zaliczane są zobowiązania wobec banków i Klientów oraz pożyczki otrzymane.

Ujmowanie

Standaryzowaną transakcję kupna lub sprzedaży składnika aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, aktywów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności oraz aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży ujmuje się na dzień zawarcia transakcji pozabilansowo, a następnie w bilansie na datę waluty (tj. na dzień rozliczenia). Nie dotyczy to instrumentów pochodnych, które w odróżnieniu od pozostałych instrumentów są ujmowane w bilansie w dacie zawarcia, a nie w dacie rozliczenia.

Metoda ta jest stosowana w sposób jednolity w stosunku do wszystkich transakcji kupna i sprzedaży aktywów finansowych.

Kredyty i pożyczki są rozpoznawane w momencie wypłaty środków pieniężnych kredytobiorcom.

Wyłączenia

Składnik aktywów finansowych jest wyłączany ze sprawozdania z sytuacji finansowej w momencie, gdy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych lub w momencie, gdy Grupa przenosi umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych w transakcji, w której Grupa przenosi zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane ze składnikiem aktywów finansowych lub w której Grupa nie przenosi ani nie zachowuje zasadniczo całego ryzyka i wszystkich korzyści związane ze składnikiem aktywów finansowych oraz nie zachowuje kontroli nad składnikiem aktywów finansowych.

Standaryzowaną transakcję sprzedaży składnika aktywów finansowych wyłącza się ze sprawozdania z sytuacji finansowej na dzień rozliczenia transakcji sprzedaży. Metoda ta jest stosowana w sposób jednolity w stosunku do wszystkich transakcji kupna i sprzedaży aktywów finansowych. Grupa wyłącza ze swojego sprawozdania z sytuacji finansowej zobowiązanie finansowe (lub część zobowiązania finansowego) wtedy i tylko wtedy, gdy zobowiązanie wygasło – to znaczy, kiedy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł.

Wycena

W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych wycenia się w wartości godziwej, powiększonej w przypadku składnika aktywów lub zobowiązania finansowego nieklasyfikowanego jako wyceniany w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat o koszty transakcji, które

mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego.

Po początkowym ujęciu Grupa wycenia aktywa finansowe w wartości godziwej, nie dokonując pomniejszenia o koszty transakcji, jakie mogą być poniesione przy sprzedaży lub innym sposobie zbycia aktywów, za wyjątkiem:

- kredytów i należności, które wycenia się według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej;
- inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności, które wycenia się według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej;
- inwestycji w instrumenty kapitałowe nieposiadające notowań cen rynkowych z aktywnego rynku i których wartość godziwa nie może być wiarygodnie zmierzona.

Jeżeli cena rynkowa nie jest dostępna, wartość godziwa instrumentu jest szacowana z wykorzystaniem modeli wyceny lub technik dyskontowania przepływów pieniężnych.

Zobowiązania finansowe wycenia się według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, za wyjątkiem zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Wartość godziwa inwestycji, dla których istnieje aktywny rynek, wynika z bieżących cen kupna.

Wartość godziwa instrumentów finansowych nienotowanych na aktywnych rynkach jest określana przy zastosowaniu modeli wyceny. Modele wyceny opcji są stosowane dla instrumentów finansowych o charakterze opcyjnym. Natomiast wyceny instrumentów o charakterze nieopcyjnym oraz dłużnych papierów wartościowych nienotowanych na aktywnych rynkach dokonuje się, bazując na modelach zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Głównym parametrem szacunkowym stosowanym do wyceny instrumentów finansowych jest korekta z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta.

Transakcje FX forward, FX swap, IRS i FRA są wyceniane z wykorzystaniem metody dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych (metoda DCF).

Do wyceny transakcji opcyjnych jest stosowany model DBXSV (DBX Stochastic Volatility, model stosowany w Grupie DB). Model opiera się na symulacji Monte Carlo, przy założeniu stochastycznej zmienności kursu FX, z tendencją powrotu do średniej wartości (mean-reverting).

Kompensowanie finansowych instrumentów

Kompensowanie składnika aktywów i zobowiązań finansowych jest dokonywane tylko w przypadku, gdy Grupa posiada ważny tytuł prawny do przeprowadzenia kompensaty, a rozliczenie ma zostać przeprowadzone w kwocie netto lub realizacja składnika aktywów i zobowiązań następuje jednocześnie. Grupa posiada umowy typu ISDA (International Swap Dealer Association), które umożliwiają kompensowanie aktywów i zobowiązań finansowych (z wyłączeniem papierów wartościowych), jeśli są spełnione określone warunki (data i waluta rozliczenia jest taka sama). W 2016 roku i odpowiednio w 2015 roku nie wystąpiły przypadki umożliwiające wykonanie kompensaty.

Rachunkowość zabezpieczeń

Grupa nie stosuje rachunkowości zabezpieczeń.

Utrata wartości aktywów finansowych

Aktywa wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją obiektywne dowody utraty wartości składnika aktywa finansowego lub grupy aktywów finansowych. Składnik aktywa finansowego lub grupa aktywów finansowych utraciły wartość, a strata z tytułu utraty wartości została poniesiona wtedy i tylko wtedy, gdy istnieją obiektywne dowody utraty wartości, wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów ('zdarzenie powodujące stratę'), a zdarzenie (lub zdarzenia) powodujące stratę ma wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne, wynikające ze składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów

finansowych, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe. Wskazanie pojedynczego zdarzenia powodującego utratę wartości może nie być możliwe. Utratę wartości może raczej spowodować złożony efekt kilku zdarzeń. Nie ujmuje się strat oczekiwanych w wyniku przyszłych zdarzeń, bez względu na stopień prawdopodobieństwa ich zajścia. Do obiektywnych dowodów utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów zalicza się uzyskane przez posiadacza składnika aktywów informacje dotyczące następujących zdarzeń powodujących stratę:

- znaczące trudności finansowe emitenta lub dłużnika,
- niedotrzymanie warunków umowy, np. niespłacenia albo zalegania ze spłaceniem odsetek lub należności głównej,
- wysoce prawdopodobna upadłość pożyczkobiorcy lub inna reorganizacja finansowa pożyczkobiorcy,
- zanik aktywnego rynku na dany składnik aktywów finansowych ze względu na trudności finansowe.

Najczęściej występującym dowodem utraty wartości jest zdarzenie polegające na niedotrzymaniu warunków umowy, np. niespłacenia albo zalegania ze spłaceniem odsetek lub należności głównej. Jeśli istnieją obiektywne dowody, że została poniesiona strata z tytułu utraty wartości pożyczek i należności lub inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności wycenianych według zamortyzowanego kosztu, to kwota odpisu aktualizującego równa się różnicy pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych. Wartość bilansową składnika aktywów obniża się poprzez dokonanie odpisu. Kwotę straty ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Jeśli w następnym okresie strata z tytułu utraty wartości ulegnie zmniejszeniu, a zmniejszenie to można w obiektywny sposób powiązać ze zdarzeniem następującym po ujęciu utraty wartości, to uprzednio ujętą stratę z tego tytułu odwraca się poprzez skorygowanie rachunku rezerw. Kwotę odwróconej straty ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Poziom odpisów utrzymywanych przez Grupę składa się z odpisów wynikających z indywidualnej oceny pojedynczych aktywów i z odpisów powstałych na skutek oceny ryzyka homogenicznych grup ekspozycji.

W zakresie indywidualnej oceny pojedynczych aktywów Grupa ustala, czy istnieją obiektywne dowody utraty wartości pojedynczych składników aktywów finansowych, które indywidualnie są znaczące lub które ze względu na specyfikę produktu są traktowane jako niehomogeniczne. Grupa do oceny indywidualnej klasyfikuje te ekspozycje kredytowe, których wartość przekracza równowartość 1 mln EUR oraz kredyty udzielane na zakup papierów wartościowych lub lombardowe, gwarancje, linie marżowe oraz linie wielozadaniowe, kredyty udzielone jednostkom samorządu terytorialnego oraz obsługiwane przez obszar klientów korporacyjnych i instytucji finansowych oraz sektora publicznego.

W celu łącznej oceny utraty wartości aktywa finansowe są grupowane według podobnych charakterystyk ryzyka kredytowego, które wskazują na zdolność dłużnika do spłaty całości zobowiązania zgodnie z warunkami umowy (np. na podstawie oceny ryzyka kredytowego stosowanego przez Grupę lub procesu oceniania według przyjętej skali z uwzględnieniem typu składnika aktywów, branży, położenia geograficznego, rodzaju zabezpieczenia, opóźnienia w spłacie i innych istotnych czynników). Wybrane cechy charakterystyczne są istotne z punktu widzenia oceny przyszłych przepływów pieniężnych dla grup takich aktywów, gdyż wskazują, jaka jest zdolność dłużników do spłaty wszystkich dłużnych kwot zgodnie z warunkami umowy dotyczącej składnika aktywów będącego przedmiotem oceny.

Portfel ekspozycji homogenicznych jest wyceniany za pomocą modeli statystycznych.

Indywidualnie istotne ekspozycje kredytowe (portfel niehomogeniczny) z przesłankami utraty wartości podlegają indywidualnej wycenie, dokonywanej co najmniej w okresach kwartalnych przy użyciu metody zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych.

W celu odzwierciedlenia realnych warunków we wszystkich istotnych parametrach modelu Grupa przeprowadza okresową weryfikację metodologii i założeń przyjętych do oszacowania wszystkich elementów stanowiących istotne czynniki wpływające na wysokość aktualnych wskaźników utraty wartości.

Dla ekspozycji kredytowych, dla których nie wystąpiły przesłanki utraty wartości, Grupa przeprowadza analizę utraty wartości na podstawie koncepcji strat już poniesionych, ale jeszcze nie zaraportowanych, związanych z utratą wartości kredytów (IBNR/GVA), która jest szacowana na podstawie doświadczeń historycznych strat dla kredytów o podobnym charakterze ryzyka. Rezerwa GVA (General Value Adjustment) jest szacowana dla wszystkich kredytów niehomogenicznych (pozycje bilansowe), dla których nie wystąpiły przesłanki utraty wartości i dla których nie były ustalone rezerwy według oceny indywidualnej. Ponadto w ustaleniu rezerwy GVA brane są pod uwagę pozycje pozabilansowe, takie jak: udzielone gwarancje czy akredytywy. Ekspozycje kredytowe w ramach portfeli homogenicznych, dla których przeterminowanie jest mniejsze niż 90 dni, są traktowane jako ekspozycje, dla których nie wystąpiły przesłanki utraty wartości i w związku z tym Grupa uwzględnia je w analizie utraty wartości na podstawie koncepcji strat poniesionych, ale nie zaraportowanych.

Szczegóły dotyczące metodologii szacowania utraty wartości w zakresie ryzyka kredytowego zostały zaprezentowane w Nocie 43.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Dla aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, jeśli zmniejszenie wartości godziwej tych aktywów ujmowane było bezpośrednio w kapitale własnym i występują obiektywne dowody, że nastąpiła utrata wartości tego składnika, to skumulowane straty ujęte dotychczas bezpośrednio w kapitale własnym wyksięgowuje się z kapitału własnego i ujmuje w rachunku zysków i strat, chociaż składnik aktywów finansowych nie został wyłączony z bilansu. Kwota skumulowanych strat, która zostaje wyksięgowana z kapitału własnego i ujęta w rachunku zysków i strat, stanowi różnicę pomiędzy kosztem nabycia (pomniejszonym o wszelkie spłaty kapitału i amortyzację) i bieżącą wartością godziwą (pomniejszoną o wszelkie straty z tytułu utraty wartości tego składnika aktywów uprzednio ujęte w rachunku zysków i strat). Strata z tytułu utraty wartości inwestycji w instrument kapitałowy kwalifikowany jako dostępny do sprzedaży nie poddaje się odwróceniu przez rachunek zysków i strat. Jeśli w następnym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego dostępnego do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten może być obiektywnie łączony ze zdarzeniem następującym po ujęciu straty z tytułu utraty wartości w rachunku zysków i strat, to kwotę odwracanego odpisu ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej

Grupa przy identyfikacji utraty wartości aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej kieruje się analogicznymi przesłankami do tych stosowanych w przypadku aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu, a ponadto identyfikuje zdarzenia, które wskazują na długotrwałą utratę płynności danego aktywa na rynku lub załamanie się (zanik) rynku, który był polem obrotu danym aktywem finansowym.

Dla instrumentów finansowych, których wartość bilansowa oparta jest na obowiązujących cenach lub modelach wyceny, w uzasadnionych przypadkach Grupa bierze pod uwagę konieczność rozpoznania dodatkowej korekty do wartości godziwej z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta.

i) Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe są wykazywane według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia, pomniejszone o wartość skumulowanej amortyzacji oraz odpisy z tytułu utraty wartości. Amortyzacja jest odnoszona do rachunku zysków i strat metodą liniową. Stawki amortyzacji uwzględniają szacunkowy okres ekonomicznej użyteczności składników majątku trwałego. Gruntów oraz środków trwałych w budowie się nie amortyzuje.

Szacunkowe okresy ekonomicznej użyteczności dla podstawowych składników majątku trwałego wynoszą:

Inwestycje w obcych środkach trwałych	10 lat
Budynki	40 lat
Sprzęt komputerowy	3-4 lata
Pojazdy samochodowe	5 lat
Pozostałe środki trwałe	5-10 lat

Nakłady ponoszone w terminie późniejszym

Grupa ujmuje w wartości bilansowej pozycje rzeczowych aktywów trwałych, koszty wymiany części tych pozycji w momencie ich poniesienia, jeśli istnieje prawdopodobieństwo, że Grupa uzyska przyszłe korzyści ekonomiczne związane ze składnikiem aktywów, a cenę nabycia lub koszt wytworzenia można wycenić w wiarygodny sposób. Pozostałe koszty są ujmowane w rachunku zysków i strat w momencie ich poniesienia.

j) Wartości niematerialne

Wartości niematerialne, w tym wytworzone przez Grupę, mające ekonomiczny okres użyteczności są amortyzowane w rachunku zysków i strat metodą liniową i prezentowane według kosztu nabycia/wytworzenia, pomniejszonego o umorzenie. Stawki amortyzacji uwzględniają szacunkowy okres ekonomicznej użyteczności składników wartości niematerialnych, który wynosi od 2 do 10 lat.

Nakłady na wartości niematerialne

Nakłady poniesione po początkowym ujęciu nabytego składnika wartości niematerialnych są aktywowane tylko w przypadku, gdy te nakłady zwiększają przyszłe korzyści ekonomiczne danego składnika. W pozostałych przypadkach nakłady te są ujmowane w rachunku zysków i strat jako koszty w momencie ich poniesienia.

k) Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana

Grupa klasyfikuje składniki aktywów trwałych jako przeznaczone do sprzedaży, jeśli ich wartość bilansowa zostanie odzyskana przede wszystkim w drodze transakcji sprzedaży, a nie poprzez ich dalsze wykorzystanie. Składniki aktywów trwałych zaklasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży wycenia się w kwocie niższej z ich wartości bilansowej i wartości godziwej, pomniejszonej o koszty zbycia.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży jest ujmowany w rachunku zysków i strat.

Działalność zaniechana to element działalności Grupy, który został zbyty lub jest zakwalifikowany jako przeznaczony do sprzedaży oraz stanowi odrębną, ważną dziedzinę działalności Grupy lub jej geograficzny obszar działalności lub też jest jednostką zależną nabytą wyłącznie z zamiarem jej odsprzedaży. Kwalifikacja do działalności zaniechanej następuje w momencie, w którym spełnia kryteria działalności przeznaczonej do sprzedaży lub gdy została zbyta.

l) Pozostałe składniki bilansu

Pozostałe należności handlowe i inne należności

Należności handlowe i inne należności są ujmowane w kwocie wymaganej zapłaty, pomniejszonej o odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Zobowiązania

Zobowiązania inne niż zobowiązania finansowe są ujmowane w kwocie wymagającej zapłaty.

Inne zobowiązania

W pozycji „Inne zobowiązania” są ujmowane m.in. rozrachunki międzybankowe, rozrachunki publicznoprawne oraz przychody do rozliczenia w czasie (np. prowizje za wykonane usługi, które są rozliczane do rachunku zysków i strat proporcjonalnie do stopnia wykonania usługi).

m) Środki pieniężne i ekwiwalent środków pieniężnych

Dla potrzeb rachunku przepływów pieniężnych środki pieniężne i ekwiwalent środków pieniężnych obejmują pozycje wymagalne w ciągu trzech miesięcy od dnia nabycia, w tym kasę i środki w Banku Centralnym o nieograniczonych możliwościach dysponowania, kredyty i pożyczki udzielone innym bankom, należności od innych ban-

ków oraz krótkoterminowe papiery wartościowe Skarbu Państwa, za wyjątkiem tych, które są wykorzystywane do działalności inwestycyjnej.

n) Utrata wartości aktywów innych niż aktywa finansowe

Aktywa Grupy – z wyjątkiem aktywów podatkowych – są przedmiotem analiz dotyczących utraty wartości w celu określenia, czy zaistniały przesłanki wskazujące na utratę wartości. Jeżeli zostaje stwierdzona obecność takich przesłanek, Grupa dokonuje pomiaru utraty wartości okresowo, co najmniej raz w roku. Utrata wartości zachodzi w przypadku, gdy wartość bilansowa składnika aktywów przewyższa jego wartość odzyskiwalną. Wyznaczony w ten sposób odpis aktualizujący jest ujmowany w rachunku zysków i strat.

Kalkulacja wartości odzyskiwalnej

Wartość odzyskiwalna w przypadku innych aktywów jest wyższą z dwóch wartości – ceny sprzedaży netto, pomniejszonej o koszty sprzedaży lub wartości użytkowej. Wartość sprzedaży netto jest wyznaczona między innymi w oparciu o wyceny przygotowane przez niezależnych rzeczoznawców.

Odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości

Odpis aktualizujący podlega rozwiązaniu, jeżeli nastąpiła zmiana w szacunkach służących do określenia wartości możliwej do odzyskania.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości może być odwrócony tylko do poziomu, przy którym wartość księgową aktywa nie przekracza wartości księgowej, która pomniejszona o kwotę amortyzacji, zostałaby wyznaczona, jeżeli nie zostałyby ujęte odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

o) Działalność maklerska

Grupa prowadzi działalność maklerską, w szczególności w zakresie oferowania papierów wartościowych w obrocie pierwotnym lub pierwszej ofercie publicznej, nabywania lub zbywania papierów wartościowych na cudzy rachunek, pośrednictwa w nabywaniu lub zbywaniu papierów wartościowych będących w obrocie na zagranicznych rynkach regulowanych oraz obsługi towarzystw funduszy inwestycyjnych, funduszy inwestycyjnych, towarzystw emerytalnych i funduszy emerytalnych.

p) Działalność powiernicza

Grupa prowadzi działalność powierniczą w zakresie krajowych i zagranicznych papierów wartościowych oraz obsługi funduszy inwestycyjnych i emerytalnych.

Aktywa te nie zostały wykazane w niniejszym sprawozdaniu finansowym, ponieważ Grupa nie ma nad nimi kontroli.

q) Kapitał własny

Kapitały własne stanowią kapitał akcyjny jednostki dominującej oraz pozostałe kapitały i fundusze tworzone przez jednostki wchodzące w skład Grupy kapitałowej zgodnie z obowiązującym prawem i statutami.

Kapitał akcyjny

Kapitał akcyjny obejmuje jedynie kapitał jednostki dominującej, który jest wykazywany w wysokości zgodnej ze statutem jednostki dominującej oraz wpisem do rejestru handlowego według wartości nominalnej.

Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej

Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej (nadwyżka ceny emisyjnej nad ceną nominalną) jest tworzony z premii emisyjnej, uzyskanej z emisji akcji jednostki dominującej, pomniejszonej o bezpośrednie poniesione koszty z nią związane.

Kapitał z aktualizacji wyceny

Na kapitał z aktualizacji wyceny odnosi się różnice z wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, pomniejszone odpowiednio o odpisy z tytułu odroczonego podatku dochodowego z tym związane. Kapitał z aktualizacji wyceny nie podlega dystrybucji.

Zyski zatrzymane

Zyski zatrzymane obejmują zatrzymane zyski lat poprzednich (w tym część przeniesiona na fundusz ryzyka ogólnego oraz na fundusz dywidendowy) i/lub zyski niepodzielone z lat ubiegłych oraz wynik finansowy netto bieżącego okresu.

Fundusz ogólnego ryzyka bankowego jest tworzony zgodnie z przepisami ustawy Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 roku z późniejszymi zmianami z zysku po opodatkowaniu.

Fundusz dywidendowy jest tworzony na podstawie uchwały Walnego Zgromadzenia jednostki dominującej z zysku po opodatkowaniu.

Wynik finansowy netto bieżącego okresu stanowi wynik z rachunku zysków i strat roku bieżącego skorygowany obciążeniem z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych.

r) Świadczenia pracownicze

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze Grupy zawierają wynagrodzenia, nagrody uznaniowe, świadczenia urlopowe, świadczenia z tytułu opieki medycznej i są ujmowane w rachunku zysków i strat jako koszty w okresie, którego dotyczą.

Długoterminowe świadczenia pracownicze

Zobowiązania Grupy z tytułu długoterminowych świadczeń pracowniczych są kwotą przyszłych korzyści, które pracownik otrzyma w zamian za świadczenie swoich usług w bieżącym i wcześniejszych okresach. Do tych świadczeń Grupa zalicza między innymi rezerwy na odprawy emerytalne, które są oszacowane na podstawie wyceny aktuarialnej. Wycena aktuarialna tych rezerw jest aktualizowana corocznie. Wycena aktuarialna świadczenia jest przez podmiot zewnętrzny.

Polityka zmiennych składników wynagradzania osób zajmujących stanowiska kierownicze w jednostce dominującej

Zgodnie z Uchwałą nr 258/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 4 października 2011 roku jednostka dominująca wdrożyła Politykę Zmiennych Składników Wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Deutsche Bank Polska S.A, które kształtują i mają istotny wpływ na profil ryzyka Banku.

W 2015 roku jednostka dominująca wdrożyła Zasady Ładu Korporacyjnego, wydane przez Komisję Nadzoru Finansowego w dniu 22 lipca 2014 roku. Zasady Ładu Korporacyjnego (§27) nakładają na jednostkę dominującą obowiązek prowadzenia przejrzystej polityki wynagradzania Członków Zarządu oraz kluczowych menedżerów. W konsekwencji Polityka Zmiennych Składników Wynagrodzeń została przekształcona w Politykę Stałych i Zmiennych Składników Wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze, w tym Członków Zarządu, w Deutsche Bank Polska S.A. (dalej zwana: „Polityką”). Do Polityki zostały wprowadzone między innymi zapisy dotyczące zasad określania wynagrodzenia za pracę oraz innych świadczeń dla osób objętych Polityką.

Ponadto Polityka została dostosowana do zmian wprowadzonych do ustawy Prawo bankowe przez ustawę o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym.

Podstawą do określenia wysokości wynagrodzenia zmiennego jest ocena efektów pracy każdej osoby objętej Polityką oraz danej jednostki organizacyjnej z uwzględnieniem 3-letniego horyzontu oraz wyników Banku. Do oceny indywidualnych efektów pracy stosuje się kryteria finansowe i niefinansowe z uwzględnieniem poziomu ryzyka związanego z tymi efektami. Ww. kryteria spełniają wymóg obiektywizmu oraz uwzględniają jakość zarządzania Bankiem, a także długoterminowe aspekty działania i sposób realizacji celów strategicznych. Przy czym

wynagrodzenie zmienne kierowników komórki audytu wewnętrznego, komórki ds. zgodności, komórek organizacyjnych odpowiedzialnych za zarządzanie ryzykiem i sprawy kadrowe jest niezależne od wyników gospodarczych uzyskiwanych w kontrolowanych przez nich obszarach działalności Banku.

Co najmniej 50% wynagrodzenia zmiennego osób objętych Polityką, o szczególnie istotnym wpływie na profil ryzyka Banku, stanowi zachętę do szczególnej dbałości o długoterminowe dobro Banku i jest wypłacane w formie instrumentów finansowych, przy czym osoby objęte Polityką nie mogą zbyć tych instrumentów wcześniej, niż wynika to z zasad określonych przez Bank. Określenie wartości tych instrumentów finansowych następuje na bazie przede wszystkim wartości aktywów netto Banku na dzień 31 grudnia danego roku.

Co najmniej 40% wynagrodzenia zmiennego osób objętych Polityką, o szczególnie istotnym wpływie na profil ryzyka Banku, jest wypłacane po zakończeniu okresu oceny, za jaki to wynagrodzenie przysługuje, przy czym wypłata jest odroczonej w minimum trzech równych transzach przez minimum trzy kolejne lata następujące rok po przypisaniu nagrody uznaniowej.

Wypłata wynagrodzenia, o którym mowa powyżej, jest uzależniona od wyników pracy danej osoby objętej Polityką w okresie oceny oraz uwzględnia ryzyko Banku. Wypłata wynagrodzenia zmiennego jest finansowana i wypłacana ze środków Banku i jest niezależna od wyników podmiotu dominującego Banku lub grupy, do której należy Bank.

Bank dokonuje wyceny zmiennych składników wynagrodzeń zgodnie z MSR 19. Rezerwa na zmienne składniki wynagrodzeń jest ujmowana w rachunku zysków i strat, w pozycji „Koszty administracyjne”.

Nadzór nad polityką wynagradzania Członków Zarządu Banku sprawuje Rada Nadzorcza oraz Komitet ds. Wynagrodzeń. Natomiast nadzór nad polityką wynagradzania, w tym polityką dotyczącą osób zajmujących stanowiska kierownicze, sprawuje Zarząd Banku.

s) Rezerwy

Grupa tworzy rezerwy na przyszłe zobowiązania, których kwotę można w sposób wiarygodny oszacować, a także na zobowiązania warunkowe.

Rezerwy są ujmowane w bilansie, jeżeli na Grupie ciąży obowiązek prawny lub zwyczajowo oczekiwany, wynikający ze zdarzeń przeszłych, jak również, jeżeli prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne. Jeżeli skutek jest istotny, kwotę rezerwy wyznacza się za pomocą zdyskontowanych oczekiwanych przepływów pieniężnych według stopy przed opodatkowaniem, która odzwierciedla bieżącą ocenę rynku odnośnie do wartości pieniądza w czasie oraz – tam, gdzie to dotyczy – ryzyka związane z danym składnikiem zobowiązań.

Rezerwę na koszty restrukturyzacji tworzy się, gdy są spełnione ogólne kryteria ujmowania rezerw, jak również szczegółowe kryteria dotyczące powstania obowiązku tworzenia rezerwy na koszty restrukturyzacji określone w MSR 37. W szczególności zwyczajowo oczekiwany obowiązek przeprowadzenia restrukturyzacji powstaje tylko wówczas, gdy Bank posiada szczegółowy formalny plan restrukturyzacji oraz wzbudził uzasadnione oczekiwania u stron, których plan dotyczy, że przeprowadzi działania restrukturyzacyjne poprzez rozpoczęcie wdrażania planu lub ogłoszenie głównych elementów planu tymże stronom.

Szczegółowy plan restrukturyzacji określa co najmniej działalność lub część działalności, której ten plan dotyczy, podstawowe lokalizacje, które zostaną nim objęte, miejsce zatrudnienia, funkcje i przybliżoną liczbę pracowników, którzy mają uzyskać odszkodowania w zamian za zakończenie stosunku pracy, kwotę nakładów, które będą poniesione, oraz termin, w jakim plan zostanie wdrożony.

Rezerwa na restrukturyzację obejmuje tylko takie bezpośrednie nakłady powstające w wyniku restrukturyzacji, które jednocześnie a) w sposób nieodzowny wynikają z restrukturyzacji oraz b) nie są związane z bieżącą działalnością jednostki gospodarczej. Rezerwa na restrukturyzację nie obejmuje także przyszłych kosztów operacyjnych.

t) Wynik z tytułu odsetek

Przychody i koszty odsetkowe są ujmowane na zasadzie memoriałowej według zamortyzowanego kosztu z wykorzystaniem metody efektywnej stopy procentowej z uwzględnieniem zapisów MSR 39, w tym także w zakresie należności zagrożonych utratą wartości. Przychody odsetkowe są naliczane tak długo, jak ich uzyskanie jest prawdopodobne. Naliczone odsetki do otrzymania i do zapłacenia są prezentowane w pozycjach bilansu, których odpowiednio dotyczą.

Metoda efektywnej stopy procentowej jest metodą naliczania zamortyzowanego kosztu składnika aktywów lub zobowiązania finansowego (albo grupy aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych) oraz przypisania przychodów lub kosztów odsetkowych do odpowiednich okresów. Efektywna stopa procentowa jest stopą, która dyskontuje oszacowane przyszłe pieniężne wpływy lub płatności dokonywane w oczekiwanym okresie do wygaśnięcia instrumentu finansowego, a w uzasadnionych przypadkach w okresie krótszym, do bilansowej wartości netto składnika aktywów lub zobowiązania finansowego. Przy wyliczeniu efektywnej stopy procentowej Grupa dokonuje oszacowania przepływów pieniężnych, uwzględniając wszelkie postanowienia umowy instrumentu finansowego, jednakże nie uwzględnia potencjalnych przyszłych strat związanych z nieściągalnością kredytów. Wyliczenie obejmuje wszelkie płacone i otrzymywane przez strony umowy prowizje stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej, koszty transakcji oraz wszelkie inne premie i dyskonta.

u) Przychody i koszty z tytułu opłat i prowizji

Przychody z tytułu opłat i prowizji powstają w związku ze świadczeniem usług finansowych oferowanych przez Grupę i klasyfikowane są do następujących kategorii:

- prowizje stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej,
- prowizje za wykonanie usług bankowych i maklerskich,
- prowizje za wykonanie znaczących czynności.

Prowizje stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej są rozliczane w ramach wyniku z tytułu odsetek.

Prowizje za wykonanie usług bankowych są zaliczane do wyniku z tytułu prowizji proporcjonalnie do stopnia wykonania usługi. W przypadku kredytów i pożyczek o nieustalonych terminach płatności rat, np. kredytów w rachunkach bieżących, kart kredytowych, kredytów rewolwingowych, linii faktoringowych oraz zobowiązań pozabilansowych, prowizje są rozliczane liniowo w okresie życia produktów (okres ważności limitu kredytowego).

Jednorazowo, w momencie wykonania czynności, Grupa rozpoznaje przychody z tytułu dystrybucji jednostek funduszy inwestycyjnych, produktów inwestycyjno-ubezpieczeniowych, papierów wartościowych oraz pozostałe prowizje i opłaty za czynności bankowe, np. za realizację przelewów, zleceń zagranicznych, transakcji kartami płatniczymi i inne o charakterze jednorazowym. Grupa zalicza i rozpoznaje w wyniku z tytułu prowizji koszty dotyczące pośrednictwa w sprzedaży produktów bankowych, pośrednictwa w sprzedaży ubezpieczeń, kosztów ubezpieczeń produktów kredytowych ponoszonych przez Grupę oraz kosztów bezpośrednich dotyczących realizacji usług i czynności bankowych.

Przychody z tytułu bancassurance

Grupa oferuje produkty bancassurance, tj. sprzedawane poprzez kanały dystrybucji Grupy produkty ubezpieczeniowe w postaci ubezpieczeń indywidualnych i grupowych oraz produktów ubezpieczeniowo-inwestycyjnych.

Grupa może występować zarówno w roli ubezpieczającego, jak i pośrednika ubezpieczeniowego, jakkolwiek nigdy nie występuje w obu rolach równocześnie przy jednej umowie ubezpieczenia.

Polityka rachunkowości dotycząca ujmowania i rozliczania przychodów i kosztów oferowanych produktów ubezpieczeniowych wynika bezpośrednio z treści ekonomicznej tych produktów i odnosi się do otrzymywanych przez Grupę opłat stanowiących:

- integralną część wynagrodzenia z tytułu oferowanego dodatkowo instrumentu finansowego,

- wynagrodzenie za usługę pośrednictwa,
- wynagrodzenie za świadczenie dodatkowych czynności po dokonaniu sprzedaży produktu ubezpieczeniowego.

Opłaty uzyskiwane przez Grupę z tytułu sprzedaży produktu ubezpieczeniowego w części bądź w całości zalicza się do wynagrodzenia z tytułu oferowanego instrumentu finansowego, gdy transakcja sprzedaży produktu ubezpieczeniowego jest bezpośrednio powiązana z transakcją sprzedaży instrumentu finansowego. Grupa każdorazowo dokonuje analizy warunków transakcji sprzedaży instrumentu finansowego i ubezpieczenia pod kątem spełnienia przez nie kryteriów powiązania. Grupa uznaje dwie lub większą liczbę transakcji za powiązane, mając na uwadze w szczególności następujące kryteria:

- Instrument finansowy jest oferowany przez Grupę zawsze z produktem ubezpieczeniowym.
- Produkt ubezpieczeniowy jest oferowany przez Grupę wyłącznie z instrumentem finansowym, tj. nie ma możliwości zakupu w Grupie produktu ubezpieczeniowego identycznego co do formy prawnej, warunków i treści ekonomicznej bez zakupu produktu łączonego z instrumentem finansowym.
- Grupa dokonuje również analizy powiązania produktów w sytuacji, w której zawarcie umowy ubezpieczenia może być warunkowe i być zależne od zakupu innego instrumentu finansowego odzwierciedlonego w bilansie. W sytuacji, jeżeli kryteria podstawowe wymienione w powyższym akapicie nie dają jednoznacznej odpowiedzi, Grupa weryfikuje dodatkowe aspekty, takie jak: poziom penetracji produktów ubezpieczeniowych w portfelach kredytowych, poziom oprocentowania kredytów oferowanych z ubezpieczeniem i bez ubezpieczenia, liczbę rezygnacji z ubezpieczenia etc.

W przypadku wykazania powiązania dwu lub większej liczby transakcji w oparciu o powyższe kryteria Grupa dokonuje alokacji łącznej wartości należnej z ich tytułu do poszczególnych elementów transakcji, po uprzednim pomniejszeniu o szacunek rezerwy dotyczącej części wynagrodzenia, która może podlegać zwrotowi, np. w wyniku rezygnacji przez Klienta z ubezpieczenia, przedpłat lub innych tytułów. Szacunek rezerwy jest oparty na analizie historycznych informacji o rzeczywistych zwrotach w przeszłości oraz przewidywaniach co do trendu zwrotów w przyszłości.

Alokacja wynagrodzenia, o której mowa w poprzednim paragrafie, jest oparta na metodzie „względnej wartości godziwej”, polegającej na podziale łącznego wynagrodzenia w proporcji, odpowiednio, wartości godziwej wynagrodzenia z tytułu instrumentu finansowego, wartości godziwej usługi pośrednictwa, w stosunku do sumy tych wartości. Ustalenie powyższych wartości godziwych jest oparte w jak największym stopniu na danych rynkowych, w szczególności dla:

- usługi pośrednictwa – na podejściu rynkowym polegającym na wykorzystaniu cen i innych danych rynkowych dla najbardziej zbliżonych transakcji rynkowych,
- wynagrodzenia z instrumentu finansowego – na podejściu dochodowym opartym na przeliczeniu przyszłych kwot na wartość bieżącą z wykorzystaniem informacji na temat oprocentowania i innych opłat dla identycznych lub najbardziej zbliżonych instrumentów finansowych oferowanych niezależnie od produktu ubezpieczeniowego.

Poszczególne wyodrębnione elementy danej transakcji, bądź kilku transakcji rozpatrywanych łącznie, podlegają następującym zasadom ujmowania przychodu:

- Prowizje agencji ubezpieczeniowych – w części dotyczącej opłaty za wykonanie ważnej czynności, ujemowane w przychodach prowizyjnych w dniu rozpoczęcia bądź odnowienia polisy ubezpieczeniowej. Gdy istnieje prawdopodobieństwo, że Grupa będzie zobowiązana do świadczenia dalszych usług w okresie ważności polisy, prowizja lub jej część jest odraczana i ujemowana jako przychód przez okres ważności polisy.
- Prowizje/opłaty stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej instrumentu finansowego – traktowane jako korekta efektywnej stopy procentowej i ujemowane w przychodach odsetkowych.

W efekcie zastosowania powyższej zasady (polityki) rachunkowości w roku obrotowym zakończonym 31 grudnia 2016 roku Grupa ujmowała w przypadku produktów powiązanych jako przychód rozpoznawany jednorazowo, w charakterze prowizji za wykonanie istotnej czynności, 12% przychodów z działalności bancassurance związanej z kredytami gotówkowymi. Pozostała część pobranych prowizji z bancassurance, w tym przede wszystkim dla ubezpieczeń powiązanych z kredytami hipotecznymi, stanowiła w powyższym okresie, co do zasady, element

przychodu odsetkowego, a w uzasadnionych przypadkach jej część była rozliczana jako przychód prowizyjny w okresie obowiązywania polisy ubezpieczeniowej.

Grupa na bieżąco dokonuje oszacowania rezerwy na zwroty pobranych prowizji, wyrażoną jako procentowy wskaźnik zwrotów do wysokości prowizji brutto. W ramach kalkulacji tego wskaźnika Grupa bierze pod uwagę wszelkie odstąpienia, rezygnacje z ubezpieczenia i wcześniejsze spłaty lub wypowiedzenia umów kredytowych skutkujące zamknięciem umowy ubezpieczeniowej. Dane w zakresie zwrotów są regularnie gromadzone, weryfikowane oraz finalnie wpływają na poziom tworzenia przedmiotowych rezerw. W przypadku wprowadzenia do oferty nowych produktów, dla których nie występuje odpowiednio długa historia w zakresie zwrotów, Grupa stosuje stawki rezerw oszacowane dla produktów najbardziej zbliżonych w zakresie oferty i procesów sprzedażowych.

v) Przychody z dywidend

Przychody z tytułu dywidend są rozpoznawane w momencie otrzymania praw do dywidend.

w) Wynik na sprzedaży instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży

Wynik operacji finansowych zawiera zyski i straty powstałe ze zbycia aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży.

x) Wynik z instrumentów wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz z rewaluacji

Wynik z instrumentów wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz z rewaluacji zawiera:

- zyski i straty powstałe z rewaluacji aktywów i pasywów w walutach obcych w odniesieniu do kursu średniego NBP dla poszczególnych walut (różnice niezrealizowane),
- zrealizowany wynik na transakcjach walutowych,
- wynik z tytułu zmian wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat,
- zrealizowany wynik z instrumentów pochodnych.

y) Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Do pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych są zaliczane koszty i przychody operacyjne niezwiązane bezpośrednio z działalnością statutową Grupy. Są to w szczególności przychody i koszty z tytułu:

- sprzedaży i likwidacji składników majątku trwałego i aktywów do zbycia,
- aktualizacji majątku trwałego i aktywów do zbycia,
- sprzedaży pozostałych usług,
- otrzymanych i zapłaconych odszkodowań, kar i grzywien,
- kosztów opłat sądowych, notarialnych i windykacji.

z) Płatności z tytułu leasingu operacyjnego

Płatności dokonane z tytułu leasingu operacyjnego są ujmowane metodą liniową jako koszty w rachunku zysków i strat przez okres trwania leasingu.

aa) Podatek dochodowy

Podatek dochodowy od osób prawnych obejmuje część bieżącą i część odroczoną. Podatek bieżący jest obliczany w oparciu o wynik księgowy brutto skorygowany o przychody, które zgodnie z przepisami podatkowymi nie są zaliczane do dochodu do opodatkowania, oraz o koszty nieuznawane przez przepisy podatkowe za koszty uzyskania przychodu. Ponadto dla celów podatkowych wynik księgowy brutto koryguje się o przychody i koszty z lat

ubiegłych, zrealizowane dla celów podatkowych w danym okresie sprawozdawczym, oraz odliczenia od dochodu. Grupa tworzy rezerwę na podatek odroczony w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych oraz aktywa z tytułu odroczonego podatku w odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych do wysokości, do której jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty przychód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych i wykorzystanie nierozliczonych strat podatkowych.

Kwoty podatku odroczonego oblicza się poprzez zastosowanie stawki podatkowej zgodnie z obowiązującymi przepisami podatkowymi. Wartość bilansowa aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego jest weryfikowana na każdy dzień bilansowy i pomniejszana w zakresie, w jakim nie jest prawdopodobne zrealizowanie związanych z tymi aktywami korzyści podatkowych.

bb) Udzielone i otrzymane zobowiązania pozabilansowe

Udzielone zobowiązania pozabilansowe

W ramach działalności operacyjnej Grupa zawiera transakcje, które w momencie ich zawarcia nie są ujemowane w bilansie jako aktywa lub zobowiązania, lecz powodują powstanie zobowiązań warunkowych.

Zobowiązanie warunkowe jest:

- możliwym obowiązkiem, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, których istnienie zostanie potwierdzone dopiero w momencie wystąpienia lub niewystąpienia jednego lub większej ilości niepewnych przyszłych zdarzeń, które nie w pełni podlegają kontroli Grupy;
- obecnym obowiązkiem, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, ale nie jest ujemowany w bilansie, ponieważ nie jest prawdopodobne, aby konieczne było wydatkowanie środków pieniężnych lub innych aktywów w celu wypełnienia obowiązku lub kwoty zobowiązania nie można oszacować w sposób wiarygodny.

Najistotniejsze pozycje udzielonych zobowiązań pozabilansowych stanowią przyznane linie kredytowe oraz udzielone gwarancje.

Zobowiązania udzielone z tytułu przyznanych przez Grupę linii kredytowych w kwocie niewykorzystanej przez Klientów oraz zobowiązania udzielone z tytułu gwarancji wystawionych przez Grupę na rzecz Klientów są ujemowane w zobowiązaniach pozabilansowych w wysokości wynikającej z umów.

Rezerwy na oszacowane ryzyko są prezentowane w bilansie Grupy, w pozycji „Rezerwy”. Ryzyko kredytowe wynikające ze zobowiązań pozabilansowych jest szacowane w oparciu o wymogi zawarte w MSR 37 oraz MSR 39.

Otrzymane zobowiązania pozabilansowe

W ramach działalności operacyjnej Grupa otrzymuje też zabezpieczenia na pokrycie ekspozycji kredytowych. Najczęściej są to otrzymane gwarancje lub poręczenia innych banków lub podmiotów niebankowych. Ujemowane są w otrzymanych zobowiązaniach pozabilansowych w wysokości wynikającej z umów.

Operacje na instrumentach pochodnych

Grupa zawiera operacje na pochodnych instrumentach finansowych – transakcje dotyczące walut (typu spot, forward, swap walutowy, opcje walutowe, CIRS), transakcje na stopę procentową (FRA, IRS, CAP), transakcje pochodne dotyczące papierów wartościowych. Wartość nominalna wynikająca z zawartych kontraktów do czasu rozliczenia jest księgowana pozabilansowo i prezentowana w niniejszym sprawozdaniu.

cc) Papiery wartościowe Klientów w ramach prowadzonej działalności maklerskiej

Instrumenty finansowe Klientów, zapisane na rachunkach papierów wartościowych prowadzonych przez Grupę bądź przechowywanych przez Grupę w formie dokumentu, są wykazywane w pozycjach pozabilansowych, w ujęciu wartościowym i ilościowym.

Wyceny instrumentów finansowych zapisanych na rachunkach papierów wartościowych Klientów prowadzonych w ramach działalności maklerskiej, znajdujących się we wtórnym obrocie na rynku regulowanym, dokonuje się na każdy dzień roboczy według bieżących cen rynkowych. W przypadku, gdy nie jest możliwa wycena instrumentów

finansowych Klientów według bieżących cen rynkowych, instrumenty te wycenia się według wartości godziwej, pozwalającej na rzetelne odzwierciedlenie ich wartości.

3. Przychody z tytułu odsetek

w tys. PLN	01.01.2016 r. – – 31.12.2016 r.	01.01.2015 r. – – 31.12.2015 r.
Kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	41 397	26 190
Kredyty i pożyczki udzielone Klientom	812 579	813 612
Dłużne papiery wartościowe, w tym:	90 344	99 110
– przeznaczone do obrotu	208	25 170
– dostępne do sprzedaży	90 136	73 939
Razem	944 320	938 912

Przychody odsetkowe za 2016 rok zawierają kwotę przychodów związaną z aktywami finansowymi, dla których rozpoznano utratę wartości w wysokości 9 221 tys. PLN (w 2015 roku 11 019 tys. PLN).

4. Koszty z tytułu odsetek

w tys. PLN	01.01.2016 r. – – 31.12.2016 r.	01.01.2015 r. – – 31.12.2015 r.
Koszty zobowiązań wobec banków	(125 469)	(96 223)
w tym od zobowiązań podporządkowanych	(34 660)	(4 783)
Koszty zobowiązań wobec Klientów	(119 879)	(126 378)
Razem	(245 348)	(222 601)

W 2016 roku łączna wartość kosztów odsetkowych, obliczana z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej, w odniesieniu do zobowiązań finansowych, które nie są wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy, wyniosła 3 tys. PLN (w 2015 roku 24 tys. PLN).

5. Przychody z tytułu prowizji

w tys. PLN	01.01.2016 r. – – 31.12.2016 r.	01.01.2015 r. – – 31.12.2015 r.
Przychody z tytułu:		
Otwarcia i prowadzenia rachunków oraz operacji rozliczeniowych	71 060	73 266
Dystrybucji jednostek funduszy inwestycyjnych	48 775	75 281
Pośrednictwa w sprzedaży ubezpieczeń	44 798	26 484
Kredytów i pożyczek	60 338	56 672
Prowizje maklerskie	22 698	36 545
Doradztwa/zarządzania majątkiem osób trzecich	24 136	17 956
Udzielonych zobowiązań gwarancyjnych	13 656	13 781
Kart kredytowych i płatniczych	13 193	14 467
Pośrednictwa w sprzedaży papierów wartościowych	7 252	4 729
Dystrybucji opcji	5 706	13 604
Pozostałe,	30 480	25 378
w tym przychody od podmiotów z Grupy DB AG	26 333	19 278
Razem	342 092	358 163

Przychody z tytułu prowizji dotyczące kredytów i pożyczek wynikają z takich produktów kredytowych, jak: kredyty w rachunku bieżącym, kredyty inwestycyjne oraz faktoring z regresem.

6. Koszty z tytułu prowizji

w tys. PLN	01.01.2016 r. – – 31.12.2016 r.	01.01.2015 r. – – 31.12.2015 r.
Koszty z tytułu:		
Pośrednictwo w sprzedaży produktów bankowych i ubezpieczeniowych	(21 810)	(26 287)
Pozostałe koszty pośrednictwa sprzedaży ubezpieczeń	(14 624)	(10 855)
Usługi brokerskie	(10 412)	(11 375)
Zleceń płatniczych	(4 838)	(4 569)
Koszty KDPW	(1 412)	(3 517)
Koszty transakcyjne pozostałych rynków	(772)	(2 657)
Koszty GPW	(6 030)	(8 617)
Kart kredytowych i płatniczych	(5 379)	(6 451)
Pozostałe	(1 728)	(3 699)
Razem	(67 005)	(78 027)
Wynik z tytułu prowizji	275 087	280 136

7. Wynik z instrumentów wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz z rewaluacji

w tys. PLN	01.01.2016 r. – – 31.12.2016 r.	01.01.2015 r. – – 31.12.2015 r.
Wynik z pozycji wymiany	(41 751)	70 138
Wynik na instrumentach dłużnych przeznaczonych do obrotu	836	(7 334)
Wynik na instrumentach kapitałowych przeznaczonych do obrotu	-	(30)
Wynik z instrumentów pochodnych, w tym:	145 832	53 621
Opcji walutowych	2 288	778
Terminowych kontraktów walutowych, w tym:	134 848	42 255
Transakcji FX Forward	43 895	33 585
Transakcji FX Swap	90 953	8 670
Transakcje IRS, FRA	8 696	10 588
Inne	11 381	12 553
Razem	116 298	128 948

8. Wynik na sprzedaży instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży

w tys. PLN	01.01.2016 r. – – 31.12.2016 r.	01.01.2015 r. – – 31.12.2015 r.
Zysk na sprzedaży portfela dostępnego do sprzedaży, w tym zysk na sprzedaży akcji VISA	44 395	2 717
Strata na sprzedaży portfela dostępnego do sprzedaży	-	-
Razem	44 395	2 717

Opis rozliczenia transakcji jest zawarty w Nocie 20.

9. Pozostałe przychody operacyjne

w tys. PLN	01.01.2016 r. – – 31.12.2016 r.	01.01.2015 r. – – 31.12.2015 r.
Przychody z tytułu usług	2 030	7 118
Pozostałe	11 375	1 873
Razem	13 405	8 991

10. Odpisy z tytułu utraty wartości aktywów finansowych

Zwiększenie odpisów z tytułu utraty wartości

w tys. PLN	01.01.2016 r. – – 31.12.2016 r.	01.01.2015 r. – – 31.12.2015 r.
Utrata wartości kredytów i pożyczek udzielonych Klientom, w tym:	(654 851)	(634 723)
na ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości	(366 649)	(347 792)
na ekspozycje bez rozpoznaną utraty wartości (straty poniesione, niezidentyfikowane (IBNR))	(277 671)	(280 441)
koszty windykacji	(10 531)	(6 490)
Inne odpisy	(16 528)	(17 926)
Razem zwiększenia odpisów	(671 379)	(652 649)

Zmniejszenie odpisów z tytułu utraty wartości

w tys. PLN	01.01.2016 r. – – 31.12.2016 r.	01.01.2015 r. – – 31.12.2015 r.
Odwrocenie straty z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	491 627	516 781
na ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości	223 611	261 112
na ekspozycje bez rozpoznaną utraty wartości (straty poniesione, niezidentyfikowane (IBNR))	264 941	254 233
przychody z tytułu odzyskania należności nieściągalnych	3 075	1 436
Inne odpisy	12 508	11 581
Razem zmniejszenia odpisów	504 135	528 362
Koszty netto z tytułu utraty wartości	(167 244)	(124 287)

W odpisach z tytułu utraty wartości został uwzględniony wynik na transakcjach sprzedaży wierzytelności w kwocie 31 400 tys. zł w 2016 roku oraz 11 600 tys. zł w 2015 roku.

11. Ogólne koszty administracyjne

w tys. PLN	01.01.2016 r. – – 31.12.2016 r.	01.01.2015 r. – – 31.12.2015 r.
Koszty pracownicze:	(277 899)	(301 986)
Wynagrodzenia	(236 741)	(257 567)
Świadczenia pracownicze	(41 158)	(44 418)
Pozostałe koszty administracyjne, w tym:	(513 169)	(457 984)
Utrzymania i wynajmu budynków	(82 296)	(99 741)
Eksploatacja systemów informatycznych	(100 029)	(87 501)
Inne usługi obce	(81 063)	(67 818)
Reklama i sponsoring	(13 684)	(20 531)
Łączność	(14 714)	(17 889)
Oplaty na rzecz BFG	(70 464)	(112 838)
Podatki i opłaty	(20 312)	(19 215)
Podatek bankowy	(98 008)	-
Inne	(32 599)	(32 451)
Razem	(791 068)	(759 970)

Z dniem 1 lutego 2016 roku weszła w życie Ustawa z dnia 15 stycznia 2016 roku o podatku od niektórych instytucji finansowych, która objęła m.in. banki oraz zakłady ubezpieczeń. Podstawę opodatkowania stanowi nadwyżka sumy aktywów podmiotu ponad 4 miliardy PLN, w przypadku banków wynikająca z zestawienia obrotów i sald na koniec każdego miesiąca. Banki są uprawnione do pomniejszenia podstawy opodatkowania m.in. o wartość funduszy własnych, a także wartość skarbowych papierów wartościowych. Dodatkowo banki obniżają podstawę opodatkowania o wartość aktywów nabytych od NBP, stanowiących zabezpieczenie kredytu refinansowego udzielonego przez NBP. Stawka podatku dla wszystkich podatników wynosi 0,0366% miesięcznie, a podatek jest płacony miesięcznie do 25. dnia miesiąca następującego po miesiącu, którego dotyczy. Podatek po raz pierwszy został zapłacony za luty 2016 roku. Zapłacony podatek nie stanowi kosztu uzyskania przychodu w podatku dochodowym od osób prawnych.

12. Amortyzacja

w tys. PLN	01.01.2016 r. – – 31.12.2016 r.	01.01.2015 r. – – 31.12.2015 r.
Amortyzacja:		
Rzeczowych aktywów trwałych	(12 194)	(11 802)
Wartości niematerialnych i prawnych	(21 453)	(19 724)
Razem	(33 647)	(31 526)

13. Pozostałe koszty operacyjne

w tys. PLN	01.01.2016 r. – – 31.12.2016 r.	01.01.2015 r. – – 31.12.2015 r.
Koszty rezerw na ryzyko operacyjne	(1 475)	(5 267)
Darowizny	(232)	(260)
Wynik na sprzedaży/likwidacji rzecz. aktywów trwałych	-	-
Pozostałe	(8 984)	(12 330)
Razem	(10 691)	(17 857)

W saldzie „Pozostałe” w 2015 roku wykazano utworzenie rezerwy w kwocie 11 518 tys. zł z tytułu zidentyfikowanego ryzyka poniesienia kosztów związanych z działalnością operacyjną Banku (Nota 29).

14. Podatek dochodowy

w tys. PLN	01.01.2016 r. – – 31.12.2016 r.	01.01.2015 r. – – 31.12.2015 r.
Zysk brutto przed opodatkowaniem	145 520	203 476
Bieżący podatek	(53 134)	(35 576)
Podatek odroczony	(330)	(9 944)
Razem podatek dochodowy w rachunku zysków i strat	(53 464)	(45 520)
Uzgodnienie obciążenia wyniku finansowego		
Zysk przed opodatkowaniem	145 520	203 476
Podatek dochodowy według krajowej stawki podatku 19%	(27 649)	(38 660)
Koszty trwale niestanowiące kosztów uzyskania przychodu	(27 289)	(8 266)
PFRON	(462)	(463)
Podatek bankowy za rok 2016	(18 621)	-
Koszty na opłatę ostrożnościową BFG za 2016	(4 160)	(2 588)
Koszty składek	(77)	-
Wewnątrzgrupowe – za 2014 i lata wcześniejsze	(1 497)	-
Koszty ZUS od świadczeń urlopowych – w części pracownika wraz z odsetkami od zaległości	(490)	-
Pozostałe koszty operacyjne	(1 180)	(3 653)
Pozostałe koszty rzeczowe i amortyzacji	(645)	-
Koszty odpisów pozakredytowych NKUP	(157)	(1 562)
Przychody niestanowiące przychodów do opodatkowania	1 293	284
Prowizje z tyt. opłaty ostrożnościowej BFG za rok 2015	510	-
Przychody z rozwiązania odpisów/rezerw pozakredytowych	235	-
Przychody z pozostałych papierów wartościowych	-	-
Pozostałe przychody operacyjne	1 549	284
Ulga podatkowa z tytułu wydatków na nowe technologie	-	1 050
Umorzone kredyty hipoteczne	178	-
Inne pozycje wpływające na wysokość obciążenia podatkowego	3	72
Razem podatek dochodowy w rachunku zysków i strat	(53 464)	(45 520)
Kalkulacja efektywnej stopy procentowej		
Podatek dochodowy	(53 464)	(45 520)
Efektywna stopa procentowa	37%	22%

15. Zysk na jedną akcję

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję jest obliczany w oparciu o zysk przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej poprzez podzielenie zysku, który na nich przypada, przez średnią ważoną liczbę akcji zwykłych występujących w ciągu danego okresu.

	01.01.2016 r. – – 31.12.2016 r.	01.01.2015 r. – – 31.12.2015 r.
Zysk za okres (tys. PLN)	92 056	157 956
Średnia ważona liczba akcji zwykłych (szt.)	2 651 449 384	2 651 449 384
Podstawowy zysk za okres na jedną akcję (PLN)	0,03	0,06

16. Kasa, operacje z Bankiem Centralnym

w tys. PLN	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
Gotówka*	107 749	111 071
Środki na rachunkach w Banku Centralnym	945 668	792 723
Razem	1 053 417	903 794

* Gotówka w rozumieniu polskie lub zagraniczne znaki pieniężne (banknoty, monety).

Deklarowana rezerwa obowiązkowa do utrzymywania w okresie obejmującym 31 grudnia 2016 roku wynosiła: 610 755,0 tys. PLN, a w okresie obejmującym 31 grudnia 2015 roku wynosiła: 602 475,0 tys. PLN. Rezerwa ta została ustalona jako średnia z dziennych stanów środków Klientów za październik 2016 roku (odpowiednio za listopad 2015 roku) (art. 38 ust. 2 Ustawy o NBP).

17. Należności od banków

Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom według rodzaju

w tys. PLN	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
Rachunek bieżący	846 456	689 634
Lokaty międzybankowe i kredyty udzielone innym bankom (w tym skupione wierzytelności)	5 965	306 462
Należności od banków brutto	852 421	996 096
Odpisy z tytułu utraty wartości, w tym:	(574)	(160)
– utworzone indywidualnie	-	-
– utworzone grupowo	(574)	(160)
Należności od banków netto	851 847	995 936

Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom według terminów zapadalności

w tys. PLN	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
Bieżące	846 456	689 634
Terminowe	5 965	306 462
– do 1 miesiąca	5 522	32 686
– powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	441	206 260
– powyżej 3 miesięcy do 1 roku	-	67 516
– powyżej 1 roku do 5 lat	-	-
– powyżej 5 lat	2	-
Odpisy z tytułu utraty wartości	(574)	(160)
Należności od banków netto	851 847	995 936

Zmiana stanu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości należności od innych banków

w tys. PLN	2016 rok	2015 rok
Stan odpisów z tytułu utraty wartości należności od innych banków na początek okresu	160	119
Utworzenie odpisów	414	41
Rozwiązanie odpisów	-	-
Spisanie w ciężar odpisów	-	-
Pozostałe zmiany	-	-
Stan odpisów z tytułu utraty wartości należności od innych banków na koniec okresu	574	160

18. Kredyty i pożyczki udzielone Klientom

Należności wobec Klientów według rodzaju

w tys. PLN	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
Osoby fizyczne	25 156 719	25 116 181
Podmioty gospodarcze	6 017 706	5 253 779
Sektor publiczny	29 699	35 196
Należności od Klientów brutto	31 204 124	30 405 156
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości	(692 107)	(744 949)
Należności od Klientów netto	30 512 017	29 660 207

Szczegółowy opis zarządzania ryzykiem kredytowym oraz główne informacje dotyczące koncentracji ryzyka kredytowego zostały przedstawione w Nocie 43.

Należności wobec Klientów według terminów zapadalności

w tys. PLN	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
Bieżące	1 138 893	1 620 783
Terminowe	30 065 231	28 784 373
– do 1 miesiąca	324 813	261 735
– powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	402 553	489 829
– powyżej 3 miesięcy do 1 roku	2 942 794	2 735 527
– powyżej 1 roku do 5 lat	8 523 450	7 660 154
– powyżej 5 lat	17 871 621	17 637 128
Razem	31 204 124	30 405 156

Zmiana stanu odpisów aktualizujących

w tys. PLN	2016 rok	2015 rok
Stan na 1 stycznia	744 949	732 778
Zmiany w wartości odpisów aktualizujących:	(52 842)	12 171
Utrata wartości kredytów i pożyczek udzielonych Klientom	643 906	628 193
Należności spisane w ciężar rezerw*	(199 653)	(89 654)
Zmniejszenie z tytułu różnic kursowych	-	(11 022)
Odwrócenie straty z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych Klientom	(488 553)	(515 346)
Inne zmniejszenia	(8 542)	-
Stan na 31 grudnia	692 107	744 949

* Pozycja uwzględnia wartość 9 331 tys. PLN (w 2015 roku – 68 136 tys. PLN) należności spisanych w związku z transakcjami sprzedaży części portfeli niepracujących kredytów o łącznej wartości bilansowej brutto na dzień sprzedaży 44 157 tys. PLN (w 2015 roku – 93 367 tys. PLN).

Wynik na transakcjach sprzedaży został uwzględniony w odpisach z tytułu utraty wartości.

Na saldo utraty wartości na należności od Klientów składały się następujące kategorie:

w tys. PLN	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
Odpis na ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości	631 159	676 562
Odpis na poniesione, lecz nie zaraportowane straty (IBNR)	60 948	68 388
Razem odpisy	692 107	744 950

w tys. PLN	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
Należności z rozpoznaną utratą wartości, brutto	924 884	947 393
Odpisy aktualizujące na ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości	(631 159)	(676 561)
Należności z rozpoznaną utratą wartości, netto	293 725	270 832
Należności bez rozpoznanej utraty wartości, brutto	30 279 240	29 457 763
Odpisy aktualizujące na poniesione, lecz nie zaraportowane straty (IBNR)	(60 948)	(68 388)
Należności bez rozpoznanej utraty wartości, netto	30 218 292	29 389 375
Razem należności od Klientów brutto	31 204 124	30 405 156
Razem odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości	(692 107)	(744 949)
Razem należności od Klientów netto	30 512 017	29 660 207

W 2016 roku nie było istotnych zmian zasad szacowania utraty wartości.

19. Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

w tys. PLN	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
Obligacje Skarbu Państwa	-	198 435
Wycena pochodnych instrumentów finansowych	138 674	141 786
Razem	138 674	340 221

Szczegółowe informacje dotyczące aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat zostały zaprezentowane w Nocie 35 oraz w Nocie 43.

Dodatnia wartość rynkowa niezapadłych pochodnych instrumentów finansowych

w tys. PLN	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
Transakcje stopy procentowej	23 044	48 827
– IRS	23 044	48 794
– Pozostałe kontrakty na stopę procentową	-	33
Transakcje walutowe	115 630	92 959
– FX spot/forward	22 304	16 010
– FX swap	69 405	31 838
– Kupione opcje walutowe	23 840	44 404
– Opcje walutowe wbudowane w depozyt	81	707
Razem	138 674	141 786

Zmiana stanu dłużnych papierów wartościowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (przeznaczonych do obrotu)

w tys. PLN	2016 rok	2015 rok
Saldo na początek okresu	198 435	1 456 390
Zwiększenia	14 185 300	153 036 157
– zakup dłużnych papierów wartościowych*	14 185 300	153 034 224
– zwiększenie wartości papierów wartościowych**	-	1 933
Zmniejszenia	(14 383 735)	(154 294 112)
– sprzedaż dłużnych papierów wartościowych*	(13 858 726)	(154 165 760)
– wykup dłużnych papierów wartościowych*	(499 700)	(63 841)
– zmniejszenie wartości papierów wartościowych**	(25 309)	(64 511)
Saldo na koniec okresu	-	198 435

* Wartości nominalne.

** Obejmują wycenę rynkową, odsetki i dyskonto.

Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat według terminów zapadalności

w tys. PLN	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
do 1 miesiąca	58 051	71 483
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	18 595	24 710
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	27 114	158 250
powyżej 1 roku do 5 lat	15 991	46 660
powyżej 5 lat	18 923	39 118
Razem	138 674	340 221

20. Inwestycyjne aktywa finansowe

w tys. PLN	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży:		
Obligacje Skarbu Państwa	5 042 629	532 896
Bony pieniężne NBP	1 749 631	5 198 388
Akcje i udziały	6 877	38 182
Razem	6 799 137	5 769 466

W pozycji „Akcje i udziały” Grupa wykazuje akcje VISA, które otrzymała jako członek organizacji VISA International, w kwocie 6 597 tys. zł na dzień 31.12.2016 roku oraz akcje VISA Europe w kwocie 37 930 tys. zł na dzień 31.12.2015 roku, oraz akcje GPW S.A., oraz BondSpot S.A. o łącznej wartości na dzień 31.12.2016 roku 280 tys. zł, oraz 252 tys. zł na dzień 31.12.2015 roku.

Akcje VISA Inc. są indeksowane do Visa Common A Shares. Do ksiąg na datę rozliczenia transakcji przejęcia Visa Europe Limited przez Visa Inc. przyjęto wartość wyceny wynikającej z giełdowej wartości akcji serii A, indeksu 13,952 oraz kursu EUR/PLN na dzień bilansowy.

W czerwcu 2016 roku jednostka dominująca otrzymała informację o sfinalizowaniu transakcji przejęcia Visa Europe Limited przez Visa Inc. W wyniku rozliczenia transakcji Bank ujął w sprawozdaniu finansowym za rok 2016:

— otrzymaną w gotówce kwotę 10 mln EUR, stanowiącą równowartość 44,4 mln złotych według średniego kursu NBP z dnia 21 czerwca 2016 roku.

W wyniku rozliczenia transakcji jednostka dominująca rozpoznała w rachunku zysków i strat zysk przed opodatkowaniem w kwocie 44,4 mln zł.

Zmiana stanu papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży przedstawia się następująco:

w tys. PLN	2016 rok	2015 rok
Saldo na początek okresu	5 769 466	3 779 815
Zwiększenia	73 781 952	223 615 361
– zakup papierów wartościowych*	73 671 673	223 576 810
– zwiększenie wartości papierów wartościowych**	110 279	38 551
Zmniejszenia	(72 752 281)	(221 625 710)
– sprzedaż papierów wartościowych*	(84 395)	(144 222)
– wykup dłużnych papierów wartościowych*	(72 665 484)	(221 477 810)
– zmniejszenie wartości papierów wartościowych**	(2 402)	(3 678)
Saldo na koniec okresu	6 799 137	5 769 466

* Wartości nominalne.

** Obejmują wycenę rynkową, odsetki i dyskonto.

Grupa, będąc uczestnikiem Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, utrzymuje obligacje skarbowe stanowiące pokrycie funduszu ochrony środków gwarantowanych według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku w wartości nominalnej 107 000,00 tys. PLN (według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku w wysokości 107 000,00 tys. PLN). Wartości bilansowe tych obligacji przedstawiały się następująco: 106 499,5 tys. PLN na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz 106 605,7 tys. PLN na dzień 31 grudnia 2015 roku.

21. Rzeczowe aktywa trwałe

Wartość brutto

w tys. PLN	Grunty i budynki	Maszyny i urządzenia	Wyposażenie	Środki trwałe w budowie	Razem
Stan na dzień 01.01.2015 r.	116 615	70 933	20 411	-	207 959
Zwiększenia (z tytułu)	250	10 305	281	4 116	14 952
Zakupy	250	10 305	281	4 116	14 952
Rozliczenie inwestycji	-	-	-	-	-
Zmniejszenia (z tytułu)	-	(221)	-	-	(221)
Zbycia	-	(75)	-	-	(75)
Przeniesienia z inwestycji	-	-	-	-	-
Likwidacji	-	(146)	-	-	(146)
Poz. Zmniejszenia/korekty	-	-	-	-	-
Trwała utrata wartości	-	-	-	-	-
Inne zmiany	-	360	(293)	-	67
Stan na dzień 31.12.2015 r.	116 865	81 377	20 399	4 116	222 757
Stan na dzień 01.01.2016 r.	116 865	81 377	20 399	4 116	222 757
Zwiększenia (z tytułu)	3 540	5 521	188	-	9 249
Zakupy	3 540	5 521	188	-	9 249
Rozliczenie inwestycji	-	-	-	-	-
Zmniejszenia (z tytułu)	(11 436)	(5 205)	(1 113)	-	(17 754)
Zbycia	(7)	(1 366)	-	-	(1 373)
Przeniesienia z inwestycji	-	-	-	-	-
Likwidacji	(11 429)	(3 839)	(1 113)	-	(16 381)
Poz. Zmniejszenia/korekty	-	-	-	-	-
Trwała utrata wartości	-	-	-	-	-
Inne zmiany	-	-	-	(3 458)	(3 458)
Stan na dzień 31.12.2016 r.	108 969	81 693	19 474	658	210 794

Umorzenie oraz odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości

w tys. PLN	Grunty i budynki	Maszyny i urządzenia	Wyposażenie	Środki trwałe w budowie	Razem
Stan na dzień 01.01.2015 r.	80 433	66 563	20 091	-	167 087
Amortyzacja	9 084	2 417	301	-	11 802
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości	1 611	710	-	-	2 321
Sprzedaż/likwidacja	-	(221)	-	-	(221)
Inne zmiany	(124)	69	-	-	(55)
Stan na dzień 31.12.2015 r.	91 004	69 538	20 392	-	180 934
Stan na dzień 01.01.2016 r.	91 004	69 538	20 392	-	180 934
Amortyzacja	6 935	5 064	195	-	12 194
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości	(2 135)	(709)	-	-	(2 844)
Sprzedaż/likwidacja	(9 370)	(4 919)	(1 113)	-	(15 402)
Inne zmiany	-	-	-	-	-
Stan na dzień 31.12.2016 r.	86 434	68 974	19 474	-	174 882

Wartość bilansowa

w tys. PLN	Grunty i budynki	Maszyny i urządzenia	Wyposażenie	Środki trwałe w budowie	Razem
Na dzień 01.01.2015 r.	36 182	4 370	320	-	40 872
Na dzień 31.12.2015 r.	25 861	11 839	7	4 116	41 823
Na dzień 01.01.2016 r.	25 861	11 839	7	4 116	41 823
Na dzień 31.12.2016 r.	22 535	12 719	-	658	35 912

22. Wartości niematerialne

Wartość brutto

w tys. PLN	Koszty organizacji	Oprogramo- wanie	Nakłady	Ogółem
Stan na 01.01.2015 r.	62	184 823	38 829	223 714
Zakupy	-	208	31 991	32 199
Rozliczenie inwestycji	-	21 402	-	21 402
Przeniesienia z nakładów	-	-	(21 402)	(21 402)
Inne zmiany	(62)	62	(2 177)	(2 177)
Stan na 31.12.2015 r.	-	206 495	47 241	253 736
Stan na 01.01.2016 r.	-	206 495	47 241	253 736
Zakupy	-	1 635	38 063	39 698
Rozliczenie inwestycji	-	26 213	-	26 213
Przeniesienia z nakładów	-	-	(28 143)	(28 143)
Inne zmiany	-	-	(673)	(673)
Stan na 31.12.2016 r.	-	234 343	56 488	290 831

Amortyzacja oraz odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości

w tys. PLN	Koszty organizacji	Oprogramo- wanie	Nakłady	Ogółem
Stan na 01.01.2015 r.	62	144 632	-	144 694
Amortyzacja	-	19 724	-	19 724
Rezerwa na amortyzację	-	(238)	-	(238)
Likwidacja	-	-	-	-
Inne zmiany	(62)	62	-	-
Stan na 31.12.2015 r.	-	164 180	-	164 180
Stan na 01.01.2016 r.	-	164 180	-	164 180
Amortyzacja	-	21 453	-	21 453
Rezerwa na amortyzację	-	-	-	-
Likwidacja	-	-	-	-
Inne zmiany	-	-	-	-
Stan na 31.12.2016 r.	-	185 633	-	185 633

Wartość bilansowa

w tys. PLN	Koszty organizacji	Oprogramo- wanie	Nakłady	Ogółem
Na 01.01.2015 r.	-	40 191	38 829	79 020
Na 31.12.2015 r.	-	42 315	47 241	89 556
Na 01.01.2016 r.	-	42 315	47 241	89 556
Na 31.12.2016 r.	-	48 710	56 488	105 198

23. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

w tys. PLN	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	90 832	86 880
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	(72 068)	(75 396)
Razem aktywa netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	18 764	11 484

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego związane są z następującymi pozycjami:

Ujemne różnice przejściowe między wartością podatkową i bilansową aktywów i zobowiązań

w tys. PLN	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.	Zmiana w 2016 r.
Naliczone odsetki do zapłacenia	52 085	34 638	17 447
Odsetki od zobowiązań wobec banków	37 972	23 273	14 699
Korekta odsetek do wartości efektywnej – depozyty międzybankowe	(4)	(9)	5
Odsetki od pożyczki podporządkowanej	1 040	1 138	(98)
Odsetki od depozytów i rachunków Klientów (podmioty niefinansowe i budżet)	12 352	9 969	2 383
Rezerwa na koszty odsetek od lokaty pracującej	225	225	-
Odsetki od zobowiązań – operacje spekulacyjne – IRS – swap	511	51	460
Korekta odsetek do wartości efektywnej – depozyty Klientów	(11)	(9)	(2)
Rezerwy na koszty	101 284	149 921	(48 637)
Premia od dłużnych papierów wartościowych	-	-	-
Odpisy aktualizujące ekspozycje kredytowe i wartość godziwą instrumentów finansowych	309 314	220 980	88 334
Koszty zapłacone dotyczące premii od opcji	-	514	(514)
Różnica pomiędzy wartością księgową i podatkową środków trwałych	2 685	2 824	(139)
Przychody należne za rok bieżący otrzymane w roku następnym z tyt. wynagrodzenia za usługi finansowe	4 029	8 367	(4 338)
Wycena aktywów finansowych – instrumenty pochodne	5 264	39 001	(33 737)
Wycena aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu	-	21	(21)
Wycena aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	3 398	996	2 402
Strata podatkowa do odliczenia	-	-	-
Razem	478 059	457 262	38 244
Stawka podatku	19%	19%	-
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	90 832	86 880	3 952
w tym odniesione na kapitał z aktualizacji wyceny	646	189	457
w tym odniesione na rachunek zysków i strat	90 186	86 691	3 495

Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego są związane z następującymi pozycjami:

Dodatnie różnice przejściowe między wartością podatkową i bilansową aktywów i zobowiązań

w tys. PLN	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.	Zmiana w 2016 r.
Naliczone odsetki do otrzymania	67 743	57 668	10 075
Niezrealizowane dyskonto od papierów wartościowych	-	139	(139)
Koszty zapłacone z góry	256 886	233 922	22 964
Wycena aktywów finansowych – instrumenty pochodne	24 007	55 218	(31 211)
Wycena aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu	-	13 222	(13 222)
Przychody od papierów – otrzymane	26 506	(11 637)	38 143
Inne przychody do otrzymania	3 379	10 117	(6 738)
Wycena aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	786	38 169	(37 383)
Razem	379 307	396 818	(17 511)
Stawka podatku	19%	19%	-
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	72 068	75 396	(3 328)
w tym odniesione na kapitał z aktualizacji wyceny	149	7 252	(7 103)
w tym odniesione na rachunek zysków i strat	71 919	68 144	3 775

24. Należności z tytułu podatku dochodowego

Na dzień 31 grudnia 2016 roku istnieją należności z tytułu bieżącego podatku od osób prawnych w kwocie 9 333 tys. PLN (na dzień 31 grudnia 2015 roku – 0 tys. PLN), stanowiące różnicę między sumą zaliczek miesięcznych zapłaconych przez jednostkę dominującą w uproszczonej formie zgodnie z art. 25 ust. 6 Ustawy z dnia 15 lutego 1992 roku o podatku dochodowym od osób prawnych a podatkiem należnym na ten dzień od dochodu osiągniętego od początku roku podatkowego. Z tej kwoty 8 102 tys. PLN dotyczy nadpłaty z 2016 roku, natomiast 1 231 tys. PLN dotyczy nadpłaty z 2015 roku.

25. Inne aktywa

w tys. PLN	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
Dłużnicy różni netto	62 696	56 846
Należności z tytułu rozliczenia kart	46 099	42 266
Należność od ubezpieczycieli	1 896	4 087
Rozliczenia międzyokresowe czynne	5 603	9 213
Należności publicznoprawne	2 244	2 065
Pozostałe aktywa	2 898	5 620
Rozliczenia międzybankowe	5 654	4 880
Należności od klientów z tytułu zawartych transakcji	18 861	25 749
Należności od Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych	33 222	34 005
Przychody do otrzymania	32 289	33 533
Należności od podmiotów z Grupy DB	21 196	21 471
Razem	163 467	171 911

Struktura wiekowa salda dłużników różnych

w tys. PLN	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
Nieprzeteterminowane	62 615	56 669
Przeteterminowane do roku	45	636
Przeteterminowane od 1 do 3 lat	721	338
Przeteterminowane od 3 do 5 lat	24	272
Przeteterminowane powyżej 5 lat	793	526
Dłużnicy różni brutto	64 198	58 441
Odpisy z tytułu utraty wartości	(1 502)	(1 595)
Dłużnicy różni netto	62 696	56 846

26. Zobowiązania wobec innych banków

Zobowiązania wobec banków według rodzaju

w tys. PLN	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
W rachunku bieżącym	464 108	288 439
Depozyty terminowe	14 985 194	15 473 063
Pożyczki i kredyty otrzymane	172 813	426 595
Razem	15 622 115	16 188 097

Zobowiązania wobec banków według terminów zapadalności

w tys. PLN	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
Bieżące	464 108	288 439
Terminowe	15 158 007	15 899 658
– do 1 miesiąca	398 044	15 166
– powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	335 320	219 694
– powyżej 3 miesięcy do 1 roku	2 038 115	1 045 150
– powyżej 1 roku do 5 lat	8 958 327	10 242 024
– powyżej 5 lat	3 428 201	4 377 624
Razem	15 622 115	16 188 097

27. Zobowiązania wobec Klientów

Zobowiązania wobec Klientów według rodzaju

w tys. PLN	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
W rachunku bieżącym		
Osoby fizyczne	4 051 887	3 645 336
Podmioty gospodarcze	9 825 652	8 786 152
Sektor publiczny	76 417	45 079
Razem rachunki bieżące	13 953 956	12 476 567
Depozyty terminowe		
Osoby fizyczne	2 030 168	2 551 664
Podmioty gospodarcze	1 757 958	1 793 618
Sektor publiczny	39 870	34 877
Razem depozyty terminowe	3 827 996	4 380 159
Depozyty zabezpieczające transakcje pochodne		
Osoby fizyczne	-	-
Podmioty gospodarcze	15 748	22 897
Sektor publiczny	-	-
Razem depozyty zabezpieczające transakcje pochodne	15 748	22 897
Razem	17 797 700	16 879 623

Zobowiązania wobec Klientów według terminów zapadalności

w tys. PLN	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
Bieżące	13 953 956	12 476 567
Terminowe	3 843 744	4 403 056
- do 1 miesiąca	1 206 939	1 677 437
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	780 820	879 837
- powyżej 3 miesięcy do 1 roku	1 620 008	1 697 119
- powyżej 1 roku do 5 lat	230 171	144 173
- powyżej 5 lat	5 806	4 490
Razem	17 797 700	16 879 623

28. Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Ujemna wartość rynkowa niezapadłych pochodnych instrumentów finansowych

w tys. PLN	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
Transakcje stopy procentowej	4 127	33 022
- Papiery wartościowe z przyszłą datą rozliczenia	-	21
- IRS	4 127	33 001
- Pozostałe kontrakty na stopę procentową	-	-
Transakcje walutowe	85 405	83 568
- FX spot/forward	22 516	20 512
- FX swap	38 769	17 446
- Opcje wbudowane w depozyt	81	-
- Sprzedane opcje walutowe	24 039	45 610
Razem	89 532	116 590

Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat wg terminów zapadalności.

w tys. PLN	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
do 1 miesiąca	33 229	44 123
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	18 998	15 030
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	24 648	27 898
powyżej 1 roku do 5 lat	10 019	28 084
powyżej 5 lat	2 638	1 455
Razem	89 532	116 590

Kompensowanie instrumentów finansowych

31.12.2016 r.	Wycena instrumentów pochodnych	Teoretyczna wartość kompensaty	Wartość depozytów zabezpieczających (przyjętych/udzielonych)	Wartość netto
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	138 674	3 791	-	134 883
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	89 532	3 791	-	85 741

31.12.2015 r.	Wycena instrumentów pochodnych	Teoretyczna wartość kompensaty	Wartość depozytów zabezpieczających (przyjętych/udzielonych)	Wartość netto
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	141 786	4 233	-	137 553
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	116 590	4 233	-	112 357

29. Rezerwy

w tys. PLN	Rezerwy na odprawy emerytalne	Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	Rezerwy na sprawy sporne	Rezerwa na koszty związane z restrukturyzacją	Rezerwa na koszty związane z działalnością operacyjną Banku	Ogółem
Stan na 1 stycznia 2016 r.	1 145	8 762	771	12 590	11 518	34 786
Rezerwy utworzone w ciągu roku	1 463	16 231	297	-	-	17 991
Rezerwy rozwiązane w ciągu roku	(1 052)	(12 432)	(76)	(1 949)	(11 518)	(27 027)
Zmiana kwalifikacji rezerwy	-	-	-	-	-	-
Stan na 31 grudnia 2016 r.	1 556	12 561	992	10 641	-	25 750
Stan na 1 stycznia 2015 r.	664	4 649	738	-	-	6 051
Rezerwy utworzone w ciągu roku	482	15 630	-	12 590	11 518	40 220
Rezerwy rozwiązane w ciągu roku	(1)	(11 517)	(88)	-	-	(11 606)
Zmiana kwalifikacji rezerwy	-	-	121	-	-	121
Stan na 31 grudnia 2015 r.	1 145	8 762	771	12 590	11 518	34 786

Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe

W pozycji „Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe” zostały ujęte rezerwy na poniesione, ale nie zidentyfikowane straty dotyczące ekspozycji pozabilansowych.

Rezerwy na sprawy sporne

Łączna wartość przedmiotu sporu spraw sądowych, w których Grupa występowała w roli pozwanego, wynosiła według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku 32 mln zł, natomiast na dzień 31 grudnia 2015 roku – 24 mln zł.

Grupa utworzyła rezerwy w przypadkach, w których według szacunków Grupy prawdopodobieństwo konieczności wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne jest większe niż 50%. Na dzień 31 grudnia 2016 roku rezerwy na roszczenia prawne, w których Grupa występowała w roli pozwanego, wyniosły 992 tys. zł, a na dzień 31 grudnia 2015 roku – 771 tys. zł.

Przeciwko Grupie toczy się sprawa dotycząca zarzutu Prezesa UOKiK odnośnie stosowania przez jednostkę dominującą oraz inne polskie banki praktyk monopolistycznych związanych z kartami kredytowymi. Decyzja Prezesa UOKiK została wydana w dniu 29 grudnia 2006 roku. W wyniku odwołania jednostki dominującej od decyzji Prezesa UOKiK Sąd Okręgowy w Warszawie w 2013 roku zmniejszył wysokość kary dla jednostki dominującej z kwoty 2 894 tys. zł na 25 tys. zł. Jednakże w związku ze złożonymi apelacjami Sąd Apelacyjny w Warszawie zmienił wyżej wymieniony wyrok Sądu Okręgowego, m.in. w ten sposób, że oddalił w całości wszystkie odwołania banków, w tym jednostki dominującej, od decyzji Prezesa UOKiK oraz oddalił apelacje złożone przez banki, w tym jednostkę dominującą, od wyroku Sadu Okręgowego. Jednostka dominująca dokonała zapłaty kwoty 2 894 tys. zł, wynikającej z decyzji Prezesa UOKiK. Bankowi przysługuje prawo do wniesienia skargi kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego.

Rezerwy na koszty związane z restrukturyzacją

Na dzień bilansowy jednostka dominująca utworzyła rezerwy na koszty związane z restrukturyzacją, w tym 2 754 tys. zł na restrukturyzację zatrudnienia oraz na koszty związane z restrukturyzacją placówek – 7 887 tys. zł. Na dzień 31 grudnia 2015 roku rezerwy te stanowiły odpowiednio – 1 786 tys. zł na restrukturyzację zatrudnienia oraz na koszty związane z restrukturyzacją placówek – 10 804 tys. zł.

30. Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego

Na dzień 31 grudnia 2016 roku nie występuje zobowiązanie z tytułu bieżącego podatku od osób prawnych.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku istniało zobowiązanie z tytułu bieżącego podatku od osób prawnych w kwocie 9 035 tys. PLN, stanowiące różnicę między podatkiem należnym na ten dzień od dochodu osiągniętego od początku roku podatkowego a sumą zaliczek miesięcznych zapłaconych w uproszczonej formie zgodnie z art. 25 ust. 6 Ustawy z dnia 15 lutego 1992 roku o podatku dochodowym od osób prawnych. Zobowiązania podmiotów w ramach Grupy z tytułu bieżącego podatku dochodowego od osób prawnych za rok 2015 zostało uregulowane z zachowaniem terminów ustawowych.

31. Inne zobowiązania

w tys. PLN	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
Rozrachunki międzybankowe	141 925	62 357
Wierzyciele różni	42 368	29 120
Rozrachunki publicznoprawne	22 626	16 653
Zobowiązania wobec biur maklerskich i KDPW	5 123	5 138
Pozostałe rozrachunki	23 022	19 847
Rezerwy, w tym:	103 494	129 583
na nagrody i premie	14 957	35 222
na niezapłacone faktury	70 559	66 671
na niewykorzystane urlopy	8 311	9 904
pozostałe	9 667	17 786
Przychody pobierane z góry	19 461	27 915
Razem	358 019	290 613

32. Zobowiązania podporządkowane

Podmiot udzielający finansowania: Deutsche Bank AG	Wartość nominalna w walucie pożyczki	Waluta	Oprocentowanie na dzień 31.12.2016 r.	Termin wymagalności	Kwota zobowiązania na dzień 31.12.2016 r.
Kapitał	55 000	EUR	1,729	04.07.2018 r.	243 320
Odsetki	235	EUR			1 040
Razem	55 235	EUR	x	x	244 360

Podmiot udzielający finansowania: Deutsche Financial Services (Malta) Ltd.	Wartość nominalna w walucie pożyczki	Waluta	Oprocentowanie na dzień 31.12.2015 r.	Termin wymagalności	Kwota zobowiązania na dzień 31.12.2015 r.
Kapitał	55 000	EUR	1,987	04.07.2018 r.	234 383
Odsetki	267	EUR	x	x	1 138
Razem	55 267	EUR	x	x	235 521

Zobowiązanie podporządkowane obejmuje pożyczkę otrzymaną od Deutsche Bank (Malta) Ltd. (dawniej Deutsche Financial Services (Malta) Ltd.) w dniu 4 lipca 2008 roku z 10-letnim okresem wymagalności.

Środki pozyskane z pożyczki posłużyły na rozwój działalności. Jednostka dominująca uzyskała w dniu 2 września 2008 roku zgodę KNF na zaliczenie kwoty pochodzącej z pożyczki do funduszy uzupełniających, dla celów kalkulacji współczynnika wypłacalności.

W 2016 roku, na skutek zmian organizacyjnych w Grupie Deutsche Bank, pożyczka podporządkowana została przekazana z Deutsche Bank (Malta) do Deutsche Bank AG, bez zmian warunków samej pożyczki. Jednostka dominująca w marcu 2016 roku uzyskała ponowną zgodę KNF na zaliczenie kwoty pochodzącej z pożyczki do funduszy uzupełniających, dla celów kalkulacji współczynnika wypłacalności.

Podmiot udzielający finansowania: Deutsche Bank AG	Wartość nominalna w walucie pożyczki	Waluta	Oprocentowanie na dzień 31.12.2016 r.	Termin wymagalności	Kwota zobowiązania na dzień 31.12.2016 r.
Kapitał	300 000	EUR	3,839	29.04.2026 r.	1 327 200
Odsetki	2 783	EUR	x	x	12 313
Razem	302 783	EUR	x	x	1 339 513

Zobowiązanie podporządkowane obejmuje pożyczkę otrzymaną od Deutsche BankAG w dniu 29 kwietnia 2016 roku z 10-letnim okresem wymagalności. Bank uzyskał zgodę KNF na zaliczenie kwoty pochodzącej z pożyczki do funduszy uzupełniających, dla celów kalkulacji współczynnika wypłacalności.

33. Kapitał akcyjny jednostki dominującej

w PLN	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
Akcje wyemitowane, na dzień 1 stycznia 2016 r. – w pełni opłacone	2 651 449 384	2 651 449 384
Akcje wyemitowane, na dzień 31 grudnia 2016 r. – w pełni opłacone	2 651 449 384	2 651 449 384

Kapitał akcyjny (struktura)

Seria/emisja	Rodzaj akcji	Liczba akcji	Wartość serii/emisji wg wartości nominalnej (w tys. PLN)	Sposób pokrycia kapitału	Data rejestracji	Prawo do dywidendy (od daty)
I	imienne zwykłe	1 000 000	1 000	gotówka	04-11-1991	01-01-1992
II	zwykłe na okaziciela	2 500 000	2 500	gotówka	24-11-1992	01-01-1993
III seria A	imienne zwykłe	250 000	250	gotówka	26-08-1993	01-01-1993
III seria B	imienne zwykłe	304 960	305	aport	30-11-1993	01-01-1994
III seria C	zwykłe na okaziciela	189 465	189	gotówka	30-11-1993	01-01-1994
III seria D	imienne zwykłe	288 883	289	gotówka	30-11-1993	01-01-1993
III seria E	zwykłe na okaziciela	1 300 000	1 300	gotówka	16-02-1994	01-01-1994
III seria F	zwykłe na okaziciela	1 666 692	1 667	gotówka	13-04-1994	01-01-1994
IV	zwykłe na okaziciela	1 971 068	1 971	gotówka	16-06-1994	01-01-1994
V	zwykłe na okaziciela	3 031 014	3 031	gotówka	30-12-1994	01-01-1995
VI	imienne zwykłe	1 671 915	1 672	aport	23-06-1997	01-01-1997
VII seria A	zwykłe na okaziciela	14 261 897	14 262	gotówka	22-12-1997	01-01-1998
VIII seria AA	zwykłe na okaziciela	235 000 000	235 000	gotówka	20-03-2000 25-07-2000	01-01-2000
IX seria BB	zwykłe na okaziciela	34 620 975	34 621	gotówka	28-07-2000	01-01-2000
X	zwykłe na okaziciela	38 215 967	38 216	gotówka	28-12-2001	01-01-2002
Umorzenie akcji	zwykłe na okaziciela	(150 568 503)	(150 569)	umorzenie dobrowolne, nieodpłatne	27-10-2004	nie dotyczy
XI	imienne zwykłe	89 000 000	89 000	gotówka	18-08-2005	01-01-2005
XII	imienne zwykłe	121 951 219	121 951	gotówka	29-11-2006	01-01-2007
XIII	imienne zwykłe	185 000 000	185 000	gotówka	26-09-2007	01-01-2008
XIV	imienne zwykłe	257 013 000	257 013	gotówka	07-09-2009	01-01-2010
XV	imienne zwykłe	193 000 000	193 000	gotówka	26-05-2010	01-01-2011
XVI	imienne zwykłe	167 000 000	167 000	gotówka	03-12-2010	01-01-2011
XVII	imienne zwykłe	121 860 972	121 861	gotówka	25-08-2011	01-01-2012
XVIII	imienne zwykłe	300 000 000	300 000	gotówka	25-10-2011	01-01-2012
XIX	imienne zwykłe	110 000 000	110 000	gotówka	27-04-2012	01-01-2013
XX	imienne zwykłe	107 000 000	107 000	gotówka	22-06-2012	01-01-2013
XXI	imienne zwykłe	813 919 860	813 920	przejęcie w trybie art. 492 § 1 pkt. 1 KSH	31-01-2014	01-01-2013
Liczba akcji, razem		2 651 449 384				
Kapitał akcyjny, razem			2 651 449			

Wartość nominalna jednej akcji = 1,00 PLN

Na dzień bilansowy Grupa nie posiadała akcji uprzywilejowanych.

34. Pozostałe kapitały

	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
w tys. PLN		
Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	525 366	525 366
Kapitał z aktualizacji wyceny, w tym	(2 031)	30 196
wycena portfela aktywów finansowych dost. do sprzedaży	(2 612)	37 174
podatek odroczone	496	(7 063)
pozostałe kapitały z aktualizacji wyceny	85	85
Zyski zatrzymane	1 035 993	1 023 122
kapitał zapasowy	319 948	319 948
kapitał rezerwow	572 615	501 728
fundusz ogólnego ryzyka	51 374	43 490
zysk za okres	92 056	157 956
Razem	1 559 328	1 578 684

Do dnia podpisania sprawozdania Zarząd jednostki dominującej nie podjął uchwały w zakresie rekomendacji sposobu podziału zysku za rok 2016. Intencją Zarządu jednostki dominującej jest zarekomendowanie Radzie

Nadzorczej podjęcie uchwały w sprawie zatrzymania 80% zysku za rok 2016 w celu zwiększenia kapitału rezerwowego oraz przekazania 20% zysku za rok 2016 jednemu akcjonariuszowi w formie dywidendy.

Na dzień bilansowy Grupa nie posiadała zobowiązań z tytułu zadeklarowanych niewypłaconych dywidend.

35. Wartość godziwa

Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych

Wartość godziwa to kwota, za jaką składnik aktywów mógłby być wymieniony lub zobowiązanie wykonane, pomiędzy dobrze poinformowanymi i zainteresowanymi stronami w bezpośrednio zawartej transakcji, innej niż sprzedaż pod przymusem lub likwidacja, i jest najlepiej odzwierciedlona przez cenę rynkową, jeśli jest dostępna.

Poniżej podsumowanie wartości bilansowej i godziwej dla grup aktywów i pasywów, które nie są prezentowane w bilansie w wartości godziwej:

31.12.2016 r.

w tys. PLN	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
Aktywa		
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	851 847	846 767
Kredyty i pożyczki udzielone Klientom	30 512 017	28 082 031
Faktoring	394 389	394 389
Karty kredytowe	114 507	114 507
Kredyty hipoteczne	22 116 068	19 670 582
Kredyty inwestycyjne	3 492 995	3 470 976
Kredyty obrotowe	393 662	393 662
Kredyty w rachunku bieżącym	1 004 640	1 004 640
Pozostałe	526 735	531 812
Pożyczki konsumpcyjne	2 403 274	2 435 646
Pożyczki lombardowe	65 747	65 815
Pasywa		
Zobowiązania wobec innych banków	15 622 115	15 819 724
Depozyty bieżące	464 108	464 108
Depozyty terminowe, kredyty i pożyczki	15 158 007	15 355 616
Zobowiązania wobec Klientów	17 797 700	17 784 513
Depozyty bieżące	13 953 956	13 953 956
Depozyty terminowe	3 843 744	3 830 557
Zobowiązania podporządkowane	1 583 873	1 583 496

31.12.2015 r.

w tys. PLN	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
Aktywa		
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	995 936	971 854
Kredyty i pożyczki udzielone Klientom	29 660 207	28 524 301
Faktoring	238 633	238 633
Karty kredytowe	116 988	116 988
Kredyty hipoteczne	22 454 097	21 206 396
Kredyty inwestycyjne	2 587 194	2 611 475
Kredyty obrotowe	423 538	423 538
Kredyty w rachunku bieżącym	861 926	861 926
Pozostałe	910 073	934 153
Pożyczki konsumpcyjne	2 006 727	2 070 066
Pożyczki lombardowe	61 031	61 126
Pasywa		
Zobowiązania wobec innych banków	16 188 097	16 508 805
Depozyty bieżące	288 439	288 439
Depozyty terminowe, kredyty i pożyczki	15 899 658	16 220 366
Zobowiązania wobec Klientów	16 879 623	17 159 768
Depozyty bieżące	12 476 567	12 476 567
Depozyty terminowe	4 403 056	4 683 201
Zobowiązania podporządkowane	235 521	247 787

Określenie wartości godziwej

Poniżej przedstawiono podsumowanie głównych metod i założeń wykorzystywanych podczas szacowania wartości godziwej instrumentów finansowych.

Należności od innych banków

Wartość godziwa depozytów w innych bankach została wyznaczona poprzez zdyskontowanie przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej przy zastosowaniu rynkowych stóp procentowych. Marżami uwzględnionymi przy dyskontowaniu przepływów jest krzywa premii za płynność kwotowana przez Grupę Deutsche Bank A.G. na koniec odpowiednio 2016 roku i 2015 roku.

Kredyty i pożyczki udzielone Klientom

Wartość godziwa należności od Klientów została wyznaczona poprzez zdyskontowanie dla głównych grup produktów kredytowych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej przy zastosowaniu aktualnych stóp procentowych dla adekwatnego portfela, rozumianych jako oprocentowanie kredytów udzielanych w ostatnim kwartale odpowiednio 2016 roku i 2015 roku. Dla pozostałych należności od Klientów wartość godziwą stanowi ich wartość bilansowa.

Wartość godziwa kredytów hipotecznych udzielonych Klientom została wyliczona jako wartość bieżąca przyszłych przepływów pieniężnych przy zastosowaniu bieżących stóp procentowych, uwzględniając zmianę w poziomie marży od momentu udzielenia kredytu. Stopy procentowe przyjęte do kalkulacji uwzględniają premię za płynność, jaką Grupa musiałaby zapłacić za transakcje finansujące akcją kredytową. Nieuwzględnione jest natomiast dyskonto związane z ryzykiem regulacyjnym, dotyczącym ewentualnej zmiany przepisów w zakresie przewalutowania kredytów hipotecznych. Na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego nie jest ono możliwe do racjonalnego oszacowania.

Zobowiązania wobec innych banków

Wartość godziwa depozytów terminowych dla całości portfela została wyznaczona poprzez zdyskontowanie przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej przy zastosowaniu rynkowych stóp procentowych, a dla pozostałych zobowiązań przyjęto wartość bilansową, jako przybliżenie wartości godziwej.

Zobowiązania wobec Klientów

Wartość godziwa zobowiązań wobec Klientów o stałym oprocentowaniu została wyznaczona poprzez zdyskontowanie dla głównych grup produktów depozytowych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej przy zastosowaniu aktualnych stóp procentowych dla adekwatnego portfela. Za aktualny poziom stóp procentowych uznano oprocentowanie depozytów udzielonych w grudniu odpowiednio 2016 i 2015 roku. Wartość godziwą zobowiązań wobec Klientów o zmiennym oprocentowaniu stanowi ich wartość bilansowa.

Pożyczka podporządkowana

W przypadku pożyczki podporządkowanej wartość godziwa została wyznaczona poprzez zdyskontowanie przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej przy zastosowaniu rynkowych stóp procentowych oraz indykatorywnych premii charakterystycznych dla tego typu instrumentów na koniec odpowiednio 2016 roku i 2015 roku.

Grupa dokonuje wyliczenia wartości godziwej dla instrumentów finansowych przy zastosowaniu jednej z następujących technik wyceny:

- poziom I – instrumenty finansowe, których wartość godziwa jest wyliczana na podstawie bezpośrednich kwotowań dostępnych na rynku. Do tej kategorii Bank zaklasyfikował dłużne papiery wartościowe, dla których istnieją kwotowania na aktywnych rynkach.
- poziom II – instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej na podstawie modeli wyceny, w których wszystkie istotne parametry wejściowe są obserwowane na aktywnym rynku (bezpośrednio lub pośrednio). Do tej kategorii Bank zaklasyfikował bony pieniężne NBP oraz transakcje na instrumentach pochodnych, które są wyceniane na podstawie modeli zdyskontowanych przepływów pieniężnych z użyciem parametrów obserwowanych na rynku lub modeli wyceny opcji. Instrumenty poziomu 2 są wyceniane przy użyciu krzywych dochodowości. Krzywe te są oparte na rynkowych kwotowaniach następujących instrumentów: IRS (do wyceny IRS), FRA (do wyceny IRS w terminie do roku), punkty swapowe (do wyceny transakcji FX swap i FX forward).
- poziom III – instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej na podstawie modeli wyceny, w których istotny parametr wejściowy nie jest obserwowany na aktywnym rynku. W tej kategorii Grupa prezentuje akcje VISA INC serii C. Akcje są indeksowane do Visa Common A Shares. Do ksiąg na datę rozliczenia transakcji przejęcia Visa Europe Limited przez Visa Inc. przyjęto wartość wyceny wynikającej z giełdowej wartości akcji serii A, indeksu 13,952 oraz kursu EUR/PLN na dzień bilansowy.

Grupa może zastosować przeniesienie aktywów lub zobowiązań pomiędzy kategorią I a kategorią II w przypadku, gdy kwotowania z aktywnego rynku przestaną być dostępne na koniec okresu sprawozdawczego, oraz przeniesienie między kategorią II a kategorią III w przypadku, gdy parametr stosowany do wyceny i wpływający istotnie na wycenę przestanie być obserwowalny. W opisywanych okresach sprawozdawczych nie wystąpiły przeniesienia pomiędzy kategoriami wartości godziwej.

W przypadku instrumentów pochodnych stanowiących aktywa kalkulowana jest korekta wyceny odzwierciedlająca ryzyko kredytowe kontrahenta CVA (credit value adjustment). Grupa uznaje wpływ korekty odzwierciedlającej ryzyko kredytowe kontrahenta (stanowiącej daną nieobserwowalną) za nieistotną z punktu widzenia całości wyceny. W związku z powyższym instrumenty te prezentowane są w kategorii II.

Poniższe tabele prezentują podział aktywów i zobowiązań finansowych w podziale na trzy powyższe kategorie:

31.12.2016 r.

w tys. PLN	Wartość bilansowa	Wartość godziwa	Poziom I	Poziom II	Poziom III
Aktywa					
Kasa, środki w Banku Centralnym	1 053 417	1 053 417	-	1 053 417	-
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	851 847	846 767	-	846 767	-
Kredyty i pożyczki udzielone Klientom	30 512 017	28 082 031	-	-	28 082 031
Faktoring	394 389	394 384	-	-	394 389
Karty kredytowe	114 507	114 507	-	-	114 507
Kredyty hipoteczne	22 116 068	19 670 582	-	-	19 670 582
Kredyty inwestycyjne	3 492 995	3 470 976	-	-	3 470 976
Kredyty obrotowe	393 662	393 662	-	-	393 662
Kredyty w rachunku bieżącym	1 004 640	1 004 640	-	-	1 004 640
Pozostałe	526 735	531 812	-	-	531 812
Pożyczki konsumpcyjne	2 403 274	2 435 646	-	-	2 435 646
Pożyczki lombardowe	65 747	65 815	-	-	65 815
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	138 674	138 674	-	138 674	-
Inwestycyjne aktywa finansowe	6 799 137	6 799 137	5 042 909	1 749 631	6 597
Inne aktywa finansowe	155 620	155 620	-	155 620	-
Pasywa					
Zobowiązania wobec innych banków	15 622 115	15 819 724	-	15 819 724	-
Depozyty bieżące	464 108	464 108	-	464 108	-
Depozyty terminowe, kredyty i pożyczki	15 158 007	15 355 616	-	15 355 616	-
Zobowiązania wobec Klientów	17 797 700	17 784 513	-	17 784 513	-
Depozyty bieżące	13 953 956	13 953 956	-	13 953 956	-
Depozyty terminowe	3 843 744	3 830 557	-	3 830 557	-
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	89 532	89 532	-	89 532	-
Zobowiązania podporządkowane	1 583 873	1 583 496	-	1 583 496	-
Inne zobowiązania finansowe	212 438	212 438	-	212 438	-

31.12.2015 r.

w tys. PLN	Wartość bilansowa	Wartość godziwa	Poziom I	Poziom II	Poziom III
Aktywa					
Kasa, środki w Banku Centralnym	903 794	903 794	-	903 794	-
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	995 936	971 854	-	971 854	-
Kredyty i pożyczki udzielone Klientom	29 660 207	28 524 301	-	-	28 524 301
Faktoring	238 633	238 633	-	-	238 633
Karty kredytowe	116 988	116 988	-	-	116 988
Kredyty hipoteczne	22 454 097	21 206 396	-	-	21 206 396
Kredyty inwestycyjne	2 587 194	2 611 475	-	-	2 611 475
Kredyty obrotowe	423 538	423 538	-	-	423 538
Kredyty w rachunku bieżącym	861 926	861 926	-	-	861 926
Pozostałe	910 073	934 153	-	-	934 153
Pożyczki konsumpcyjne	2 006 727	2 070 066	-	-	2 070 066
Pożyczki lombardowe	61 031	61 126	-	-	61 126
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	340 221	340 221	198 435	141 786	-
Inwestycyjne aktywa finansowe	5 769 466	5 769 466	533 148	5 198 388	37 930
Inne aktywa finansowe	160 633	160 633	-	160 633	-
Pasywa					
Zobowiązania wobec innych banków	16 188 097	16 508 805	-	16 508 805	-
Depozyty bieżące	288 439	288 439	-	288 439	-
Depozyty terminowe, kredyty i pożyczki	15 899 658	16 220 366	-	16 220 366	-
Zobowiązania wobec Klientów	16 879 623	17 159 768	-	17 159 768	-
Depozyty bieżące	12 476 567	12 476 567	-	12 476 567	-
Depozyty terminowe	4 403 056	4 683 201	-	4 683 201	-
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	116 590	116 590	-	116 590	-
Zobowiązania podporządkowane	235 521	247 787	-	247 787	-
Inne zobowiązania finansowe	116 462	116 462	-	116 462	-

Na koniec 2016 roku Grupa posiadała aktywa wyceniane do wartości godziwej według technik wyceny opartych na istotnych parametrach nie pochodzących z aktywnego rynku (poziom III). Opis wyceny zawiera Nota 18.

Zmiany stanu wartości godziwych instrumentów wycenianych w oparciu o techniki wyceny z wykorzystaniem istotnych parametrów nie pochodzących z rynku w roku 2016 i 2015 przedstawia poniższa tabela (dane w tys. zł):

w tys. PLN	Akcje i udziały
Bilans otwarcia – 01.01.2016 r.	37 930
Zyski lub straty	6 984
Rozpoznane w rachunku zysków i strat	44 395
Rozpoznane w kapitałach własnych	(37 411)
Zamiana na akcje	6 080
Sprzedaje	(44 397)
Splaty/zapadalność	-
Odpisy z tytułu utraty wartości	-
Bilans zamknięcia – 31.12.2016 r.	6 597

w tys. PLN	Akcje i udziały
Bilans otwarcia – 01.01.2015 r.	-
Zyski lub straty	37 930
Rozpoznane w rachunku zysków i strat	-
Rozpoznane w kapitałach własnych	37 930
Zakupy	-
Sprzedaje	-
Splaty/zapadalność	-
Odpisy z tytułu utraty wartości	-
Bilans zamknięcia – 31.12.2015 r.	37 930

36. Zobowiązania warunkowe i pozabilansowe

Grupa posiada zobowiązania do udzielenia kredytów. Na zobowiązania te składają się zatwierdzone, ale nie uruchomione kredyty oraz kredyty w rachunku bieżącym.

Grupa wystawia gwarancje i akredytywy, które stanowią zabezpieczenie wywiązania się Klientów Grupy ze swoich zobowiązań wobec podmiotów trzecich. Tego typu umowy mają określone limity i są przyznawane na okresy przeciętnie do 3 lat. Grupa udziela także promes przyznania kredytu.

Wartości zobowiązań warunkowych wynikające z kontraktów z podziałem na kategorie zostały zaprezentowane w poniższej tabeli. Wartości gwarancji i akredytów pokazane w poniższej tabeli odzwierciedlają maksymalną możliwą do poniesienia stratę, jaka byłaby ujawniona na dzień bilansowy, gdyby klienci w całości nie wywiązali się ze swoich zobowiązań. Poniższa tabela prezentuje wartość nominalną tych zobowiązań.

Wartość warunkowych zobowiązań udzielonych

w tys. PLN	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
Linie kredytowe	2 738 877	2 736 233
Otwarte/potwierdzone akredytywy importowe/eksportowe	28 128	22 109
Gwarancje	1 529 212	1 482 866
Pozostałe zobowiązania, w tym:	511 267	439 646
Zobowiązania z tytułu promes kredytowych	211 246	189 758
Razem	4 807 484	4 680 854

Wiele z przyznaných zobowiązań warunkowych wygaśnie, zanim zostanie w całości lub częściowo wypłacone. Z tego powodu ich wartości nie odzwierciedlają przewidywanych przyszłych przepływów pieniężnych.

W ramach działalności operacyjnej Bank otrzymuje zabezpieczenia na pokrycie ekspozycji kredytowych. Najczęściej są to otrzymane gwarancje lub poręczenia innych banków lub podmiotów niebankowych. Ujemowane są w otrzymanych zobowiązaniach warunkowych w wysokości wynikającej z umów.

Wartość warunkowych zobowiązań otrzymanych

w tys. PLN	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
Finansowe	451 668	2 112
Gwarancyjne	818 470	994 488
Razem	1 270 138	996 600

Poniżej zaprezentowano wartości nominalne transakcji bieżących związanych z operacjami wymiany oraz transakcji pochodnych.

Papiery wartościowe Klientów

w tys. PLN	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
Papiery wartościowe Klientów (działalność maklerska)	1 747 434	1 391 663

Zobowiązania związane z realizacją transakcji walutowych oraz wartości nominalne transakcji pochodnych

w tys. PLN	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
Transakcje bieżące związane z operacjami wymiany walutowej	2 135 352	1 016 339
Transakcje pochodne	18 833 605	22 127 878
Razem	20 968 957	23 144 217
Transakcje pochodne		
Terminowe kontrakty walutowe (forwardy)	3 295 774	2 578 517
Kupione	1 646 605	1 282 960
Sprzedane	1 649 169	1 295 557
Terminowe kontrakty walutowe (swapy)	12 177 192	11 534 543
Kupione	6 099 301	5 776 229
Sprzedane	6 077 891	5 758 314
Swapy na stopę procentową (IRS)	1 006 979	3 776 198
FRA	-	-
Operacje papierami wart.	-	87 500
Opcje walutowe	2 346 262	5 216 686
Nominał kupiony	1 173 131	2 608 343
Nominał sprzedany	1 173 131	2 608 343
Opcje wbudowane w depozyty	7 398	117 552
Nominał kupiony	3 699	58 776
Nominał sprzedany	3 699	58 776
Razem transakcje pochodne	18 833 605	22 127 878

37. Aktywa stanowiące zabezpieczenie

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa posiadała aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań oraz zobowiązań warunkowych w obligacjach skarbowych o wartości nominalnej 107 000,00 tys. PLN (31 grudnia 2015 roku – 107 000,00 tys. PLN), stanowiących pokrycie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych, zgodnie z art. 369 Ustawy z dnia 10 czerwca 2016 roku o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji.

38. Leasing operacyjny

Umowy leasingu, w których Grupa Kapitałowa Deutsche Bank Polska S.A. jest leasingobiorcą

Płatności leasingowe z tytułu nieodwołalnego leasingu operacyjnego są wyszczególnione poniżej:

w tys. PLN	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
Poniżej jednego roku	53 378	57 834
Od roku do pięciu lat	125 275	144 922
Powyżej pięciu lat	41 358	60 965
Razem	220 011	263 722

Grupa leasinguje pojazdy samochodowe. Umowy standardowo zawierane są na okres 3,5 roku, z opcją przedłużenia leasingu po tym okresie. Żadna z umów leasingowych nie zawiera płatności warunkowych.

Koszt z tytułu leasingu operacyjnego samochodów w 2016 i w 2015 roku wyniósł odpowiednio 6 586 tys. PLN i 6 498 tys. PLN.

Grupa leasinguje powierzchnię biurową zgodnie z umowami leasingu operacyjnego. Standardowo umowy są zawierane na okres 5–10 lat. Wysokość kosztów dotyczących najmu za rok obrotowy 2016 wyniosła 61 317 tys. PLN (w 2015 roku – 66 246 tys. PLN). Średni miesięczny koszt związany z najmem kształtuje się na poziomie 5 110 tys. PLN (w 2015 roku – 5 520 tys. PLN).

39. Gotówka i jej ekwiwalenty

Dla celów rachunku przepływów pieniężnych gotówka i jej ekwiwalenty obejmują salda rachunków bieżących, za wyjątkiem instrumentów o charakterze inwestycyjnym.

w tys. PLN	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
Kasa i środki w Banku Centralnym	1 053 417	903 794
Lokaty złożone w innych bankach, bieżące	846 456	689 634
Razem	1 899 873	1 593 428

40. Wynagrodzenia Zarządu i Rady Nadzorczej

Wynagrodzenia Zarządu i Rady Nadzorczej jednostki dominującej w roku obrotowym i poprzedzającym

w tys. PLN	2016 rok		2015 rok	
	Zarząd	Rada Nadzorcza	Zarząd	Rada Nadzorcza
Wynagrodzenia wypłacone w roku obrotowym, w tym część odroczonea i nieodroczonea wynagrodzenia zmiennego	12 845	412	13 946	395
Inne krótkoterminowe świadczenia	216	-	1 282	-
Długoterminowe świadczenia	504	-	3 044	-
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	1 281	-	-	-
Razem	14 846	412	18 272	395

Podane kwoty uwzględniają wynagrodzenia podstawowe, nagrody, narzuty z tytułu ubezpieczeń społecznych oraz inne dodatkowe świadczenia, takie jak: świadczenia rzeczowe, polisy ubezpieczeniowe na życie, inne ubezpieczenia.

Jednostka dominująca utworzyła rezerwę na wypłatę zmiennych składników wynagrodzeń Zarządu za 2016 roku w kwocie 720 tys. zł wraz z narzutami. Z kwoty tej 216 tys. zł (z narzutami) będzie wypłacone w 2017 roku, natomiast pozostała część (504 tys. zł z narzutami) będzie odroczone w czasie i wypłacana w ciągu kolejnych 4 lat, częściowo bezpośrednio w środkach pieniężnych, a częściowo poprzez odniesienie do wartości hipotetycznego instrumentu opartego na formule odnoszącej się do wartości bilansowej akcji Banku.

Rezerwa utworzona na dzień 31 grudnia 2015 roku wyniosła 4 326 tys. zł, z czego 1 282 tys. zł zostało wypłacone w 2016 roku.

Koszty na nagrody w ramach programów z Grupy Deutsche Bank AG, w których uczestniczy personel Banku (RIA/REA), w 2016 roku nie wystąpiły.

Kredyty, pożyczki, gwarancje i inne pożyczki świadczone przez Grupę na rzecz kierownictwa

w tys. PLN	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
Członkowie Zarządu	13 667	11 035
Członkowie Rady Nadzorczej	9	-
Razem	13 676	11 035

41. Transakcje z jednostkami powiązanymi

Jednostki powiązane z Grupą to:

Jednostka dominująca – Deutsche Bank AG,
Pozostałe jednostki w ramach Grupy DB.

W ramach działalności operacyjnej przeprowadzono pewną liczbę transakcji bankowych z podmiotami powiązanymi. Obejmują one przede wszystkim kredyty otrzymane, lokaty otrzymane, usługi obce, depozyty oraz transakcje na instrumentach pochodnych. Transakcje z jednostkami powiązanymi są zawierane na zasadach rynkowych.

Wartości istotnych transakcji z podmiotami powiązanymi, salda poszczególnych pozycji bilansu na koniec roku oraz związane z nimi koszty i przychody za rok obrotowy przedstawiają się następująco:

DB Securities S.A. – jednostka zależna

w tys. PLN	2016 rok	2015 rok
Należności, w tym:	551	309
Należności z tytułu prowizji	495	309
Pozostałe należności	56	-
Inwestycje w jednostki zależne	20 426	20 426
Zobowiązania, w tym:	137 259	113 592
Środki na rachunkach bankowych	137 149	113 482
Zobowiązania z tytułu prowizji	110	110
Pozostałe zobowiązania	-	-
Przychody, w tym:	4 989	4 669
Przychody z tytułu odsetek	7	8
Przychody z tytułu prowizji	4 453	4 107
Pozostałe przychody	529	554
Dywidendy otrzymane	-	-
Koszty, w tym:	(2 175)	(2 301)
Koszty z tytułu odsetek	(872)	(950)
Koszty z tytułu prowizji	(1 303)	(1 326)
Pozostałe	-	(25)
Zobowiązania pozabilansowe:	25 000	25 000
Przewłaszczenie papierów wart.	25 000	25 000

Deutsche Bank AG – jednostka dominująca

w tys. PLN	2016 rok	2015 rok
Należności, w tym:	822 246	946 495
Rachunki bieżące, lokaty	807 321	933 226
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	451	57
Inne aktywa	14 474	13 212
Zobowiązania, w tym:	11 504 995	9 998 866
Lokaty otrzymane	9 741 127	9 715 325
Kredyty otrzymane	172 814	273 002
Pożyczka podporządkowana	1 583 873	-
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	850	1 232
Pozostałe zobowiązania	6 331	9 307
Zobowiązania pozabilansowe:	437 829	416 052
Gwarancje udzielone	324 797	279 091
FX spot/forward	-	8 492
SWAP na stopę procentową (IRS)	113 032	128 469
Przychody, w tym:	14 059	7 404
Przychody z tytułu odsetek	15 120	5 533
Pozostałe przychody	(1 061)	1 871
Koszty, w tym:	(136 232)	(91 381)
Koszty z tytułu odsetek	(99 628)	(54 810)
Koszty z tytułu prowizji	(1 260)	(1 208)
Ogólne koszty administracyjne, w tym: Udział w kosztach współużytkowanych przez Bank globalnych systemów biznesowych i projektów oraz globalnych systemów HR	(32 315)	(28 635)
Wynik z instrumentów wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	(3 029)	(6 728)

Deutsche Bank AG Oddział w Londynie

w tys. PLN	2016 rok	2015 rok
Należności, w tym:	101 997	70 622
Rachunki bieżące, lokaty	15 691	8 866
Należności z tytułu prowizji	651	12 323
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	73 479	41 765
Inne aktywa	12 176	7 668
Zobowiązania, w tym:	204 873	281 170
Lokaty otrzymane	132 876	208 277
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	60 508	51 536
Pozostałe zobowiązania	11 489	21 357
Przychody, w tym:	19 236	96 345
Przychody z tytułu prowizji	20 954	32 638
Przychody z tytułu odsetek	2 440	2 393
Wynik na instrumentach wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	(3 631)	56 659
Pozostałe	(527)	4 655
Koszty, w tym:	(14 755)	(20 606)
Koszty z tytułu odsetek	(2 988)	(4 675)
Pozostałe koszty	(11 767)	(15 931)
Zobowiązania pozabilansowe:	14 549 175	16 045 179
Gwarancje udzielone	83 846	73 966
FX spot/forward	1 927 768	235 137
FX swap	10 912 725	10 416 490
SWAP na stopę procentową IRS	448 006	2 645 869
Opcje walutowe	1 176 830	2 673 717

Deutsche Bank Privat-und Geschäftskunden AG

w tys. PLN	2016 rok	2015 rok
Należności, w tym:	352	328
Lokaty	352	328
Zobowiązania, w tym:	247 038	236 364
Lokaty otrzymane	247 038	236 364
Pozostałe zobowiązania	-	-
Koszty, w tym:	-	393
Koszty z tytułu odsetek	-	398
Koszty z tytułu prowizji	-	(5)
Przychody, w tym:	1 440	328
Pozostałe przychody	1 440	328

Deutsche Bank (Malta) Ltd.

w tys. PLN	2016 rok	2015 rok
Zobowiązania, w tym:	-	235 521
Pożyczka podporządkowana	-	235 521
Koszty, w tym:	(39)	(4 783)
Odsetki od pożyczek	(39)	(4 783)

Norisbank GmbH

w tys. PLN	2016 rok	2015 rok
Należności, w tym:	10	-
Lokaty	10	-
Zobowiązania, w tym:	5 033 370	5 443 199
Lokaty otrzymane	5 033 370	5 443 199
Koszty, w tym:	(16 950)	(32 261)
Koszty z tytułu odsetek	(16 950)	(32 261)
Przychody, w tym:	17	-
Przychody z tytułu odsetek	17	-

Pozostałe jednostki z Grupy

w tys. PLN	2016 rok	2015 rok
Należności, w tym:	27 045	593
Rachunki bieżące	27 014	593
Pozostałe należności	31	-
Zobowiązania, w tym:	333 218	163 525
Środki na rachunkach bankowych	333 218	163 525
Przychody, w tym:	1 273	5 952
Przychody z tytułu odsetek	161	-
Pozostałe przychody	1 112	5 952
Koszty, w tym:	(20 501)	(12 178)
Koszty z tytułu odsetek	(4 500)	(1 272)
Pozostałe koszty	(16 001)	(10 906)
Zobowiązania pozabilansowe	249 600	214 664
Gwarancje udzielone	248 804	211 072
Gwarancje i poręczenia otrzymane	796	767
Akredytywy	-	2 825

42. Zdarzenia po dacie bilansowej

Po dacie bilansu nie wystąpiły inne istotne zdarzenia wymagające ujęcia bądź ujawnienia w sprawozdaniu finansowym.

43. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe jest związane zarówno z bilansowymi ekspozycjami kredytowymi, takimi jak udzielone pożyczki, kredyty, jak i ze zobowiązaniami pozabilansowymi, do których zaliczyć należy takie instrumenty jak gwarancje bankowe czy też niewykorzystane linie kredytowe.

Głównym celem zarządzania ryzykiem kredytowym jest ochrona kapitału Grupy poprzez utrzymanie jakości portfela kredytowego zgodnej z apetytem na ryzyko, przy zapewnieniu odpowiedniej dochodowości i optymalnej alokacji kapitału.

Grupa definiuje ryzyko kredytowe jako niebezpieczeństwo niewypłacalności kredytobiorcy lub braku spłaty zaciągniętych zobowiązań w terminie określonym w umowie, które jest związane z brakiem możliwości uregulowania w całości lub w części zobowiązań wobec Banku.

Grupa minimalizuje ryzyko straty poprzez analizę sytuacji finansowej kredytobiorcy oraz prawdopodobieństwa braku spłaty zarówno przed udzieleniem kredytu, jak i w trakcie okresu kredytowania, przyjmowanie adekwatnych zabezpieczeń oraz monitoring terminowości spłat zarówno rat kapitałowych, jak i odsetkowych.

Organizacja procesu kredytowego

W ramach procesu kredytowego w jednostce dominującej zostały wyodrębnione i oddzielone od pozostałych funkcje sprzedażowe (związane z pozyskiwaniem Klientów), funkcje związane z podejmowaniem decyzji kredytowych oraz funkcje administracyjne związane z przygotowaniem i monitorowaniem umów kredytowych i zabezpieczeń. Departamenty zaangażowane w proces zarządzania ryzykiem kredytowym są jednostkami niezależnymi od funkcji sprzedażowych i podlegają Członkowi Zarządu Banku odpowiedzialnemu za ryzyko kredytowe. W strukturach jednostek zaangażowanych w zarządzanie ryzykiem kredytowym istnieje podział na komórki odpowiedzialne za akceptację zaangażowań kredytowych dla Klientów indywidualnych, Klientów biznesowych, jak również Klientów korporacyjnych, instytucji finansowych oraz Klientów z sektora publicznego w celu zapewnienia najwyższej jakości podejmowanych decyzji.

Odpowiadając na zapotrzebowanie regulatora, jak też realizując strategię Grupy, w ramach struktur ryzyka został wyodrębniony Zespół Wyceny Zabezpieczeń, skupiający osoby z odpowiednią wiedzą i doświadczeniem oraz rzeczoznawców majątkowych, weryfikujący przydatność zewnętrznych operatorów szacunkowych, krytycznie oceniający oszacowaną wartość nieruchomości, jak również monitorujący na bieżąco rynek nieruchomości w Polsce. Zespół Wyceny Zabezpieczeń uczestniczy także w procesie cyklicznej aktualizacji wartości nieruchomości przyjętych na zabezpieczenie ekspozycji kredytowych.

W strukturach ryzyka kredytowego jednostki dominującej funkcjonują dedykowane jednostki odpowiedzialne za implementację procesów, procedur i polityk kredytowych oraz za analizę i monitorowanie ryzyka związanego z portfelem kredytowym. Dodatkowo wyodrębniona została niezależna funkcja kontrolna wypełniana przez Biuro Zapewnienia Jakości i Spójności Danych.

Tworzenie, rozwój oraz walidacja stosowanych modeli ratingowych są dokonywane przy współpracy z właściwymi jednostkami Grupy Deutsche Bank A.G., za co odpowiada wyspecjalizowana jednostka – Biuro Metod Ilościowych – umiejscowiona w strukturach Departamentu Zarządzania Portfelem Kredytowym.

W ramach struktur ryzyka kredytowego funkcjonuje także Departament Restrukturyzacji, który w celu efektywnego zarządzania ekspozycjami kredytowymi, dla których zostały zidentyfikowane przesłanki utraty wartości bądź też wystąpiły kryteria wczesnego ostrzegania, przejmuje odpowiedzialność za ekspozycje o podwyższonym ryzyku i dokłada wszelkich starań, aby pomóc Klientom wyjść z pogorszonej sytuacji ekonomiczno-finansowej, ograniczając jednocześnie straty Banku do minimum. Departament Restrukturyzacji przejmuje odpowiedzialność za wszystkie ekspozycje w stosunku do Klientów biznesowych, Klientów korporacyjnych, instytucji finansowych i Klientów z sektora publicznego, którzy wykazują przeterminowanie w spłacie powyżej 30 dni lub dla których zidentyfikowano występowanie przesłanek utraty wartości. Tak wczesnie rozpoczynany proces restrukturyzacji zapewnia szybką reakcję na pogorszenie sytuacji finansowej kredytobiorcy i jakości ekspozycji, a tym samym minimalizację strat Banku. Departament Restrukturyzacji odpowiedzialny jest również za proces restrukturyzacyjno-windykacyjny Klienta indywidualnego, przy czym koncentruje się na ekspozycjach znaczących kwotowo w ramach ustalonego podziału zadań.

Dodatkowo w celu wsparcia procesów restrukturyzacyjnych i windykacyjnych Klienta indywidualnego w jednostce dominującej funkcjonuje wyodrębniona, wyspecjalizowana jednostka odpowiedzialna za ten obszar, tj. Departament Windykacji Należności. Jednostka ta jest wyposażona w narzędzia, systemy i pracowników, którzy dbają o terminową obsługę zadłużenia przez Klientów indywidualnych Banku oraz części Klientów biznesowych. Po zakończeniu czynności monitorujących i upominawczych (nie później niż w 70. dniu przeterminowania) następuje podział portfela pomiędzy Departament Restrukturyzacji i Departament Windykacji Należności na mocy ustalonych kryteriów, w celu efektywnego zarządzania procesem odzysku należności poprzez stosowanie odpowiednich strategii windykacyjnych w zależności od kwoty ekspozycji oraz rodzaju Klienta, przy wykorzystaniu wyspecjalizowanych służb bankowych oraz profesjonalnych narzędzi informatycznych.

W przypadku należności wymagających restrukturyzacji Departament Restrukturyzacji oraz Departament Windykacji Należności prowadzą wspólnie szereg działań zmierzających do odzyskania pełnej kwoty zadłużenia.

W ramach jednostek zarządzania ryzykiem kredytowym w Grupie funkcjonuje również Departament Zarządzania Portfelem Kredytowym, który jest odpowiedzialny za informację zarządczą z zakresu ryzyka kredytowego, analizy portfeli kredytowych Banku, współpracę z instytucjami zewnętrznymi, w tym z Biurem Informacji Kredytowej.

Zasady podejmowania decyzji kredytowych oraz ocena ryzyka

Zasady podejmowania decyzji kredytowych, procedury oraz polityki z zakresu ryzyka kredytowego tworzą ramy prowadzonej przez Grupę działalności kredytowej oraz zarządzania ryzykiem kredytowym w stosunku do indywidualnej ekspozycji oraz danego portfela. Zbiór tychże polityk i procedur podlega zatwierdzeniu przez Zarząd, a w niektórych przypadkach również przez Radę Nadzorczą Banku, aby zapewnić, że pozostają one w zgodzie ze strategią Banku i odpowiadają na zachodzące zmiany systemu bankowego i sytuacji gospodarczej. Funkcjonujące w Grupie regulacje dotyczą wszystkich etapów procesu kredytowego, tj. podejmowania decyzji kredytowych, analizy kredytowej i oceny ryzyka, monitoringu ekspozycji oraz kredytobiorcy poprzez portfelowe i indywidualne wewnętrzne przeglądy ekspozycji kredytowych, identyfikacji przesłanek utarty wartości, zarządzania zabezpieczeniami oraz procesu restrukturyzacji i windykacji. Dla zapewnienia ich aktualności i zgody z przepisami prawa podlegają one cyklicznej weryfikacji.

Decyzje kredytowe co do zasady są podejmowane przy zachowaniu zasady „dwóch par oczu”. Ze względu na posiadaną w Grupie infrastrukturę informatyczną oraz dedykowane narzędzia ratingowe oraz silniki obliczeniowe proces kredytowy jest wspierany w zakresie Klientów indywidualnych oraz Klientów biznesowych przez narzędzia informatyczne, tym samym pozwalając na przekazanie częściowo decyzyjności do jednostek sprzedaży czy operacji.

Kompetencje kredytowe odnoszą się każdorazowo do kwoty łącznego zaangażowania Grupy wobec Klienta lub grupy Klientów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie oraz do jakości ekspozycji kredytowej związanej z ryzykiem Klienta lub transakcji (ekspozycje o podwyższonym ryzyku mogą być zatwierdzane wyłącznie przez pracowników posiadających stosowne kompetencje kredytowe i są zastrzeżone do decyzji centralnych jednostek ryzyka kredytowego lub jednostek dedykowanych do obsługi procesu restrukturyzacyjnego i windykacyjnego).

Grupa stosuje zasadę, zgodnie z którą samo zabezpieczenie nie może być podstawą udzielenia kredytu, stąd też przed podjęciem decyzji kredytowej, zarówno w stosunku do nowego zaangażowania, jak i prolongowania lub zmiany już istniejącego, kredytobiorca musi być oceniony pod kątem wiarygodności oraz zdolności do całkowitego oraz terminowego wypełniania swoich zobowiązań wobec Grupy. Kwota, typ, okres kredytowania, harmonogram spłat i cel udzielonego kredytu muszą właściwie odpowiadać profilowi ryzyka Klienta i prowadzonej przez niego działalności gospodarczej.

W celu kwantyfikacji ryzyka kredytowego oraz usprawnienia procesu podejmowania decyzji Grupa stosuje narzędzia ratingowe. W Grupie funkcjonują:

- komponenty informatyczne – wspierające wyznaczanie ocen ratingowych Klientów indywidualnych i biznesowych,
- proces ratingowy – pozwalający na wyznaczanie oceny ratingowej w ramach procesu podejmowania decyzji kredytowej przy wykorzystaniu aktualnych informacji o Kliencie pochodzących z różnych źródeł,
- proces re-ratingowy – kierowany dla Klientów indywidualnych i biznesowych, umożliwiający cykliczną aktualizację oceny ratingowej w oparciu o zgromadzone przez Grupę informacje,
- system okresowych przeglądów ekspozycji kredytowych – uzależniony od rodzaju Klienta oraz wielkości zaangażowania w Grupie, w ramach którego aktualizowana jest ocena ratingowa.

Metodologia wyznaczania ratingu jest uzależniona od segmentu Klienta i wymaganych przez Grupę danych służących ocenie ryzyka. We współpracy z wyspecjalizowanymi jednostkami Grupy Deutsche Bank A.G. są opracowywane modele ratingowe, które uwzględniają wszystkie istotne informacje o Kliencie pochodzące ze źródeł

wewnętrznych (np. hurtowni danych) i źródeł zewnętrznych (np. Biura Informacji Kredytowej S.A.), o ile informacje zgromadzone w tych źródłach mają zastosowanie dla danego typu Klienta.

W zakresie Klientów indywidualnych oraz biznesowych koncepcja oceny ratingowej zakłada zastosowanie podejścia do oceny Klienta umożliwiającego przeprowadzanie precyzyjnego pomiaru ryzyka oraz osiągnięcie wysokiej elastyczności łączenia komponentów ratingowych. Zapewnienie prawidłowości, przejrzystości i powtarzalności wyznaczania oceny ratingowej jest osiągane przez:

- zarządzanie narzędziami wspomagającymi wyznaczanie oceny ratingowej i systemami workflow,
- przeglądy portfela: prowadzone przez Bank, jak i niezależne przeglądy prowadzone przez wyspecjalizowane jednostki w ramach Grupy Deutsche Bank,
- walidacje: przeprowadzane lokalnie w ramach procesów weryfikacyjnych oraz przez wyspecjalizowane jednostki Grupy Deutsche Bank. Grupa używa 21-stopniowej skali ratingowej do oceny ryzyka kredytowego Klientów, gdzie klasa „iAAA” oznacza Klientów o najniższym ryzyku wystąpienia zdarzenia default. Grupa w okresach rocznych na bazie aktualnych danych portfelowych może dokonywać re-kalibracji modeli ratingowych.

Optymalizacja ryzyka kredytowego

Zdolność kredytowa kredytobiorcy oraz prawdopodobieństwo braku wywiązania się przez niego ze zobowiązań w określonym horyzoncie czasu jest głównym czynnikiem uwzględnianym w procesie decyzyjnym. Ponadto zawarcie transakcji kredytowej jest uzależnione od ustanowienia zabezpieczenia kredytu zgodnego z parametrami i definicjami oferowanych przez Bank produktów kredytowych. Poza produktami z definicji niezabezpieczonymi ocena ryzyka kredytowego Klienta i wnioskowanej transakcji determinuje potrzebę ustanowienia zabezpieczenia na rzecz Grupy. Grupa, przyjmując adekwatne zabezpieczenia, ocenia je obiektywnie i stosownie do kryteriów wewnętrznych.

Zabezpieczenie wierzytelności kredytowych Grupy jest bardzo ważnym elementem minimalizowania nieprzewidywalnych ryzyk mogących wystąpić w przyszłości w procesie kredytowania Klientów Grupy. Jego zasadniczym celem jest ograniczenie ryzyka straty Grupy w przypadku niewypłacalności kredytobiorcy.

Na etapie analizy kredytowej Grupa zawsze zakłada, że sprzedaż zabezpieczenia jest zasadniczo równoznaczna z likwidacją przedmiotu zabezpieczenia, dlatego jest ono wyceniane a priori wyłącznie z punktu widzenia tzw. wartości likwidacyjnej lub w zakresie Klientów korporacyjnych, instytucji finansowych i Klientów z sektora publicznego poprzez korektę LGD.

Z zasady zabezpieczenie musi zostać skutecznie ustanowione na rzecz Grupy przed dokonaniem pierwszej wypłaty środków z tytułu kredytu. Skuteczność ta musi być zachowana przez cały okres trwania kredytu.

W procesie zatwierdzania ekspozycji kredytowych Grupa określiła katalog akceptowalnych zabezpieczeń ekspozycji kredytowych, przy czym jedynie część z nich może stanowić techniki redukcji ryzyka kredytowego.

Zabezpieczenie kredytowe może przybrać postać różnych instrumentów prawnych. Mogą je stanowić zarówno składniki majątku, jak i osobista odpowiedzialność zabezpieczającego za spłatę długu, które mają na celu zmniejszenie ryzyka strat z tytułu udzielonych kredytów w sytuacji, gdy dojdzie do windykacji danego zaangażowania.

Do zabezpieczeń akceptowanych przez Grupę należą:

- Zabezpieczenia osobiste, charakteryzujące się odpowiedzialnością osobistą podmiotu udzielającego zabezpieczenia:
  - poręczenie według prawa cywilnego,
  - weksel,
  - poręczenie wekslowe,
  - przelew wierzytelności,
  - przystąpienie do długu,
  - przejęcie długu,
  - gwarancja bankowa,

- ubezpieczenie kredytu,
  - pełnomocnictwo do rachunku,
  - oświadczenie o poddaniu się egzekucji.
- Zabezpieczenia rzeczowe, ograniczające odpowiedzialność podmiotu do poszczególnych składników jego majątku:
- przewłaszczenie na zabezpieczenie,
  - zastaw kodeksowy na prawach,
  - zastaw rejestrowy,
  - zastaw finansowy,
  - blokada papierów wartościowych na rachunku papierów wartościowych oraz blokada jednostek uczestnictwa w rejestrze uczestnika funduszu,
  - blokada środków pieniężnych na rachunku bankowym,
  - kaucja,
  - hipoteka.

Dokonując wyboru określonej formy zabezpieczenia wierzytelności, Grupa uwzględnia m.in. następujące czynniki: okres spłaty kredytu, status prawny kredytobiorcy, sytuację finansową kredytobiorcy oraz realną możliwość zbycia.

W przypadku zabezpieczenia w postaci hipoteki na nieruchomości Grupa preferuje wpis na pierwszym miejscu.

Podstawowymi kryteriami oceny jakości prawnego zabezpieczenia wierzytelności Banku są: jego wartość rynkowa, stopień płynności oraz szybkość, skuteczność i kosztowność ewentualnych działań windykacyjnych. Zabezpieczenie określone w decyzji kredytowej dla danej ekspozycji musi być możliwe do rejestracji i monitoringu zgodnie z przyjętymi w Grupie odrębnymi procedurami.

Grupa dla szacowania wartości zabezpieczenia w przypadku Klientów indywidualnych i biznesowych posługuje się jego wartością likwidacyjną. Taka praktyka ma zapewnić uzyskanie realistycznej wielkości, jaką Grupa będzie w stanie odzyskać w sytuacji, gdy kredytobiorca nie będzie regulować zobowiązań.

Wartość likwidacyjna jest równa średnim oczekiwany przychodom z wymuszonej sprzedaży przedmiotu zabezpieczenia. Jest ona szacowana za pomocą minimalnych standardowych obniżek wartości rynkowej, adekwatnych dla danego typu zabezpieczenia, i wyznaczana w decyzji kredytowej.

W zakresie finansowania Klientów indywidualnych i Klientów biznesowych poziomy standardowych obniżek wartości podlegają rocznym przeglądom.

Grupa na bieżąco prowadzi monitoring ustanowionych zabezpieczeń (wartość, relacja w stosunku do poziomu zadłużenia itp.). W zależności od rodzaju finansowania i formy przyjętego zabezpieczenia monitoring jest prowadzony nawet w okresach dziennych. Powzięcie informacji o nieadekwatności poziomu zabezpieczeń w stosunku do poziomu zaangażowania kredytowego skutkuje koniecznością zwiększenia zabezpieczenia kredytu przez Klienta lub koniecznością spłaty części zaangażowania.

W zakresie kalkulacji wymogów kapitałowych Grupa korzysta z zewnętrznych ocen wiarygodności kredytowej nadawanych przez poniższe uznane zewnętrzne instytucje oceny wiarygodności kredytowej (agencje ratingowe) w celu ustalenia wagi ryzyka ekspozycji oraz zabezpieczeń zgodnie z zasadami przyjętymi dla metody standardowej.

1. Fitch Ratings,
2. Moody's Investors Service,
3. Standard and Poor's Ratings Services.

W tym celu porównywane są oceny ratingowe kraju z trzech agencji ratingowych i do oceny wybierany jest najniższy z trzech ratingów.

W procesie kalkulacji wymogów kapitałowych Grupa wykorzystuje długoterminowe ratingi dłużnika (w tym ratingi krajów) stanowiące bieżącą ocenę ogólnej zdolności finansowej (wiarygodności kredytowej) dłużnika do spłaty zobowiązań finansowych. Ratingi dłużnika są stosowane wobec ekspozycji wobec instytucji. Stosując zewnętrzne oceny wiarygodności kredytowej, Grupa kieruje się zapisami art. 138 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (dalej CRR).

W zakresie stosowania technik redukcji ryzyka na potrzeby kalkulacji wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego, zgodnie z CRR, uznane zabezpieczenia dzielone są przez Grupę na:

- rzeczywistą ochronę kredytową oraz
- nierzeczywistą ochronę kredytową.

Dodatkowo na potrzeby wyznaczania wartości zabezpieczeń oraz ich uwzględnienia w kalkulacji wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego metodą standardową Grupa stosuje kompleksową metodę uznawania zabezpieczeń finansowych. W przypadku rzeczywistej ochrony kredytowej stosowanej w Grupie aktywa stanowiące technikę redukcji ryzyka są odpowiednio płynne (tzn. w przypadku ich sprzedaży można uzyskać cenę netto nieodlegającą od ceny rynkowej), zaś ich wartość długookresowa na tyle stabilna, by dać pewność skuteczności zastosowanej ochrony kredytowej. Stopień korelacji, rozumiany jako wpływ pogorszenia oceny wiarygodności kredytowej dłużnika na jakość zabezpieczenia, pomiędzy wartością aktywów wykorzystanych do ochrony a wiarygodnością kredytową dłużnika, nie jest w ocenie Grupy istotny.

Grupa, stosując metodę standardową dla celów wyliczania wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego, traktuje jako rzeczywistą ochronę kredytową, w zgodności z art. 197 CRR, następujące zabezpieczenia finansowe:

- środki pieniężne zdeponowane w Banku,
- środki pieniężne deponowane w banku będącym stroną trzecią (uwzględniane w procesie kalkulacji jak nierzeczywista ochrona kredytowa),
- dłużne papiery wartościowe,
- akcje,
- jednostki uczestnictwa w funduszach zbiorowego inwestowania.

Grupa nie stosuje innych zabezpieczeń finansowych określonych w art. 197 CRR.

Wśród zabezpieczenia w postaci hipoteki na nieruchomości Grupa wyróżnia:

- hipoteki na nieruchomości mieszkalnej,
- hipoteki na nieruchomości komercyjnej.

Ekspozycje zabezpieczone hipoteką na nieruchomości są klasyfikowane w ramach metody standardowej do odrębnej klasy ekspozycji zabezpieczonych hipoteką na nieruchomościach – niezależnie od tego, czy zabezpieczenie na nieruchomości jest efektywne (zgodnie z Rozdziałem 2 Tytuł II CRR). W związku z tym zabezpieczenie w postaci hipoteki na nieruchomości nie jest sensu stricto techniką ograniczania ryzyka kredytowego.

W przypadku nierzeczywistej ochrony ryzyka kredytowego warunkiem uznania strony podejmującej zobowiązanie jest jej wiarygodność, zaś umowy o ochronie kredytowej – jej skuteczność prawna w stosownych jurysdykcjach. Grupa, stosując metodę standardową dla celów wyliczania wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego, traktuje jako nierzeczywistą ochronę kredytową gwarancje i poręczenia w zgodności z art. 203 CRR. Bank nie stosuje innych form nierzeczywistej ochrony kredytowej określonych w Rozdziale 4 Tytuł II CRR.

Zgodnie z art. 501 CRR Grupa stosuje współczynnik wsparcia wobec ekspozycji spełniających łącznie poniższe kryteria:

- Ekspozycja należy do kategorii detalicznej lub kategorii dotyczącej przedsiębiorstw bądź kategorii ekspozycji zabezpieczonych hipotekami na nieruchomościach.
- Ekspozycja jest ekspozycją wobec przedsiębiorstwa, którego obroty roczne nie przekraczają 50 mln EUR.
- Łączna kwota zobowiązań Klienta będącego dłużnikiem lub grupy powiązanych Klientów wobec Banku i jednostek dominujących oraz ich jednostek zależnych, w tym wszelkich ekspozycji, których dotyczy niewykona-

nie zobowiązania, jednak z wyjątkiem należności lub należności warunkowych z zabezpieczeniem w formie nieruchomości mieszkalnych, nie przekracza – zgodnie z wiedzą Banku – kwoty 1,5 mln EUR.

Współczynnik wsparcia jest stosowany dla ekspozycji należących do klas ekspozycji „Ekspozycje detaliczne”, „Ekspozycje wobec przedsiębiorców” lub „Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach”; wykluczone są ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania.

Zarządzanie ryzykiem

Zarządzanie ryzykiem odbywa się zarówno na poziomie pojedynczej ekspozycji kredytowej, jak i w ujęciu portfelowym.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w zakresie indywidualnych ekspozycji kredytowych odbywa się w drodze akceptacji jedynie tych zaangażowań, dla których wskaźniki ryzyka – wyznaczone zgodnie z obowiązującymi procedurami – kształtują się w zdefiniowanych przez Grupę przedziałach oraz poprzez monitoring poszczególnych zaangażowań i ich przeglądy wewnętrzne w trakcie okresu kredytowania. Celem monitorowania jest identyfikacja zagrożeń, po to by podjąć działania zapobiegawcze, oraz eliminowanie następstw ryzyka kredytowego. Grupa kładzie szczególny nacisk na skuteczne monitorowanie ryzyka kredytowego, dlatego też na bieżąco udoskonala procedury w tym zakresie, dostosowując je do zmieniających się warunków. Dodatkowo w Grupie zostały wdrożone kryteria wczesnego ostrzegania, pomagające wcześniej zidentyfikować możliwość wystąpienia przesłanki utraty wartości.

Zarządzanie ryzykiem w zakresie ryzyka portfelowego odbywa się poprzez kształtowanie procedur związanych z działalnością kredytową, w tym określanie dopuszczalnych parametrów ryzyka dla poszczególnych Klientów i produktów kredytowych, zasad badania wiarygodności Klientów przed udzieleniem kredytu, przypisania ich do właściwej klasy ryzyka oraz ustalanie limitów koncentracji wierzytelności.

W Grupie funkcjonuje również aktualizowana cyklicznie „Lista branż”, określająca ryzyko kredytowe danej branży na podstawie danych zewnętrznych i wewnętrznych, służąca optymalnemu zarządzaniu branżowym ryzykiem kredytowym oraz kształtowaniu struktury branżowej portfela kredytowego.

Dodatkowo Grupa poddaje swoje portfele kredytowe cyklicznym stress testom w celu zbadania ich wrażliwości na zmieniające się warunki makroekonomiczne.

Identyfikacja przesłanek utraty wartości ekspozycji indywidualnie istotnych odbywa się głównie w procesie kwartalnych monitoringów. Identyfikacja przesłanek utraty wartości ekspozycji ocenianych portfelowo opiera się przede wszystkim na bieżącym monitoringu terminowości obsługi zadłużenia przez Klienta.

Sposób wyceny portfela kredytowego jest uzależniony zarówno od profilu ryzyka, jak i od wielkości ekspozycji kredytowej. Portfel ekspozycji homogenicznych jest wyceniany za pomocą metod kolektywnych przy zastosowaniu modeli statystycznych. Wycena ta obejmuje portfele ekspozycji pogrupowanych w oparciu o podobne charakterystyki ryzyka. Indywidualnie istotne ekspozycje kredytowe (portfel niehomogeniczny) z przesłankami utraty wartości podlegają indywidualnej wycenie eksperckiej, dokonywanej co najmniej w okresach kwartalnych.

W ujęciu portfelowym ryzyko kredytowe jest mierzone poprzez obserwację kształtowania się poziomu ekspozycji, dla których zidentyfikowano przesłanki utraty wartości w stosunku do wszystkich ekspozycji kredytowych, rozkładu klas ryzyka (ratingów) oraz między innymi cykliczny monitoring należności wykazujących zaległość w spłacie powyżej 90 dni.

Identyfikacja utraty wartości

Metodologia dla identyfikacji oraz szacowania utraty wartości zakłada podział ekspozycji kredytowych grupy na portfel homogeniczny i portfel niehomogeniczny. Każda ekspozycja kredytowa musi być przypisana do konkretnego portfela i w danym okresie sprawozdawczym może być zawarta wyłącznie w jednym. Możliwe jest jednak,

że dana ekspozycja zostanie przeniesiona do innego portfela w trakcie „życia produktu” ze względu na zmianę kwoty zaangażowania. Podział ekspozycji pomiędzy portfelami homogenicznym i niehomogenicznym jest określony poprzez próg istotności, który został zdefiniowany na poziomie 1 mln EUR. Ponadto do ekspozycji niehomogenicznych zalicza się – bez względu na kwotę udzielonego finansowanie – typy ekspozycji wskazane poniżej w sekcji definiującej portfel ekspozycji niehomogenicznych.

Portfel homogeniczny jest zdefiniowany jako zbiór ekspozycji kredytowych do kwoty 1 mln EUR, dla których analiza pod kątem utraty wartości jest dokonywana grupowo ze względu na podobną strukturę i charakterystykę produktów zaliczonych do danego zbioru. Dodatkowo duża liczba umów w portfelu homogenicznym nie pozwala na ich indywidualną ocenę pod kątem utraty wartości. W Grupie zdefiniowano osiem portfeli homogenicznych, które zostały wydzielone ze względu na takie przesłanki, jak:

- definicja produktu,
- proces udzielania i obsługi produktu,
- istnienie/rodzaj zabezpieczenia,
- typ Klienta,
- liczba umów pożyczek/kredytów w zbliżonych kwotach,
- kwota ekspozycji kredytowych danego rodzaju.

Aktualnie wyróżnia się następujące portfele homogeniczne:

- portfel ekspozycji detalicznych o małym zaangażowaniu (do 25 tys. PLN),
- portfel ekspozycji detalicznych o dużym zaangażowaniu (powyżej 25 tys. PLN),
- portfel kredytów hipotecznych o małym zaangażowaniu (do 1 mln PLN),
- portfel kredytów hipotecznych o dużym zaangażowaniu (powyżej 1 mln PLN),
- portfel kredytów gospodarczych,
- portfel kredytów CF,
- portfel kart kredytowych,
- portfel ekspozycji restrukturyzowanych CF.

Dla uznania zbioru kredytów/pożyczek za homogeniczny (jednorodny) ważne jest, by charakterystyka ryzyka wskazująca na zdolność Klienta do wywiązania się ze zobowiązań, jak również straty generowane przez dany kredyt/pożyczkę były podobne. Analiza pod kątem utraty wartości dla portfeli homogenicznych opiera się na obserwacjach danych historycznych odnośnie co do zaangażowania/limitów, utworzonych na nie rezerw, poniesionych strat, kwot spisanych w ciężar rezerw bez umorzenia oraz jakości danego portfela identyfikowanej poprzez przemieszczenia ekspozycji kredytowych pomiędzy kolejnymi koszykami przeterminowania.

Historyczne doświadczenia odnośnie co do strat generowanych przez dany portfel podlegają dostosowaniu na podstawie obserwacji danych odnośnie co do portfela homogenicznego w celu odzwierciedlenia skutków aktualnych uwarunkowań, które nie miały wpływu na dane historyczne.

Analiza kolektywna portfela kredytowego

Zgodnie z przyjętą metodologią Grupa kalkuluje odpis aktualizujący dla danego portfela homogenicznego, który będzie odzwierciedlać szacunkową kwotę straty w danym portfelu homogenicznym, jaka została poniesiona na datę sprawozdawczą. W oparciu o homogeniczność tych portfeli został stworzony automatyczny proces pozwalający na utworzenie adekwatnych odpisów aktualizujących oraz rezerw.

Jeżeli zaistnieje obiektywna przesłanka utraty wartości przez ekspozycję kredytową ewidencjonowaną według zamortyzowanego kosztu, kwota straty jest szacowana jako różnica pomiędzy zamortyzowanym kosztem ekspozycji a wartością bieżącą przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych za pomocą efektywnej stopy procentowej.

Dla portfeli homogenicznych Grupa zdefiniowała następujące przesłanki utraty wartości:

- znaczące trudności finansowe Kredytobiorcy,
- niedotrzymanie warunków umowy poprzez opóźnienia w spłacie lub jej zaprzestanie.

Ze względu na zastosowanie podejścia kolektywnego dla portfeli homogenicznych przesłanki utraty wartości są obserwowane na podstawie następujących zmiennych:

- Umowa kredytu/pożyczki została wypowiedziana lub trwale zawieszona zostało naliczanie odsetek.
- Ekspozycja kredytowa wykazuje zaległość w spłacie 90 dni lub więcej.
- Grupa przyznała kontrahentowi, ze względów ekonomicznych lub prawnych wynikających z trudności finansowych kontrahenta, udogodnienie, którego w innym przypadku, by nie udzieliła. Wszystkie podejmowane wobec Klienta działania restrukturyzacyjne są traktowane jako przesłanka utraty wartości.
- W ramach przeprowadzonego przeglądu kredytowego Klientów biznesowych (z wyłączeniem Klientów prowadzących działalność w oparciu o uproszczoną księgowość) zostały zidentyfikowane mierzalne kryteria wskazujące na znaczące trudności finansowe kredytobiorcy.

Ekspozycje, dla których zidentyfikowano co najmniej jedną z wyżej wymienionych przesłanek są traktowane jako ekspozycje z utratą wartości bez względu na posiadane zabezpieczenie. Wskazanie pojedynczego zdarzenia powodującego utratę wartości może nie być możliwe, a utrata wartości może być efektem jednoczesnego zaistnienia kilku z ww. przesłanek.

W podejściu grupowym podstawową ideą jest zastąpienie skomplikowanych charakterystyk indywidualnych umów poprzez wybranie wspólnych średnich charakterystyk obrazujących zachowanie danego segmentu portfela. Takie założenie pozwala na ustalenie prawidłowej wyceny całego portfela, jak też jego poszczególnych segmentów. Kwoty odpisów dotyczą zarówno ekspozycji ze stwierdzoną utratą wartości, jak i ekspozycji bez stwierdzonej utraty wartości, dla których zgodnie z wymogami MSR 39 Grupa tworzy odpisy na zaistniałe, lecz nie zaraportowane straty (tj. IBNR – Incurred But Not Reported), gdyż dane historyczne wykazują, że takie straty miały miejsce, ale z powodu braku identyfikacji przesłanek utraty wartości lub też braku możliwości przypisania poniesionych strat do poszczególnych ekspozycji ekspozycje takie nie były traktowane jako ekspozycje z utratą wartości. Zgodnie z MSR 37 Grupa ocenia pod kątem zawiązania rezerw również pozabilansowe ekspozycje kredytowe, badając wystąpienie obiektywnych przesłanek wpływających na zmianę prawdopodobieństwa realizacji tych ekspozycji, oraz określa prawdopodobieństwo wykorzystania tych ekspozycji w przyszłości. Grupa tworzy rezerwy na tę część ekspozycji pozabilansowej, co do której prawdopodobne jest, że dojdzie do wypływu środków, chyba że przeprowadzenie wiarygodnych szacunków nie jest możliwe.

W ramach pomiaru utraty wartości w Grupie jest wykorzystywany model statystyczny, który w ramach spójnego podejścia pozwala na kalkulację odpisów na utratę wartości, jak również odpisów IBNR dla ekspozycji kredytowych charakteryzujących się określonymi cechami.

Wprowadzona w 2014 roku metodyka polega na podejściu opartym na kalibracji każdej ze składowych stawki odpisu jako odrębnego komponentu. Na podstawie danych historycznych kalibrowane są w regularnych odstępach parametry PD, LGD, CCF przedstawione poniżej. Dodatkowo Bank szacuje bezpośrednio rezerwy na zobowiązania pozabilansowe w portfelu ekspozycji homogenicznych. Ponadto Grupa w 2016 roku zdecydowała się wprowadzić zmiany w metodyce kalkulacji odpisów i rezerw GVA, tj. odpisu IBNR dla ekspozycji niehomogenicznych. W ramach powyższych zmian zostały wydzielone również dwa dodatkowe portfele homogeniczne – portfel tzw. ekspozycji detalicznych o dużym zaangażowaniu oraz portfel ekspozycji hipotecznych o dużym zaangażowaniu. Efektem wprowadzonych zmian w metodykach szacowania utraty wartości był wzrost poziomu odpisów aktualizujących o kwotę netto 8 468 tys. PLN.

Częściami składowymi modelu pomiaru utraty wartości są:

- model PD, określający wartość zagrożoną utratą wartości w okresie identyfikacji straty, czyli w okresie LIP – Loss Identification Period;
- model LGD, określający poziom straty w przypadku stwierdzenia utraty wartości z uwzględnieniem efektywnej stopy na potrzeby szacowania wartości pieniądza w czasie;
- model EAD, określający wartość oczekiwaną ekspozycji w momencie stwierdzenia utraty wartości. W przypadku zaangażowań bilansowych EAD jest równe wartości bilansowej brutto ekspozycji. W przypadku zobowiązań pozabilansowych EAD jest równe wartości zobowiązania pozabilansowego przemnożonego przez CCF. Parametr CCF określa wobec jakiej części pozabilansowej ekspozycji Bank oczekuje konwersji na ekspozycje bilansowe w okresie identyfikacji straty.

Ogólny model pomiaru utraty wartości ma następującą postać:

$$\text{Odpis} = PD \cdot LGD \cdot EAD$$

W 2015 roku Grupa wprowadziła zmiany uwzględniające modyfikację parametru LGD wynikającą z ewolucji poziomu LTV. Zależność ta została zastosowana w stosunku do portfela hipotecznego, zarówno w zakresie ekspozycji niebędących w utracie wartości, jak i dla ekspozycji, które znajdują się w statusie utraty wartości. Wprowadzone rozwiązanie pozwala bez zbędnej zwłoki uwzględniać w wycenie utraty wartości portfela hipotecznego zmiany rynkowe, które mogą mieć wpływ na portfel; w szczególności umożliwia to uwzględnienie ruchów kursów walutowych oraz zmian w wycenie wartości zabezpieczeń.

Kalibracja parametrów modelu grupowej oceny utraty wartości dla portfeli homogenicznych odbywa się raz na kwartał. Model pomiaru utraty wartości posiada charakter PIT (Point in Time), zapewniony m.in. przez wykorzystywanie najświeższych informacji na potrzeby kalibracji parametrów oraz nadawania wyższych wag obserwacjom najbardziej aktualnym. Model oraz parametry składowe poddawane są regularnemu procesowi testowania historycznego. Weryfikacja poniesionych strat z przewidywanymi stratami jest przeprowadzana co najmniej raz w roku. Weryfikacja poziomu strat jest dokonywana w taki sposób, aby efekty weryfikacji zostały uwzględnione na dzień kończący rok finansowy.

Analiza indywidualna utraty wartości ekspozycji kredytowych

Do portfela niehomogenicznego w Grupie są przypisywane następujące typy ekspozycji:

- wszystkie ekspozycje kredytowe obsługiwane przez obszar Klientów korporacyjnych i instytucji finansowych oraz sektora publicznego,
- ekspozycje niehomogeniczne ze względu na charakter finansowania, typ Klienta czy rodzaj zabezpieczenia, w tym:
  - ekspozycje wobec jednostek samorządu terytorialnego,
  - gwarancje bankowe, limity na transakcje pochodne oraz linie wielozadaniowe,
  - kredyty i pożyczki na zakup papierów wartościowych lub zabezpieczone w tej formie lub też zabezpieczone innymi aktywami płynnymi, tj. pożyczki lombardowe i kredyty na zakup akcji,
- ekspozycje kredytowe obszaru Klientów biznesowych (małe i średnie firmy) oraz Klientów indywidualnych, których kwota ekspozycji przekracza wartość ustalonego progu istotności.

Jeżeli wystąpiła i została zaobserwowana przesłanka utraty wartości dla ekspozycji niehomogenicznej, Grupa dokonuje odpisu aktualizującego w kwocie stanowiącej różnicę pomiędzy aktualną kwotą ekspozycji, mierzoną według zamortyzowanego kosztu, a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych.

Kredyty niehomogeniczne są testowane pod kątem utraty wartości, jeżeli wystąpi obiektywna przesłanka utraty wartości. Ekspozycje kredytowe muszą być poddane analizie między innymi, jeżeli:

- Kredytobiorca nie wypełnia swoich zobowiązań z umowy kredytu, tzn. jeżeli płatności wykazują min. 90 dni zaległości w spłacie; w przypadku podmiotów sektora finansowego okres zaległości implikujący przesłankę utraty wartości wynosi 45 dni,
- umowa kredytu została wypowiedziana,
- Grupa przyznała kontrahentowi, ze względów ekonomicznych lub prawnych wynikających z trudności finansowych kontrahenta, udogodnienie, którego w innym przypadku by nie udzieliła. Wszystkie podejmowane wobec Klienta działania restrukturyzacyjne są traktowane jako przesłanka utraty wartości,
- Kredytobiorca kwestionuje ekspozycję kredytową na drodze sądowej,
- Kredytobiorca ogłosił – lub jest prawdopodobne, że ogłosi – upadłość,
- wszczęto postępowanie naprawcze,
- w wyniku okresowego przeglądu ekspozycji kredytowej zaobserwowano występowanie czynników podwyższonego ryzyka, a ocena sytuacji finansowej Kredytobiorcy skutkuje zmianą ratingu do zdefiniowanej klasy,
- w ramach przeglądu dokonano negatywnej oceny sytuacji finansowej kredytobiorcy, skutkującej koniecznością przekazania ekspozycji do Departamentu Restrukturyzacji,
- ogłoszono likwidację przedsiębiorstwa,
- podmiot (osoba) trzeci wszczął egzekucję do przedmiotu zabezpieczenia,
- wykreślono dłużnika z ewidencji gospodarczej,

- nie jest znane miejsce pobytu i nieujawniony majątek kredytobiorcy,
- nastąpiło obniżenie przez uznaną i powszechnie akceptowaną zewnętrzną instytucję oceny wiarygodności kredytowej (agencję ratingową) ratingu Klienta, np. z klasy inwestycyjnej do klasy spekulacyjnej, ratingu kraju – siedziby Klienta – z klasy inwestycyjnej do klasy spekulacyjnej, ratingu jakichkolwiek papierów dłużnych emitowanych przez Klienta,
- Bank złożył wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego wobec Klienta,
- nastąpił zanik aktywnego rynku na daną bilansową ekspozycję kredytową ze względu na trudności finansowe.

Dla niehomogenicznych ekspozycji kredytowych nie jest konieczne zaobserwowanie wielu przesłanek utraty wartości.

Dodatkowo dla niehomogenicznych ekspozycji kredytowych, dla których nie doszło do utraty wartości, w księgach Banku ewidencjonowana jest rezerwa na zaistniałe, lecz nie zaraportowane straty, zwana Rezerwą GVA (General Value Adjustment). GVA kalkulowana jest na podstawie prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązań przez Klienta (PD) oczekiwanej wartości ekspozycji w przypadku wystąpienia zdarzenia niewykonania zobowiązań oraz straty w przypadku wystąpienia ww. zdarzenia (LGD).

Ekspozycje niehomogeniczne, dla których zaszły przesłanki utraty wartości, nie zawsze są ekspozycjami, dla których doszło do utraty wartości. Jeżeli Grupa otrzyma dodatkową rekompensatę, np. odsetki od zadłużenia przeterminowanego, lub kredyt zostanie przedłużony z bieżącym oprocentowaniem, wówczas te dodatkowe przychody mogą być uwzględnione w szacunku wartości teraźniejszej przyszłych przepływów pieniężnych.

Jeżeli w następnym okresie szacowania ekspozycji kredytowej strata z tytułu utraty wartości zmniejszyła się i można to w obiektywny sposób powiązać ze zdarzeniem, które wystąpiło po oszacowaniu straty, to Grupa odwraca stratę (tj. rozwiązuje wcześniej utworzony odpis aktualizujący w adekwatnej wysokości). Do całkowitego odwrócenia strat może dojść wyłącznie w przypadku, gdy bieżąca wartość oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych jest równa wartości księgowej ekspozycji kredytowej.

Modele wyceny, w tym założenia, w oparciu o które Grupa szacuje odpisy z tytułu utraty wartości, podlegają okresowym przeglądom w celu zmniejszenia różnic pomiędzy szacunkową a rzeczywistą wielkością strat.

Polityka spisywania należności w ciężar rezerw bez umorzenia

Metodologia spisywania należności w ciężar rezerw jest uzależniona od rodzaju portfela, do którego przyporządkowana jest dana ekspozycja kredytowa.

Metodologia tworzenia odpisów aktualizujących dla portfela homogenicznego zakłada, że po osiągnięciu określonej liczby miesięcy od stwierdzenia utraty wartości (60 miesięcy) dana ekspozycja, o ile nie została odzyskana (spłacona), podlega symulowanemu spisaniu w ciężar rezerw, kiedy to automatycznie jest dotwarzany odpis do poziomu 100% wartości ekspozycji. Okres ten jest cyklicznie backtestowany przez Grupę pod kątem spełnienia warunków usunięcia aktywów finansowych z bilansu według MSR 39.

Dla ekspozycji niehomogenicznych każda decyzja o przeniesieniu ekspozycji do ewidencji pozabilansowej jest podejmowana indywidualnie, jeżeli Grupa uzna, że nie ma możliwości odzyskania należności ze względu na sytuację finansową Kredytobiorcy.

W stosunku do ekspozycji niehomogenicznych oraz homogenicznych portfeli zabezpieczonych decyzja o spisaniu należności w ciężar rezerw może zostać podjęta wyłącznie przez pracowników Departamentu Restrukturyzacji oraz Departamentu Windykacji Należności, mających odpowiednie kompetencje kredytowe. Jedynie w stosunku do ekspozycji homogenicznych proces spisywania w ciężar rezerw odbywa się w sposób automatyczny, po osiągnięciu przez ekspozycję określonego przeterminowania. Jednakże w każdym przypadku w Departamencie Restrukturyzacji lub Departamencie Windykacji Należności może zostać podjęta decyzja o wcześniejszym spisaniu lub wstrzymaniu spisania w ciężar rezerw – takie decyzje muszą zostać udokumentowane i odzwierciedlać sytuację finansową kredytobiorcy.

Wyniki działalności Banku z tytułu odpisów na utratę wartości wraz z ujęciem kosztów z tytułu rezerwy IBNR oraz windykacji prezentuje Nota 10 – Odpisy z tytułu utraty wartości aktywów finansowych.

Zmiana stanu odpisów aktualizujących wraz z wyszczególnieniem takich pozycji, jak: spisanie w ciężar rezerw, różnice kursowe oraz odwrócenie straty z tytułu utraty wartości prezentuje Nota 18 – Kredyty i pożyczki udzielone Klientom.

Maksymalna ekspozycja narażona na ryzyko kredytowe

w tys. PLN	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
Ekspozycje narażone na ryzyko kredytowe związane z aktywami bilansowymi przedstawiają się następująco:		
Kredyty i pożyczki dla banków	851 847	995 936
Kredyty i pożyczki dla Klientów:	30 512 017	29 660 207
Kredyty dla Klientów indywidualnych:	24 698 492	24 371 232
Karty kredytowe	114 086	116 603
Kredyty gotówkowe i inne kredyty dla Klientów indywidualnych	2 469 186	2 069 333
Kredyty hipoteczne	22 115 219	22 453 163
Kredyty udzielone podmiotom korporacyjnym	5 783 880	5 253 779
Kredyty udzielone podmiotom publicznym	29 645	35 196
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej	138 674	340 221
Investycyjne aktywa finansowe	6 799 137	5 769 466
Papiery dłużne	6 792 260	5 731 284
Akcje i jednostki udziałowe	6 877	38 182
Ryzyko kredytowe związane z pozycjami pozabilansowymi przedstawia się następująco:	4 807 484	4 658 745
Zobowiązania o charakterze gwarancyjnym	1 557 340	1 482 866
Zobowiązania kredytowe i pozostałe zobowiązania związane z kredytami	3 250 144	3 175 879

Ze względu na fakt, że ani kredyty udzielone bankom, ani papiery wartościowe utrzymywane przez Grupę nie wykazują utraty wartości ani przesłanek utraty wartości, nie są one prezentowane w tabelach dotyczących ekspozycji z utratą wartości i/lub przeterminowanych.

Na kwotę, która najlepiej odzwierciedla maksymalną ekspozycję na ryzyko kredytowe, wpływają ustanowione przez Grupę zabezpieczenia. Wpływ finansowy wartości zabezpieczeń na kwotę odpisów aktualizujących wartość należności dla portfela z rozpoznaną utratą wartości, gdzie odpis aktualizacyjny był szacowany metodą indywidualnej oceny, wynosi 131 254 tys. PLN na dzień 31 grudnia 2016 roku (na dzień 31 grudnia 2015 roku – 154 970 tys. PLN).

Podział aktywów finansowych na ekspozycje

bez stwierdzonej utraty wartości i ze stwierdzoną utratą wartości na dzień 31 grudnia 2016 roku

w tys. PLN							Osoby fizyczne	
	Karty kredytowe	Kredyty hipoteczne	Pozostałe	Pożyczki konsumpcyjne	Pożyczki lombardowe	Pochodne	Ogółem	Udział
Aktywa finansowe bez utraty wartości, w tym:	112 720	22 037 328	10	2 339 168	65 811	-	24 555 036	97,6%
nieprzeterminowane i bez utraty wartości	104 982	21 691 922	-	2 194 073	64 242	-	24 055 219	95,6%
przeterminowane i bez utraty wartości	7 738	345 406	10	145 094	1 569	-	499 817	2,0%
Aktywa finansowe z utratą wartości	9 938	293 511	1 112	295 406	1 715	-	601 683	2,4%
Ogółem	122 657	22 330 839	1 122	2 634 574	67 526	-	25 156 719	100,0%

Podmioty gospodarcze, w tym banki

w tys. PLN	Faktoring	Karty kredytowe		Kredyty hipoteczne		Kredyty inwestycyjne		Kredyty obrotowe		Kredyty w rachunku bieżącym		Pozostałe	Pochodne	Ogółem	Udział
Aktywa finansowe bez utraty wartości, w tym:	395 371	421	849	3 447 873	368 537	982 747	1 380 827	138 769	6 715 394	95,4%					
nieprzeterminowane i bez utraty wartości	392 443	421	843	3 414 016	360 307	953 167	1 379 023	138 769	6 638 990	94,3%					
przeterminowane i bez utraty wartości	2 928	-	6	33 857	8 230	29 579	1 804	-	76 405	1,1%					
Aktywa finansowe z utratą wartości	7 190	-	-	112 697	75 164	73 724	54 426	-	323 201	4,6%					
Ogółem	402 561	421	849	3 560 571	443 701	1 056 471	1 435 253	138 769	7 038 596	100,0%					

w tys. PLN	Banki centralne i rządy				Inne aktywa finansowe				Aktywa finansowe razem	
	Papiery wartościowe	Kasa i rachunek bieżący w NBP	Ogółem	Udział	Akcje, udziały	Pozostałe	Ogółem	Udział	Ogółem	Udział
Aktywa finansowe bez utraty wartości, w tym:	6 792 260	1 053 417	7 845 677	100,0%	6 877	123 250	130 127	98,8%	39 246 139	97,7%
nieprzeterminowane i bez utraty wartości	6 792 260	1 053 417	7 845 677	100,0%	6 877	123 250	130 127	98,8%	38 669 918	96,3%
przeterminowane i bez utraty wartości	-	-	-	0,0%	-	-	-	0,0%	576 221	1,4%
Aktywa finansowe z utratą wartości	-	-	-	0,0%	-	1 583	1 583	1,2%	926 467	2,3%
Ogółem	6 792 260	1 053 417	7 845 677	100%	6 877	124 833	131 710	100,0%	40 172 606	100,0%

Podział kredytów i pożyczek na portfel homogeniczny i niehomogeniczny na dzień 31 grudnia 2016 roku (w tys. PLN)

w tys. PLN	Faktoring		Karty kredytowe		Kredyty hipoteczne		Kredyty inwestycyjne		Kredyty obrotowe	
	Ekspozycje	Odpis	Ekspozycje	Odpis	Ekspozycje	Odpis	Ekspozycje	Odpis	Ekspozycje	Odpis
Kredyty i pożyczki bez utraty wartości, w tym:	395 371	1 395	113 141	217	22 038 176	32 435	3 447 873	12 346	368 537	1 823
Portfel niehomogeniczny	228 606	1 024			129 329	613	1 436 748	5 875	119 143	437
Portfel homogeniczny	166 765	371	113 141	217	21 908 847	31 822	2 011 125	6 472	249 394	1 385
Kredyty i pożyczki z utratą wartości, w tym:	7 190	6 777	9 938	8 354	293 511	181 036	112 697	55 229	75 164	48 216
Portfel niehomogeniczny					20 540	11 266	62 244	21 340	29 545	16 914
Portfel homogeniczny	7 190	6 777	9 938	8 354	272 971	169 770	50 453	33 889	45 619	31 302
Ogółem	402 561	8 172	123 078	8 571	22 331 688	213 472	3 560 571	67 575	443 701	50 038

w tys. PLN	Kredyty w rachunku bieżącym		Pozostałe		Pożyczki konsumpcyjne		Pożyczki lombardowe		Razem kredyty i pożyczki		Wskaźnik pokrycia odpisem
	Ekspozycje	Odpis	Ekspozycje	Odpis	Ekspozycje	Odpis	Ekspozycje	Odpis	Ekspozycje	Odpis	
Kredyty i pożyczki bez utraty wartości, w tym:	982 747	3 819	1 380 695	2 638	2 339 168	6 785	65 811	64	31 131 519	61 521	0,2%
Portfel niehomogeniczny	462 277	1 850	1 380 630	2 555	12 452	10	65 811	64	3 834 997	12 428	0,3%
Portfel homogeniczny	520 469	1 968	65	82	2 326 716	6 775	-	-	27 296 522	49 093	0,2%
Kredyty i pożyczki z utratą wartości, w tym:	73 724	48 012	55 538	55 158	295 406	224 515	1 715	1 715	924 884	631 160	68,2%
Portfel niehomogeniczny	23 766	7 002	51 050	51 199	14 333	7 652	1 715	1 715	203 194	119 236	58,7%
Portfel homogeniczny	49 958	41 010	4 487	3 959	281 074	216 863	-	-	721 690	511 924	70,9%
Ogółem	1 056 471	51 830	1 436 233	57 795	2 634 574	231 300	67 526	1 779	32 056 403	692 681	2,2%

**Jakość kredytowa aktywów finansowych, nieprzeterminowanych,
bez utraty wartości po ratingach wg stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku**

w tys. PLN					Osoby fizyczne
Rating	Karty kredytowe	Kredyty hipoteczne	Pożyczki konsumpcyjne	Pożyczki lombardowe	Ogółem
iAAA	-	-	-	-	-
iAA+	-	-	-	-	-
iAA	-	1 021	-	-	1 021
iAA-	-	118 957	4 430	-	123 388
iA+	8	846 532	2 937	378	849 855
iA	634	4 009 859	22 455	1 643	4 034 591
iA-	2 912	6 575 481	49 400	6 607	6 634 399
iBBB+	3 334	4 537 309	59 589	27 735	4 627 966
iBBB	4 626	2 591 079	56 471	3 099	2 655 276
iBBB-	13 613	1 385 778	104 576	24 358	1 528 324
iBB+	18 116	633 095	490 523	125	1 141 859
iBB	21 081	375 927	890 789	297	1 288 095
iBB-	21 143	210 266	328 533	-	559 942
iB+	9 547	137 295	121 102	-	267 944
iB	4 360	70 323	39 030	-	113 714
iB-	2 158	60 147	20 268	-	82 572
iCCC+	1 738	48 194	14 938	-	64 870
iCCC	931	35 117	4 964	-	41 012
iCCC-	694	23 304	1 585	-	25 584
iCC+	2	3 063	118	-	3 182
iD	82	28 799	756	-	29 636
Bez ratingu	3	375	(18 390)	-	(18 012)
Ogółem	104 982	21 691 922	2 194 073	64 242	24 055 219

w tys. PLN										Podmioty gospodarcze, w tym banki
Rating	Faktoring	Karty kredytowe	Kredyty hipoteczne	Kredyty inwestycyjne	Kredyty obrotowe	Kredyty		Pozostałe	Instrumenty pochodne	Ogółem
						w rachunku bieżącym				
iAAA	-	6	-	-	-	-	-	-	-	6
iAA+	-	2	-	-	-	-	-	863	-	866
iAA	-	-	-	-	-	-	-	13 670	-	13 670
iAA-	-	-	-	-	-	-	-	66	-	66
iA+	-	2	-	-	-	-	-	240 487	-	240 489
iA	7 453	1	-	6 333	-	9 293	-	64 574	52	87 705
iA-	-	2	-	943	-	-	-	56 219	249	57 413
iBBB+	579	8	-	53 348	2 070	28 586	-	839 895	70 714	995 200
iBBB	13 274	4	-	120 083	16 821	44 082	-	96 767	557	291 591
iBBB-	29 345	25	-	433 934	57 347	106 085	-	16 745	6 576	650 059
iBB+	56 912	39	-	722 478	45 880	181 471	-	2 170	15 246	1 024 197
iBB	98 475	37	-	890 702	97 138	228 799	-	5 550	21 495	1 342 196
iBB-	97 900	53	-	538 883	70 540	177 302	-	28 254	3 378	916 311
iB+	81 408	72	-	318 304	39 509	94 174	-	3	595	534 064
iB	4 228	74	-	184 400	11 915	60 474	-	554	542	262 187
iB-	-	29	-	58 518	8 509	15 616	-	3	-	82 675
iCCC+	2 569	45	-	21 333	276	4 857	-	1	-	29 081
iCCC	300	(1)	-	11 817	168	724	-	-	-	13 009
iCCC-	-	9	-	12 743	-	26	-	2	-	12 780
iCC+	-	-	-	1 968	-	-	-	-	-	1 968
iD	-	-	-	-	10 132	-	-	-	-	10 132
Bez ratingu	-	16	843	38 228	-	1 676	13 198	19 269	-	73 231
Ogółem	392 443	421	843	3 414 016	360 307	953 167	1 378 881	138 674	6 638 894	

w tys. PLN	Banki centralne i rządy			Inne aktywa finansowe			Aktywa finansowe razem
	Papiery wartościowe	Kasa i rachunek bieżący w NBP	Ogółem	Akcje, udziały	Pozostałe	Ogółem	Ogółem
Rating							
iAAA	-	-	-	-	-	-	6
iAA+	-	-	-	-	-	-	866
iAA	-	-	-	-	-	-	14 691
iAA-	-	-	-	-	-	-	123 454
iA+	6 792 260	1 053 417	7 845 677	-	-	-	8 936 021
iA	-	-	-	-	-	-	4 122 297
iA-	-	-	-	-	-	-	6 691 812
iBBB+	-	-	-	-	-	-	5 623 165
iBBB	-	-	-	-	-	-	2 946 867
iBBB-	-	-	-	-	-	-	2 178 383
iBB+	-	-	-	-	-	-	2 166 056
iBB	-	-	-	-	-	-	2 630 292
iBB-	-	-	-	-	-	-	1 476 253
iB+	-	-	-	-	-	-	802 007
iB	-	-	-	-	-	-	375 901
iB-	-	-	-	-	-	-	165 247
iCCC+	-	-	-	-	-	-	93 951
iCCC	-	-	-	-	-	-	54 020
iCCC-	-	-	-	-	-	-	38 364
iCC+	-	-	-	-	-	-	5 151
iD	-	-	-	-	-	-	39 769
Bez ratingu	-	-	-	6 877	123 250	130 127	185 345
Ogółem	6 792 260	1 053 417	7 845 677	6 877	123 250	130 127	38 669 917

Kredyty przeterminowane i bez utraty wartości

na dzień 31 grudnia 2016 roku

w tys. PLN	Osoby fizyczne	Podmioty gospodarcze	Ogółem
Przeterminowanie			
1-29	353 839	57 086	410 925
30-59	92 253	14 817	107 070
60-89	53 724	4 502	58 226
90-179	-	-	-
Ogółem	499 816	76 405	576 221

Podział ekspozycji kredytowych na portfel homogeniczny i niehomogeniczny

na dzień 31 grudnia 2016 roku

w tys. PLN	Ekspozycje	Udział
Portfel niehomogeniczny	4 038 333	12,6%
Portfel homogeniczny	28 018 212	87,4%
Ogółem	32 056 545	100,0%

Podział aktywów finansowych na ekspozycje bez stwierdzonej utraty wartości i ze stwierdzoną utratą wartości na dzień 31 grudnia 2015 roku

w tys. PLN							Osoby fizyczne	
	Karty kredytowe	Kredyty hipoteczne	Pozostałe	Pożyczki konsumpcyjne	Pożyczki lombardowe	Pochodne	Ogółem	Udział
Aktywa finansowe bez utraty wartości, w tym:	114 597	22 395 022	1 170	1 971 309	60 136	28	24 542 260	97,7%
nieprzeterminowane i bez utraty wartości	107 115	22 021 962	1 157	1 829 555	58 728	28	24 018 545	95,6%
przeterminowane i bez utraty wartości	7 482	373 059	13	141 754	1 407	0	523 715	2,1%
Aktywa finansowe z utratą wartości	16 350	213 788	821	334 783	8 208	0	573 949	2,3%
Ogółem	130 946	22 608 809	1 991	2 306 092	68 344	28	25 116 209	100,0%

w tys. PLN	Podmioty gospodarcze, w tym banki									
	Faktoring	Karty kredytowe	Kredyty hipoteczne	Kredyty inwestycyjne	Kredyty obrotowe	Kredyty w rachunku bieżącym	Pozostałe	Pochodne	Ogółem	Udział
Aktywa finansowe bez utraty wartości, w tym:	236 290	385	935	2 534 980	409 439	838 138	1 899 894	141 759	6 061 820	94,3%
nieprzeterminowane i bez utraty wartości	236 113	385	935	2 508 546	403 394	830 381	1 899 802	141 759	6 021 315	93,7%
przeterminowane i bez utraty wartości	177	-	-	26 433	6 046	7 757	92	-	40 505	0,6%
Aktywa finansowe z utratą wartości	13 334	-	-	101 776	100 625	89 377	59 896	-	365 009	5,7%
Ogółem	249 624	385	935	2 636 756	510 065	927 515	1 959 790	141 759	6 426 829	100,0%

w tys. PLN	Banki centralne i rządy					Inne aktywa finansowe			Aktywa finansowe razem	
	Papiery wartościowe	Kasa i rachunek bieżący w NBP	Ogółem	Udział	Akcje, udziały	Pozostałe	Ogółem	Udział	Ogółem	Udział
Aktywa finansowe bez utraty wartości, w tym:	5 929 719	903 794	6 833 513	100,0%	38 182	126 923	165 105	98,9%	37 602 698	97,6%
nieprzeterminowane i bez utraty wartości	5 929 719	903 794	6 833 513	100,0%	38 182	126 923	165 105	98,9%	37 038 478	96,1%
przeterminowane i bez utraty wartości	-	-	-	0,0%	-	-	-	0,0%	564 220	1,5%
Aktywa finansowe z utratą wartości	-	-	-	0,0%	-	1 772	1 772	1,1%	940 731	2,4%
Ogółem	5 929 719	903 794	6 833 513	100%	38 182	128 695	166 877	100,0%	38 543 428	100,0%

Podział kredytów i pożyczek na portfel homogeniczny i niehomogeniczny na dzień 31 grudnia 2015 roku

w tys. PLN	Faktoring		Karty kredytowe		Kredyty hipoteczne		Kredyty inwestycyjne		Kredyty obrotowe	
	Ekspozycje	Odpis	Ekspozycje	Odpis	Ekspozycje	Odpis	Ekspozycje	Odpis	Ekspozycje	Odpis
Kredyty i pożyczki bez utraty wartości, w tym:	236 290	1 504	114 981	246	22 395 957	24 538	2 534 980	11 528	409 439	11 984
Portfel niehomogeniczny	132 460	1 129	-	-	141 302	3 582	991 957	3 087	180 809	760
Portfel homogeniczny	103 830	375	114 981	246	22 254 655	20 956	1 543 023	8 441	228 630	11 224
Kredyty i pożyczki z utratą wartości, w tym:	13 334	9 487	16 350	14 097	213 788	131 109	101 776	38 034	100 625	74 543
Portfel niehomogeniczny	-	-	-	-	15 959	5 772	54 197	5 533	46 067	30 896
Portfel homogeniczny	13 334	9 487	16 350	14 097	197 828	125 337	47 580	32 501	54 558	43 647
Ogółem	249 624	10 991	131 331	14 343	22 609 745	155 647	2 636 756	49 562	510 065	86 526

w tys. PLN	Kredyty w rachunku bieżącym		Pozostałe		Pożyczki konsumpcyjne		Pożyczki lombardowe		Razem kredyty i pożyczki		Wskaźnik pokrycia odpisem
	Ekspozycje	Odpis	Ekspozycje	Odpis	Ekspozycje	Odpis	Ekspozycje	Odpis	Ekspozycje	Odpis	
Kredyty i pożyczki bez utraty wartości, w tym:	838 138	8 231	1 901 441	893	1 970 931	9 599	60 136	5	30 462 293	68 527	0,2%
Portfel niehomogeniczny	337 020	2 324	1 900 064	827	42 148	28	60 136	5	3 725 766	11 742	0,3%
Portfel homogeniczny	501 118	5 907	1 377	65	1 928 783	9 571	-	-	26 676 397	56 785	0,2%
Kredyty i pożyczki z utratą wartości, w tym:	89 377	57 358	60 717	55 258	334 783	289 389	8 208	7 308	938 058	676 583	72,1%
Portfel niehomogeniczny	25 300	10 580	57 494	52 455	22 602	14 486	8 208	7 308	228 927	127 029	55,5%
Portfel homogeniczny	64 077	46 778	3 223	2 803	312 181	274 903	-	-	709 132	549 554	77,5%
Ogółem	927 515	65 589	1 960 008	56 151	2 305 715	298 988	68 344	7 313	31 400 352	745 110	2,4%

**Jakość kredytowa aktywów finansowych, nieprzeterminowanych, bez utraty wartości
wg stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku**

Rating	Osoby fizyczne						
	Karty kredytowe	Kredyty hipoteczne	Pozostałe	Pożyczki konsumpcyjne	Pożyczki lombardowe	Pochodne	Ogółem
iAAA	-	-	-	-	-	-	-
iAA+	-	-	-	-	-	-	-
iAA	-	-	-	-	-	-	-
iAA-	11	2 439	-	-	-	-	2 450
iA+	3	41 572	-	-	-	-	41 575
iA	29	667 361	-	2 368	45	-	669 803
iA-	614	4 473 198	-	20 731	1 151	28	4 495 722
iBBB+	2 785	7 329 719	-	88 340	23 929	-	7 444 774
iBBB	4 033	4 887 381	-	63 453	6 607	-	4 961 474
iBBB-	7 638	2 373 333	-	114 553	1 459	-	2 496 984
iBB+	18 048	1 075 714	-	326 110	4 215	-	1 424 087
iBB	22 901	482 941	-	598 083	20 688	-	1 124 613
iBB-	22 550	264 013	-	384 289	580	-	671 432
iB+	14 756	131 405	-	138 877	-	-	285 039
iB	6 438	87 819	1	58 361	54	-	152 673
iB-	3 563	59 459	-	22 975	-	-	85 997
iCCC+	1 701	44 320	-	13 801	-	-	59 822
iCCC	1 273	31 715	-	11 385	-	-	44 373
iCCC-	618	25 775	-	2 632	-	-	29 025
iCC+	2	1 736	-	94	-	-	1 833
iD	82	40 607	-	1 258	-	-	41 946
None	69	1 453	1 156	(17 755)	-	-	(15 078)
Ogółem	107 115	22 021 962	1 156	1 829 556	58 728	28	24 018 545

w tys. PLN Podmioty gospodarcze, w tym banki

Rating	Faktoring	Kredyty					Kredyty w rachunku bieżącym	Pozostałe	Pożyczki konsumpcyjne		Ogółem
		Karty kredytowe	Kredyty hipoteczne	Kredyty inwestycyjne	Kredyty obrotowe	Pochodne					
iAAA	-	(2)	-	-	-	-	1 024	-	-	1 022	
iAA+	(6)	-	-	-	-	-	1	-	-	(5)	
iAA	-	-	-	-	-	-	11 277	-	-	11 277	
iAA-	-	1	-	-	-	-	8	-	-	9	
iA+	-	1	-	-	-	-	85 978	-	21	86 001	
iA	8 683	4	-	-	-	-	64 146	-	414	73 248	
iA-	-	-	-	4 959	-	-	953 394	-	43 479	1 001 831	
iBBB+	17 399	1	-	10 712	-	8 596	175 775	-	235	212 719	
iBBB	20 498	5	-	56 405	13 340	40 881	450 833	-	18 717	600 679	
iBBB-	18 572	6	-	256 979	79 433	48 553	79 826	-	12 137	495 505	
iBB+	21 188	44	-	444 150	61 483	154 870	23 609	-	27 177	732 523	
iBB	57 599	112	-	519 181	67 908	162 628	2 901	-	15 770	826 099	
iBB-	27 950	47	-	416 854	53 562	157 814	823	-	9 497	666 547	
iB+	27 746	34	-	231 813	39 682	102 021	547	-	5 184	407 027	
iB	33 126	46	-	167 166	25 899	69 202	834	-	1 654	297 926	
iB-	1 250	10	-	35 171	27 469	33 538	6	-	1 708	99 152	
iCCC+	126	25	-	68 385	11 661	36 837	43	-	2 602	119 679	
iCCC	1 787	28	-	7 551	9 327	9 456	4	-	57	28 211	
iCCC-	718	16	-	4 575	2 846	5 182	22	-	513	13 872	
iCC+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
iD	-	1	-	-	8 789	-	2	-	-	8 792	
None	(524)	4	935	284 645	1 997	803	49 125	(377)	2 594	339 201	
Ogółem	236 113	385	935	2 508 546	403 394	830 381	1 900 179	(377)	141 759	6 021 315	

w tys. PLN Banki centralne i rządy Inne aktywa finansowe Aktywa finansowe razem

Rating	Papiery wartościowe	Kasa i rachunek bieżący w NBP		Ogółem	Akcje, udziały	Pozostałe	Ogółem	Ogółem
		Ogółem	Ogółem					
iAAA	-	-	-	-	-	-	-	1 022
iAA+	-	-	-	-	-	-	-	(5)
iAA	-	-	-	-	-	-	-	11 277
iAA-	-	-	-	-	-	-	-	2 459
iA+	5 929 719	903 791	6 833 510	-	-	-	-	6 961 086
iA	-	-	-	-	-	-	-	743 051
iA-	-	-	-	-	-	-	-	5 497 553
iBBB+	-	-	-	-	-	-	-	7 657 493
iBBB	-	-	-	-	-	-	-	5 562 153
iBBB-	-	-	-	-	-	-	-	2 992 489
iBB+	-	-	-	-	-	-	-	2 156 610
iBB	-	-	-	-	-	-	-	1 950 712
iBB-	-	-	-	-	-	-	-	1 337 979
iB+	-	-	-	-	-	-	-	692 065
iB	-	-	-	-	-	-	-	450 599
iB-	-	-	-	-	-	-	-	185 149
iCCC+	-	-	-	-	-	-	-	179 501
iCCC	-	-	-	-	-	-	-	72 584
iCCC-	-	-	-	-	-	-	-	42 897
iCC+	-	-	-	-	-	-	-	1 833
iD	-	-	-	-	-	-	-	50 738
Bez ratingu	-	-	-	-	38 182	126 926	165 108	489 231
Ogółem	5 929 719	903 791	6 833 510	38 182	126 926	165 108	37 038 477	

Kredyty przeterminowane i bez utraty wartości na dzień 31 grudnia 2015 roku

w tys. PLN			
Przeterminowanie	Osoby fizyczne	Podmioty gospodarcze	Ogółem
1-29	364 116	8 716	372 832
30-59	97 915	28 963	126 878
60-89	61 684	2 826	64 510
90-179	-	-	-
Ogółem	523 715	40 505	564 220

Podział ekspozycji kredytowych na portfel homogeniczny i niehomogeniczny na dzień 31 grudnia 2015 roku

w tys. PLN		
	Ekspozycje	Udział
Portfel niehomogeniczny	4 015 724	12,8%
Portfel homogeniczny	27 385 528	87,2%
Ogółem	31 401 252	100,0%

Koncentracja ryzyka kredytowego

a) w ujęciu geograficznym

Miasto

w tys. PLN	31.12.2016 r.		31.12.2015 r.	
	Zaangażowanie	Udział	Zaangażowanie	Udział
Warszawa	15 369 468	38,3%	14 216 231	36,9%
Kraków	1 771 583	4,4%	1 780 437	4,6%
Wrocław	1 907 929	4,7%	1 844 606	4,8%
Poznań	830 634	2,1%	840 499	2,2%
Gdańsk	861 335	2,1%	836 490	2,2%
Pozostałe	19 431 657	48,4%	19 025 165	49,4%
Razem	40 172 606	100,0%	38 543 428	100,0%

b) w ujęciu sektorowym

w tys. PLN	31.12.2016 r.		31.12.2015 r.	
	Zaangażowanie	Udział	Zaangażowanie	Udział
Osoby fizyczne	25 156 719	62,7%	25 116 209	65,2%
Podmioty gospodarcze:	7 038 500	17,5%	6 426 829	16,7%
Banki centralne i rządy	7 845 677	19,5%	6 833 513	17,7%
Niesklasyfikowane sektorowo	131 710	0,3%	166 877	0,4%
Razem	40 172 606	100,0%	38 543 428	100,0%
Produkcja	1 671 750	4,2%	1 835 579	4,8%
Dystrybucja	1 355 776	3,4%	1 235 969	3,2%
Obsługa nieruchomości	693 306	1,7%	447 836	1,2%
Budownictwo	390 940	1,0%	344 429	0,9%
Transport	159 229	0,4%	197 595	0,5%
Pozostałe	2 767 499	6,9%	2 365 421	5,8%
Razem podmioty gospodarcze	7 038 500	17,5%	6 426 829	16,7%

Podział portfela kredytowego (bilans) według produktów

Rodzaj kredytu w tys. PLN	31.12.2016 r.		31.12.2015 r.	
	Zaangażowanie	Udział	Zaangażowanie	Udział
Kredyty hipoteczne	22 331 688	55,6%	22 609 743	58,7%
Pożyczki konsumpcyjne	2 634 574	6,6%	2 306 092	6,0%
Kredyty inwestycyjne	3 560 571	8,9%	2 636 379	6,8%
Kredyty w rachunku bieżącym*	1 056 471	2,6%	927 515	2,4%
Pożyczki lombardowe	67 526	0,2%	68 344	0,2%
Kredyty obrotowe	443 701	1,1%	510 065	1,3%
Faktoring**	402 561	1,0%	249 624	0,6%
Pozostałe	1 436 375	3,6%	1 962 158	5,1%
Karty kredytowe	123 078	0,3%	131 331	0,3%
Razem portfel kredytowy	32 056 545	79,8%	31 401 251	81,5%
Pochodne	138 674	0,3%	141 787	0,4%
Papiery wartościowe	6 792 260	16,9%	5 929 719	15,4%
Inne aktywa finansowe	1 185 127	3,0%	1 070 671	2,8%
Razem aktywa finansowe	40 172 606	100,0%	38 543 428	100,0%

* Limity w ROR, linie kredytowe w rachunku bieżącym, linie debetowe dla firm.

** Linie faktoringowe z regresem, wykup wierzytelności.

Największe zaangażowania kredytowe

wg stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku (bez ekspozycji rządowych i w bankach centralnych)

Symbol PKD

w tys. PLN	Udzielony limit	Zaangażowanie	Współczynnik koncentracji
1 64.19.Z	1 060 062	818 244	4,42%
2 64.19.Z	242 002	17 866	4,50%
3 64.91.Z	196 877	144 918	3,18%
4 64.19.Z	121 237	-	2,25%
5 33.10.Z	98 243	6	1,83%
6 64.19.Z	74 632	-	1,39%
7 47.59.Z	66 702	-	0,68%
8 41.20.Z	60 068	39 715	1,12%
9 29.32.Z	57 688	39 297	0,90%
10 64.19.Z	55 000	-	1,02%

Największe zaangażowania kredytowe

wg stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku (bez ekspozycji rządowych i w bankach centralnych)

Symbol PKD

w tys. PLN	Udzielony limit	Zaangażowanie	Współczynnik koncentracji
1 64.19.Z	1 222 778	942 112	10,79%
2 07.29.Z	426 150	411 731	10,53%
3 64.19.Z	212 460	13 255	5,25%
4 64.91.Z	189 637	134 607	4,69%
5 33.10.Z	124 209	11	3,07%
6 46.90.Z	105 098	-	2,60%
7 61.20.Z	70 289	27 007	1,74%
8 47.59.Z	66 614	-	1,65%
9 64.19.Z	59 612	-	1,47%
10 64.30.Z	56 570	2 252	1,40%

Struktura ekspozycji według okresów zapadalności wg stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku

Przedział okresów zapadalności

w tys. PLN	Osoby fizyczne	Podmioty gospodarcze	Banki centralne i rządy	Niesklasyfikowa- ne sektorowo	Ogółem
do 1 roku	566 062	3 029 896	6 696 650	124 833	10 417 441
od 1 do 5 lat	1 130 589	1 173 494	1 149 027	-	3 453 110
od 5 do 10 lat	3 168 755	1 450 557	-	-	4 619 312
od 10 do 20 lat	12 581 199	1 384 491	-	-	13 965 690
powyżej 20 lat	7 710 114	62	-	6 877	7 717 053
Ogółem	25 156 719	7 038 500	7 845 677	131 710	40 172 606

Łączna kwota ekspozycji według wyceny bilansowej,
bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego i średnia kwota ekspozycji w danym okresie
w podziale na klasy wg stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku

Podział

w tys. PLN	Zaangażowanie	Średnie zaangażowanie
Osoby fizyczne	25 156 719	144
Podmioty gospodarcze	7 038 500	707
Banki centralne i rządy	7 845 677	713 243
Niesklasyfikowane sektorowo	131 710	315
Ogółem	40 172 606	

Kwoty ekspozycji z rozpoznaną utratą wartości w podziale na istotne obszary geograficzne wg stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku

Miasto

w tys. PLN	Zaangażowanie	Rezerwa
Warszawa	154 533	94 067
Kraków	42 022	30 312
Wrocław	54 221	38 168
Poznań	30 448	18 781
Gdańsk	10 745	7 433
Pozostałe	632 915	442 399
Ogółem	924 884	631 160

Struktura ekspozycji według okresów zapadalności wg stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku

Przedział okresów zapadalności

w tys. PLN	Osoby fizyczne	Podmioty gospodarcze	Banki centralne i rządy	Niesklasyfikowa- ne sektorowo	Ogółem
do 1 roku	626 642	3 561 982	6 257 681	128 695	10 575 000
od 1 do 5 lat	1 083 839	843 167	476 473	-	2 403 479
od 5 do 10 lat	2 658 724	1 182 702	95 776	-	3 937 202
od 10 do 20 lat	12 404 577	838 943	3 583	-	13 247 103
powyżej 20 lat	8 342 399	63	-	38 182	8 380 644
Ogółem	25 116 181	6 426 856	6 833 513	166 877	38 543 427

Łączna kwota ekspozycji według wyceny bilansowej,
bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego i średnia kwota ekspozycji w danym okresie
w podziale na klasy wg stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku

Podział

w tys. PLN	Zaangażowanie	Średnie zaangażowanie
Osoby fizyczne	25 116 209	140
Podmioty gospodarcze	6 426 829	735
Banki centralne i rządy	6 833 513	227 784
Niesklasyfikowane sektorowo	166 877	313
Ogółem	38 543 427	

Kwoty ekspozycji z rozpoznaną utratą wartości w podziale na istotne obszary geograficzne
wg stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku

Miasto

w tys. PLN	Zaangażowanie	Rezerwa
Warszawa	127 548	77 933
Kraków	49 288	33 670
Wrocław	57 210	36 426
Poznań	29 888	18 881
Gdańsk	11 595	8 624
Pozostałe	654 702	494 687
Ogółem	930 231	670 221

Restrukturyzacja należności obciążonych ryzykiem kredytowym

Proces dochodzenia należności od Klientów Grupy jest realizowany etapowo w fazie monitoringu, a także przed wystąpieniem ponownych zaległości w spłacie, zarówno na etapie restrukturyzacji, jak i windykacji. Proces ten obejmuje generalne standardy aktywnego postępowania Grupy oraz czynności i terminy na ich wykonanie, których celem jest doprowadzenie do niezwłocznej spłaty wymagalnych zobowiązań Klientów Grupy.

W celu efektywnego zarządzania ekspozycjami kredytowymi, dla których zidentyfikowane zostały przesłanki utraty wartości bądź też wystąpiły kryteria wczesnego ostrzegania, jak i występują opóźnienia w spłacie należności, wyspecjalizowane jednostki Grupy przejmują odpowiedzialność za ekspozycje o podwyższonym ryzyku i dokładają wszelkich starań, by pomóc Klientom wyjść z pogorszonej sytuacji ekonomiczno-finansowej, ograniczając jednocześnie straty Grupy do minimum.

Zarówno system podejmowania decyzji, jak i etap monitoringu są oparte na wystandaryzowanych procesach zatwierdzonych w Grupie (uzależnionych od kwoty ekspozycji i rodzaju Klienta Grupy), wspieranych przez specjalistyczny system informatyczny do zarządzania należnościami zagrożonymi.

Proces restrukturyzacji obejmuje doprowadzenie do ustalenia akceptowanych przez Grupę warunków rozliczenia zadłużenia, w tym: ustalenia harmonogramu spłaty całości zadłużenia Klienta, uzyskanie dodatkowego prawnego zabezpieczenia spłaty wiarygodności Grupy (w sprawach tego wymagających) oraz w przypadku zaangażowań całkowitych wymagalnych zawarcie stosownych ugod. Restrukturyzacja każdorazowo wymaga wniosku Klienta zawierającego propozycję spłaty, podstawowe dokumenty potwierdzające uzyskiwanie przychodu/dochodu umożliwiającego dokonywanie spłaty oraz podjęcia decyzji przez właściwy poziom decyzyjny w Grupie.

W przypadku, jeżeli w trakcie działań restrukturyzacyjnych doszło do rozpoznania utraty wartości ekspozycji zawiązywany jest adekwatny odpis aktualizujący.

Proces windykacji obejmuje prowadzenie zarówno windykacji wewnętrznej, jak i zewnętrznej poprzez zlecenie dochodzenia spłaty przez zewnętrzne specjalizowane firmy windykacyjne – realizowane zarówno do wiarygodności

ści całkowicie wymagalnych, jak i częściowo wymagalnych przed wypowiedzeniem umów celem doprowadzenia do odzyskania jak największej wartości wymagalnych należności, jak i przeprowadzenie wymaganego procesu egzekucyjnego.

Normy i limity wynikające z przepisów art. 395 CRR i art. 71 Prawa bankowego

Wartość ekspozycji Grupy wobec Klienta lub grupy powiązanych Klientów po uwzględnieniu skutku ograniczania ryzyka kredytowego zgodnie z art. 387–403 CRR nie może przekroczyć 25% uznanego kapitału Grupy.

Wartość ekspozycji Grupy wobec Klienta, który jest instytucją lub grupy powiązanych Klientów, jeśli do grupy należy co najmniej jedna instytucja, po uwzględnieniu skutku ograniczania ryzyka kredytowego zgodnie z art. 399–403 CRR nie może przekroczyć 25% uznanego kapitału Grupy lub kwoty 150 mln EUR, w zależności od tego, która z tych wartości jest wyższa, pod warunkiem że suma wartości ekspozycji wobec wszystkich powiązanych Klientów, niebędących instytucjami, po uwzględnieniu skutku ograniczania ryzyka kredytowego zgodnie z art. 387–403 CRR nie przekracza 25% uznanego kapitału instytucji.

Wartość ekspozycji obliczana jest zgodnie z art. 71 ustawy Prawo bankowe, z uwzględnieniem wyłączeń wymienionych w art. 400 ust. 2 i art. 493 ust. 3 oraz rozporządzeń Ministra Finansów.

Wartości dopuszczalnych limitów kształtowały się na dzień:

w tys. PLN	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
Limit koncentracji zaangażowania (25% funduszy własnych) zgodnie z art. 71 ustawy Prawo bankowe oraz art. 395 CRR	1 351 551	1 018 831
Limit koncentracji zaangażowania (25% funduszy własnych) zgodnie z art. 71 ust 1 a ustawy Prawo bankowe oraz art. 395 CRR	1 351 551	1 018 831

Na dzień 31 grudnia 2016 oraz 31 grudnia 2015 roku Grupa nie przekroczyła limitów wynikających z art. 395 CRR oraz art. 71 Prawa bankowego.

Art. 79a ust. 4 ustawy Prawo bankowe

Na dzień 31 grudnia 2016 oraz 31 grudnia 2015 roku Bank nie przekroczył limitów wynikających z art. 79a ust. 4 Prawa bankowego, stanowiących, że suma kredytów, pożyczek pieniężnych, gwarancji bankowych i poręczeń udzielonych członkom organów i osobom zajmującym kierownicze stanowiska w Banku lub podmiotowi powiązanemu kapitałowo lub organizacyjnie z członkiem organów Banku lub osobą zajmującą stanowisko kierownicze w Banku nie może przekroczyć 10% sumy funduszy podstawowych.

w tys. PLN	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
Fundusze podstawowe Grupy	4 005 713	4 041 947
10% Funduszy podstawowych Grupy	400 571	404 195

Wewnętrzne limity koncentracji

Ponadto w celu zarządzania detalicznym portfelem kredytowym Bank stosuje następujące wewnętrzne limity koncentracji:

- Limity branżowe – w celu zarządzania ryzykiem związanym z nadmierną koncentracją portfela kredytowego w danej branży/grupie branż.
- Limity geograficzne – w celu zarządzania ryzykiem związanym z nadmierną koncentracją portfela kredytowego Klientów indywidualnych w danym województwie.
- Limity walutowe – w celu zarządzania ryzykiem związanym z nadmierną koncentracją portfela kredytów udzielonych w walucie obcej.
- Limity produktowe – w celu ograniczenia ryzyka związanego z nadmierną koncentracją w portfelu kredytowym niektórych produktów (np. kredytów na finansowanie nieruchomości komercyjnych).

- Limity dotyczące jakości portfela kredytowego (np. limit poziomu przeterminowanych ekspozycji kredytowych, limit migracji między klasami (okresami) przeterminowania, limit dla wczesnych opóźnień w spłacie).
- Limity dotyczące niestandardowych transakcji – w celu zarządzania ryzykiem związanym z zawieraniem transakcji na niestandardowych warunkach.
- Limity dotyczące portfela detalicznych ekspozycji kredytowych.
- Limity dotyczące portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.
- Limity dotyczące portfela ekspozycji kredytowych finansujących nieruchomości.
- Limity na produkty skarbowe.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku stwierdzono następujące przekroczenia limitów wewnętrznych:

- Limit migracji między klasą przeterminowania [0-89] a [90-119] dni w portfelu pożyczek konsumpcyjnych – wykorzystanie limitu na dzień 31 grudnia wynosi 1,48%, co stanowi 296% limitu. Przekroczenie wynika z zaległości na jednym rachunku zabezpieczonej pożyczki konsumpcyjnej w wysokości 1,5 mln PLN.
- Limit wczesnych opóźnień w spłacie dla portfela kart kredytowych dla osób fizycznych – wykorzystanie limitu na dzień 31 grudnia wynosi 13,5%, co stanowi 169% limitu, i wynika z zaległości na 11 kartach na kwotę 30 tys. PLN. Zaległości zostały w większości spłacone po dacie raportu.
- Limit odstępstw dla portfela ekspozycji kredytowych Klientów biznesowych – wykorzystanie limitu na dzień 31 grudnia wynosi 50,02%, co stanowi 200% limitu.
- Limit odstępstw kredytowych pozostałych dla portfela kredytów hipotecznych – wykorzystanie limitu na 31 grudnia wynosi 22,08%, co stanowi 110% limitu.

Zaangażowania z udzielonym udogodnieniem typu forbearance

Bank raportuje transakcje z udzielonym udogodnieniem w spłacie (forbearance) w oparciu o projekt Standardów Technicznych Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego (EBA), zgodnie z dokumentem EBA Final draft Implementing Technical Standards on Supervisory reporting on forbearance and non performing exposures under article 99(4) of Regulation No 575/2013 nr EBA/ITS/2013/03/rev1 z dnia 24 lipca 2014 roku. Po opublikowaniu ostatecznej wersji tych standardów przez EBA regulacje Banku zostaną zweryfikowane pod kątem zgodności z tym dokumentem i w razie potrzeby odpowiednio dostosowane.

Zgodnie z przyjętą definicją forbearance występuje, gdy spełnione są łącznie następujące warunki:

- Klient ma trudności finansowe, które skutkują lub mogą skutkować brakiem możliwości obsługi zadłużenia zgodnie z warunkami zawartymi w umowie o charakterze kredytowym.
- Bank zdecydował o zastosowaniu wobec niego udogodnienia w celu umożliwienia Klientowi wywiązania się ze zobowiązań umownych lub niedopuszczenia do powstania trudności ze spłatą, tj. o zmianie warunków umowy lub refinansowaniu ekspozycji w części lub całości, które nie wynikają ze względów komercyjnych i zostały przyznane w trakcie procesu windykacji/restrukturyzacji na warunkach odbiegających od standardów rynkowych.

Poniższa tabela przedstawia strukturę kredytów i pożyczek z udzielonym udogodnieniem typu forbearance według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku.

Wartość ekspozycji w tys. PLN	Kredyty i pożyczki udzielone Klientom razem				w tym forbearance				Udział forbearance w kredytach i pożyczkach
	Wartość brutto	Odpis	Wartość netto	Odpis/wartość brutto	Wartość brutto	Odpis	Wartość netto	Odpis/wartość brutto	
Ekspozycje bez rozpoznanej utraty wartości	31 131 519	(61 521)	31 069 997	0,2%	382 363	(6 131)	376 232	1,6%	1,2%
Sektor instytucji rządowych i samorządowych	29 699	(54)	29 645	0,2%	-	-	-	nd	nd
Instytucje kredytowe	852 421	(575)	851 847	0,1%	1	-	1	-	-
Przedsiębiorstwa	5 694 505	(21 391)	5 673 114	0,4%	59 285	(887)	58 398	1,5%	1,0%
Gospodarstwa domowe	24 555 036	(39 502)	24 515 533	0,2%	323 077	(5 244)	317 833	1,6%	1,3%
Ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości	924 884	(631 160)	293 724	68,2%	456 032	(281 237)	174 795	61,7%	11,2%
Sektor instytucji rządowych i samorządowych	-	-	-	nd	-	-	-	nd	nd
Instytucje kredytowe	-	-	-	nd	-	-	-	nd	nd
Przedsiębiorstwa	323 201	(212 436)	110 766	65,7%	165 778	(110 356)	55 422	66,6%	50,0%
Gospodarstwa domowe	601 683	(418 724)	182 959	69,6%	290 254	(170 881)	119 373	58,9%	65,2%

Poniższa tabela przedstawia strukturę kredytów i pożyczek z udzielonym udogodnieniem typu forbearance według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku.

Wartość ekspozycji w tys. PLN	Kredyty i pożyczki udzielone Klientom razem				w tym forbearance				Udział forbearance w kredytach i pożyczkach
	Wartość brutto	Odpis	Wartość netto	Odpis/wartość brutto	Wartość brutto	Odpis	Wartość netto	Odpis/wartość brutto	
Ekspozycje bez rozpoznanej utraty wartości	36 533 799	(68 527)	36 463 122	0,2%	449 522	(18 503)	431 019	4,1%	1,2%
Sektor instytucji rządowych i samorządowych	5 964 914	(35)	5 964 878	-	-	-	-	nd	-
Instytucje kredytowe	1 051 211	(146)	1 048 915	-	1	-	1	-	-
Podmioty gospodarcze	4 975 414	(33 955)	4 941 459	0,7%	66 638	(4 705)	61 933	7,1%	1,3%
Gospodarstwa domowe	24 542 260	(34 391)	24 507 869	0,1%	382 883	(13 798)	369 085	3,6%	1,5%
Ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości	938 958	(676 583)	262 375	72,1%	305 906	(198 892)	107 014	65,0%	40,8%
Sektor instytucji rządowych i samorządowych	-	-	-	nd	-	-	-	nd	nd
Instytucje kredytowe	-	-	-	nd	-	-	-	nd	nd
Przedsiębiorstwa	365 009	(233 891)	131 118	64,1%	145 935	(95 188)	50 747	65,2%	38,7%
Gospodarstwa domowe	573 949	(442 692)	131 257	77,1%	159 971	(103 704)	56 267	64,8%	42,9%

Zgodnie z projektem Standardów Technicznych Bank stosuje następujące kryteria wyjścia ekspozycji z forbearance (uzdrowienia ekspozycji):

- Ekspozycja nie znajduje się w statusie niepracująca (non-performing zgodnie z definicją EBA).
- Od momentu wyjścia ekspozycji z udogodnieniem typu forbearance ze statusu niepracująca minął dwuletni okres obserwacji, w czasie którego następowały regularne spłaty ekspozycji.
- W trakcie trwania okresu obserwacji nie pojawiło się przeterminowanie powyżej 30 dni kalendarzowych oraz nie nastąpiło udzielenie kolejnego udogodnienia typu forbearance na takiej ekspozycji.

44. Zarządzanie ryzykiem rynkowym oraz płynności

Zarządzanie ryzykiem w procesie zarządzania aktywami i pasywami koncentruje się głównie na dwóch rodzajach ryzyka:

- ryzyko płynności,
- ryzyko rynkowe.

Podział ról i kompetencji

W procesie zarządzania aktywami i pasywami najważniejszą funkcję pełni Rada Nadzorcza oraz Zarząd Banku, natomiast bezpośredni nadzór jest sprawowany przez Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami Banku (ALCO).

Rada Nadzorcza określa strategię działania oraz ustanawia apetyt na ryzyko w zakresie ryzyk płynności i rynkowego. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad zgodnością polityki Grupy w zakresie podejmowania ryzyka ze strategią oraz zatwierdza plany pozyskania i utrzymywania środków obcych uznanych za stabilne źródło finansowania.

Zarząd Banku m.in. ustanawia i sprawuje nadzór nad całym systemem zarządzania ryzykiem, nadzoruje realizację polityki zarządzania aktywami i pasywami, zatwierdza systemy limitów wewnętrznych, stosowane metodologicznie do wyliczenia poszczególnych miar ryzyka oraz plany awaryjne w zakresie ryzyka rynkowego i płynności.

W celu usprawnienia procesu zarządzania aktywami i pasywami został powołany Komitet ALCO, który pełni funkcję opiniodawczo-doradczą dla Zarządu. W pracach Komitetu uczestniczy pięciu Członków Zarządu. Do głównych zadań Komitetu należy:

- kontrola i monitorowanie poziomu ryzyka,
- akceptacja i monitorowanie bieżącej strategii zarządzania aktywami i pasywami,
- rekomendowanie Zarządowi metodologii stosowanej przy kalkulacji poszczególnych miar ryzyka, wyznaczeniu wysokości limitów oraz określaniu długoterminowych strategii ryzyka rynkowego i płynności.

Za operacyjne zarządzanie ryzykiem płynności odpowiada Biuro Zarządzania Płynnością (BZP), którego głównym i najważniejszym zadaniem jest zarządzanie płynnością bieżącą, średnio- oraz długoterminową.

BZP odpowiada także za zarządzanie ryzykiem rynkowym linii biznesowych, których ekspozycje są zaliczane do księgi bankowej.

Jednostką odpowiedzialną za identyfikację, pomiar, monitorowanie i raportowanie ryzyka jest Departament Ryzyka Finansowego (DRF). DRF jest jednostką całkowicie niezależną od jednostek biznesowych. Do zadań DRF przede wszystkim należy:

- identyfikacja ryzyka rynkowego i płynności,
- opracowanie części strategii dotyczącej ryzyka rynkowego i płynności dotyczącej pomiaru i monitorowania ryzyka przy zadanych założeniach strategii poszczególnych linii biznesowych,
- opracowanie i wdrażanie metodologii zarządzania poszczególnymi ryzykami,
- sporządzanie analiz ryzyk, wyliczanie miar poszczególnych ryzyk, kontrola wykorzystania limitów,
- wyznaczanie kapitału ekonomicznego na ryzyko rynkowe.

Proces zarządzania ryzykiem płynności i rynkowym

Zarządzanie ryzykiem zarówno płynności, jak i rynkowym w Grupie przebiega według następujących etapów:

- 1) identyfikacja ryzyka – za identyfikację ryzyka odpowiada DRF,
- 2) wprowadzenie i stosowanie odpowiednich narzędzi do zarządzania ryzykiem, m.in.:
  - (a) wyznaczenie strategii zarządzania ryzykiem i apetytu na ryzyko – Rada Nadzorcza ustanawia strategię zarządzania ryzykiem,

- (b) wyznaczenie limitów – Zarząd Banku zatwierdza system limitów wewnętrznych (po akceptacji Komitetu ALCO),
  - (c) zapewnienie właściwej struktury organizacyjnej w Banku odpowiedzialnej za odpowiednie kształtowanie i korygowanie struktury aktywów i pasywów – ryzyko rynkowe oraz płynności jest w Banku zarządzane centralnie przez BZP (księga bankowa),
- 3) pomiar i monitoring ryzyka – za obszar ten odpowiada DRF. Oprócz regulacyjnych miar ryzyka rynkowego i płynności Bank wdrożył własne miary monitorowania ryzyka,
  - 4) kontrola systemu ryzyka rynkowego i płynności – Zarząd Banku sprawuje nadzór nad systemem kontroli ryzyka w Banku i przedkłada te informacje Radzie Nadzorczej, bieżąca kontrola jest dokonywana przez Komitet ALCO.

Ryzyko płynności

Ryzyko płynności jest to ryzyko utraty zdolności do terminowego wywiązywania się ze zobowiązań finansowych. Płynnością nazywany jest stan, w którym Grupa ma zdolność do satysfakcjonującego i terminowego wywiązywania się z bieżących i przyszłych zobowiązań bez konieczności poniesienia straty w toku normalnej działalności lub w innych warunkach, które można przewidzieć. Ryzyko płynności jest nierozdzielnie związane z działalnością każdego banku. Nie łączy się z konkretnym produktem, lecz wynika z ogólnej struktury bilansu, ponieważ bardzo ważną konsekwencją działalności Grupy jest niedopasowanie terminów płatności, wynikające np. z przyjmowania krótkoterminowych depozytów i udzielania stosunkowo długoterminowych kredytów. W związku z tym Grupa jest narażona na ryzyko, że żądania wypłaty przez depozytariuszy przewyższą zdolność Grupy do przekształcenia aktywów na gotówkę. Zapewnienie płynności polega zatem na utrzymaniu zdolności do natychmiastowego pokrycia wszystkich płatności związanych z bieżącą obsługą wymagalnych depozytów, akcją kredytową, a także wcześniejszym likwidowaniem depozytów oraz zwiększonym zapotrzebowaniem na kredyty bądź z regulowaniem innych zobowiązań Banku.

W Grupie definiowane są następujące rodzaje ryzyka płynności:

- Ryzyko niedopasowania aktywów i pasywów – ryzyko niewywiązania się z bieżących zobowiązań wynikające z rozbieżności w wysokości i czasie przepływów finansowych wynikających z zapadalności aktywów i wymagalności zobowiązań.
- Ryzyko rozliczenia – ryzyko niewywiązania się z bieżących zobowiązań ze względu na ograniczenia w transferze środków finansowych.
- Ryzyko koncentracji – ryzyko niewywiązania się z bieżących zobowiązań ze względu na uzależnienie się lub nadmierną ekspozycję wobec jednego podmiotu lub podmiotów powiązanych.
- Ryzyko opcji – ryzyko niewywiązania się z bieżących zobowiązań ze względu na prawo kontrahenta do zmiany wysokości i terminów przepływów pieniężnych.
- Ryzyko płynności rynku (produktu) – zagrożenie utraty możliwości zamiany na gotówkę w wymaganym czasie określonych produktów na rynku, powodujące konieczność poniesienia strat finansowych na tych produktach. Jest to uwzględnione w szczególności w analizie testów warunków skrajnych, która m.in. zakłada ograniczone możliwości sprzedaży portfela papierów wartościowych (brak możliwości sprzedaży dowolnej ilości papierów) oraz nakłada dodatkowy czynnik (haircut) obrazujący nagły spadek jego wartości poniżej aktualnego poziomu wyceny. Dodatkowo w analizie jest uwzględniany potencjalny wzrost zobowiązań wynikający z wyższych kursów walut, po których rolowane są transakcje FX swap.

Celem zarządzania płynnością jest finansowanie niedoborów środków pieniężnych lub odpowiednie zagospodarowanie ich nadmiaru.

Dlatego też zarządzanie płynnością jest dokonywane poprzez:

- utrzymywanie właściwej struktury finansowania w celu zapewnienia odpowiedniej struktury terminowej przepływów;
- utrzymanie na odpowiednim poziomie aktywów płynnych;
- zachowanie zdolności do rozliczeń płatniczych;
- określenie pożądanego i akceptowanego poziomu płynności w Banku poprzez wyznaczenie apetytu na ryzyko, zestawu wewnętrznych limitów płynnościowych, które minimalizują ryzyko płynności;

- analizowanie na bieżąco pozycji płynnościowej, monitorowanie limitów, przeprowadzanie cyklicznych płynnościowych testów warunków skrajnych oraz monitorowanie wskaźników wczesnego ostrzegania (aktywatorów);
- posiadanie planu awaryjnego zachowania płynności.

Role i obowiązki

Odpowiedzialność za zarządzanie ryzykiem płynności spoczywa na Zarządzie Banku. Natomiast Rada Nadzorcza, sprawując funkcje kontrolne wobec Zarządu Banku, akceptuje m.in. zatwierdzoną przez Zarząd Banku strategię zarządzania ryzykiem płynności. W Banku działa Komitet ALCO, który jest organem opiniodawczo-doradczym Zarządu Banku i w ramach swoich obowiązków zajmuje się m.in. monitorowaniem bieżącego poziomu ryzyka płynności poprzez analizę profilu płynnościowego i struktury finansowania aktywów oraz ocenę działania w zakresie zarządzania ryzykiem płynności. W wyniku swoich prac Komitet rekomenduje Zarządowi Banku do zatwierdzenia odpowiednie regulacje, a Zarząd Banku podejmuje wiążące decyzje w zakresie wprowadzenia tych regulacji w życie. Odpowiedzialność za bezpośrednie zarządzanie płynnością i wykonywanie strategii płynności Banku na poziomie operacyjnym, a także utrzymywanie płynności w granicach limitów nadzorczych oraz limitów uchwalonych przez Bank jest w pełni scentralizowana i spoczywa na Biurze Zarządzania Płynnością. Natomiast Departament Ryzyka Finansowego jest odpowiedzialny za identyfikację, pomiar, monitorowanie pozycji oraz kontrolę limitów. Taka struktura organizacyjna Banku zapewnia rozdzielenie funkcji zarządzania ryzykiem od funkcji księgowych oraz monitorowania, pomiaru i kontroli ryzyka.

Strategia zarządzania ryzykiem płynności

Biuro Zarządzania Płynnością, zarządzając płynnością, ma na uwadze zapewnienie wystarczającej i dostępnej kwoty pasywów pozyskanych po akceptowalnym koszcie, które mają pokryć potencjalne wypływy z tytułu zobowiązań Banku. Dlatego też polityka zabezpieczenia płynności polega na utrzymywaniu i pozyskiwaniu zróżnicowanych i stabilnych źródeł finansowania, wśród których najważniejsza jest zdywersyfikowana baza depozytowa, na którą nie mają wpływu zjawiska sezonowe. Innymi podstawowymi źródłami finansowania Banku są kapitały własne oraz depozyty i pożyczki zaciągnięte na rynku międzybankowym. Polityka Banku realizowana na rynku lokat międzybankowych uwzględnia zarówno lokowanie nadwyżki środków na rynku międzybankowym, jak i zaciąganie pożyczek jako źródło regulowania płynności bądź jako źródło finansowania działalności kredytowej.

Strategia finansowania:

Ze względu na strukturę walutową aktywów strategia finansowania Banku uzależniona jest od waluty.

— PLN

Podstawowym i najważniejszym źródłem finansowania aktywów złotych Banku jest zdywersyfikowana i stabilna baza depozytowa Klientów, a następnie baza kapitałowa i długoterminowe depozyty międzybankowe (ze względu na fakt, że saldo depozytów Klientów z pierwotnym terminem wymagalności powyżej 1 roku jest niewielkie, Bank zawiera długoterminowe depozyty międzybankowe w celu częściowego finansowania kredytów (w szczególności kredytów hipotecznych).

— CHF i EUR

Z uwagi na brak wystarczających lokalnych i jednocześnie stabilnych źródeł finansowania aktywów w EUR i CHF Bank finansuje swoje aktywa w ramach Grupy poprzez przyjmowanie depozytów i zaciąganie pożyczek w CHF i EUR na okres do 10 lat.

Nadwyżka płynności

W celu zapewnienia zdolności do pokrycia zwiększonych bieżących wypływów Bank utrzymuje na odpowiednim poziomie aktywa płynne poprzez:

- inwestowanie w bony pieniężne NBP, papiery skarbowe z ryzykiem kredytowym rządu polskiego – w celu zapewnienia odpowiedniej płynności portfela papierów wartościowych,
- inwestowanie w krótkoterminowe lokaty międzybankowe,
- zarządzanie saldem na rachunkach nostro.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku aktywa płynne wynosiły 7,9 mld PLN, co stanowi 20% sumy bilansowej Banku. W celu zapewnienia odpowiedniego poziomu aktywów płynnych, który stanowi także dodatkowe zabezpieczenie w przypadku obniżenia oceny kredytowej Banku i w związku z tym potencjalny możliwy odpływ funduszy, w Banku nałożony jest limit – aktywa płynne nie mogą spaść poniżej 15% sumy bilansowej.

Bardzo ważnym elementem strategii zarządzania ryzykiem płynności jest wsparcie inwestora strategicznego, które wyrażone jest w szczególności poprzez:

- przyznane warunkowe linie kredytowe umożliwiające w ramach niewykorzystanego limitu pozyskanie w dowolnym momencie finansowania na okres średnio- i długoterminowy,
- oświadczenie o wsparciu (Declaration of Backing),
- współpraca z Departamentem Treasury DBAG w procesie zarządzania płynnością.

Raportowanie ryzyka płynności

Departament Ryzyka Finansowego, odpowiedzialny za raportowanie ryzyka płynności, sporządza raport dzienny, w ramach którego według danych na poprzedni dzień roboczy przedstawiane są regulacyjne normy płynności wraz z wykorzystaniem nadzorczych limitów i wewnętrznych (o charakterze ostrzegawczym). Na posiedzeniach Komitetu ALCO przedstawiane są dodatkowo analizy koncentracji i stabilności bazy depozytowej, Funding Matrix (analiza niedopasowania terminowego pozycji bilansowych powyżej 1 roku, w ujęciu nominalnym), urealniona luka płynności oraz wyniki testów warunków skrajnych w zakresie utrzymywania płynności Banku w sytuacjach kryzysowych.

Pomiar ryzyka płynności

Zarządzanie ryzykiem płynności w Banku odbywa się m.in. poprzez:

- dostarczanie właściwego obrazu płynności bieżącej i strukturalnej,
- analizy struktury terminowej pozycji Banku,
- wprowadzanie odpowiednich miar ryzyka,
- ustanowienie limitów na miary ryzyka ograniczających ryzyko płynności,
- analizy aktywów płynnych, źródeł finansowania,
- analizy awaryjnych testów warunków skrajnych – w celu uzyskania obrazu płynności w sytuacji zdarzenia kryzysowego.

Bardzo ważnym narzędziem stosowanym przy zarządzaniu ryzykiem płynności jest analiza luki płynności (zestawienie aktywów i pasywów Banku według urealnionych/kontraktowych terminów zapadalności/wymagalności). Pozwala ona na monitorowanie pozycji płynności w skali całego Banku w ujęciu krótko-, średnio- i długoterminowym. Metoda luki ma za zadanie ostrzegać z wyprzedzeniem o pojawieniu się niebezpiecznego dla Banku niedopasowania aktywów i pasywów. Funkcja ostrzegawcza pozwala na zareagowanie z wyprzedzeniem lub zaplanowanie użycia odpowiedniego instrumentu finansowego w celu pokrycia ujemnej luki. Luka płynności jest wykonywana na podstawie danych obejmujących pozycje całego Banku (wraz z transakcjami pozabilansowymi).

Zamieszczone poniżej tabele przedstawiają zestawienia aktywów oraz pasywów według kontraktowych terminów zapadalności/wymagalności według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz 2015 roku.

Aktywa (pozycje bilansowe i pozabilansowe) według terminów zapadalności na dzień 31 grudnia 2016 roku

w tys. PLN	Razem	<1M	>1M-3M	>3M-6M	>6M-1R	>1R-5L	>5L
Kasa, środki w Banku Centralnym	1 052 672	1 052 672	-	-	-	-	-
Lokaty w innych bankach oraz kredyty udzielone innym bankom*	848 571	848 125	442	-	-	4	-
Kredyty i pożyczki udzielone Klientom*	30 869 980	1 432 410	583 235	959 341	1 778 906	8 456 977	17 659 111
Inwestycyjne aktywa finansowe	6 799 110	2 599 877	-	1 389 032	1 654 324	1 149 027	6 849
Instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej	131 603	50 053	20 783	11 378	15 321	15 563	18 504
Inne aktywa finansowe	123 331	113 694	9 359	-	-	278	-
Zobowiązania warunkowe otrzymane, gwarancyjne	818 050	729 503	199	243	88 104	-	-
Zobowiązania warunkowe otrzymane, dotyczące finansowania	1 637	1 135	503	-	-	-	-
Instrumenty pozabilansowe – pozycja długa	8 966 792	6 606 646	1 241 065	342 437	459 577	281 355	35 711
Razem	49 611 746	13 434 115	1 855 587	2 702 431	3 996 233	9 903 204	17 720 176

* Według wartości nominalnej.

Pasywa (pozycje bilansowe i pozabilansowe) według terminów wymagalności na dzień 31 grudnia 2016 roku

w tys. PLN	Razem	<1M	>1M-3M	>3M-6M	>6M-1R	>1R-5L	>5L
Zobowiązania wobec innych banków*	15 618 571	874 133	337 004	1 097 532	938 219	8 948 790	3 422 893
Zobowiązania wobec Klientów*	17 805 782	15 322 012	1 123 922	553 893	572 354	227 947	5 653
Instrumenty finansowe wycenianie do wartości godziwej	82 631	25 514	20 442	10 445	13 809	9 454	2 968
Zobowiązania podporządkowane*	1 570 520	-	-	-	-	243 320	1 327 200
Inne zobowiązania finansowe	212 438	206 074	-	6 304	60	-	-
Zobowiązania warunkowe udzielone, dotyczące finansowania	3 270 447	226 511	537 039	946 330	1 045 282	515 285	-
Zobowiązania warunkowe udzielone, gwarancyjne	1 537 038	78 351	163 378	135 434	346 610	698 342	114 923
Instrumenty pozabilansowe – pozycja krótka	8 925 678	6 580 838	1 239 935	341 789	457 263	272 001	33 852
Razem	49 023 104	23 313 433	3 421 720	3 091 726	3 373 596	10 915 139	4 907 489

* Według wartości nominalnej.

Luka

na dzień 31 grudnia 2016 roku

w tys. PLN	Razem	<1M	>1M-3M	>3M-6M	>6M-1R	>1R-5L	>5L
Luka (aktywa – pasywa)	588 642	(9 879 318)	(1 566 134)	(389 295)	622 637	(1 011 935)	12 812 687
Luka skumulowana		588 642	10 467 960	12 034 094	12 423 389	11 800 752	12 812 687

Aktywa (pozycje bilansowe i pozabilansowe) według terminów zapadalności na dzień 31 grudnia 2015 roku

w tys. PLN	Razem	<1M	>1M-3M	>3M-6M	>6M-1R	>1R-5L	>5L
Kasa, środki w Banku Centralnym	903 794	903 794	-	-	-	-	-
Lokaty w innych bankach oraz kredyty udzielone innym bankom*	991 222	719 027	204 914	8 765	58 517	-	-
Kredyty i pożyczki udzielone Klientom*	30 100 339	2 668 709	452 830	633 415	1 282 321	7 522 961	17 540 104
Inwestycyjne aktywa finansowe	5 763 913	5 198 388	-	32 376	-	458 444	74 704
Instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej	338 122	69 573	15 268	24 235	152 782	37 033	39 231
Inne aktywa finansowe	127 100	125 254	-	1 373	-	473	-
Zobowiązania pozabilansowe otrzymane, gwarancyjne	994 701	681 555	-	-	-	-	313 146
Zobowiązania pozabilansowe otrzymane, dotyczące finansowania	1 538	45	227	1 266	-	-	-
Instrumenty pozabilansowe – pozycja długa	7 710 431	5 714 820	798 204	315 766	552 591	305 558	23 490
Razem	46 931 160	16 081 165	1 471 442	1 017 197	2 046 211	8 324 469	17 990 675

* Według wartości nominalnej.

Pasywa (pozycje bilansowe i pozabilansowe) według terminów wymagalności na dzień 31 grudnia 2015 roku

w tys. PLN	Razem	<1M	>1M-3M	>3M-6M	>6M-1R	>1R-5L	>5L
Zobowiązania wobec innych banków*	16 195 052	318 659	173 424	511 505	428 025	10 391 438	4 372 001
Zobowiązania wobec Klientów*	16 888 551	14 596 272	1 274 697	611 076	395 740	6 439	4 325
Instrumenty finansowe wycenianie do wartości godziwej	114 447	19 631	13 875	15 158	44 821	16 622	4 340
Zobowiązania podporządkowane*	234 383	-	-	-	-	234 383	-
Inne zobowiązania finansowe	116 462	116 462	-	-	-	-	-
Zobowiązania pozabilansowe udzielone, dotyczące finansowania	3 190 363	176 255	498 065	788 839	854 930	481 938	390 336
Zobowiązania pozabilansowe udzielone, gwarancyjne	1 490 491	66 241	137 226	175 517	300 496	716 417	94 593
Instrumenty pozabilansowe – pozycja krótka	7 681 354	5 708 790	799 820	303 618	552 664	295 474	20 989
Razem	45 911 103	21 002 311	2 897 107	2 405 713	2 576 676	12 142 711	4 886 585

* Według wartości nominalnej.

Luka

na dzień 31 grudnia 2015 roku

w tys. PLN	Razem	<1M	>1M-3M	>3M-6M	>6M-1R	>1R-5L	>5L
Luka (aktywa – pasywa)	1 020 057	(4 921 146)	(1 425 664)	(1 388 517)	(530 465)	(3 818 242)	13 104 090
Luka skumulowana		1 020 057	5 941 202	7 366 867	8 755 383	9 285 848	13 104 090

W celu zaprezentowania bardziej rzeczywistego obrazu płynności Grupa stosuje w luce płynności urealnienia opierające się na modelowaniu zachowań Klientów.

W przypadku pozycji aktywów urealnienia dotyczą:

- kredytów odnawialnych, dla których nie można ustalić faktycznego czasu spłaty (ponadto Klienci mogą wielokrotnie wykorzystywać przyznany limit) – w szczególności dla linii PCC, na podstawie danych historycznych, przy wykorzystaniu analizy Monte Carlo, jest otrzymywana najbardziej prawdopodobna trajektoria przepływów ze spłat oraz pociągnięć;
- przesunięcia sald kredytów uznanych za wątpliwe lub stracone (według klasyfikacji stosowanej do rozliczenia podatku od osób prawnych) do ostatniego przedziału czasowego;
- uwzględnienia wcześniejszych spłat kredytów hipotecznych, mających znaczący wpływ na rzeczywisty profil zapadalności, który jest krótszy niż wynikający z umowy;
- uwzględnienia kwot nadpłat z tytułu kredytów hipotecznych, kart kredytowych oraz kredytów gotówkowych poprzez ich odpowiednie odjęcie od profilu zapadalności;
- przesunięcia płynnych papierów wartościowych (obligacji i bonów skarbowych) do przedziału „od 7 dni do 1 miesiąca” w celu odzwierciedlenia możliwości sprzedaży tych papierów (dlatego też w luce urealnionej papiery są wykazywane w aktualnej wartości rynkowej).

W przypadku strony pasywnej urealnienia dotyczą pozycji depozytów – uwzględniają fakt, że rzeczywisty czas utrzymywania depozytów jest dłuższy od deklarowanego. Bank dokonuje urealnienia salda na podstawie zebranych danych historycznych dotyczących wycofywania środków, odnawialności, zrywalności czy przyjmowania nowych depozytów. W przypadku rachunków bieżących i lokat overnight brany jest pod uwagę maksymalny wpływ, jaki miał miejsce w poszczególnych oknach czasowych. Urealnienia kont oszczędnościowych bazują na wynikach analizy odnawialności środków oryginalnie zdeponowanych na tych rachunkach.

W przypadku pozycji pozabilansowych urealnienia dotyczą niepobraných środków przyznanych w ramach umów kredytowych (za wyjątkiem kwoty wolnej środków, uwzględnianej już przy urealnieniach kredytów odnawialnych). W oparciu o analizę historyczną prognozowane są potencjalne wzrosty salda w horyzoncie kolejnych 6 miesięcy.

W ciągu roku 2016 Grupa spełniała wymogi Uchwały KNF 386/2008 w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności (nadzorcze miary płynności M1-M4).

Na dzień 31 grudnia 2016 oraz 31 grudnia 2015 roku nadzorcze miary płynności kształtowały się na następującym poziomie:

	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
M1 – Luka płynności krótkoterminowej (dane w PLN)	1 430 479 493,00	820 073 850,00
M2 – Współczynnik płynności krótkoterminowej	1,11	1,07
M3 – Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi	43,45	32,77
M4 – Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi	1,08	1,08

Zgodnie z przepisami Rozporządzenia delegowanego Komisji z dnia 10 października 2014 roku uzupełniającego Rozporządzenie (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do wymogu pokrycia wpływów netto dla instytucji kredytowych Bank spełniał wskaźnik pokrycia wpływów netto powyżej wymaganego poziomu. Według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku wskaźnik pokrycia wpływów netto wynosił 96,8%.

Dodatkowo w celu ułatwienia monitorowania ryzyka płynności w Banku są wprowadzone odpowiednie miary i limity wewnętrzne na ryzyko płynności krótko-, średnio- i długoterminowej.

Najważniejsze z nich to:

- wyniki testów warunków skrajnych;
- wskaźniki niedopasowania aktywów i pasywów wyliczone na podstawie urealnionej luki płynności w horyzoncie 1 miesiąca, 6 miesięcy i 1 roku – miary oparte na raporcie urealnionej luki płynności, mające zastosowanie dla horyzontu 6 miesięcy i 1 roku (w ujęciu skumulowanym), określającej poziom pokrycia przez aktywa zapadające do danego terminu sumy pasywów wymagalnych oraz wypływu netto z uwzględnionych w raporcie urealnionej luki płynności pozycji pozabilansowych;
- analiza MCO (Maximum Cash Outflow) – służy do monitorowania płynności w terminach do 8 tygodni w celu identyfikacji nadmiernych luk płynności i wskazania nadmiernego uzależnienia od finansowania krótkoterminowego. W celu projekcji przyszłego zapotrzebowania na finansowanie działalności są monitorowane oczekiwane przepływy dla zdefiniowanych produktów. Limit jest ustalony na maksymalny dopuszczalny wypływ (MCO). Zestawienie MCO zawiera kontraktowe przepływy finansowe wynikające z transakcji depozytowych zawartych na rynku międzybankowym oraz z podmiotami Grupy DB;
- Coverage Ratio – wskaźnik płynności długoterminowej, który informuje, jaki procent aktywów zapadających powyżej czasu T jest pokryty pasywami wymagalnymi powyżej czasu T;
- Mortgage Coverage Ratio – wskaźnik płynności długoterminowej, który informuje, jaki procent kredytów zabezpieczonych hipotecznie zapadających powyżej czasu T jest pokryty pasywami wymagalnymi powyżej czasu T.

W powyższych miarach ryzyko płynności rynku (produktu) jest uwzględnione poprzez bieżącą analizę rynku, stosowanie odpowiednich haircutów w analizach. Dodatkowo zmiany w płynności rynku (brak możliwości zawierania transakcji) czy wzrost spreadów są aktywatorami uruchomienia planów awaryjnych.

Dodatkowym narzędziem służącym do monitorowania ryzyka płynności jest badanie stabilności bazy depozytowej, ponieważ zdywersyfikowana i stabilna baza depozytowa jest podstawowym źródłem finansowania w Banku.

Testy warunków skrajnych

W procesie zarządzania ryzykiem płynności analizy testów warunków skrajnych stanowią bardzo ważny element, gdyż pokazują zdolność Banku do wytrzymywania zdefiniowanych scenariuszy w ciągu 8 tygodni (porównanie wpływów i wpływów odbywa się w następujących przedziałach czasowych: 1, 2, 3, 4, 5 dni oraz 2, 3, 4, 5, 6, 7 i 8 tygodni). Celem tego typu analiz jest zidentyfikowanie niedoborów płynności i określenie odpowiednich środków zaradczych poprzez uwzględnienie ważnych czynników ryzyka płynności, takich jak: zawirowania na rynkach finansowych, wycofywanie depozytów, pociągnięcia niewykorzystanych wolnych środków w ramach udzielonych wcześniej kredytów, oraz ocenę skompensowania założonych wpływów, np. poprzez sprzedaż aktywów płynnych.

Według wyznaczonej lokalnie metodologii testów warunków skrajnych Bank analizuje testy w trzech wariantach:

- wewnętrznym – obrazującym obniżenie ratingu DB AG, kryzys płynności w DB Polska S.A. czy kryzys płynności w DB Group,
- systemowym – obrazującym kryzys finansowy całego systemu bankowego, kryzys ekonomiczny w krajach rozwijających się, kryzys gospodarczy,
- stanowiącym kombinację obu wymienionych wariantów.

W ramach każdego z wariantów analizowane są dwa rodzaje testów:

- dotkliwe warunki skrajne o charakterze krótkoterminowym (do dwóch tygodni),
- mniej dotkliwe, ale utrzymujące się w czasie (do dwóch miesięcy).

Na wyniki testów warunków skrajnych są nałożone limity wewnętrzne, jest zdefiniowany apetyt na ryzyko płynności średnioterminowej. Dodatkowo wyniki stress testów są wykorzystywane jako kryterium pogorszenia płynności w planach awaryjnych zachowania płynności. Jednym z aktywatorów jest przynajmniej jeden negatywny wynik analizy scenariuszy testów warunków skrajnych (dla jakiegokolwiek przedziału czasowego).

Ryzyko rynkowe

Ryzyko rynkowe jest to ryzyko utraty wartości aktywów, wzrostu poziomu zobowiązań lub negatywnej zmiany wyniku finansowego w rezultacie wrażliwości wartości portfela Grupy na zmienność parametrów rynkowych (cen na rynku).

W swojej działalności Grupa identyfikuje następujące rodzaje ryzyka rynkowego:

- ryzyko stopy procentowej,
- ryzyko walutowe.

Docelowy profil ryzyka rynkowego wynika z charakteru prowadzonej przez Grupę działalności oraz przyjętej strategii w zakresie podejmowanego ryzyka. Ekspozycje na ryzyko rynkowe są podzielone w Grupie na ekspozycje księgi handlowej oraz bankowej.

Działalność handlowa Grupy obejmuje jedynie działalność sprzedażową w zakresie produktów walutowych (FX spot, FX forward, FX swap) oraz produktów stopy procentowej (IRS). Pozycje ryzyka powstałe w wyniku oferowania Klientom powyższych produktów są natychmiast zamykane transakcjami przeciwstawnymi z podmiotami Grupy DBAG.

Pozostała działalność klasyfikowana jest jako niehandlowa i obejmuje przede wszystkim:

- transakcje oddziałowe zawarte z Klientami: depozyty, kredyty, płatności w walutach obcych z kont złotych, spłaty oraz wypłaty kredytów w walutach obcych;
- transakcje zawierane z Klientami korporacyjnymi: depozyt, kredyty, płatności, transakcje finansujące operacje handlu zagranicznego, gwarancje;
- transakcje na rynku międzybankowym zapewniające Bankowi odpowiedni poziom płynności;
- utrzymywanie puli aktywów płynnych zabezpieczających odpowiedni poziom płynności Banku;
- proces polegający na transferze i zarządzaniu pozycją ryzyka wynikającą z instrumentów księgi bankowej DBP do księgi handlowej.

Pomiar ryzyka rynkowego

Główną metodą wykorzystywaną przez Grupę do pomiaru i monitorowania ryzyka rynkowego jest metoda wartości zagrożonej (VaR). VaR jest liczony metodą symulacji historycznej na podstawie danych z ostatnich 250 dni, przy poziomie ufności 99%, w horyzoncie czasowym 1 dnia. Rada Nadzorcza określiła apetyt na ryzyko rynkowe Banku w postaci wielkości miary VaR dla księgi handlowej i bankowej.

Poniżej przedstawiony jest limit oraz wartość VaR oddzielnie dla księgi bankowej i handlowej:

w tys. PLN	Limit	Wartość na dzień 31.12.2016 r.	Minimum w 2016 r.	Maksimum w 2016 r.	Wartość średnia w 2016 r.
Księga bankowa VaR	2 500,00	669,35	517,42	2 218,21	1 071,14
Księga handlowa VaR	150,00	18,17	16,41	668,81	56,94

Oprócz miary VaR, w zależności od rodzaju ryzyka rynkowego, Grupa stosuje dodatkowe, opisane w rozdziałach poniżej, metody pomiaru i monitorowania ryzyka.

W konsekwencji podjętych przez Zarząd Banku decyzji o ograniczeniu działalności handlowej w 2016 roku zmianie uległy limity VaR. Limit VaR dla księgi handlowej został zmniejszony z 6 mln PLN do 0,15 mln PLN, natomiast limit VaR dla księgi bankowej zwiększono z 1,25 mln PLN do 2,5 mln PLN.

Ryzyko stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej jest to ryzyko utraty wartości aktywów, wzrostu poziomu zobowiązań lub negatywnej zmiany wyniku finansowego w konsekwencji wrażliwości portfela Grupy na zmiany stóp procentowych.

Grupa identyfikuje następujące rodzaje ryzyka stopy procentowej:

- ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania – ryzyko wynikające z niedopasowania wielkości przeszacowywanych w danym czasie aktywów, pasywów i pozycji pozabilansowych. Monitorowane i zabezpieczane tego rodzaju ryzyka odbywa się na podstawie wyników analiz luki stopy procentowej, wyliczonych wartości PV01 oraz wartości zagrożonej VaR;
- ryzyko opcji Klienta – ryzyko wynikające z opcji Klienta wpisanych w produkty bankowe, które mogą być zrealizowane w następstwie zmian stóp procentowych. Bank identyfikuje ryzyko opcji Klienta w następujących produktach:
  - kredyty i pożyczki dające kredytobiorcy prawo przedterminowej spłaty całości lub części kredytu, prawo prolongaty terminu spłaty, zmiany systemu spłat, zmiany waluty, zmiany oprocentowania (ze stałej na zmienną);
  - depozyty terminowe pozwalające deponentom wycofać swoje środki w dowolnym momencie.

Grupa ogranicza i rekompensuje ryzyko opcji Klienta poprzez system prowizji w przypadku wcześniejszej spłaty kredytów, zerowe lub obniżone oprocentowanie w przypadku zerwania depozytów, a także poprzez stawkę transferową ON stosowaną dla niektórych produktów;

- ryzyko bazowe – ryzyko wynikające z niedoskonałego powiązania stóp procentowych instrumentów generujących przychody i koszty odsetkowe, które to instrumenty mają jednocześnie te same okresy przeszacowania. Ryzyko to jest monitorowane poprzez dodatkowe analizy wyniku odsetkowego przy założeniu przeszacowania w różnych terminach i w różnym stopniu aktywów;
- ryzyko krzywej dochodowości – ryzyko polegające na zmianie relacji pomiędzy stopami procentowymi odnoszącymi się do różnych terminów a dotyczącymi tego samego indeksu lub rynku. Ryzyko to jest badane i raportowane na podstawie metody VaR.

Jednostką głównie odpowiedzialną za zarządzanie ryzykiem stopy procentowej jest BZP – ryzyko generowane przez produkty linii GTB oraz PCC jest transferowane na bazie dziennej do BZP. BZP może zamykać pozycję ryzyka stopy procentowej z DZPW.

Z uwagi na podjęte przez Zarząd Banku decyzje o ograniczeniu działalności handlowej limit na ryzyko stopy procentowej księgi bankowej zostały znacząco zmniejszone w 2016 roku i na koniec roku wynosił 0,1 mln PLN. Limit ryzyka stopy procentowej dla księgi bankowej został w 2016 roku dopasowany do profilu działalności Grupy po zaistnieniu zmianach strategii i wynosił na koniec roku 2,3 mln PLN.

Raportowanie ryzyka stopy procentowej

DRF raportuje miary ryzyka stopy procentowej w ramach raportu dziennego oraz raportu (omawianego na Komitecie ALCO), który zawiera zbiorcze informacje o zmianach w pozycjach, poziomie ryzyka oraz przekroczeniach limitów.

Miary służące do pomiaru/monitorowania ryzyka stopy procentowej

Do pomiaru oraz monitorowania ryzyka stopy procentowej w Banku są wykorzystywane:

- metoda VaR,
- analiza wartości bieżącej jednego punktu bazowego (BPV, PV01),
- analiza (metoda) luki,
- testy warunków skrajnych,
- kapitał ekonomiczny na pokrycie ryzyka stopy procentowej.

Podstawową miarą ryzyka stopy procentowej jest VaR. VaR stopy procentowej wraz z bieżącym poziomem limitu przedstawiono w tabeli poniżej:

w tys. PLN	Limit	Wartość	Minimum	Maksimum	Wartość średnia
		na dzień			
		31.12.2016 r.	w 2016 r.	w 2016 r.	w 2016 r.
IR VaR księga bankowa	2 300,00	700,17	502,00	2 215,27	1 066,58
IR VaR księga handlowa	100,00	18,08	15,62	395,68	53,31

Dodatkowo dla ekspozycji księgi handlowej Zarząd Banku ustanowił limity miary wrażliwości BPV. BPV jest wielowymiarowym wektorem określającym w wartościach pieniężnych zależności pomiędzy zmianą wartości rynkowej instrumentu finansowego a zmianą rynkowej stopy procentowej o 1 punkt bazowy we wszystkich przedziałach czasowych krzywej dochodowości.

Oprócz metody VaR narzędziem pomiaru ryzyka stopy procentowej księgi bankowej jest luka stopy procentowej. Miara ta pokazuje wrażliwość dochodu odsetkowego instrumentów księgi bankowej na zmiany stóp procentowych.

W celu oszacowania skutków szokowych zmian stóp procentowych Grupa przeprowadza testy warunków skrajnych przy założeniu:

- hipotetycznych scenariuszy przesunięcia krzywej dochodowości wyznaczonych na podstawie historycznych zmienności poszczególnych stóp procentowych (punkt na krzywej dochodowości),
- równoległych przesunięć stóp procentowych o 200 punktów bazowych,
- scenariusza wyznaczonego na podstawie historycznych wydarzeń rynkowych. Scenariusz ten dotyczy całej krzywej dochodowości jednocześnie (np. wydarzenia bazujące na kryzysie argentyńskim, rosyjskim itp.).

Do oszacowania kapitału ekonomicznego na pokrycie ryzyka stopy procentowej Bank wykorzystuje przeprowadzone powyżej stress testy oraz dodatkowo:

- kalkuluje VaR w ujęciu 10-dniowym dla pozycji księgi handlowej i bankowej,
- przeprowadza stress test polegający na wyliczeniu wpływu zmiany stóp procentowych równe 1-szemu i 99-temu per centylowi zaobserwowanych zmian historycznych (zmiany w ujęciu rocznym).

Kapitał ekonomiczny równy jest różnicy pomiędzy większą z dwóch wartości: odchylenia zmiany wartości portfela księgi handlowej bądź bankowej w wyniku przeprowadzenia scenariuszy szokowych zmian stóp procentowych i wartości VaR 10 dni oraz kapitału wyznaczonego dla filaru 1.

Ryzyko walutowe

Ryzyko walutowe jest to ryzyko utraty wartości aktywów, wzrostu poziomu zobowiązań lub negatywnej zmiany wyniku w rezultacie wrażliwości wartości portfela Banku na zmiany kursów walut.

Ryzyko walutowe jest generowane w wyniku:

- transakcji walutowych zawieranych z Klientami Banku,
- transakcji zawieranych przez DZPW w ramach zarządzania pozycją własną Banku;
- zawierania innych transakcji niż walutowe, które generują pozycję walutową dla Banku (np. odsetki od depozytów w walutach obcych).

Jednostką odpowiedzialną za zarządzanie ryzykiem walutowym jest BZP. Ryzyko walutowe wynikające z transakcji zawieranych przez poszczególne zespoły sprzedażowe linii biznesowych (GTB, PCC) jest zamykane na bieżąco za pomocą transakcji przeciwstawnych z podmiotami Grupy DBAG. Pozostałe ryzyko walutowe jest transferowane do BZP na bieżąco.

W związku ze zmianą strategii Banku zapoczątkowaną w 2015 roku limity VaR ryzyka walutowego zostały ograniczone w 2016 roku. Limit księgi handlowej został zmniejszony z 1,2 mln PLN do 0,1 mln PLN. W przypadku księgi bankowej limit ten nie zmienił się i wynosi 0,3 mln PLN.

Pomiar ryzyka walutowego

Podstawową miarą stosowaną przy ocenie ryzyka walutowego jest:

- VaR,
- pozycja walutowa Grupy oraz
- analiza scenariuszy szokowych.

Raportowanie ryzyka walutowego

DRF codziennie sporządza raport przedstawiający VaR ryzyka walutowego, otwarte pozycje walutowe, analizy stress test i wykorzystanie limitów. Dodatkowo w ramach informacji analizowanych na Komitecie ALCO, oprócz zbiorczego zestawienia wykorzystania limitów i wyników testów warunków skrajnych, omawiane są także bieżące strategie zarządzania ryzykiem kursowym.

Limity ograniczające ryzyko walutowe

Podstawowym limitem ograniczającym ryzyko walutowe jest limit na wartość zagrożoną (VaR). VaR walutowy wraz z bieżącym poziomem limitu przedstawiono w tabeli poniżej:

w tys. PLN	Limit	Wartość na dzień 31.12.2016 r.	Minimum w 2016 r.	Maksimum w 2016 r.	Wartość średnia w 2016 r.
FX VaR księga bankowa	300,00	32,01	2,49	208,42	43,3
FX VaR księga handlowa	100,00	0,39	0,02	596,86	11,7

VaR jest mierzony metodą symulacji historycznej, przy 99-proc. przedziale ufności oraz 250-dniowej historii danych rynkowych.

Wyszczególnienie walut w działalności walutowej Grupy

stan na 31.12.2016 roku

Aktywa

w tys. PLN	USD	GBP	CHF	EUR	Pozostale	Ogółem
Wyszczególnienie						
Kasa, środki w Banku Centralnym	12 165	1 251	2 231	22 222	-	37 869
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	13 833	11 637	11 743	649 563	169 735	856 511
Kredyty i pożyczki udzielone Klientom	307 017	26 330	5 082 831	8 528 327	-	13 944 505
Inwestycyjne aktywa finansowe	-	-	-	6 597	-	6 597
Inne aktywa	32	-	1 016	32 222	-	33 270
Razem	333 047	39 218	5 097 821	9 238 931	169 735	14 878 752

Pasywa

w tys. PLN	USD	GBP	CHF	EUR	Pozostale	Ogółem
Wyszczególnienie						
Zobowiązania wobec innych banków	9 105	175	5 167 426	7 180 577	865	12 358 148
Zobowiązania wobec Klientów	541 077	78 396	60 008	2 279 574	172 315	3 131 370
Inne zobowiązania	725	1	21 064	70 268	42	92 100
Zobowiązania podporządkowane	-	-	-	1 571 560	-	1 571 560
Razem	550 907	78 572	5 248 498	11 101 979	173 222	17 153 178

stan na dzień 31.12.2015 roku

Aktywa

w tys. PLN	USD	GBP	CHF	EUR	Pozostale	Ogółem
Wyszczególnienie						
Kasa, środki w Banku Centralnym	12 405	718	2 819	23 205	-	39 147
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	604 444	5 977	13 159	175 945	171 053	970 578
Kredyty i pożyczki udzielone Klientom	245 062	8 084	5 438 422	8 960 512	-	14 652 080
Inwestycyjne aktywa finansowe	-	-	-	37 930	-	37 930
Inne aktywa	76	-	1	29 679	-	29 756
Razem	861 987	14 779	5 454 401	9 227 271	171 053	15 729 491

Pasywa

w tys. PLN

Wyszczególnienie	USD	GBP	CHF	EUR	Pozostałe	Ogółem
Zobowiązania wobec innych banków	5 043	339	5 141 963	8 390 012	605	13 537 962
Zobowiązania wobec Klientów	613 761	48 704	78 120	2 116 378	214 294	3 071 257
Inne zobowiązania	1 749	6 972	7	14 546	183	23 457
Zobowiązania podporządkowane	-	-	-	235 521	-	235 521
Razem	620 553	56 015	5 220 090	10 756 457	215 082	16 868 197

45. Zarządzanie kapitałem własnym

Zgodnie z obowiązującym prawem Grupa jest zobowiązana do utrzymywania funduszy własnych w wielkości adekwatnej do ponoszonego ryzyka oraz dostosowanej do rozmiaru prowadzonej działalności. Miarą służącą do określenia adekwatności kapitałowej jest łączny współczynnik adekwatności kapitałowej (wyłagalności).

Zgodnie z decyzją kapitałową dla Grupy Deutsche Bank Komisja Nadzoru Finansowego oczekuje, że Grupa będzie spełniała wymóg w zakresie łącznego współczynnika kapitałowego (TCR) przy uwzględnieniu bufora zabezpieczającego na poziomie minimum 13,25% oraz współczynnika kapitału Tier I (T1) przy uwzględnieniu bufora zabezpieczającego na poziomie co najmniej 10,25%. Ponadto Bank został zobowiązany do utrzymywania dodatkowego wymogu w zakresie funduszy własnych ponad wartość wynikającą z wymogów obliczonych zgodnie z przepisami CRR w celu zabezpieczenia ryzyka wynikającego z walutowych kredytów hipotecznych dla gospodarstw domowych na poziomie 1,73% dla łącznego współczynnika kapitałowego (TCR), 1,30% dla współczynnika kapitału Tier I (T1) oraz 0,97% dla współczynnika kapitału podstawowego Tier I (CET1).

Grupa zarządza ryzykiem i kapitałem w ramach zbioru zasad, określonej struktury organizacyjnej oraz procesów pomiaru, kontroli i alokacji dostosowanych do profilu swojej działalności.

Podejście Grupy do zarządzania ryzykiem i kapitałem opiera się na następujących ogólnych zasadach:

- Zarząd Banku zapewnia całościowy nadzór nad procesem zarządzania ryzykiem i kapitałem.
- Bank zarządza poszczególnymi ryzykami oraz kapitałem w ramach skoordynowanych procesów, wdrożonych we właściwych jednostkach organizacyjnych.
- Jednostki biorące udział w procesie kontroli ryzyka mają zapewnione organizacyjną i funkcjonalną niezależność od jednostek biznesowych.

Fundusze własne Grupy

Zasady wyliczania funduszy własnych

Zgodnie z postanowieniami Prawa bankowego oraz Rozporządzenia 575/2013 fundusze własne Banku obejmują:

- kapitał podstawowy Tier I,
- kapitał dodatkowy Tier I,
- kapitał Tier II.

Kapitał podstawowy Tier I Banku składa się z:

- 1) instrumentów kapitałowych, o ile spełnione zostały warunki określone w art. 28 CRR, oraz powiązanych z nimi ažio emisyjnych,
- 2) zysków zatrzymanych;

Zyski z bieżącego okresu lub zyski roczne ujmuje się w kapitale podstawowym Tier I wyłącznie gdy:

- zysk został zatwierdzony przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Banku lub
- Bank uzyskał zgodę KNF na włączenie zysku do funduszy własnych, po spełnieniu warunków określonych w art. 26 ust. 2 CRR;

- 3) skumulowanych innych całkowitych dochodów w tym niezrealizowanych zysków i strat z przeszacowania portfela instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży (AFS) wycenianego według wartości godziwej;
- 4) kapitału rezerwowego;
- 5) funduszy ogólnego ryzyka bankowego.

Kapitał dodatkowy Tier I Grupy obejmuje:

instrumenty kapitałowe, jeżeli spełnione są warunki określone w art. 52 ust. 1 CRR, wraz z azio emisyjnym związanym z tymi instrumentami, po zastosowaniu odliczeń wymaganych przez art. 56 CRR oraz po zastosowaniu art. 79 CRR. Instrumenty te nie kwalifikują się jako pozycja kapitału podstawowego Tier I (CET1) lub Tier II.

Obecnie Bank nie posiada instrumentów kwalifikujących się jako pozycje dodatkowe Tier I (AT1).

Kapitał Tier II Banku składa się z:

— instrumentów kapitałowych i pożyczek podporządkowanych wraz z azio emisyjnym związanym z tymi instrumentami, jeżeli spełnione są warunki określone w art. 63 CRR.

Zakres, w jakim instrumenty w Tier II kwalifikują się jako pozycje w Tier II w trakcie ostatnich 5 lat okresu zapadalności danych instrumentów, oblicza się na podstawie art. 64 CRR, mnożąc wynik obliczenia określonego w lit. a) przez kwotę, o której mowa w lit. b):

- a) kwota nominalna instrumentów lub pożyczek podporządkowanych w pierwszym dniu ostatniego pięcioletniego okresu ich umownego terminu zapadalności podzielona przez liczbę dni kalendarzowych w tym okresie;
- b) liczba pozostałych dni kalendarzowych umownego terminu zapadalności instrumentów lub pożyczek podporządkowanych.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa wykorzystywała pożyczki podporządkowane, które spełniały wszystkie kryteria określone w art. 63 CRR, tym samym kwalifikując się jako instrument w kapitale Tier II, w kwocie określonej na podstawie postanowień art. 64 CRR.

Adekwatność kapitałowa 2016–2015

w tys. PLN	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
Fundusze podstawowe	4 120 752	4 041 947
Pomniejszenia funduszy podstawowych	(115 450)	(96 529)
Fundusze uzupełniające	1 400 900	129 908
Fundusze własne	5 406 202	4 075 326
Łączny współczynnik kapitałowy (%)	19,19%	14,59%

Ryzyko operacyjne

Strategia i proces zarządzania ryzykiem operacyjnym w Grupie

Ryzyko operacyjne rozumiane jest jako ryzyko straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi i systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych, obejmując także ryzyko prawne. Definicja ryzyka operacyjnego nie obejmuje ryzyka biznesowego i ryzyka reputacji.

Przyjęta w Grupie Strategia w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym określa podstawowe procesy niezbędne do zarządzania ryzykiem operacyjnym. Stopień formalizacji i złożoności Strategii jest dostosowany do specyfiki działania Grupy oraz do aktualnego i docelowego profilu ryzyka.

W kwestiach zarządzania tym ryzykiem Grupa kieruje się zapisami odpowiednich obowiązujących regulacji, w tym uchwał oraz rekomendacji Komisji Nadzoru Finansowego.

W celu dopasowania zarządzania ryzykiem do rodzaju oraz skali prowadzonej działalności został wdrożony w Grupie zintegrowany proces zarządzania ryzykiem operacyjnym obejmujący:

- identyfikację ryzyka,
- analizę i ocenę ryzyka, która umożliwi wycenę ekspozycji na ryzyko,
- reakcję na ryzyko, czyli wybór i realizację odpowiednich działań dostosowanych do ekspozycji na ryzyko (ograniczenie, transfer, akceptacja, unikanie),
- monitorowanie ryzyka,
- raportowanie wyników analizy i oceny ryzyka w usystematyzowany sposób,
- określenie uczestników procesu i ich ról, obowiązków i zakresu odpowiedzialności.

Na podstawie odpowiednich procedur przeprowadzana jest identyfikacja oraz szacowanie ryzyka operacyjnego w produktach, procesach bankowych oraz czynnościach zleczanych na zewnątrz, zarówno przed ich wdrożeniem, jak i w ciągu cyklu ich funkcjonowania.

W ramach identyfikacji obszarów podwyższonego ryzyka operacyjnego Grupa gromadzi informacje o występujących stratach operacyjnych, monitoruje poziom zdefiniowanych kluczowych wskaźniki ryzyka stanowiących instrument wczesnego ostrzegania, a także stosuje inne elementy procesu (pozwalające na sprawne zarządzanie tym ryzykiem), takie jak: prowadzenie regularnych kontroli z zakresu ryzyka operacyjnego (przede wszystkim w terenowych jednostkach sieci dystrybucji Banku), samoocena ryzyk, analiza scenariuszy.

Struktura i organizacja jednostek zarządzania ryzykiem operacyjnym w Grupie

Struktura zarządzania ryzykiem operacyjnym została zatwierdzona przez Zarząd Banku. Została wdrożona w całej organizacji i pozwoliła na uświadomienie wszystkim pracownikom (na różnych szczeblach organizacyjnych) ich obowiązków w odniesieniu do ryzyka operacyjnego. Zgodnie z procesem każda jednostka operacyjna Grupy odpowiada za aktywne zarządzanie ryzykiem operacyjnym pojawiającym się w powierzonym im obszarze działalności Grupy.

W Grupie obowiązuje podział obowiązków pracowników oraz zasada „dwóch par oczu”, zaimplementowana zarówno w procedurach, jak i systemach informatycznych, do których dostęp jest uzależniony od zakresu obowiązków wykonywanych przez danego pracownika.

Grupa w celu zapewnienia efektywnego zarządzania ryzykiem operacyjnym powołała Departament Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym jako wydzieloną jednostkę odpowiedzialną za realizację przyjętej strategii w tym obszarze.

Zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka

W Grupie zostały określone zasady eskalacji, raportowania i monitorowania ryzyka operacyjnego. Zidentyfikowane działania ograniczające podlegają monitoringowi do momentu całkowitego wdrożenia.

Wszystkie obszary działalności Grupy są objęte identyfikacją ryzyk operacyjnych, które następnie są szacowane pod względem potencjalnej wysokości straty i częstości jej występowania. Wyniki identyfikacji i oceny ryzyka operacyjnego są monitorowane na bieżąco i analizowane w czasie oraz podlegają cyklicznemu raportowaniu do naczelnych organów Grupy.

Ponadto Grupa wylicza corocznie (na bieżący rok) apetyt na ryzyko operacyjne, stanowiący wielkość ryzyka, która może być przez Grupę zaakceptowana, biorąc pod uwagę jego strukturę. Na podstawie skalkulowanego apetytu na ryzyko operacyjne określone są limity, których przestrzeganie podlega okresowemu monitoringowi i kwartalnemu raportowaniu.

Straty z tytułu ryzyka operacyjnego odnotowane w 2016 i 2015 roku

w procentowym podziale na rodzaj i kategorie zdarzeń

Rozkład strat operacyjnych brutto odnotowanych przez Grupę w latach 2015–2016 w podziale na poszczególne kategorie zdarzeń operacyjnych prezentuje poniższa tabela.

Kategoria zdarzeń operacyjnych

	2016 rok	2015 rok
Oszustwa wewnętrzne	0,00%	0,10%
Oszustwa zewnętrzne	23,40%	15,50%
Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	37,70%	5,60%
Klienci, produkty i praktyki operacyjne	9,80%	66,30%
Szkody związane z aktywami rzeczowymi	7,40%	2,00%
Zakłócenia działalności Banku i awarie systemów	9,00%	0,30%
Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	12,70%	10,20%

Zasady ograniczania ryzyka operacyjnego oraz strategii i procesy monitorowania skuteczności metod ograniczania ryzyka operacyjnego

Zgodnie z przyjętą strukturą zarządzania ryzykiem operacyjnym Grupa realizuje model zarządzania ryzykiem operacyjnym, w którym odpowiedzialność za bieżące zarządzanie ryzykiem spoczywa na wszystkich pracownikach Grupy, zgodnie z zakresem odpowiedzialności i przypisanych zadań, a w szczególności na kierujących komórkami organizacyjnymi. W toku bieżącej działalności pracownicy podejmują czynności ograniczające zidentyfikowane ryzyka operacyjne w swoich obszarach.

W Grupie zidentyfikowane istotne ryzyka są objęte działaniami ograniczającymi z odpowiednimi terminami wdrożenia z uwzględnieniem ryzyka pozostałego po wprowadzeniu działań ograniczających.

46. Polityka w zakresie zmiennych składników wynagrodzeń

Informacje jakościowe

Informacje dotyczące procesu decyzyjnego stosowanego przy ustalaniu polityki w zakresie wynagrodzeń, a także liczby posiedzeń organizowanych w danym roku obrachunkowym przez organ zarządzający pełniący nadzór nad wynagrodzeniami, w tym – w stosownych przypadkach – informacje na temat składu i zakresu zadań komisji ds. wynagrodzeń, konsultanta zewnętrznego, z którego usług skorzystano przy ustalaniu polityki w zakresie wynagrodzeń, oraz roli odpowiednich zainteresowanych stron

Zgodnie z Uchwałą nr 258/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 4 października 2011 roku w 2012 roku Deutsche Bank Polska S.A. (dalej zwany „Bankiem”) wdrożył przy współpracy zewnętrznego konsultanta – firmy Ernst & Young Polska – a Rada Nadzorcza zatwierdziła, Politykę Zmiennych Składników Wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Deutsche Bank Polska S.A. (dalej zwaną „Polityką”), które kształtują i mają istotny wpływ na profil ryzyka Banku.

Wszystkie stanowiska w Banku zostały przeanalizowane pod kątem głównych ryzyk podlegających zarządzaniu w Banku i na tej podstawie zostały wyłonione stanowiska kierownicze mające istotny wpływ na profil ryzyka Banku. Wykaz stanowisk kierowniczych, które mają istotny wpływ na profil ryzyka, został zaakceptowany przez Radę Nadzorczą i stanowi załącznik nr 3 do ww. Polityki.

W 2012 roku na podstawie §6 Uchwały nr 258/2011 Komisji Nadzoru Finansowego został powołany w Banku Komitet ds. Wynagrodzeń. Komitet ds. Wynagrodzeń jest ciałem doradczym Rady Nadzorczej, a członkowie Komitetu wykonują swoje kompetencje na podstawie art. 390 Kodeksu spółek handlowych.

W 2015 roku dokonano aktualizacji Polityki w związku z koniecznością spełnienia wymogów regulacyjnych będących następstwem:

- a) wdrożenia w Banku Zasad Ładu Korporacyjnego,
W wyniku wdrożenia Zasad Ładu Korporacyjnego zostały wprowadzone do Polityki zapisy dotyczące:
- wynagrodzenia za pracę oraz innych świadczeń,
  - źródeł finansowania wypłat wynagrodzenia zmiennego,
  - zdefiniowania zakresu odpowiedzialności organów sprawujących nadzór nad polityką wynagradzania w Banku.

W konsekwencji wprowadzenia ww. zmian Polityka Zmiennych Składników Wynagrodzeń została przekształcona w Politykę Stałych i Zmiennych Składników Wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze, w tym Członków Zarządu, w Deutsche Bank Polska S.A.

- b) zmian wprowadzonych do ustawy Prawo bankowe przez Ustawę o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym.

W zakresie polityki wynagradzania ustawa stanowi między innymi, że stosowana przez Bank polityka wynagradzania obejmuje także jego podmioty zależne oraz uwzględnia politykę wynagrodzeń podmiotu dominującego w stosunku do Banku.

W 2016 roku dokonano aktualizacji Polityki w zakresie wymienionym poniżej:

- Bank, działając zgodnie z artykułem 94 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi zmieniającej dyrektywę 2002/87/WE i uchylającej dyrektywę 2006/48/WE oraz 2006/49/WE wprowadził do stosowania w Banku maksymalny stosunek stałych składników wynagrodzenia do składników zmiennych dla osób objętych Polityką Stałych i Zmiennych Składników Wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze, w tym Członków Zarządu, w Deutsche Bank Polska S.A. na poziomie nieprzekraczającym 200%, z wyłączeniem funkcji kontrolnych, dla których stosunek składników zmiennych nie może przekroczyć 100%. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Deutsche Bank Polska S.A. zatwierdziło wprowadzenie powyższego wskaźnika w dniu 29 lutego 2016 roku.
- wydłużeniu uległ okres odroczenia wypłat wynagrodzenia zmiennego z 3 do 4 lat, wypłacanego osobom objętym Polityką, o szczególnie istotnym wpływie na profil ryzyka Banku.

Ponadto corocznemu przeglądowi została poddana lista osób mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku.

W 2016 roku w skład Komitetu ds. Wynagrodzeń wchodził:

- w okresie od 1.01.2016 do 29.07.2016 r.
  - 1) Pan Peter Tils,
  - 2) Pan Hubert A. Janiszewski,
  - 3) Pan Pedro Larena,
- w okresie od 30.07.2016 do 31.12.2016 r.
  - 1) Pan Peter Tils,
  - 2) Pan Hubert A. Janiszewski.

Do zadań Komitetu należy:

- ustalanie warunków zatrudnienia Członków Zarządu określonych w umowie o pracę, kontrakcie menadżerskim lub innej umowie;
- wydawanie opinii na temat obowiązującego w Banku systemu wynagrodzeń, w tym w szczególności monitorowanie wysokości i składników wynagrodzeń;
- monitorowanie i wydawanie opinii na temat polityki zmiennych składników wynagrodzeń, w tym wysokości i składników wynagrodzeń, osób zajmujących stanowiska kierownicze w Deutsche Bank Polska S.A., kierując

- się ostrożnym i stabilnym zarządzaniem ryzykiem, kapitałem i płynnością oraz szczególną dbałością o długoterminowe dobro Banku oraz interes udziałowców Banku;
- opiniowanie i monitorowanie wynagrodzenia zmiennego osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku związane z zarządzaniem ryzykiem oraz zachowaniem zgodności działania Deutsche Bank Polska S.A. z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi.

Posiedzenia Komitetu ds. Wynagrodzeń odbywają się nie rzadziej niż raz w roku. Posiedzenia Komitetu mogą być zwołane przez Przewodniczącego Komitetu lub z inicjatywy Członka Rady Nadzorczej oraz na wniosek Zarządu Banku. W 2016 roku odbyło się sześć posiedzeń Komitetu ds. Wynagrodzeń.

Informacje na temat powiązania między wynagrodzeniem a wynikami

Deutsche Bank Polska S.A. realizuje lokalną politykę wynagradzania, z uwzględnieniem oraz w połączeniu z polityką wynagrodzeń Grupy DB celem spójnego zarządzania ryzykiem Grupy DB i ograniczeniem konfliktu interesów.

Polityka Zmiennych Składników Wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze Deutsche Bank Polska S.A. wspiera ostrożne i stabilne zarządzania ryzykiem, kapitałem i płynnością oraz w sposób szczególny dba o długoterminowe dobro Banku, interes akcjonariuszy, inwestorów i jego udziałowców.

Całkowite wynagrodzenie jest podzielone na składniki stałe i zmienne. Stałe składniki winny stanowić na tyle dużą część łącznego wynagrodzenia, aby było możliwe prowadzenie elastycznej polityki zmiennych składników wynagrodzenia.

Podstawą do określenia wysokości wynagrodzenia zmiennego jest ocena efektów pracy każdej osoby objętej Polityką oraz danej jednostki organizacyjnej z uwzględnieniem 3-letniego horyzontu oraz wyników Banku. Do oceny indywidualnych efektów pracy stosuje się kryteria finansowe oraz niefinansowe z uwzględnieniem poziomu ryzyka związanego z tymi efektami. Kryteria te powinny być obiektywne i uwzględniać jakość zarządzania Bankiem oraz długoterminowe aspekty działania i sposób realizacji celów strategicznych. Przy czym wynagrodzenie zmiennie kierowników komórki audytu wewnętrznego, komórki ds. zarządzania ryzykiem braku zgodności, komórek organizacyjnych odpowiedzialnych za zarządzanie ryzykiem i sprawy kadrowe jest niezależne od wyników gospodarczych uzyskiwanych w kontrolowanych przez nich obszarach działalności Banku.

Wyplata wynagrodzenia zmiennego jest finansowana i wypłacana ze środków Banku i jest niezależna od wyników podmiotu dominującego Banku lub grupy, do której należy Bank.

Najważniejsze informacje dotyczące kształtowania wynagrodzeń

Wysokość zmiennej części wynagrodzenia osób zajmujących stanowiska kierownicze jest zależna od wyników ich oceny indywidualnej, wyników jednostki organizacyjnej i wyników całego Banku. Indywidualna ocena jest dokonywana w oparciu o obowiązujący w Banku proces oceny pracowniczej. Wysokość części zmiennej wynagrodzenia corocznie jest przedmiotem analizy Komitetu ds. Wynagrodzeń, pełniącego funkcję konsultacyjno-doradczą dla Rady Nadzorczej.

Co najmniej 50% wynagrodzenia zmiennego osób zajmujących stanowiska kierownicze wymienione w załączniku nr 3 pkt. 1 do Polityki, o szczególnie istotnym wpływie na profil ryzyka Banku, stanowi zachętę do szczególnej dbałości o długoterminowe dobro Banku i jest wypłacane w instrumentach finansowych, przy czym osoby objęte Polityką nie mogą zbyć tych instrumentów wcześniej, niż wynika to z zasad określonych przez Bank.

Co najmniej 40% wynagrodzenia zmiennego osób zajmujących stanowiska kierownicze wymienione w załączniku nr 3 pkt. 1 do Polityki, o szczególnie istotnym wpływie na profil ryzyka Banku, jest wypłacane po zakończeniu okresu oceny, za jaki to wynagrodzenie przysługuje, przy czym wypłata jest odroczone w czterech równych transzach przez 4 kolejne lata następujące rok po przypisaniu nagrody uznaniowej.

Możliwość realizacji odroczonej płatności w danym roku jest uzależniona od spełnienia między innymi następujących kryteriów:

- osiągnięcia przez Bank zysku za poprzedni rok,
- pozytywnej oceny efektów pracy danej osoby zajmującej stanowisko kierownicze uwzględniającej 3-letni horyzont.

Podpisy wszystkich członków Zarządu

(podpis)

Krzysztof Kalicki
Prezes Zarządu

(podpis)

Leszek Niemycki
Wiceprezes Zarządu

(podpis)

Zbigniew Bętkowski
Członek Zarządu
Osoba, której powierzono
prowadzenie ksiąg
rachunkowych Banku

(podpis)

Piotr Gemra
Członek Zarządu

(podpis)

Tomasz Kowalski
Członek Zarządu

(podpis)

Kamil Kuźmiński
Członek Zarządu

(podpis)

Piotr Olendski
Członek Zarządu

(podpis)

Piotr Pawłowski
Członek Zarządu

(podpis)

Magdalena Rogalska
Członek Zarządu

Warszawa, dnia 9 czerwca 2017 roku

04 -

Pozostałe informacje

Opinia niezależnego biegłego rewidenta – 171

Opinia niezależnego biegłego rewidenta

Dla Walnego Zgromadzenia i Rady Nadzorczej Deutsche Bank Polska S.A.

Sprawozdanie z badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Przeprowadziliśmy badanie załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Deutsche Bank Polska S.A. (zwanego dalej „Grupą”), w której jednostką dominującą jest Deutsche Bank Polska S.A. z siedzibą w Warszawie, przy Al. Armii Ludowej 26, obejmującego skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej sporządzone na dzień 31 grudnia 2016 r., skonsolidowany rachunek zysków i strat, skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów, zestawienie zmian w skonsolidowanym kapitale własnym i skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych za rok obrotowy od 1 stycznia do 31 grudnia 2016 r. oraz informację dodatkową o przyjętych zasadach rachunkowości i inne informacje objaśniające.

Odpowiedzialność Zarządu oraz członków Rady Nadzorczej

Zarząd Jednostki dominującej jest odpowiedzialny za sporządzenie, na podstawie prawidłowo prowadzonej dokumentacji konsolidacyjnej, skonsolidowanego sprawozdania finansowego i za jego rzetelną prezentację zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzonymi przez Unię Europejską oraz innymi obowiązującymi przepisami prawa. Zarząd Jednostki dominującej jest również odpowiedzialny za kontrolę wewnętrzną, którą uznaje za niezbędną dla sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego niezawierającego istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem.

Zarząd oraz członkowie Rady Nadzorczej Jednostki dominującej są zobowiązani do zapewnienia, aby skonsolidowane sprawozdanie finansowe spełniało wymagania przewidziane w ustawie z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości („Ustawa o rachunkowości” – Dz. U. z 2016 r., poz. 1047, z późn. zm.).

Odpowiedzialność biegłego rewidenta

Jesteśmy odpowiedzialni za wyrażenie opinii o tym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym na podstawie przeprowadzonego przez nas badania.

Badanie przeprowadziliśmy stosownie do postanowień rozdziału 7 Ustawy o rachunkowości oraz zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Badania przyjętymi jako Krajowe Standardy Rewizji Finansowej uchwałą Krajowej Rady Biegłych Rewidentów z dnia 10 lutego 2015 r. Standardy te wymagają przestrzegania wymogów etycznych oraz zaplanowania i przeprowadzenia badania w taki sposób, aby uzyskać wystarczającą pewność, że skonsolidowane sprawozdanie finansowe nie zawiera istotnego zniekształcenia.

Badanie polegało na przeprowadzeniu procedur służących uzyskaniu dowodów badania kwot i ujawnień w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Dobór procedur zależy od osądu biegłego rewidenta, w tym od oceny ryzyka istotnego zniekształcenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego spowodowanego oszustwem lub błędem. Dokonując oceny tego ryzyka, biegły rewident bierze pod uwagę działanie kontroli wewnętrznej, w zakresie dotyczącym sporządzania i rzetelnej prezentacji przez Grupę skonsolidowanego sprawozdania finansowego, w celu zaprojektowania odpowiednich w danych okolicz-

nościach procedur badania, nie zaś wyrażenia opinii o skuteczności kontroli wewnętrznej Grupy. Badanie obejmuje także ocenę odpowiedniości przyjętych zasad (polityki) rachunkowości, racjonalności ustalonych przez kierownictwo wartości szacunkowych, jak również ocenę ogólnej prezentacji skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Uważamy, że uzyskane przez nas dowody badania stanowią wystarczającą i odpowiednią podstawę do wyrażenia opinii z badania.

Opinia

Naszym zdaniem, załączone skonsolidowane sprawozdanie finansowe:

- a. przekazuje rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej Grupy na dzień 31 grudnia 2016 r. oraz jej wynik finansowy i przepływy pieniężne za rok obrotowy od 1 stycznia do 31 grudnia 2016 r. zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzonymi przez Unię Europejską i przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości;
- b. jest zgodne w formie i treści z obowiązującymi Grupę przepisami prawa;
- c. zostało sporządzone na podstawie prawidłowo prowadzonej dokumentacji konsolidacyjnej.

Sprawozdanie na temat innych wymogów prawa i regulacji

Opinia na temat sprawozdania z działalności

Nasza opinia z badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie obejmuje sprawozdania z działalności Grupy.

Za sporządzenie sprawozdania z działalności zgodnie z Ustawą o rachunkowości oraz ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. prawo bankowe („Prawo bankowe” - Dz. U. z 2016 r., poz. 1988, z późn. zm.) odpowiedzialny jest Zarząd Jednostki dominującej. Ponadto, Zarząd oraz członkowie Rady Nadzorczej są zobowiązani do zapewnienia, aby sprawozdanie z działalności spełniało wymagania przewidziane w Ustawie o rachunkowości.

Naszym obowiązkiem było, w związku z przeprowadzonym badaniem skonsolidowanego sprawozdania finansowego, zapoznanie się z treścią sprawozdania z działalności i rozważenie czy informacje w nim zawarte uwzględniają postanowienia art. 49 Ustawy o rachunkowości i czy są one zgodne z informacjami zawartymi w załączonym sprawozdaniu finansowym. Naszym obowiązkiem było także rozważenie, w oparciu o naszą wiedzę o Grupie i jej otoczeniu uzyskaną w trakcie badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego, czy sprawozdanie z działalności nie zawiera istotnych zniekształceń. Ponadto, naszym obowiązkiem było zbadanie informacji finansowych wymaganych art. 111 a ust. 2 Prawa bankowego zawartych w sprawozdaniu z działalności Grupy. Badanie to przeprowadziliśmy zgodnie z zakresem opisanym w paragrafie Odpowiedzialność biegłego rewidenta powyżej.

Naszym zdaniem, informacje zawarte w sprawozdaniu z działalności Grupy za rok obrotowy od 1 stycznia do 31 grudnia 2016 r. uwzględniają postanowienia art. 49 Ustawy o rachunkowości oraz Prawa bankowego i są zgodne z informacjami zawartymi w zbadanym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Ponadto, w świetle wiedzy o Grupie i jej otoczeniu uzyskanej podczas naszego badania nie stwierdziliśmy w sprawozdaniu z działalności Grupy istotnych zniekształceń.

Przeprowadzający badanie w imieniu PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o., spółki wpisanej na listę podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych pod numerem 144:

(podpis)

Anna Bączyk
Kluczowy Biegły Rewident
Numer ewidencyjny 11810

Warszawa, 14 czerwca 2017 r.

